
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Gazi
1926

TÜRKİYE'DE GELİŞTİRİLMİŞ YABANCI DİL OLARAK YEREL ALMANCA DERS KİTAPLARININ GÖRSEL TASARIM AÇISINDAN İNCELENMESİ

Pınar Karatekin

DOKTORA TEZİ

YABANCI DİLLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

ALMAN DİLİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

MART, 2023

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren 6 ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Pınar

Soyadı : Karatekin

Bölümü : Yabancı Diller Eğitimi / Alman Dili Eğitimi Bilim Dalı

İmza :

Teslim tarihi : 27/03/2023

TEZİN

Türkçe Adı : Türkiye'de Geliştirilmiş Yabancı Dil Olarak Yerel Almanca Ders Kitaplarının Görsel Tasarım Açısından İncelenmesi

İngilizce Adı :The Examining of the Textbooks Developed in Turkey for German as a Foreign Language in the Aspect of Visual Design

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar adı soyadı: Pınar KARATEKİN

İmza : ……..

JÜRİ ONAY SAYFASI

Pınar KARATEKİN tarafından hazırlanan "Türkiye'de Geliştirilmiş Yabancı Dil Olarak Yerel Almanca Ders Kitaplarının Görsel Tasarım Açısından İncelenmesi" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Gazi Üniversitesi Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalında doktora tezi olarak kabul edilmiştir

Danışman: (Doç. Dr. Aylin Seymen)

(Alman Dili Eğitimi, Gazi Üniversitesi)

Başkan: (Prof. Dr. Ünal Kaya)

(Alman Dili Ve Edebiyatı, Ankara Üniversitesi)

Üye: (Doç. Dr. Lokman Tanrıkulu)

(Alman Dili Eğitimi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi)

Üye: (Prof. Dr. Muhammet Koçak)

(Alman Dili Eğitimi, Gazi Üniversitesi)

Üye: (Doç.Dr. Yusuf Günaydın)

(Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi, Gazi Üniversitesi)

Tez savunma tarihi: 27/02/2023

Bu tezin Yabancı Diller Eğitimi Anabilim Dalı /Alman Dili Eğitimi Bilim Dalında doktora tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Unvan Ad Soyad Prof. Dr. Şaban ÇETİN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü ……

Annem Ayşe Fatma ve Babam Abuzer Dolaş'a

TEŞEKKÜR

Bu çalışmamda fikir ve yönlendirmeleriyle yol gösteren, her türlü desteğini esirgemeyen, yapamayacağımı düşündüğüm her anda bana güç veren Değerli Hocam ve Danışmanım Doç. Dr. Aylin SEYMEN'e teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Akademik hayatımda bir dönem kendisiyle çalışma fırsatım olduğu için kendimi şanslı hissettiğim, engin bilgilerinden yararlandığım Saygıdeğer Hocam Prof. Dr. Muhammet KOÇAK'a, saygı ve teşekkürlerimi sunarım. Tez izleme komitemde yer alarak değerli görüşleriyle çalışmamın şekillenmesini sağlayan Sayın Hocam Doç. Dr. Lokman TANRIKULU' na saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Eğitim hayatımın şekillenmesinde her zaman desteklerini esirgemeyen her koşulda yanımda olan canım annem ve babama, kimi zaman zorluklar çektiğim bu tez sürecinde destekleriyle her daim yanımda hissettiğim kardeşlerime en içten duygularımla teşekkür eder, sevgi ve saygılarımı sunarım.

Tezle beraber büyüttüğüm, bu süreçte bazen tatlı bazen acı anlarımızın yaşandığı biricik oğlum Çağan'a anlayışı, sabrı ve varlığı için teşekkür ederim. Manevi desteğiyle her daim yanımda olan eşime teşekkürlerimi sunarım.

TÜRKİYE'DE GELİŞTİRİLMİŞ YABANCI DİL OLARAK YEREL ALMANCA DERS KİTAPLARINDA GÖRSEL TASARIM (DOKTORA TEZİ)

PINAR KARATEKİN
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MART, 2023

ÖZ

Yabancı dil öğretiminde öğretmen ve öğrencilerin en çok tercih ettiği öğretim materyali ders kitaplarıdır. Ders kitaplarında öğrenme-öğretme sürecini destekleyen pek çok öge mevcuttur. Bunlardan biri de temel dil becerilerini geliştirmede katkı sağlayan yabancı dil ders kitaplarının görsel tasarımıdır. Ülkemizde geliştirilen ders kitaplarında görsel ögeler kullanılmasının yabancı dil öğretimini olumlu etkileyip etkilemediği ve bu durumun görsel tasarım ilkeleriyle bağlantılı olup olmadığı bu çalışmanın en önemli amacıdır. Bu amaç doğrultusunda karma yöntemle ortaöğretim yabancı dil olarak Almanca derslerinde okutulması zorunluluğu göz önünde bulundurularak görsellik açısından incelenmek üzere seçilen Wie bitte?, A1.1 Deutsch für Gymnasien A1.1, Plus Deutsch A1.1, Deutsch macht Spaβ A1.2 ve Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1 ders kitapları görsel tasarım açısından değerlendirilmiştir. Öncelikle belirlenen beş ders kitabında; durum çalışması modeliyle şekilsel özellikler, sosyokültürel özelliklerin görsel tasarımı, dil becerilerinin görsel tasarımı ve genel hatlarıyla görsel tasarım özellikleri olarak belirlenen ölçütlerle doküman analizi yapılmıştır. Ders kitaplarının genel olarak görsel tasarım açısından uygun olduğu saptanmıştır. Sonrasında, belirlenen ders kitaplarının görsel tasarım açısından değerlendirilmesine yönelik öğretmen görüşlerini saptamak amacıyla anket çalışması yapılmıştır. Türkiye'de Millî Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarında çalışan Almanca öğretmenlerine uygulanan bu araştırmaya 26'sı kadın ve 74'ü erkek olmak üzere 100 Almanca öğretmeni katılmıştır. Bu anket çalışması sonucunda öğretmenlerin diğer kitaplara

oranla Deutsch für Gymnasien A1.1 kitabını görsel açıdan daha iyi buldukları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler : Ders kitapları, Almanca ders kitapları, görsel tasarım, görsel ögeler

Sayfa Adedi : xxiii+219

Danışman : Doç. Dr. Aylin Seymen

THE EXAMINING OF THE TEXTBOOKS DEVELOPED IN TURKEY FOR GERMAN AS A FOREIGN LANGUAGE IN THE ASPECT OF VISUAL DESIGN
(PH.D. THESIS)

PINAR KARATEKIN

GAZI UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

MARCH, 2023

ABSTRACT

Textbooks are the most preferred teaching material by teachers and students in foreign language teaching. There are lots of elements in the textbooks that support the learning-teaching process. One of them is the visual design of foreign language textbooks that contribute to the development of basic language skills. The most important aim of this study is to investigate whether the textbooks developed in our country are affected positively by using visual elements in foreign language teaching and whether this situation is related to visual design principles. Mixed method was preferred in the current study. Wie bitte?, A1.1 Deutsch für Gymnasien A1.1, Plus Deutsch A1.1, Deutsch macht Spaβ A1.2 and Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1 textbooks are compulsory in schools. To this end, these five textbooks selected for the study were evaluated in terms of visual design. First of all, document analysis was conducted in five selected textbooks with the case study model, under the criteria determined regarding their modality, socio-cultural dimension, language skills and general visual design features. The results revealed that the textbooks were generally appropriate in terms of visual design. Then, a survey was conducted in order to identify the opinions of the teachers regarding the evaluation of visual design in the specified textbooks. 100 German teachers (26 females and 74 males), working in state schools

affiliated to the Ministry of National Education in Turkey participated in this study. The results of the survey indicated that the teachers found the Deutsch für Gymnasien A1.1 book visually better than the other books.

Key Words : Textbooks, German textbooks, visual design, visual elements

Page Number : xxiii+219

Supervisor : Doç. Dr. Aylin Seymen

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU ii
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI iii
JÜRİ ONAY SAYFASI iv
TEŞEKKÜR vi
ÖZ vii
ABSTRACT ix
İÇİNDEKİLER xi
TABLOLAR LİSTESİ xv
ŞEKİLLER LİSTESİ xvii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ xxiii
BÖLÜM I 1
GİRİŞ 1
1.1. Problem Durumu 1
1.2. Araştırmanın Amacı 2
1.3. Araştırmanın Önemi 3
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları 3
1.5. Araştırmanın Varsayımları 4
BÖLÜM II 5
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR 5
BÖLÜM III 7
KURAMSAL ÇERÇEVE 7
3.1. Almanca Ders Kitapları 7
3.1.1. Yerel Ders Kitapları 8
3.1.2. Global Ders Kitapları 9

3.2. Yabancı Dil Ders Kitaplarında Görsel Tasarım 10

3.2.1. Okuma becerilerini geliştirmek için görsellerin kullanılması 12

3.2.2. Yazma becerilerini geliştirmek için görsellerin kullanılması 13

3.2.3. Konuşma becerilerini geliştirmek için görsellerin kullanılması 13

3.2.4. Dinleme becerilerini geliştirmek için görsellerin kullanılması 13

3.2.5. Dil bilgisini geliştirmek için görsellerin kullanılması 14

3.2.6. Sözcük bilgisini geliştirmek için görsellerin kullanılması 14

3.2.7. Ülke bilgisini geliştirmek için görsellerin kullanılması 15

3.3. Görsel Türler 16

3.3.1. Fotoğraf 16

3.3.2. Resimleme 17

3.3.3. Karikatür 18

3.3.4. Kolaj 18

3.3.5. Eskiz 18

3.3.6. Harita 19

3.3.7. Şekil, Şema ve Tablolar 19

3.3.8. Grafikler 19

3.4. Öğretim Materyalleri Tasarım İlkeleri 20

3.4.1. Yapısal Biçimsel Elemanların Kullanım İlkeleri 20

***3.4.1.1. Boşluk-Alan* 20**
***3.4.1.2. Çizgi* 21**
***3.4.1.3. Şekil-Form* 21**
***3.4.1.4. Boyut* 21**
***3.4.1.5. Doku* 22**
***3.4.1.6. Renk* 22**

3.4.2. Yerleşim Elemanlarının Kullanım İlkeleri 24

***3.4.2.1. Bütünlük* 25**
***3.4.2.2. Oran/ Orantı* 25**
***3.4.2.3. Denge* 25**
***3.4.2.4. Ritim (Devamlılık)* 25**
***3.4.2.5. Vurgu* 26**

BÖLÜM IV 27

YÖNTEM 27

4.1. Araştırmanın Modeli 27
4.2. Evren ve Örneklem 31

4.3. Çalışma Grubu **31**
4.4. Veri Toplama Yöntemi **32**
4.5. Verilerin Analizi **32**

BÖLÜM V **35**

BULGULAR VE YORUM **35**

5.1. Türkiye'de Ortaöğretimde Yabancı Dil Dersi **35**
5.2. Türkiye'de Ortaöğretimde Okutulan Almanca Yerel Ders Kitapları **36**
5.3. İncelenen Ders kitapları **36**

5.3.1. Wie Bitte? A1.1 Ders Kitabı **36**

5.3.2. Deutsch Für Gymnasien A1.1 Ders Kitabı **37**

5.3.3. Plus Deutsch A1.1 Ders Kitabı **37**

5.3.4. Deutsch macht Spaβ A1.2 Ders Kitabı **37**

5.3.5. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1 Ders Kitabı **37**

5.4. Ders Kitabı Analizi **38**

5.4.1. Almanca kitapların şekilsel özelliklerine göre incelenmesi **38**

5.4.2. Almanca kitapların görsel tasarım özelliklerine göre incelenmesi **52**

5.4.3. Almanca kitapların dil becerilerinin görsel tasarım açısından incelenmesi **54**

5.4.3.1. Ders Kitaplarında Okuma Becerisine Yönelik Görsel Tasarım ... **55**
5.4.3.2. Ders Kitaplarında Yazma Becerisine Yönelik Görsel Tasarım **76**
5.4.3.3. Ders Kitaplarında Konuşma Becerisine Yönelik Görsel Tasarım **91**
5.4.3.4. Ders Kitaplarında Dinleme Becerisine Yönelik Görsel Tasarım **105**
5.4.3.5. Ders Kitaplarında Dil bilgisi Öğretimine Yönelik Görsel Tasarım **120**
5.4.3.6. Ders Kitaplarında Sözcük Öğretimine Yönelik Görsel Tasarım **131**

5.4.4. Almanca Kitapların SosyoKültürel Özelliklere Göre İncelenmesi **145**

5.4.4.1. Almanya'daki Günlük Yaşamı Yansıtan Görsellerin Kullanımı **147**
5.4.4.2. Almanya veya Almanca Konuşulan Ülkelere Ait Ülke veya Şehir Haritalarına Yer Verilmesi **150**
5.4.4.3. Alman Kültürüne Ait Bayram, Festival, Gelenek-Görenek Görsellerinin Kullanımı **153**
5.4.4.4.Alman Kültürüne Özgü Yiyeceklerle İlgili Görsellerin Kullanımı **157**
5.4.4.5.Almanya veya Almanca Konuşulan Ülkelerin Önemli/Tarihî Yerlerine Ait Görsellerin Kullanımı **160**
5.4.4.6. Türkiye'ye Ait Ülke Veya Şehir Haritasına Yer Verilmesi **164**
5.4.4.7. Türk Kültürüne Ait Bayram, Festival, Gelenek-Görenek Görsellerinin Kullanımı **166**

5.4.4.8. Türk Kültürüne Özgü Yiyeceklerle İlgili Görsellerin Kullanımı 170
5.4.4.9. Türkiye'nin Önemli veya Tarihî Yerlerine Ait Görsellerin Kullanımı 171
5.4.4.10. Cinsiyete Göre Fotoğraf Sayıları 174
5.5. Almanca Öğretmenlerinin Almanca Ders Kitaplarındaki Görsel Ögeler Hakkındaki Görüşleri 174
BÖLÜM VI 203
SONUÇ VE ÖNERİLER 203
6.1. Sonuçlar ve Tartışma 203
6.2. Öneriler 206
KAYNAKLAR 209
Birincil Kaynaklar 209
İkincil Kaynaklar 209
EKLER 215
EK 1. Almanca Ders Kitaplarında Görsel Tasarım Anketi 216
EK 2. Araştırmacı Gönüllü Formu 220
EK 3. Etik Kurul Onayı 221
Ek 4. Ders Kitabı İnceleme Kriterleri 222

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1 *Renk türlerinin psikolojik etkileri* 22
Tablo 2 *Anket formu uzman görüşlerinin değerlendirilmesi* 29
Tablo 3 *Kişisel bilgi formu uzman görüşlerinin değerlendirilmesi* 30
Tablo 4 *Ders kitaplarında kitap kapağı ile ilgili ölçütlerin sağlanma durumu* 38
Tablo 5 *Ders kitaplarında içindekiler ile ilgili ölçütlerin sağlanma durumu* 46
Tablo 6 *Ders kitaplarında kitap kullanım yönergesi ile ilgili ölçütlerin sağlanma durumu* 52
Tablo 7 *Ders kitaplarında kitap genelinde görsel tasarım ile ilgili ölçütlerin sağlanma durumu* 53
Tablo 8 *Ders kitaplarında okuma ile ilgili ölçütlerin sağlanma durumu* 54
Tablo 9 *Ders kitaplarında yazma ile ilgili ölçütlerin sağlanma durumu* 75
Tablo 10 *Ders kitaplarında konuşma ile ilgili ölçütlerin sağlanma durumu* 89
Tablo 11 *Ders kitaplarında dinleme ile ilgili ölçütlerin sağlanma durumu* 103
Tablo 12 *Ders kitaplarında dilbilgisi ile ilgili ölçütlerin sağlanma durumu* 118
Tablo 13 *Ders kitaplarında sözcük bilgisi ile ilgili ölçütlerin sağlanma durumu* 129
Tablo 14 *Ders kitaplarında ülke bilgisi ile ilgili ölçütlerin sağlanma durumu* 142
Tablo 15 *Cinsiyete göre fotoğraf sayıları* 171
Tablo 16 *Almanca derslerinde kullanılan kaynak kitaplar* 172
Tablo 17 *Almanca öğretmenlerinin Almanca ders kitabındaki görsel malzeme hakkındaki genel görüşleri* 172
Tablo 18 *Deutsch macht Spaß A1.2 kitabını kullanma durumuna göre öğretmenlerin Almanca dersi kitabındaki görsel malzeme hakkındaki görüşlerinin farklılaşmasının incelenmesi* 179

Tablo 19 *Wie Bitte? A1.1 kitabını kullanma durumuna göre öğretmenlerin Almanca dersi kitabındaki görsel malzeme hakkındaki görüşlerinin farklılaşmasının* incelenmesi 182
Tablo 20 *Deutsch für Gymnasien A1.1 kitabını kullanma durumuna göre öğretmenlerin Almanca dersi kitabındaki görsel malzeme hakkındaki görüşlerinin farklılaşmasının incelenmesi* 185
Tablo 21 *Plus-Deutsch-A1.1 kitabını kullanma durumuna göre öğretmenlerin Almanca dersi kitabındaki görsel malzeme hakkındaki görüşlerinin farklılaşmasının incelenmesi* 188
Tablo 22 *Öğretmenlerin cinsiyetine göre Almanca dersi kitabındaki görsel malzeme hakkındaki görüşlerinin farklılaşmasının incelenmesi* 191
Tablo 23 *Öğretmenlerin eğitim durumuna göre Almanca dersi kitabındaki görsel malzeme hakkındaki görüşlerinin farklılaşmasının incelenmesi* 194
Tablo 24 *Öğretmenlerin kıdemlerine göre Almanca dersi kitabındaki görsel malzeme hakkındaki görüşlerinin farklılaşmasının incelenmesi* 196

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Deutsch Für Gymnasien Kitap Kapağı 40
Şekil 2. Plus Deutsch Kitap Kapağı 41
Şekil 3. Wie Bitte Kitap Kapağı 42
Şekil 4. Deutsch Macht Spaβ Kitap Kapağı 43
Şekil 5. Mein Schlüssel Zu Deutsch Kitap Kapağı 45
Şekil 6. Deutsch Für Gymnasien A1.1 Ders Kitabı İçindekiler Bölümü 47
Şekil 7. Plus Deutsch A1.1 DK İçindekiler Bölümü 48
Şekil 8. Wie Bitte? A1.1 Ders Kitabı İçindekiler Bölümü 49
Şekil 9. Deutsch Macht Spaβ A1.2 DK İçindekiler Bölümü 50
Şekil *10*. Mein Schlüssel Zu Deutsch B1.1 DK İçindekiler Bölümü 51
Şekil 11. Deutsch für Gymnasien DK Okuma Becerisi Görsel Örnek 1 55
Şekil 12. Deutsch für Gymnasien DK Okuma Becerisi Görsel Örnek 2 55
Şekil 13. Plus Deutsch A1.1 DK Okuma Becerisi Görsel Örnek 1 56
Şekil 14. Plus Deutsch A1.1 DK Okuma Becerisi Görsel Örnek 2 57
Şekil 15. Plus Deutsch A1.1 DK Okuma Becerisi Görsel Örnek 3 57
Şekil 16. Wie bitte? A1.1. DK Okuma Becerisi Görsel Örnek 1 58
Şekil 17. Wie bitte? A1.1. DK Okuma Becerisi Görsel Örnek 2 59
Şekil 18. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Okuma Becerisi Görsel Örnek 1 60
Şekil 19. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Okuma Becerisi Görsel Örnek 2 61
Şekil 20. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Okuma Becerisi Görsel Örnek 3 62
Şekil 21. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1.. DK Okuma Becerisi Görsel Örnek 1 63
Şekil 22. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Okuma Becerisi Görsel Örnek 2 63
Şekil 23. Deutsch für Gymnasien DK Okuma Becerisi Görsel Örnek 3 64
Şekil 24. Plus Deutsch A1.1 DK Okuma Becerisi Görsel Örnek 4 65
Şekil 25. Wie bitte? A1.1 DK Okuma Becerisi Görsel Örnek 3 65

Şekil 26. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Okuma Becerisi Görsel Örnek 4 66
Şekil 27. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Okuma Becerisi Görsel Örnek 3 67
Şekil 28. Deutsch für Gymnasien DK Okuma Becerisi Görsel Örnek 4 68
Şekil 29. Plus Deutsch A1.1 DK Okuma Becerisi Görsel Örnek 5 69
Şekil 30. Wie bitte? A1.1. DK Okuma Becerisi Görsel Örnek 4 70
Şekil 31. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Okuma Becerisi Görsel Örnek 5 70
Şekil 32. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Okuma Becerisi Görsel Örnek 4 71
Şekil 33. Deutsch für Gymnasien DK Okuma Becerisi Görsel Örnek 5 72
Şekil 34. Plus Deutsch A1.1 DK Okuma Becerisi Görsel Örnek 6 73
Şekil 35. Wie bitte? A1.1. DK Okuma Becerisi Görsel Örnek 6 73
Şekil 36. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Okuma Becerisi Görsel Örnek 6 74
Şekil 37. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Okuma Becerisi Görsel Örnek 5 75
Şekil 38. Deutsch für Gymnasien DK Yazma Becerisi Görsel Örnek 1 76
Şekil 39. Plus Deutsch A1.1 DK Yazma Becerisi Görsel Örnek 1 77
Şekil 40. Plus Deutsch A1.1 DK Yazma Becerisi Görsel Örnek 2 77
Şekil 41. Wie bitte? A1.1. DK Yazma Becerisi Görsel Örnek 1 78
Şekil 41. Wie bitte? A1.1. DK Yazma Becerisi Görsel Örnek 2 79
Şekil 42. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Yazma Becerisi Görsel Örnek 1 79
Şekil 42. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Yazma Becerisi Görsel Örnek 2 80
Şekil 43. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Yazma Becerisi Görsel Örnek 1 81
Şekil 44. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Yazma Becerisi Görsel Örnek 2 81
Şekil 45. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Yazma Becerisi Görsel Örnek 3 82
Şekil 46. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Yazma Becerisi Görsel Örnek 4 82
Şekil 47. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Yazma Becerisi Görsel Örnek 5 83
Şekil 48. Deutsch für Gymnasien DK Yazma Becerisi Görsel Örnek 2 83
Şekil 49. Plus Deutsch A1.1 DK Yazma Becerisi Görsel Örnek 3 84
Şekil 50. Wie bitte? A1.1. DK Yazma Becerisi Görsel Örnek 3 85
Şekil 51. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Yazma Becerisi Görsel Örnek 3 85
Şekil 52. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Yazma Becerisi Görsel Örnek 6 86
Şekil 53. Deutsch für Gymnasien DK Yazma Becerisi Görsel Örnek 3 86
Şekil 54. Plus Deutsch A1.1 DK Yazma Becerisi Görsel Örnek 4 87
Şekil 55. Wie bitte? A1.1. DK Yazma Becerisi Görsel Örnek 4 87
Şekil 56. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Yazma Becerisi Görsel Örnek 4 88

Şekil 57. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Yazma Becerisi Görsel Örnek 7 89
Şekil 58. Deutsch für Gymnasien DK Yazma Becerisi Görsel Örnek 4 89
Şekil 59. Deutsch für Gymnasien DK Konuşma Becerisi Görsel Örnek 1 91
Şekil 60. Deutsch für Gymnasien DK Konuşma Becerisi Görsel Örnek 2 91
Şekil 61. Plus Deutsch A1.1 DK Konuşma Becerisi Görsel Örnek 1 92
Şekil 62. Plus Deutsch A1.1 DK Konuşma Becerisi Görsel Örnek 2 92
Şekil 63. Wie bitte? A1.1. DK Konuşma Becerisi Görsel Örnek 1 93
Şekil 64. Wie bitte? A1.1. DK Konuşma Becerisi Görsel Örnek 2 93
Şekil 65. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Konuşma Becerisi Görsel Örnek 1 94
Şekil 66. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Konuşma Becerisi Görsel Örnek 2 94
Şekil 67. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Konuşma Becerisi Görsel Örnek 1 95
Şekil 68. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Konuşma Becerisi Görsel Örnek 2 95
Şekil 69. Deutsch für Gymnasien DK Konuşma Becerisi Görsel Örnek 3 96
Şekil 70. Plus Deutsch A1.1 DK Konuşma Becerisi Görsel Örnek 3 97
Şekil 71. Wie bitte? A1.1. DK Konuşma Becerisi Görsel Örnek 3 97
Şekil 72. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Konuşma Becerisi Görsel Örnek 3 98
Şekil 73. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Konuşma Becerisi Görsel Örnek 3 99
Şekil 74. Deutsch für Gymnasien DK Konuşma Becerisi Görsel Örnek 4 100
Şekil 75. Plus Deutsch A1.1 DK Konuşma Becerisi Görsel Örnek 4 100
Şekil 76. Wie bitte? A1.1. DK Konuşma Becerisi Görsel Örnek 4 101
Şekil 77. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Konuşma Becerisi Görsel Örnek 4 102
Şekil 78. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Konuşma Becerisi Görsel Örnek 4 103
Şekil 79. Deutsch für Gymnasien DK Konuşma Becerisi Görsel Örnek 5 103
Şekil 80. Deutsch für Gymnasien DK Dinleme Becerisi Görsel Örnek 1 104
Şekil 81. Deutsch für Gymnasien DK Dinleme Becerisi Görsel Örnek 2 105
Şekil 82. Deutsch für Gymnasien DK Dinleme Becerisi Görsel Örnek 3 105
Şekil 83. Plus Deutsch A1.1 DK Dinleme Becerisi Görsel Örnek 1 106
Şekil 84. Plus Deutsch A1.1 DK Dinleme Becerisi Görsel Örnek 2 106
Şekil 85. Plus Deutsch A1.1 DK Dinleme Becerisi Görsel Örnek 3 107
Şekil 86. Wie bitte? A1.1. DK Dinleme Becerisi Görsel Örnek 1 107
Şekil 87. Wie bitte? A1.1. DK Dinleme Becerisi Görsel Örnek 2 108
Şekil 88. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Dinleme Becerisi Görsel Örnek 1 109
Şekil 89. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Dinleme Becerisi Görsel Örnek 2 109

Şekil 90. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Dinleme Becerisi Görsel Örnek 3 110
Şekil 91. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Dinleme Becerisi Görsel Örnek 1 110
Şekil 92. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Dinleme Becerisi Görsel Örnek 2 111
Şekil 93. Deutsch für Gymnasien DK Dinleme Becerisi Görsel Örnek 4 111
Şekil 94. Plus Deutsch A1.1 DK Dinleme Becerisi Görsel Örnek 4 112
Şekil 95. Wie bitte? A1.1. DK Dinleme Becerisi Görsel Örnek 3 113
Şekil 96. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Dinleme Becerisi Görsel Örnek 4 114
Şekil 97. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Dinleme Becerisi Görsel Örnek 3 114
Şekil 98. Deutsch für Gymnasien DK Dinleme Becerisi Görsel Örnek 5 115
Şekil 99. Plus Deutsch A1.1 DK Dinleme Becerisi Görsel Örnek 5 115
Şekil 100. Wie bitte? A1.1. DK Dinleme Becerisi Görsel Örnek 4 116
Şekil 101. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Dinleme Becerisi Görsel Örnek 5 116
Şekil 102. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Dinleme Becerisi Görsel Örnek 4 117
Şekil 103. Deutsch für Gymnasien DK Dinleme Becerisi Görsel Örnek 6 118
Şekil 104. Plus Deutsch A1.1 DK Dinleme Becerisi Görsel Örnek 6 118
Şekil 105. Wie bitte? A1.1. DK Dinleme Becerisi Görsel Örnek 5 118
Şekil 106. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Dinleme Becerisi Görsel Örnek 6 118
Şekil 107. Deutsch für Gymnasien DK Dil Bilgisi Görsel Örnek 1 119
Şekil 108. Plus Deutsch A1.1 DK Dil Bilgisi Görsel Örnek 1 120
Şekil 109. Plus Deutsch A1.1 DK Dil Bilgisi Görsel Örnek 2 120
Şekil 110. Wie bitte? A1.1. DK Dil Bilgisi Görsel Örnek 1 121
Şekil 111. Wie bitte? A1.1. DK Dil Bilgisi Görsel Örnek 2 121
Şekil 112. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Dil Bilgisi Görsel Örnek 1 122
Şekil 113. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Dil Bilgisi Görsel Örnek 2 122
Şekil 114. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Dil Bilgisi Görsel Örnek 3 123
Şekil 115. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Dil Bilgisi Görsel Örnek 1 123
Şekil 116. Deutsch für Gymnasien DK Dil Bilgisi Görsel Örnek 2 124
Şekil 117. Deutsch für Gymnasien DK Dil Bilgisi Görsel Örnek 3 124
Şekil 118. Plus Deutsch A1.1 DK Dil Bilgisi Görsel Örnek 3 125
Şekil 119. Wie bitte? A1.1. DK Dil Bilgisi Görsel Örnek 3 126
Şekil 120. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Dil Bilgisi Görsel Örnek 4 126
Şekil 121. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Dil Bilgisi Görsel Örnek 2 126
Şekil 121. Deutsch für Gymnasien DK Dil Bilgisi Görsel Örnek 4 127

Şekil 122. Deutsch für Gymnasien DK Dil Bilgisi Görsel Örnek 5 127
Şekil 123. Plus Deutsch A1.1 DK Dil Bilgisi Görsel Örnek 4 127
Şekil 124. Wie bitte? A1.1. DK Dil Bilgisi Görsel Örnek 4 128
Şekil 125. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Dil Bilgisi Görsel Örnek 5 128
Şekil 126. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Dil Bilgisi Görsel Örnek 3 129
Şekil 127. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Dil Bilgisi Görsel Örnek 4 129
Şekil 128. Deutsch für Gymnasien DK Sözcük Bilgisi Görsel Örnek 1 130
Şekil 129. Deutsch für Gymnasien DK Sözcük Bilgisi Görsel Örnek 2 131
Şekil 130. Plus Deutsch A1.1 DK Sözcük Bilgisi Görsel Örnek 1 131
Şekil 131. Plus Deutsch A1.1 DK Sözcük Bilgisi Görsel Örnek 2 132
Şekil 132. Plus Deutsch A1.1 DK Sözcük Bilgisi Görsel Örnek 3 132
Şekil 133. Wie bitte? A1.1. DK Sözcük Bilgisi Görsel Örnek 1 133
Şekil 134. Wie bitte? A1.1. DK Sözcük Bilgisi Görsel Örnek 2 133
Şekil 135. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Sözcük Bilgisi Görsel Örnek 1 134
Şekil 136. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Sözcük Bilgisi Görsel Örnek 2 135
Şekil 137. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Sözcük Bilgisi Görsel Örnek 1 135
Şekil 138. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Sözcük Bilgisi Görsel Örnek 2 136
Şekil 139. Deutsch für Gymnasien DK Sözcük Bilgisi Görsel Örnek 3 137
Şekil 140. Plus Deutsch A1.1 DK Sözcük Bilgisi Görsel Örnek 4 137
Şekil 141. Wie bitte? A1.1. DK Sözcük Bilgisi Görsel Örnek 3 138
Şekil 142. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Sözcük Bilgisi Görsel Örnek 3 139
Şekil 143. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Sözcük Bilgisi Görsel Örnek 3 139
Şekil 144. Deutsch für Gymnasien DK Sözcük Bilgisi Görsel Örnek 4 140
Şekil 145. Plus Deutsch A1.1 DK Sözcük Bilgisi Görsel Örnek 5 141
Şekil 146. Wie bitte? A1.1. DK Sözcük Bilgisi Görsel Örnek 4 141
Şekil 147. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Sözcük Bilgisi Görsel Örnek 4 141
Şekil 148. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Sözcük Bilgisi Görsel Örnek 4 142
Şekil 149. Deutsch für Gymnasien DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 1 144
Şekil 150. Plus Deutsch A1.1 DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 1 145
Şekil 151. Wie bitte? A1.1. DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 1 145
Şekil 152. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 1 146
Şekil 153 Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 1 147
Şekil 154. Deutsch für Gymnasien DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 2 148

Şekil 155. Plus Deutsch A1.1 DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 2 148
Şekil 156. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 2 149
Şekil 157 Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 2 150
Şekil 158. Deutsch für Gymnasien DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 3 151
Şekil 159. Plus Deutsch A1.1 DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 3 151
Şekil 160. Wie bitte? A1.1. DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 2 152
Şekil 161. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 3 153
Şekil 162 Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 3 154
Şekil 163. Deutsch für Gymnasien DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 4 155
Şekil 164. Plus Deutsch A1.1 DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 4 155
Şekil 165. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 4 156
Şekil 166. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 4 156
Şekil 167. Deutsch für Gymnasien DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 5 157
Şekil 168. Plus Deutsch A1.1 DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 5 158
Şekil 169. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 5 159
Şekil 170. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 6 160
Şekil 171. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 5 161
Şekil 172. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 6 161
Şekil 173. Deutsch für Gymnasien DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 6 162
Şekil 174. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 5 163
Şekil 175. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 7 163
Şekil 176. Deutsch für Gymnasien DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 7 164
Şekil 177. Plus Deutsch A1.1 DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 6 164
Şekil 178. Wie bitte? A1.1. DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 3 165
Şekil 179. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 6 166
Şekil 180. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 8 166
Şekil 181. Deutsch für Gymnasien DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 8 167
Şekil 182. Plus Deutsch A1.1 DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 7 167
Şekil 183. Wie bitte? A1.1. DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 4 168
Şekil 184. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 7 168
Şekil 185. Plus Deutsch A1.1 DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 8 169
Şekil 186. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 8 170
Şekil 187. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK Ülke Bilgisi Görsel Örnek 9 ... 171

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

DK	Ders Kitabı
HGM	Harita Genel Müdürlüğü
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu çalışmanın giriş bölümünde; araştırmanın problemi, amacı, önemi, sınırlılıkları ve varsayımlarına ilişkin bilgilere yer verilmektedir.

1.1. Problem Durumu

Türkiye'de okullarda yabancı dil öğretimi denince akla gelen yabancı dil İngilizcedir ve bu duruma uygun olarak da okulların neredeyse tamamında birinci yabancı dil olarak İngilizce öğretilmektedir. Avrupa Konseyinin bir üyesi olan Türkiye'nin yabancı dil politikası da Konsey'de öngörüldüğü gibi çok dillilikten yanadır ve okullarda seçmeli ders olarak Almanca, Fransızca, Rusça, Arapça vs. gibi diğer diller de okutulmaktadır. Genellikle 9. sınıflarda başlatılan seçmeli yabancı dil derslerinde sözü edilen diğer dillerin başında Almanca gelmektedir. Bu tercihin nedeninin, Türkiye ve Almanya arasındaki geçmişten günümüze uzanan ekonomik, politik, sosyal ilişkilerden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Osmanlı İmparatorluğu'ndan günümüze yabancı dil öğretiminde oldukça uzun bir geçmişe ve deneyime sahip olan ülkemizde hâlen yabancı dil öğrenememek ve öğretememekten söz edilmektedir. Sürekli gündemde olan ve tartışılan bu konunun farklı nedenlerine işaret edilmektedir. Bunlardan birisi de yabancı dil öğretiminde kullanılan öğretim materyalleridir. Ders kitabını da kapsayan ve hatta öncelikle ders kitapları olarak vurgulanacak olan bu materyallerin niteliği tartışılmaktadır. Global ders kitaplarının albenisi ile yarışan yerel ders kitapları, içinde bulunan resim ya da fotoğrafların içeriğinden kalitesine kadar eleştirilmektedir. Bir ders kitabının görsel tasarımı, eline aldığı kişiyi etkileyerek onun

olumlu ya da olumsuz eleştiri yapmasına yol açmaktadır. Görsel tasarımın, bireyleri özellikle günümüz öğrencilerini etkilemesi kaçınılmazdır.

Görsel tasarım, ders kitaplarının görselliği gibi konuların çalışılmış olmasına karşın işlevsel olarak yeni yayımlanan kitaplara yansıtılmadığı varsayılmaktadır. Bu varsayımlardan hareketle bu tez çalışmasında günümüzde Millî Eğitim Bakanlığı tarafından okullarda okutulması uygun görülen Almanca ders kitaplarında hem görsel tasarım incelenmiş hem de bu konuda Almanca öğretmenlerinin görüşlerine başvurularak somut sonuçlar ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışmada incelenen kitapların güncel olması ve günümüzde Türkiye'de okullarda okutulan yerel nitelikli ders kitapları olması, çalışmanın yeni ve işlevsel niteliğine işaret etmektedir. Yerel ders kitaplarının özellikle günümüz teknoloji çağında görsel tasarımına ilişkin somut sonuçlara erişmenin ve öneriler sunmanın, genelde yabancı dil öğretimine özelde ise Almancanın öğretimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, ülkemizde son yıllarda geliştirilen Almanca yerel ders kitaplarını görsellik açısından incelemektir. Bu incelemenin sonucunda elde edilen veriler değerlendirilerek son dönemlerde ülkemizde geliştirilen ders kitaplarında görsel ögeler kullanılmasının yabancı dil öğretimini ne ölçüde desteklediği saptanmaya çalışılmaktadır. Bu çalışma ile günümüz öğrencilerinin taleplerine uygun görsel malzemelerin ders kitaplarında varlığının söz konusu olup olmadığı araştırılmaktadır. Bu araştırmanın genel amacını Almanca kitaplarının çeşitli özelliklere göre incelenmesi oluşturmaktadır. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Almanca kitaplar şekilsel özelliklerine göre nasıldır?
2. Almanca kitaplar genel olarak görsel tasarım özelliklerine göre nasıldır?
3. Almanca kitaplarında yer alan dil becerilerinin görsel tasarımı nasıldır?
4. Almanca kitaplar sosyokültürel özelliklerin görsel tasarımı nasıldır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan yazıda özellikle yabancı dil derslerinde Bakanlık tarafından geliştirilen ve belirlenen ders kitaplarının okutulması zorunlu kılınmıştır. Bu karar doğrultusunda Almanca öğretimi için geliştirilen, lise düzeyinde 2020-2021 eğitim öğretim yılında okutulan Almanca yerel ders kitapları seçilmiştir. Bu kitapların incelenmesiyle sağlıklı sonuçlar elde edilerek ve paydaşlarla paylaşılarak ülkemiz öğrencilerinin nitelikli yabancı dil öğrenmelerine olanak sağlanmaktadır. Bu çalışmada ders kitaplarının görsel tasarım açısından incelenmesi de bu açıdan önemlidir. Çünkü yabancı dil öğretiminde, görsel ögelere başvurulması oldukça yaygın bir yaklaşımdır. Teknolojinin gelişmesi ve ülkemizde artık akıllı tahta, tablet gibi teknolojik unsurların eğitimde yer almasıyla görsellik daha da önem kazanmıştır. Bunun sonucunda akıllı tahtaya uygun ders materyalleri geliştirilmeye çalışılmaktadır. Bu durum görsel ögelerin önemini ortaya çıkarmaktadır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışmada MEB'in öğretmenlere yönelik eba portali (www. eba.meb.gov.tr) incelenmiş ve bu portalde sunulan ders kitapları tespit edilmiştir. Araştırmanın sınırını belirleyen ilkeler şunlardır:

- Yerel nitelikte olması,
- Türkiye'de ve Türk öğrenciler için geliştirilmiş olması,
- Yabancı dil olarak Almanca dersinde okutulması,
- 2020-2021 eğitim öğretim yılında okutulması,
- Lise düzeyinde okutulması.

Bu ilkeler göz önünde bulunarak çalışma; Wie bitte? A1.1 ders kitabı, Deutsch für Gymnasien A1.1 ders kitabı, Plus Deutsch A1.1 ders kitabı, Deutsch macht Spaβ A1.2 ders kitabı ve Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1 ders kitabının görsellik açısından incelenmesi olarak sınırlandırılmıştır.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmada incelenen Türkiye'de geliştirilmiş Almanca yerel ders kitaplarından Wie bitte? A1.1 ders kitabı, Deutsch für Gymnasien A1.1 ders kitabı, Plus Deutsch A1.1 ders kitabı, Deutsch macht Spaβ A1.2 ders kitabı ve Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1 ders kitabı görsellik açısından incelenerek ve öğretmen görüşlerine başvurularak Almanca öğretimi veya öğreniminde ne kadar yarar sağladığının ortaya çıkması varsayılmaktadır.

BÖLÜM II

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Türkiye'de geliştirilmiş Almanca ders kitapları kapsamında farklı açılardan pek çok araştırma yapılmıştır. Yapılan araştırmalardan biri de çalışmanın konusu olan görsel tasarım yönündedir.

Filiz İlknur Cuma'nın (2005), *Visualisierung in den regional erstellten kommunikativen DaF-Lehrwerken* başlıklı çalışmasında Hallo Kinder!, Lern Mit Uns 1, 2, 3 ve 4 adlı Almanca ders kitapları görsellik bağlamında değerlendirilerek söz konusu ders kitaplarındaki resimlerin incelenmesi amacıyla bilimsel verilere dayanılarak ölçütler saptanmıştır. Bu ölçütler resimlerin işlevi, resimlerin yabancı dil eğitimindeki önemi, türleri, makrotipografik tasarımı, kültürel özellikleri ve hedef kitlenin yaş ortalamasına uygunluğudur. Ülkemizde yerel nitelikte yazılan Almanca ders kitaplarının görsel tasarımına yönelik ölçütlerin geliştirilmesi ve bu ölçütler çerçevesinde günümüzde ülkemiz okullarının birinci yabancı dil olarak Almanca derslerinde kullanılan Almanca ders kitaplarının incelendiği bu çalışmanın Almanca ders kitabı yazarlarına, ayrıca öğretim aşamasında öğretmenlere yardımcı olacağı düşünülmüştür.

Şerife Ünver / Ayten Genç (2013), *Görselliğin Gücü: Almanca Ders Kitaplarındaki Görselliğe İlişkin Öğretmen Görüşleri* başlıklı çalışmalarında Anadolu liselerinde görev yapan Almanca öğretmenlerinin kullandıkları ders kitaplarındaki görselliğe ilişkin görüşlerinin belirlenmesini ve elde edilen görüşler doğrultusunda ders kitaplarındaki görsel tasarımın öğretime katkısının değerlendirilmesini amaçlamışlardır. Bu bağlamda, alan yazın taramasından sonra hazırlanan anketle görsel unsurların; öğrencinin dil becerisi gelişimine, öğrenme motivasyonuna, ülke bilgisi ve kültür öğrenimine etkisi nelerdir gibi sorulara yanıt aranmıştır. Öğretmenlerin kullandıkları ders kitapları incelendiğinde, görsel unsurların

aslında yeterince kullanıldığı, dolayısıyla nicel üstünlüğün hiçbir şekilde öğrenme-öğretme sürecinin etkililiğini artıran bir özellik olmadığı, tam aksine aldatıcı bir faktör olduğu saptanmıştır. Buradan hareketle görsel anlamda öğrencinin beklentisinin altında, günlük yaşamında alışkın olduğu çarpıcı görselliğe karşın basit bir kurguyla ders kitaplarına yansıyan görsel unsurların yerine nitelikli, öğrencide farkındalık yaratacak görsel tasarımın öne çıkması yönünde öneriler verilmiştir.

İzel İskender (2019), *Almanca Öğretmenlerinin Almanca Dilbilgisi Görsellerini Okuma ve Yorumlama Yetkinlik Düzeyi Üzerine Bir Araştırma* başlıklı bir yüksek lisans tez çalışması yapmıştır. Bu çalışmada ilk önce Almanca derslerinde kullanılan yerel ders kitaplarında dil bilgisi görsellerine ne derece yer verildiği araştırılmıştır. Sonrasında Almanca öğretmenlerinin dil bilgisi görsellerini ne derece okuma ve anlama becerisine sahip olduklarını görmek için Edirne ilinde görev yapmakta olan Almanca öğretmenlerine bir anket uygulanarak Almanca öğretmenlerinin bu konudaki yetkinlik düzeyleri ölçülmüştür.

BÖLÜM III

KURAMSAL ÇERÇEVE

Araştırmanın bu bölümünde Almanca ders kitapları, yabancı dil ders kitaplarında görsel tasarım, görsel türler ve öğretim materyalleri tasarım ilkeleri başlıkları altında teorik bilgilere yer verilerek araştırmanın kuramsal çerçevesi oluşturulmuştur.

3.1. Almanca Ders Kitapları

Almanca öğretimi bağlamında alan yazında ders kitabıyla ilgili bilinen en yaygın tanımlardan biri Neuner (2007, s. 399 akt. Dolaş, 2016, s.1) tarafından yapılmıştır. Bu tanımlamada ders kitabı, belirli ölçütlere göre hazırlanan öğretici ve yönteme dayalı bir konsepti (hedefler, öğrenme süreci, öğretim yöntemleri gibi) kapsayan öğrenme ve öğretim için gerekli destekleyici ögelere (okuma parçaları, alıştırmalar, dil bilgisi kullanımı ve sözcükler vb.) yer veren iki kapak arasında basılı bir eser olarak görülmektedir. Türkiye'de, Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği'nin (2012) 6. maddesinde ders kitabı tanımı yapılmıştır. Bu tanıma göre bir ders kitabı:

> Anayasa ve kanunlara aykırı hususları içermeyen, her türlü ayrımcılıktan kaçınan, bilimsel ilke ve yöntemlere uygun olarak hazırlanan, bilgiye ulaşım, ulaşılan bilginin sorgulanması ve bilginin nasıl üretileceğine ilişkin vurgu yapan, öğretim programının kazandırmayı amaçladığı bilgi, beceri, tavır, tutum, değer ve yetkinlikleri kapsayan, bilişim teknolojisinin etkin ve verimli kullanımını teşvik eden bir ders materyalidir.

Teknolojik gelişmelere rağmen bir ders kitabının yerini dolduracak başka tek bir öğretim materyali bulunmamaktadır. Okullarda ders kitapları yeni gelişmelerin ışığında geliştirilerek

hemen hemen tüm derslerde kullanılmaktadır. Pek çok derste olduğu gibi yabancı dil öğretiminde de ders kitaplarının önemi yadsınamaz.

Günümüzde birçok ülkede ve özellikle Avrupa ülkelerinde etkili olan Avrupa Ortak Ölçütler Çerçevesi *(Gemeinsamer Europäischer Referenzrahmen)* adlı 2001 yılında yayımlanan katalog ders kitap tasarımının temelini oluşturmaktadır. Ders kitabı yazarları, bu kılavuzda bulunan konuşma yönelimleri ve sözcük gruplarından yararlanarak kitap yazmaktadırlar. İletişimsel ve kültürlerarası yaklaşımla yazılan yabancı dil ders kitaplarında öğretim malzemeleri bu bazda seçilip düzenlenmektedir. Ülkemizde okutulan yabancı dil ders kitaplarına gelince, bu katalog esas alınarak geliştirilen ders kitaplarıyla bir standart sağlandığı söylenebilir.

Almanca öğretimini etkileyen bir diğer durum ise, okullarda birinci yabancı dil olarak Almanca dersinin sınırlı sayıdaki okulda öğrenciler tarafından öğrenilmesidir. Genellikle ikinci yabancı dil olarak okutulan Almanca dersleri için 2017-2019 yıllarında yazılmış çok sayıda ders kitabı mevcuttur ve Türkiye'de ders kitapları 2003-2004 eğitim-öğretim yılından itibaren MEB tarafından ücretsiz olarak dağıtılmaya başlanmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı bu kitapların okunmasını bir yönergeyle duyurmuştur. Bu kitaplar, ikinci yabancı dil olarak Almanca öğretilen tüm okullarda MEB tarafından belirlenmiş yerel nitelikli yabancı dil ders kitaplarıdır.

3.1.1. Yerel Ders Kitapları

'Yerel ders kitapları konu ve içerik bağlamında öğrenme ve öğretim stratejileri gibi evrensel oluşunun aksine bölgesel ya da bütünüyle yerel özelliklere dayandırılarak tasarlanan ve geliştirilen malzemelerdir' (Seel, 1983, s. 9 akt. Dolaş, 2016, s. 8). Ders kitabında yerel özellikler bakımından çevresel koşullar ve geçerli müfredat dikkate alınırken kültürel özellikler kapsamında ilke, değer yargıları, düşünce, kendine özgü yorum gibi özellikler göz önünde bulundurulmaktadır. Ayrıca öğrenenin bireysel ihtiyaçları, hedefleri ve sosyal yönelimleri gibi öğrenenin özellikleri de ders kitaplarında yer almaktadır. Okullarda okutulan ve yabancı dil dersi için tasarlanan yerel nitelikli bir ders kitabında; öğrenenin öğrenme hedefleri, toplumsal amaçlar, ulusal müfredat, kültürel özellikler ve öğrenme alışkanlıkları gibi pek çok faktör dikkate alınabilmektedir. Bu özelliklerin yanı sıra

iletişimsel yaklaşımda da var olan görsellik gibi kimi özellikler de yerel niteliklere dâhil edilebilmektedir.

Yerel ders kitaplarının gelişimi, Almanca konuşulan ülkelerde oluşturulan ve dünya çapında kullanıma yönelik öğretim materyallerinin (global ders kitapları) genellikle yerel öğretimin özel gereksinimlerini karşılamadığının anlaşılmasının bir sonucudur. Global kitaplarda, bölgedeki ilgili öğrenme gelenekleri ve alışkanlıkları, eğitim politikası gereklilikleri, öğretmen eğitiminin durumu ve müfredat çerçevesi dikkate alınmaz. Yabancı kültürlerden yani farklı sosyal normlardan kaynaklanan dil engelleri ve bunun sonucunda ortaya çıkan dil davranışları da önemsenmemektedir. Ayrıca kaynak ve hedef diller arasındaki karşıtlık ve bölgede olası bir ortak dil olması nedeniyle öğrenme zorluklarını hesaba katmaması nedeniyle yerel ders kitaplarına olan ihtiyaç artmıştır (Götze, 1994, s. 243-244).

Yerel ders kitaplarının başlangıç konumu ve küresel hedefi; yalnızca eğitim hedefleri ve içeriği, yöntemleri ve öğretme/öğrenme biçimlerini ihraç etmek ve bunları diğer insanlara dayatmak değil, aynı zamanda dil öğretiminde bölgedeki özel ihtiyaçlar ve deneyimleri karşılamaktır. Yerel ders kitaplarında kültüre özgü normlar ve gelenekler oluşturulurken; hedef bölgenin çıkarları, amaçları ve ihtiyaçları kadar yerel eğitim fikirleri ve öğrenme alışkanlıkları da dikkate alınmalıdır (Gerinhausen/Seel, 1994, s. 246-247).

3.1.2. Global Ders Kitapları

Türkiye'de MEB tarafından basılan yerel ders kitapları yalnızca ilköğretim ve ortaöğretimi kapsamaktadır. Özel okullar, kurslar, üniversite gibi kurumların Almanca dersleri için genellikle global ders kitapları kullanılmaktadır. Bu kitaplar özellikle yabancı dil olarak Almanca öğrenenlere yönelik geliştirilmiş ders kitaplarıdır. Almanya, İsviçre, Lihtenştayn ve Avusturya gibi Almancanın konuşulduğu ülkelerdeki *Cornelsen, Langenscheidt Hueber, Klett* vb. yayınevleri bu kitapları pazara sunmaktadır. Yerel kitapların yetersizliği, hedefler, tasarım gibi nedenlerle bu kitaplar tercih edilmektedir. Ancak devlet okullarında MEB tarafından geliştirilen kitaplara okutulma zorunluluğu getirildiğinden beri bu kitaplar okutulamamaktadır.

3.2. Yabancı Dil Ders Kitaplarında Görsel Tasarım

Yabancı dil öğretiminde etkili olarak video, televizyon, bilgisayar, resimler ve flaş kartlar, posterler, yazı tahtası, akıllı tahta ve ders kitapları gibi görsel araçlar kullanılabilmektedir. Bu araçlardan en önemlilerinden biri ders kitaplarıdır. Çoğu öğretici yabancı dil öğretiminde kaynak olarak kitaplardan yararlanmaktadır. Bu kitaplarda yer alan dilsel beceriler, kazanımlar görsel ögelerle (resim, fotoğraf, harita, şema, tablo vb.) desteklenmektedir.Ders kitaplarında görsel ögeler ilk olarak 17. yüzyılda *Comenius* tarafından kullanılmaya başlanmıştır (Gretsch/Holzäpfel, 2016, s. 9). Görsel ögelerin seçiminde; öğrenenlerin yaşı, kültürü, öğrenme alışkanlıkları gibi özellikler önemli rol oynamaktadır.

Dale, öğrenme sürecinde ne kadar fazla duyu organı sürece dâhil olursa o kadar etkili öğrenme gerçekleşeceğini savunan bir düşünürdür. Dale'in geliştirmiş olduğu yaşantı konisinin dayandığı temel ilkeleri, Çilenti (1991) şu şekilde sıralamıştır:

- Öğrenme işlemine katılan duyu organlarımızın sayısı ne kadar fazla ise o kadar iyi öğrenir ve geç unuturuz.
- En iyi öğrendiğimiz şeyler, yaparak yaşayarak öğrendiklerimizdir.
- Öğrendiklerimizin çoğunu gözlerimizin yardımıyla öğreniriz.
- En iyi öğretim, somuttan soyuta, basitten karmaşığa doğru gidenidir (akt. Nuhoğlu/ Özsoy/Aydın, 2014, s. 11).

Öğretimden istenilen dönütün alınabilmesi için öğrencinin hemen hemen bütün duyu organlarına hitap edilmesi gerekmektedir. Texas Üniversitesinde yapılan bir araştırmaya göre, zaman sabit tutularak insanlar; okuduklarının %10'unu, işittiklerinin %20'sini, gördüklerinin %30'unu hem görüp hem işittiklerinin %50'sini, söylediklerinin %70'ini, yapıp söylediklerinin %90'ını hatırlamaktadırlar (Çilenti, 1979, s. 40 akt. Öztaş, 2008, s. 545). Bu araştırmada görüldüğü gibi öğretime ne kadar çok duyu organı katılırsa öğrenmenin kalıcılığı da o oranda artmaktadır.

Ders kitabında görsel olarak pek çok öge kullanılmaktadır. Bu ögeler, görsel düzende farklı özellikler ve kullanım amaçlarına sahiptir. Kitap içerisinde kullanılan bir görselin belirli amaçları vardır. Bu amaçlar şu şekilde sıralanabilmektedir (Kılıç/ Seven, 2002, s. 124-125):

- Bilgi vermek
- Bilgileri desteklemek

- İlgi çekerek dikkatleri yönlendirmek
- Konuları özetlemek
- Olgular ve kavramlar arasındaki ilişkileri göstermek
- Zihinde canlandırılması güç olan karmaşık durumları açıklamak
- Dağılımların gösterilmesi.

Yabancı dil ders kitaplarında görsellerin genellikle bilgi vermek, bilgileri desteklemek ve ilgi çekerek dikkatleri yönlendirmek gibi kullanım amaçları bulunmaktadır. Bu nedenle ders kitapları tasarlanırken görsel tasarıma önem verilmelidir. Bir ders kitabında görsel tasarım için olması gereken ve MEB tarafından da kabul edilen özellikler aşağıda yer almaktadır (Tertemiz/ Ercan/Kayabaşı, 2011, s. 53-54):

- Başlıklar görsel tasarım ilkelerine uygun verilmelidir.
- Öğretime yardımcı unsurlar, öğrencilerin gelişim basamaklarına ve konulara uygun olmalıdır.
- Öğretime yardımcı unsurlar (bellek destekleyiciler) estetik yönden uygun, net ve temiz baskılı olmalıdır.
- Varsa istatistiki veriler en son bilgileri yansıtmalıdır.
- Öğretime yardımcı unsurlar eğitim durumuna ilgi çekicilik getirmelidir. (Renklerde gerçekçilik, estetik, sayfa düzenleme, iyi algılama için büyüklük, ilişkisiz ayrıntılardan kaçınma)
- Öğretim yaprakları düzenlenmelidir.
- Her bir metin mantıksal bir bütünlük içerisinde düzenlenmelidir.
- Bölüm uzunlukları işlenen konunun önemine uygun olmalıdır.
- Yazı stili kolay okunabilir biçimde, süsten arınmış ve sade olmalıdır.
- İçindekiler listesi doğru ve yeterince ayrıntılı olmalıdır.
- Resim, harita, grafik vb. gerekli yerde kullanılmalıdır.
- Resim, harita, fotoğraf vb. bulunduğu bölümün içeriğine uygun olmalıdır.
- Resimler, haritalar, tablolar vb. doğru ve anlaşılır olmalıdır.
- Resmin, haritanın, fotoğrafın vb. başlığı ve alt yazıları açık ve doğru olmalıdır.
- Haritalar incelendiğinde "Atlas, Harita, Yerküre ve Benzeri Eğitim Araçlarının İncelenmesine ait Yönerge" ye uyulmalıdır.

- Resimlerde özellikle vurgulanması gereken elemanlara dikkat çekilmelidir.

Görseller farklı işlevleri hatta birkaç işlevi aynı anda yerine getirebilmektedir. Aşağıdaki beş işlev, öncelikle görsellerle öğretim materyali arasındaki ilişkiye odaklanır.

- *Dekoratif işlevi*: Görsellerle öğretim materyalleri olgusal olarak ilişkili değildir. Kullanım nedeni, metni daha ilginç hâle getirmek veya boş alanı doldurmak olabilir. Örneğin kitap kapaklarının dekoratif bir işlevi vardır.
- *Temsil işlevi:* Görsel, metni temsil eder. Yalnızca resimlerle değil, aynı zamanda diyagramlar ve grafiklerle de ilgilidir.
- *Düzenleme işlevi*: Bir deney sürecinin talimatlarını, haritalarını veya resimlerini içerir. Bilgileri ve fikirleri sıralamada yardımcı olur.
- *Yorumlayıcı işlev*: Konunun anlaşılmasını kolaylaştırır. Özellikle soyut ve görülemeyen nesneler (atom) söz konusu olduğunda önemlidir. Bu durumda, nesneyi bir veya birkaç şema kullanarak temsil etmek gerekebilir.
- *Dönüştürme işlevi*: Nasıl öğrenildiğini etkiler. Ders kitaplarında, bu işleve sahip resimler nadiren görünür (Poklopová, 2019, s. 21).

Bichele'ye göre (2016, s. 17) yabancı dil ders kitapları zengin bir şekilde görselleştirilmelidir. Dersler görsellerle açılmalı, konuşma ve yazma için fırsatlar yaratmalı, dinleme veya okuma metinlerine eşlik etmeli, kelime öğrenimini desteklemeli ve dil bilgisinin anlaşılmasına yardımcı olmalıdır. Ayrıca görseller kültürel gerçekler hakkında bilgi sağlamalıdır.

3.2.1. Okuma becerilerini geliştirmek için görsellerin kullanılması

Weidenmann (1994) metin-görsel ilişkisini dört boyutta ele almaktadır. İlk işlev, görüntü işlevidir. Daha önce açıklandığı gibi, görseller metinlerin görselleştirmesi olarak hizmet edebilir ve sembol dilini görsellere çevirebilir. İkinci işlev olan düzenleme işlevi, öğretim metnindeki resimlerin nasıl bir referans çerçevesi oluşturabileceğini ve böylece bağlamı netleştirebileceğini gösterir. Üçüncü metin-görsel işlevi olan yorumlama, görsellerin öğrenme sürecinin dilsel yapılandırmalarını daha anlaşılır hâle getirebileceğini belirtmektedir. Son metin-görsel işlevi, dönüştürme işlevidir. Orijinal görüntülerin

anımsatıcı araçlar olarak hizmet eden ve kavramları veya ifadeleri daha akılda kalıcı hâle getiren böyle bir işlevi vardır (akt. Mihaljević, 2013, s. 20).

3.2.2. Yazma becerilerini geliştirmek için görsellerin kullanılması

Ders kitaplarında yazma etkinlikleri çoğunlukla diğer dil becerileriyle bir arada kullanılmaktadır. Bu nedenle dil becerilerinde kullanılan görsellere yazma becerileri etkinliklerinde de rastlanmaktadır. Konuşma becerisinde sunulan bir görselin grup çalışmasıyla sınıfta tasvir edilip tartışılacağı gibi bireysel olarak yazarak tasvir edilmesi de istenebilmektedir (Scherling & Schuckall, 1992, s. 72).

3.2.3. Konuşma becerilerini geliştirmek için görsellerin kullanılması

Görsellerin en önemli işlevlerinden biri motivasyondur. Görseller, öğrencilerin konuşma becerisini geliştirmede motive edici bir etkiye sahiptir. Görsel tasvir, bir resim veya fotoğrafı serbest bir şekilde sözlü olarak yorumlama, görsel eşleştirmeler, canlandırma, resimli hikâyeler gibi konuşma becerisi etkinliklerine yabancı ders kitaplarında sıklıkla rastlanmaktadır. (Macaire/Hosch, 1996, s. 12). Yabancı dil derslerinde konuşma becerisini geliştirmek için öğrencilerin grup çalışmalarına görsellerin entegre edilmesi tavsiye edilmektedir. Seçilen görseller ilgi çekici olmalıdır. Konuşma becerisini görsellerle desteklerken yüksek dinamik, yüksek duygusallık, düşük farkındalık düzeyi, eksik hareket biçimleri ve düşük şeffaflık gibi birtakım ilkeleri dikkate almak gerekir (Reinfried, 1992, s. 253).

3.2.4. Dinleme becerilerini geliştirmek için görsellerin kullanılması

Dinleme becerisi etkinliklerinde görsellerin kullanılması öğrencilerin anlatılan olay ya da durumu somutlaştırmasına yardımcı olmaktadır. Henüz metni dinlemeden konu hakkında tahminler yürütmesini ve görselleştirmeye dayalı olarak durumu daha iyi hayal etmesini sağlayabilmektedir (Dahlhaus, 2001, s. 59).

Resimler ve fotoğraflar, sözcüklere ihtiyaç duymadan öğrencilere bildiği veya öğrenmek istediği çevre veya olaylardan bir kesit sunar. Bu görseller yardımıyla öğrenciler dili daha iyi öğrenir. Dinleme metinlerinin anlaşılmasında özellikle fotoğraflar büyük bir öneme

sahiptir. Fotoğraflar yalnızca dilsel kuralları içeren metnin anlaşılmasında değil, fotoğraflarda yer alan jest, mimikleri de tanımada yardımcı olur (Dahlhaus, 2001, s. 66).

3.2.5. Dil bilgisini geliştirmek için görsellerin kullanılması

Ders kitaplarında dil bilgisi; basit, anlaşılır ve açık bir şekilde sunulmaya çalışılır. Dil bilgisi öğretiminde genellikle tablo, grafik, kalın, italik, renklendirme gibi görsel öge ve tekniklerden yararlanılmaktadır. Dil bilgisi öğretimi görsellerle desteklenirken işlevsel olmalı yani iletişimsel-bilişsel işlevleri yerine getirmesi amaçlanan görseller açık, uyarıcı, bilgilendirici, açıkça yapılandırılmış, hedef odaklı, net, işlevsel olarak uygun olmalıdır (Bichele, 2006, s. 41). Storch'a göre (2001) dil bilgisi kuralları, görsel ögelerle desteklenmeden yalnızca sözlü olarak öğretildiğinde; bu durum, öğrenme etkisinin azalmasına veya yanlış anlamaların ortaya çıkmasına neden olabilir. Basit sözel açıklamaların eşlik ettiği görsel dil bilgisi açıklamaları daha etkilidir ve anlaşılması daha kolaydır (Zeyer, 2017, s. 667).

Funk/König (1991, s.73-92) dil bilgisinin görselleştirilmesini; görsel ögelerin kullanışlılığına göre tipografik ve grafik yardımcılar, soyut simgeler, somut simgeler veya görsel metaforlar, dinamik simgeler veya dil bilgisi kurallarının kişiselleştirilmesi olmak üzere başlıklar şeklinde ayırmışlardır. Tipografik ve grafik yardımcılar; yazı tiplerini, renkli vurgulamaları ve tablo düzenlemelerini içerir. Dil sistematiğine dayalı olarak dil bilgisi kurallarını temsil etmek için soyut semboller kullanılır. Somut semboller, görsel metaforlar anlamına gelir. Somut sembollerle, soyut dilbilgisi kurallarının somut nesneler yardımıyla (örneğin, bir vidalı kelepçe ile cümle parantezleri) görselleştirilmesi olarak düşünülebilir. Dinamik semboller, belirli dil bilgisi yapılarının kullanılmasını gerektiren çizimleri ve fotoğrafları kapsar.

3.2.6. Sözcük bilgisini geliştirmek için görsellerin kullanılması

Ders kitaplarında sözcük öğretimi çoğunlukla metni genel olarak anlamaya yönelik etkinliklerle bilinenden yola çıkarak bilinmeyen sözcüklere yönelik gerçekleşir. Ancak kimi zaman sözcüğün tam karşılığı öğrenilmemekte veya yanlış anlaşılabilmektedir. Çünkü sözcüklerin anlamı, soyut ve belirsizdir. Bazen sözlük kullanımında bile karşılığı tam olarak

anlaşılamamaktadır. Bu durumda sözcüğün anlamı en iyi görsellerle ifade edilebilmektedir (Scherling & Schuckall, 1992, s. 91).

Ders kitaplarında sözcük öğretimine dair etkinliklerde zaman zaman kavram haritalarının kullanıldığı görülmektedir. Kavram haritası, genel bir kavram için öğrencinin aklına gelen sözcüklerin görselleştirilmiş hâlidir ve beyin fırtınası yöntemine dayanır. Kavram haritasının temel amacı, kelime dağarcığını rahatlatmak ve belirli bir konudaki ön bilgileri harekete geçirmektir.

3.2.7. Ülke bilgisini geliştirmek için görsellerin kullanılması

Bausch'a göre (2003) ülke bilgisi; dil ve edebiyat bilgisinin yanında başka bir ülkenin siyasi, toplum, ekonomi ve kültür yapısı hakkında da bilgi sahibi olabilmektedir. Bu durum 19. yüzyılın sonlarından beri yabancı dil öğretiminin bir parçası olmuştur ve 1970'lerden bu yana yabancı dil öğretiminde giderek daha önemli bir rol oynamaktadır (Mühlová, 2011, s. 9). Ders kitaplarında, bir ülkenin gündelik ve iş hayatına dair kesitler sunulması beklenir. Ülke bilgisi aracılığıyla; gerçekleri aktarmanın yanı sıra dili öğrenilen insanların zihniyetinin anlaşılması sağlanmalı; ülke, toplum ve dil hakkında bir anlayış uyandırmaya çalışılmalıdır. Yabancı dil dersleri bu şekilde daha ilgi çekici ve motive edici hâle gelebilmektedir (Mourad, 2016, s. 49). Ülke bilgisine yönelik görseller; belirli sosyokültürel bağlamdaki insanları, tanımlanmış uzam-zaman ilişkilerindeki insanları, belirli etkinlik durumlarındaki özel günlük kültürü (okul, yemek yeme, yaşama, çalışma, aile, boş zaman vb.) ifade eden insanları gösterir. Bunu yaparken bu bilgiler bir bütün olarak yani karmaşık ve eksiksiz olarak iletilmektedir. Almanca öğrenenlerin görsellerle ilgili olarak yaptıkları yorumlar kültüre özgüdür yani ilgili yaşanmış kültürel yönelim çerçevesine dayalı yapılardır. Yabancı dil öğretiminde kullanılan görseller, neredeyse tamamen hedef kültürden yani öğrencilerin dilini edindikleri kültürden gelen eserlerdir. Ders kitaplarında, hedef dilin ülkesi ve hedef kültür hakkında bilgiler betimleyici görsellerle aktarılır:

- Kültürel referans içeren fotoğraflar,
- Sözlü anlatım için durumsal çerçeve sağlayan iletişimsel ve pragmatik yönelimli çizimler,
- "Konuşan" fotoğraflar; uzamsal, zamansal, sosyal ve iletişimsel "açıklıkları" nedeniyle konuşmayı ve yazmayı teşvik eden görseller,

- Sanat görselleri,
- Çizgi romanlar, resimli öyküler (Bichele, 2006, s. 35-37).

3.3. Görsel Türler

Görseller, genellikle metinden daha kolay anlaşılan bir iletişim aracı olarak görülmektedir. Bu yüzden hem yabancı dil öğretmenleri hem de yabancı dil öğrenenler arasında çok popülerdirler. Hemen hemen her metin artık bir veya daha fazla görselle desteklenmektedir. Yabancı dil derslerinde görsellerin kullanılması için varlığı gerekli olan bir dizi görsel tür bulunmaktadır:

3.3.1. Fotoğraf

Fotoğraf, bir görselin makine ile elde edilmiş hâlinin kâğıda basılmış şeklidir. Fotoğraflar; deney, tarihî yer, yerleşim birimi, çeşitli sosyal faaliyetler, bitki, hayvan gibi pek çok ögeleri ders kitaplarında sunmada önemli bir rol oynar. Fotoğrafların kullanılması, genellikle ilköğretim ikinci kademe ve ortaöğretim ders kitapları için uygun olabilmektedir (Kılıç/Seven, 2002, s. 129).

Barrett (2012), betimsel, kuramsal, açıklayıcı, yorumsal, etik açıdan değerlendirilen ve estetik açıdan değerlendirici fotoğraflar olmak üzere fotoğraflarla ilgili bir kategori sistemi sunmaktadır (akt. Arat, 2020, s. 44). Betimsel ve açıklayıcı fotoğraflar, ders kitaplarında sıklıkla kullanılan fotoğraf türlerindendir. Bu fotoğraflar, genellikle metnin içeriğini desteklemek amacıyla kullanılmaktadır.

Fotoğraflar çizimlerden daha objektiftir ve bu nedenle daha ciddiye alınabilmektedir. Kiszová'ya (2009) göre, öğrenciler kendilerini bir fotoğrafla daha çok özdeşleştirebilir ve böylelikle ilgi ve sempati duyabilirler. Derste ne tür fotoğraflar kullanılacağı son derece önemlidir. Uygun ve net olmalıdır. Fotoğraflar çok çabuk güncelliğini yitirmesinden dolayı öğrencilerde ilgi uyandırmayacağı düşünüldüğünden seçilen fotoğrafların zamana uygun olmasına dikkat edilmelidir (Pulkkinen, 2015, s. 8). Ders kitaplarında yabancı dil öğrenmeyi desteklemek amacıyla yararlanılan görsel ögelerden fotoğraflar, öğrenciye gerçeğe yakın bir deneyim sağlayabilmektedir.

3.3.2. Resimleme

TDK'ye göre "varlıkların, doğadaki görünüşlerinin kalem, fırça gibi araçlarla kâğıt, bez vb. üzerinde yapılan biçimleri"ne resim denmektedir. Ders kitaplarında resimleme tekniğinin genellikle okul öncesi ve ilköğretim öğrencilerine uygun olduğu düşünülmektedir. Yabancı dil öğretimi için başvurulan ders kitaplarında resimleme tekniğinin kullanılması da sıklıkla rastlanan bir durumdur. Ders kitabında metinleri, diyalogları vb. destekleyen resimler; belirli bir amaca hizmet etmesi bakımından esneklik gösterebilmektedir. Bu nedenle resimleme tekniğiyle metinde yer alan bir durum kolaylıkla ve fotoğrafa göre daha ekonomik olarak görselleştirilebilmektedir (Scherling & Schuckall, 1992, s. 30).

Nolen ve Goetz ders kitaplarında kullanılabilecek uygun resimleri; süsleyici resimler, açıklayıcı resimler ve metni tamamlayıcı resimler olarak üçe ayırmıştır. Süsleyici resimlere ders kitabında, öğrencinin ilgisini çekmek ve hayal gücünü ortaya çıkarmak amacıyla yer verilmelidir. Açıklayıcı resimler, ders kitaplarında bulunan metinlerle bağlantılı olarak o metni veya metinde geçen önemli noktaları desteklemek amacıyla kullanılmaktadır. Son olarak metni tamamlayıcı resimlere öğrencinin metinde geçen bazı sözcük, kavram veya durumları hakkında bilgi vermek için başvurulabilmektedir (Köksal, 2011, s. 107).

Ders kitabında kullanılan başarılı resimlerin öğrenmeyi kolaylaştırmasına karşın başarısız resimlemeler öğrenme sürecini olumsuz etkileyebilmektedir. Kaptan'a (2020, s. 161-172) göre başarılı bir şekilde resimleme tekniği kullanabilmek için dikkat edilmesi gereken bazı ölçütler vardır. Bu ölçütler şu şekilde özetlenebilir: Ders kitabında kullanılan resimlerin ve resim içeriğinde bulunan nesne veya tiplemelerin öğrencinin yaşına uygun olması gerekmektedir. 12 yaş ve üzeri öğrencilerin gelişimi, bakış açısı, gerçeklik olgusu gibi unsurlar dikkate alınarak resimlerde tercih edilen renklerin bu yaş grubuna uygun olması gerekmektedir. Resimlemede kompozisyonun metinde yer alan önemli noktalardan seçilmesine özen gösterilmelidir. Metni destekleyen resimler, konuyu açıklamanın yanında öğrenciye yorumlama becerisi kazandırmada da etkili olabilmektedir. Ders kitaplarında kullanılan resimlemelerde; yaş grupları ve kitap içeriği dikkate alınarak mürekkeple tarama, ekolin, akrilik, sayısal resimleme, kolaj gibi resimleme tekniklerinden biri tercih edilmelidir. Ayrıca resimlemeler için konu seçiminde kültür yapısı, sosyokültürel ortam, yaşam biçimi gibi özellikler dikkate alınmalıdır.

3.3.3. Karikatür

Karikatürle ilgili pek çok tanım yapılmıştır. Bunlardan biri de TDK sözlüğünde yer alan tanımdır: 'İnsan ve toplumla ilgili her tür olayı konu alarak abartılı bir biçimde veren, düşündürücü ve güldürücü resim'. Her karikatürist çizim stilini belirler. Karikatür, bazen tek resim veya birden fazla resimle ifade edilir. Genellikle karışık bir durumu mizahi veya mecazi bir yolla ifade etmek için karikatüre başvurulur.

Karikatürler, ders kitaplarında zaman zaman kullanılmaktadır. Kullanıldığı takdirde amacına hizmet etmesi bakımından öğrenci tarafından anlaşılması önemlidir. Stradling (2003) bu konuyu maddelerle şu şekilde özetlemiştir:

> İlk olarak, karikatürist hedef kitlenin bilgi birikimi ve bazen siyasal görüşleri konusunda varsayımlar yapar. İkinci olarak, karikatürler genellikle olgusal bilgilerden daha çok görüşler sunarlar. Karikatürist taraflıdır; konuya ilişkin bir bakış açısı ya da çok sayıda perspektif sunmaya çalışmazlar. Üçüncüsü, karikatüristler büyük ölçüde gülünçleştirme ve abartma unsurlarını kullanırlar. Bunlar olumlu ya da olumsuz olabilir. Dördüncüsü, bir karikatürün etkili olabilmesi için karikatür ve hiciv açısından nelerin komik, nelerin "kolay hedef" olduğu ve olmadığı konusunda dönemin sosyal göreneklerine uyması gerekir. Beşincisi, karikatürlerin çoğunda sembol aracılığıyla anlatıma başvurulur. Karikatürün anlamını çözmek için, bu sembollerin neyi temsil ettiğini bilmek gerekir (akt. Özdemir, 2018, s. 18-19).

3.3.4. Kolaj

Önceden hazırlanmış fotoğraf, resim, metin vb. resim parçalarının kesip yapıştırılarak bir araya getirilmesidir. İçerik ve estetik açıdan dikkate alınan görsel malzemelerin bir araya getirilerek tekrar bir görsel oluşturulması çabasıdır (Scherling & Schuckall, 1992, s. 27).

3.3.5. Eskiz

Eskiz, TDK sözlüğünde "Mimari eserler ve resim için çizimlerle yapılan ön çalışma, taslak." anlamına gelmektedir. Resim sanatında sıklıkla rastlanan bir terimdir. Eskiz, sanatçının resmini çizmeden önce çizmek istediği model üzerinde ön hazırlık amacıyla yaptığı çizimlerdir. *Suwa, Purcell ve Gero'ya* göre (Cross, 2010) eskiz en az üç amaca hizmet etmektedir. Bunlar; "fikirlerin görsel sembollere dönüştüğü harici bir hafıza aracı olması, işlevsel hususların birleşmesi için bir görsel-uzamsal ipuçları kaynağı olması ve tasarım

düşüncelerinin yerleşmiş bir eylem türünde yapılandırıldığı fiziksel bir ortam olmasıdır*"* (akt. Melikoğlu Eke, 2019).

3.3.6. Harita

İnsanoğlunun yaşadığı veya ilgilendiği alanın tamamında veya bir kısmında yer alan fiziksel detayların, bu detaylarla ilgili bilgilerin veya bu alanda meydana gelen olgularla ilgili bilgilerin, genellikle düz bir yüzey üzerinde, belli bir ölçekte gösterimidir. Detaylar ve bilgiler sembollerle gösterilip yönlendirme ve bir referans sistemine göre konumlandırma da yapılmaktadır (HGM, 2022). Yabancı dil ders kitaplarında harita kullanılması genellikle öğrencilerin hedef dil ülkelerinin ve ülkelere ait bölgelerin dünya üzerindeki konumu hakkında yaşadığı yerle bağlantı kurmasına yardımcı olabilmektedir.

3.3.7. Şekil, Şema ve Tablolar

Ders kitaplarında şekil, şema ve tabloların kullanımında bu ögelerin açık, anlaşılır, net, doğru numaralandırılmış, renk tercihlerinin uyumlu olması gibi özelliklere dikkat edilmelidir (Gevrekçi, 2001, s. 17).

3.3.8. Grafikler

Grafik, sayısal verilerin görselleştirilmesinde kullanılmaktadır. Sütun grafikleri, resimli grafikler, pasta grafikler, çizgi grafikler vb. grafik türleri bulunmaktadır. Ders kitaplarında sayısal verileri daha anlaşılır kılmak adına yer verilmektedir. Grafikleri değerlendirmede şu ölçütlere başvurulabilmektedir (Ceyhan/Yiğit, 2004, s. 105):

- Grafikler basit çizilmiş olmalı, yalnızca bir düşünceyi yansıtmalı ve aşırı ayrıntılı olmamalıdır.
- Grafik içerisinde az bir alana, çok rakam konmamalıdır. Bu durum inceleyen kişinin konuyu net olarak anlamasını güçleştirir.
- Sayısal verilerin sunumunda mantıklı bir sıra izlenmelidir (rakamlar büyükten küçüğe veya küçükten büyüğe sıralanmalıdır).
- Grafikler göze hoş gelecek şekilde uyumlu bir şekilde çizilmeli, uygun oranlar seçilmeli, aynı uyum eser boyunca sürdürülmelidir.

- Grafikler; grafik alnı içerisinde veya altında renk, sözcük veya simgeler kullanarak ayrıntılı olarak açıklanmalıdır.
- Grafiklerle, aynı türden verilerin karşılaştırması yapılmalıdır. Birbiriyle ilişkili olmayan farklı türdeki verilerin karşılaştırması okuyucunun zihnini karıştırır. Anlamasını güçleştirir.

3.4. Öğretim Materyalleri Tasarım İlkeleri

Materyal tasarım ilkeleri, yapısal biçimsel ve yerleşim elemanları olmak üzere iki başlık altında ele alınmaktadır. Materyal tasarım ilkeleri diğer ders kitaplarının tasarımında olduğu gibi yabancı dil ders kitaplarını tasarlamada da bu ilkelerden yararlanılmaktadır.

3.4.1. Yapısal Biçimsel Elemanların Kullanım İlkeleri

Yapısal biçimsel elemanlarından boşluk-alan, çizgi, şekil-form, boyut, doku ve renk ilkeleri aşağıda kısaca açıklanmaktadır.

3.4.1.1. Boşluk-Alan

Alan, bir öğretim materyaline bakıldığında hissedilen doluluk ya da boşluktur. Alan, kullanılan alan ve boş alan olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Kullanılan alan, belli sınırlara yerleştirilmiş görsel unsurların bulunduğu konulduğu yer, kullanılan alan dışındaki yerler ise boşluktur (Çelik, 2012, s. 54).

Bir materyalde boşlukların öncelikli işlevi materyal üzerindeki nesnelerin, şekillerin ve yazıların vurgulanarak algılanmasını ve dolayısıyla öğrenilmesini sağlamaktadır. Örneğin üzerinde sadece yazı bulunan bir sayfanın kenar boşlukları yazının ön plana çıkmasını sağlamaktadır (Bahçeci/ Kılıç, 2012, s. 22).

Ayrıca satırlar arası boşlukların mesafesine dikkat edilmelidir. Satırlar arası boşluk fazla olduğunda metin bir bütün olarak algılanamaz ve satırlar birbirinden bağımsız metin olarak algılanır. Satırların birbirine fazla yakın konumlandırılması ise metnin okunmasını zorlaştırmaktadır.

3.4.1.2. Çizgi

Görsellerdeki çizgiler amacına uygun kullanılmalıdır. Görsel ögelerin tasarımındaki çizgilerin genellikle yön duygusu için kullanılması; özel olarak ise örneğin eğik kıvrımlı çizgilerin hareket duygusu için, yatay çizgilerin dinginlik için, dikey çizgilerin de kesinlik ve yönerge ifadesi için kullanılması esas alınmalıdır. Çizgilerin ince veya kalın olması da farklı algı yaratabilmektedir. Kalın çizgiler ince çizgilere kıyasla daha etkili olabilmektedir. Çizginin yüksek ve geniş olması derinlik hissi uyandırmaktadır (Bahçeci & Kılıç, 2012, s. 23; Çelik, 2010, s. 55).

Çizgiler düz, eğik, noktalı veya kesik kesik olabilir; ilgi çekme ve yönlendirme amaçlı kullanılabilir. Çizginin özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

- Çizgi, göz hareketlerini özel bir bölgeye çekerek dikkati çekme işlevini gören tek boyutlu bir ögedir. Çizgiler eylem, yön ve hareket gösterir.
- Çizgiler ayrıca birtakım şeyleri birleştirme veya ayırma işlevini de yerine getirirler.
- Çizgiler ayrıca üzerine kurgu yapılabilecek temel yapı olarak da kullanılabilirler (Seferoğlu, 2007, s. 34).

3.4.1.3. Şekil-Form

Şekil bir yüzey üzerinde oluşturulan iki boyutlu biçimlerdir. Form ise kullanılan biçimlerin birbirine göre yerleşimidir (Çelik, 2010, s. 55). Bütün algılamalarda bir şekil ve zemin bulunur. Algılama esnasında ilk dikkat çeken nesne şekildir. Zemin görülen şeklin arka planıdır. Şekil ile zemin arasında her zaman bir zıtlık bulunmalıdır. Bu şekilde daha etkili bir algılama gerçekleşir. Ayrıca öğretimi kolaylaştırmak amacıyla kullanılan şekil, mümkün olduğu kadar basit olmalıdır (Bahçeci & Kılıç, 2012, s. 23).

3.4.1.4. Boyut

Boyut; materyallerin uzunluğu, derinliği, eni ve yüksekliği ile ilgilidir. Boyut ders kitaplarında fiziki yapı özellikleri ve öğretici unsurların tasarlanmasında kullanılmaktadır. Boyutun seçimi kitaptan faydalanma ve öğretici unsurların etkililiği açısından önem taşımaktadır. Kitabın ve kitap içerisindeki ögelerin boyutuna karar verirken; öğrencilerin

gelişim düzeyi, bilgilerin miktarı, sayfa sergisi gibi durumlar göz önünde bulundurulmalıdır. Aynı zamanda boyut algısını; nesneler hakkındaki ön bilgiler, öğrencinin gelişim düzeyi ve ders kitabında sunulan unsurun konumu etkilemektedir (Kılıç/ Seven, 2006, s. 117-118 akt. Şakar, 2019, s. 20).

3.4.1.5. Doku

Tüm görsel nesnelerin karakteristik birer dış yapıları vardır. Nesne ve varlıkların dış yapı özellikleri ve bunların objektif etkileri dokuyu oluşturur. Diğer bir deyişle, doğadaki tüm nesnelerin iç yapılarının işlevsel özelliklerini dışa vuran yüzeysel etkilere doku denir (Çellek, 2003, akt. Yige, 2010, s. 40). Ders kitaplarında doku pek değişkenlik göstermez. Doku, öğretim malzemelerini hissetmemizi sağlar.

3.4.1.6. Renk

Renkler fiziksel özellikleri açısından insan algısı üzerinde önemli etkiye sahiptir. Coşku, durgunluk, tekdüzelik, canlılık gibi duyguların algılanmasında etkili rol oynar. Materyal tasarımında renklerin kullanılmasında pek çok etken rol oynamaktadır. Bunlardan biri renklerin kullanımında farklı cinslerin dikkate alınmasıdır. Erkekler çoğunlukla mavi, yeşil, bordo gibi renklerin canlı tonunu tercih ederken kadınlar sarı, mavi, pembe gibi renklerin pastel tonunu tercih etmektedirler. Bir diğer etkene göre yaş gruplarına uygun renk tonları seçilmelidir. Küçük yaş grupları için parlak renkleri, daha ileri yaşlar için ise pastel tonları kullanmakta fayda vardır. Bir diğer etken ise yaşanılan bölgeye göre renk seçimi yapılmasıdır. Ormanlık bir bölgede yaşayan insanların tercihi sıcak renkler olurken bozkır bölgelerde yaşayan insanlar üzerinde yeşil ve mavi renklerin daha etkili olduğu düşünülmektedir (Çelik, 2010, s. 56).

Harflerin renginin zeminle zıt renkte olmasına dikkat edilmelidir. Bu sayede metin daha verimli şekilde okunabilmektedir. Ayrıca metin içinde farklı renkler kullanılarak vurgu yapılması istenen bilgiye bu şekilde dikkat çekilebilmektedir (Seferoğlu, 2007, s. 30).

Renkler; insanların duygu durumu ve davranışlarını etkilediğinden sanatçı veya tasarımcı, renkleri hedefle uygun bir şekilde kullanabilmek için onların insan üzerindeki etkisini iyi bilmelidir. Bazı renklerin insan psikolojisi üzerine etkileri aşağıdaki gibidir:

Tablo 1

Renk Türlerinin Psikolojik Etkileri

RENK TÜRÜ	RENK TÜRÜNÜN ETKİLERİ
KIRMIZI	Tutkunun rengi olan kırmızı; dikkat arttırıcı, ilgi çekici, hareketlilik sağlayıcı, beyni çalıştırıcı, heyecan verici, sağlık, canlılık, aşk, zafer hissi, enerji, cömertlik, fedakârlık, ihsan, acıma, cesaret, güç, hayat dolu, ısıtıcı etkiler taşır. Abartılması halinde sertlik ve şiddet, tehlike, rahatsız edicilik, zulüm, günah ifade edebilir.
UÇUK PEMBE	Nezaket, yumuşaklık, tatlılık, çekingenlik, mahcubiyet, muhafazakârlık duygusu telkin eden bir renktir.
TURUNCU	Neşe verici, ısıtıcı, birlik olmaya yönlendirici, çok kullanıldığı durumlarda huzursuz edici, zenginlik, ışık ve verimliliği temsil eden bir renktir. Önsezinin, duru sevincin, dengeli gücün sembolü turuncu, iyimserlik yayar.
SARI	En ışıklı, hareketli, parlak ve neşeli renk olan sarı; zenginlik, bolluk, şeref ve sadakati hatırlatır. Sarı entelektüel olma, yöneticilik, hırs, iddia ve özgürlüktür. Canlı sarı, kişiyi aktif yapar; solgun sarıysa, dinlendirir ve gevşetir. Renk terapistlerine göre bu renk, tüm renkler arasında genel kas sinirlerinin gücünü arttıran tek renktir. Ağırkanlıları canlandıracak ve sinirleri uyaracaktır. Sarı, anlamayı keskinleştirir ve akıl işlevlerini arttırır. Ayrıca, sarının açık tonları, alanları genişleterek büyütür. Zihin uyarıcı etkisi olan ve iletişim kurmayı kolaylaştıran bu rengin aşırıya kaçılması hâlinde vandalizm, kıskançlık, hastalık, mantıksızlık, şüphe ve güvensizlik, sorumsuzluk, uçukluk getirir.
KAHVERENGİ	Toprak ana ve ağaçların rengi olan kahverengi, yeşil gibi yaşamın yeşermesini değil, olgunluğu temsil eden yatıştırıcı bir renktir. Ayağı yere basan, kararlı, ketum bir davranışa yönelticidir ve ciddiyet simgeler.
TABA	Kahverenginin içerisinde sarı da içeren hâli olduğunu düşünecek olursak kahverenginin olgunluk ve ciddiyetinin içerisine biraz daha neşe katılarak yumuşatılmış hâli olduğunu söyleyebiliriz. Gerçekçi, yönlendirici, ısrar ettirici, kararlılık, evcillik ve aile çekirdeğinin ideal güvenliğini temsil eder
YEŞİL	Genel olarak yeşil ağaçların yapraklarının, çimenlerin rengi olduğundan serinletici ve sakinleştirici bir etkiye sahiptir. Sessizlik, verimlilik, hayat, büyüme, doğa, bilgelik ve inancı çağrıştırır. Her renkte olduğu gibi yeşilin de farklı tür ve tonları farklı duygular

	uyandırabilir. Yeşil kendine saygı, adalet ve güveni temsil edebilirken abartılması megaloman, otoriter ama küstah, alaycı bir ifade yayabilir.
MAVİ	Mavi; hoşnutluk, iyi niyet, merhamet, açık sözlülük, dürüstlük, esneklik, yumuşak başlılık, anlaşma, uzlaşma, iş birliği ve huzuru çağrıştırır. Heyecan giderici ve sakinleştirici etkisi vardır. Gevşemenin sevildiği ortamlarda mavi yansımalar bulunmalıdır. Mavi ışık; uyku getirici, ağrı giderici ve kasılmayı önleyicidir. Mavi, ister çok koyu ister açık olsun, içinde özgürlük ve uyum taşıyan bir renktir. Koyu mavi olan lacivert renk, ciddi olmaya ve kapsamlı düşünceye sevk eden bir renktir. Özellikle çok solgun mavilerin bolca kullanıldığı yerlerde pasiflik ve tembellik hissi getireceği unutulmamalıdır.
MOR	Mor; asalet, mistizm, utanç, hüzün, aşk ve aklın birleşimi, itibarın rengidir. Orta çağ Avrupa'sında aristokratların rengiydi ve saray itibarını temsil eden bir renk oldu. Mor, büyük alanlarda görüldüğü takdirde korkutucu ve huzursuzluk veren bir renk olabilir. Erguvan, haklılık, ihtişam, egemenlik ve asillik duygusu doğuran kişiler arasında ciddiyet ve mesafe duygusu telkin eder. Menekşe moru, dinî otorite, kaos, ölüm, kendini adama, ilahi aşkı temsil eden bir renktir. Leylak rengiyse melankolik duygular telkin eder.
BEYAZ	Beyaz, bütün renkleri içinde barındırdığından birliğin ve saflığın sembolü olmuştur. Bir açıklık ve şeffaflık idealini yansıtır.
SİYAH	Beyazın zıddı olan siyah; iyi-kötü, gündüz-gece, yin-yang, yaşam-ölüm gibi var olan doğal ikilemlerin 'diğer' rengidir. Siyah her birimizin doğasında bulunan derin uyuşmazlığın sembolüdür. Bu renk; yas, pişmanlık, suçluluğu sembolize edebileceği gibi derin dinlendirici sessizlik ve sonsuzluk ya da yapısal kuvveti sembolize eder.

Özellikle renk seçiminde sıcak ve soğuk renklere dikkat etmek gerekmektedir. Sıcak renkler kırmızı, turuncu ve sarı; soğuk renkler ise yeşil, mavi ve mordur. Sıcak renkler, soğuk renklere oranla gözü daha çok etkilemektedir (Özer, 2012).

3.4.2. Yerleşim Elemanlarının Kullanım İlkeleri

Bu başlık altında yerleşim elemanlarından bütünlük, oran-orantı, denge, ritim (devamlılık) ve vurgudan bahsedilmektedir.

3.4.2.1. Bütünlük

Bütünlük, görsel bir materyalde yer alan tasarım ögelerinin kendi aralarında ve verilmek istenen mesajla uyum içerisinde olmaları anlamına gelmektedir (Avcı, 2007, s. 51). Doku, renk, yazı, resimleme vb. görsel elemanlar bütünlüğü oluştururlar. Sayfa düzeni, yazı karakterleri, puntolar, satır aralıkları, metin blokları gibi elemanlar birliktelik içerisinde olduğu gibi bütünlük de sağlamalıdır (Kaptan, 2020. s. 140-141).

3.4.2.2. Oran/ Orantı

Ders kitaplarında kullanılan görsel ögelerin büyüklüğüyle ilgili bir ilkedir. Ders kitaplarında farklı boyutlar, biçimler ve renklerden oluşan görsel elemanlarda orantıya dayanan bir ilişki vardır. Bu ilişki sayfa düzeninde iletilmek istenen bilgiyi destekler (Kaptan, 2020 s. 144). Öne çıkarılmak istenen görselin oranı büyütülerek öğrenciler tarafından daha rahat algılanması sağlanabilmektedir.

3.4.2.3. Denge

Denge ilkesi hareketlerin düzeninden oluşur. Bu unsurlar metin, resimleme, fotoğraf, şemalar gibi görsel düzen elemanlarının birbiriyle olan ilişkileridir (Kaptan, 2020. s. 141). Tasarımda eşit oranların kullanıldığı düzenleme simetrik denge olarak adlandırılır. Simetrik olan düzenlemelerde durağanlık etkisi algılanabilir. Birbirine benzemeyen, eşit görünmeyen farklı tasarım elemanlarının kullanılarak denge unsurunun sağlandığı tasarımlar asimetrik denge olarak adlandırılır (Arıkan, 2008 s. 18). Asimetrik dengede farklı görsel ögeler kullanılarak öğrencide merak duygusu tetiklenebilmektedir.

3.4.2.4. Ritim (Devamlılık)

Göz sayfa içerisinde, sol üst köşeden sağa ve yukarıdan aşağıya doğru bir çizgide hareket ve devamlılık göstermektedir. Kitap tasarımında gözün bu özelliği dikkate alınmalıdır. Öğrencinin dikkatini dağıtmayacak şekilde bir düzenleme yoluna gidilmelidir (Kaptan, 2020. s. 143).

Reardon'a göre (2004) ritim, ögelerin veya motiflerin düzenli tekrarından oluşur ve hareket çağrışımı yapar. Ritmin üç kategorisi vardır:

Tekrar; tekrar eden renk, çizim kalıbı, desen, çizgi, şekil veya biçimdir. Bir uyarıcının tekrarı aynı güçteki sabit bir uyarıcıdan daha kolay algılanır.

İlerleyiş; renk, çizim kalıbı, desen, çizgi, şekil veya biçimin büyüyerek ya da küçülerek tekrarlanmasıdır. Zihin, ebatları değişse de bu biçimleri benzer algılar ve gruplandırır.

Birbirinin yerine geçme; aynı çizim kalıbı içine farklı çizgi, şekil veya biçimlerin serpiştirilmesidir. Düzgün şekilde bükülen çizgiler veya kenarların birkaç değişiklikle düzenlendiği bir çizim kalıbını temsil eder (Arıkan, 2008 s. 18).

3.4.2.5. Vurgu

Vurgulama tekniklerine önemli noktalara dikkat çekmek amacıyla başvurulmaktadır. Ders kitaplarında konu ve ünite başlıklarında sıklıkla vurgu kullanılmaktadır. Vurgu beyni uyararak öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır. Uygun ve yerinde yapılan vurgulamayla bilgi akışı kolaylaştırılarak kalıcı öğrenme sağlanmaktadır. Vurgulama tekniği kullanılırken aşırıya gitmekten kaçınmalı, kullanılan ögeler tutarlı ve etkili olabilecek yerlerde tercih edilmelidir (Kılıç/Seven, 2002, s. 115). Vurgu tekniklerinin bazıları aşağıda yer almaktadır (Avcı, 2007, s. 52):

- Renk kullanımı
- Vurgulanmak istenen ögenin diğerlerinden daha parlak bir renk ile yapılması
- Çizgi çeşitlerinden yararlanarak çember, çerçeve içerisine alınması
- Büyük veya küçük punto, bold, italik gibi unsurlar kullanılarak sunulması
- Boşluk yaratarak vurgulama yapılması

BÖLÜM IV

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırma modeli, evren ve örneklem, araştırmanın çalışma grubu, veri toplama araçları ve verilerin analizi ile ilgili bilgiler verilmiştir.

4.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada karma yöntem kullanılmaktadır. Almanca kitaplarının çeşitli özelliklere göre doküman analizinin amaçlandığı bu araştırma, nitel araştırma türlerinden durum çalışması modelindedir. Nicel araştırma yönünden ise anket kullanılmaktadır. Araştırma kapsamında incelenen konuyla ilgili olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı belgelerin analiz edilmesiyle veri sağlanmasına doküman incelemesi denilmektedir (Karataş, 2015, s. 72). Doküman analizi, basılı ve elektronik materyaller olmak üzere tüm belgeleri incelemek ve değerlendirmek için kullanılan sistemli bir yöntemdir. Nitel araştırmada kullanılan diğer yöntemler gibi doküman analizi de anlam çıkarmak, ilgili konu hakkında bir anlayış oluşturmak, ampirik bilgi geliştirmek için verilerin incelenmesini ve yorumlanmasını gerektirmektedir (Corbin & Strauss, 2008 akt. Kıral, 2020, s. 173).

Türkiye'de geliştirilmiş iletişime dayalı yerel Almanca ders kitaplarından yalnızca 2020-2021 eğitim öğretim yılı lise düzeyinde okutulması zorunlu ders kitapları belirlenmiştir. Bu ders kitapları; Wie bitte?, A1.1 Deutsch für Gymnasien A1.1, Plus Deutsch A1.1, Deutsch macht Spaβ A1.2 ve Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1 ders kitaplarından oluşmakta ve bu kitaplar görsellik açısından incelenmektedir.

Ders kitaplarını incelemek ve belirli sonuçlara ulaşmak aslında gelecekte tasarlanacak olan öğretim malzemelerinin hazırlanmasına yardımcı olmaktır. Bu doğrultuda Almanca öğretimi alanında geliştirilen ve katalog olarak da anılan ders kitabı analiz ölçütleri ya da katalogları vardır. Bunların en başında Mannheimer Gutachten (Engel ve diğerleri, 1979, s. 1-2) adlı katalog gelmektedir. Bu katalog Almanya Federal Cumhuriyeti tarafından oluşturulan bir komisyon tarafından 1974-1976 yıllarında yayımlanmıştır. Mannheimer Gutachten'da yabancı dil ders kitaplarının analizi için gerekli ölçütler ayrıntılar ve alt başlıklar hâlinde verilmiş ve birçok yabancı dil olarak Almanca ders kitabı; dilbilim, ülke bilgisi ve yabancı dil öğretimi vb. ölçütler açısından incelenerek sunulmuştur.

Kataloglardan bir diğeri de Stockholmer Kriterienkatalog adlı katalog olup 1990'larda alanda önemli isimlerden Kast, Neuner, Barkowski, Engel, Henrici, Krumm tarafından geliştirilmiştir. Basit ifadelerle ders kitabı ölçütlerinin verildiği bu katalog, alanda yapılan bilimsel çalışmalara katkı sağlamıştır ve hâlen çok kullanılmaktadır. Fakat bu katalogların çoğu global ders kitaplarının analizine hizmet etmektedir ve yerel ders kitaplarıyla ilgili somut öneriler ve verilere ulaşmak için Türkiye'de geliştirilen Almanca ders kitaplarına bir ölçek geliştirilmesi gerekmektedir. Bu noktada sözü edilen kataloglarla birlikte Türkiye'de yayımlanmış bilimsel çalışmalardan Leyla Küçükahmet, Özcan Demirel, Kasım Kıroğlu gibi yazarların çalışmaları incelenerek özellikle onların görsel tasarımla ilgili ölçeklerinden faydalanılmıştır. Tüm bu çalışmalardan yararlanılarak ders kitaplarının görsel tasarımını; dil becerilerinden okuma, yazma, konuşma, dinleme, sözcük bilgisi, dil bilgisi ve ülke bilgisi açısından incelemek için bir ölçek geliştirilmiştir.

Bu çalışmada ikinci bir yöntem olarak nicel araştırma yöntemlerinden anket kullanılmaktadır. Ders kitaplarının görsel açıdan incelenmesi ve somut sonuçlara ulaşılmasının ardından hazırlanan sorularla bu kitapları kullanan öğretmenlerin de görüşlerine başvurulmaktadır. Öğretmenlerin Almanca dersinde kullandığı kitaptaki görsel malzeme hakkındaki görüşlerini almak amacıyla daha önce bir makalede kullanılan anket tercih edilmiştir. Tez amacı doğrultusunda Ünver & Genç (2013) tarafından geliştirilen ankete üzerinden araştırmacılardan izin alınarak bazı eklemeler yapılmış ve anket yeniden düzenlenmiştir.

Öğretmenlerin Almanca dersinde kullandığı kitaptaki görsel malzeme hakkındaki görüşlerini almak amacıyla hazırlanan anket formunda yer alan maddelerin uygunluğunun değerlendirilmesi amacıyla dokuz uzmandan görüş alınmıştır. Uzmanların görüşleri

doğrultusunda kapsam geçerlik oranı (KGO) hesaplanmış ve Sonuçlar Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 2

Anket Formu Uzman Görüşlerinin Değerlendirilmesi

	Uygun Değil	Uygun Ancak Düzeltilmeli	Uygun	KMO		Uygun Değil	Uygun Ancak Düzeltilmeli	Uygun	KGO
m1	0	1	8	1,00	m20	1	1	7	0,89
m2	0	0	9	1,00	m21	1	3	5	0,89
m3	0	2	7	1,00	m22	1	1	7	0,89
m4	1	3	5	0,89	m23	1	1	7	0,89
m5	0	0	9	1,00	m24	1	3	5	0,89
m6	0	0	9	1,00	m25	1	1	7	0,89
m7	0	1	8	1,00	m26	0	4	5	1,00
m8	0	3	6	1,00	m27	0	4	5	1,00
m9	0	3	6	1,00	m28	0	4	5	1,00
m10	0	3	6	1,00	m29	0	2	7	1,00
m11	0	3	6	1,00	m30	0	2	7	1,00
m12	0	1	8	1,00	m31	0	3	6	1,00
m13	0	2	7	1,00	m32	0	3	6	1,00
m14	0	2	7	1,00	m33	0	2	7	1,00
m15	0	3	6	1,00	m34	0	4	5	1,00
m16	0	1	8	1,00	m35	0	2	7	1,00
m17	0	1	8	1,00	m36	0	2	7	1,00
m18	0	2	7	1,00	m37	1	0	8	0,89
m19	0	2	7	1,00					

Tablo 2 incelendiğinde anket formunda yer alan maddeler için uzman görüşleri doğrultusunda hesaplanan kapsam geçerlik oranlarının 0,89 ile 1,00 arasında değiştiği

görülmektedir. Kapsam geçerlik oranları 0,80'den yüksek olduğu için anket için hazırlanan maddelerin kapsam açısından geçerli olduğu söylenebilir. Uzmanların uygun ancak düzeltmeli şeklinde işaretledikleri maddelere uzmanlar tarafından belirtilen düzeltmeler yapılmış ve maddelere son şekli verilmiştir.

Yapılan değişiklikleri kısaca açıklamak gerekirse; maddelerin bazılarında görsel malzeme, bazılarında görsel tasarım ve görsel öge ifadeleri kullanılmıştır. Bunların yerine sadece görsel malzeme ifadesi seçilerek tüm ankette bu terimin kullanılmasına dikkat edilmiştir. Kimi maddelerde sorular iki maddeyi kapsayacak şekilde sorulmuştur. Bu maddeler ikiye ayrılarak sorulan soruların netlik kazanması sağlanmıştır. Kimi maddelerde güncel kitaplar sorulmasına rağmen geçmiş zaman kipi kullanılmıştır. Yine bu maddeler daha geniş zaman dilimini kapsayacak şekilde zaman kipi kullanılarak düzeltilmiştir. Ayrıca kesin yargılar bildiren ifadelerden kaçınılmıştır.

Araştırmanın amacı doğrultusunda araştırmaya katılan öğretmenlerin kişisel bilgilerini toplamak amacıyla kişisel bilgi formu oluşturulmuş ve araştırmanın amacına uygunluğunun değerlendirilmesi amacıyla dokuz uzmandan görüş alınmıştır. Uzmanların görüşleri doğrultusunda kapsam geçerlik oranı (KGO) hesaplanmış ve Sonuçlar Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 3

Kişisel Bilgi Formu Uzman Görüşlerinin Değerlendirilmesi

	Uygun Değil	Uygun Ancak Düzeltilmeli	Uygun	KGO
Cinsiyetiniz?	0	0	9	1,00
Yaşınız?	0	0	9	1,00
Medeni durumunuz nedir?	2	0	7	0,78
Kaç yıldır öğretmenlik yapıyorsunuz?	0	0	9	1,00
Eğitim durumunuz? ( ) Lisans ( ) Yüksek Lisans ( ) Doktora	0	1	8	1,00
Kullandığınız Almanca ders kitaplarının açık adı ve biliyorsanız basım yılını yazınız:	0	3	6	1,00
Kitapları hangi okul/sınıfta okutuyorsunuz?	0	1	8	1,00

Tablo 3 incelendiğinde kişisel bilgi formundaki bir soru hariç diğer tüm sorular için uzmanların belirttiği görüşler doğrultusunda hesaplanan kapsam geçerlik oranının 0,80'den yüksek olduğu görülmektedir. "Medeni durumunuz nedir?" sorusu için hesaplanan kapsam geçerlik oranı 0,78 olup 0,80'den düşüktür. Uzmanlar tarafından öğretmenlerin medeni durumu ile ilgili bilgi toplamanın araştırmanın amacına uygun olmadığı belirtildiğinden kişisel bilgi formundan bu soru çıkarılmıştır. Ayrıca "Kullandığınız Almanca ders kitaplarının açık adı ve biliyorsanız basım yılını yazınız:" maddesinin yerine kolaylık sağlaması açısından 2020-2021 eğitim öğretim yılında okullarda okutulan tüm Almanca yerel ders kitapların adları verilmiş ve öğretmenlerin verilenlerden hangisi veya hangilerini kullandıklarını işaretlemeleri istenmiştir.

Düzenlenen anket Almanca öğretmenlerine uygulanmıştır. Uygulama biçimi olarak sosyal medya, e-posta gibi çevrim içi olanaklardan yararlanılmıştır. Anket verileri toplandıktan sonra Spss analizi yapılmış ve veriler bu doğrultuda yorumlanmıştır.

4.2. Evren ve Örneklem

Bu çalışmada Türkiye'de geliştirilmiş Almanca yerel ders kitaplarından yalnızca 2020-2021 eğitim öğretim yılı lise düzeyinde okutulması zorunlu ders kitapları Wie bitte? A1.1 ders kitabı, Deutsch für Gymnasien A1.1 ders kitabı, Plus Deutsch A1.1 ders kitabı, Deutsch macht Spaβ A1.2 ders kitabı ve Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1 ders kitabı görsellik açısından incelenmektedir.

4.3. Çalışma Grubu

Anket çalışmasına 26'sı kadın ve 74'ü erkek olmak üzere 100 Almanca öğretmeni katılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaşları 25 ile 64 arasında değişmekte olup ortalaması 38,52'dir. Öğretmenlerin 83'ü lisans ve 17'si yüksek lisans mezunudur. Kıdemleri açısından incelendiğinde ise öğretmenlerin 64'ü 1-10 yıl arası deneyime, 18'i 11-20 yıl deneyime ve 18'i 20 yıldan fazla deneyime sahiptir.

Araştırma kapsamında dokümanlar incelenmiştir. Doküman olarak; Wie bitte? A1.1 Deutsch für Gymnasien A1.1, Plus Deutsch A1.1, Deutsch macht Spaβ A1.2 ve Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1 olmak üzere beş Almanca ders kitabı kullanılmıştır.

4.4. Veri Toplama Yöntemi

Çalışmanın verileri, örneklem olarak seçilmiş ders kitaplarının görsellik açısından taranmasıyla elde edilmektedir. Elde edilen veriler oluşturulan kriterlere göre değerlendirilmektedir. Ayrıca görsellik açısından öğretmen görüşlerini ortaya çıkarmak adına daha önce görsel tasarım açısından geliştirilmiş hazır ankete araştırmacılardan izin alınarak bazı eklemeler yapılmış ve anket yeniden düzenlenerek kullanılmıştır. Düzenlenen anket Türkiye'de Millî Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarında çalışan Almanca öğretmenlerine uygulanmıştır. Uygulama biçimi olarak sosyal medya, e-posta gibi çevrim içi olanaklardan yararlanılmış ve öğretmenlere bu kanallardan ulaşılmaya çalışılmıştır.

4.5. Verilerin Analizi

Çalışma kapsamında öğretmenlerin anket maddelerine verdikleri yanıtlar frekans tabloları ile betimlenmiştir. Ayrıca öğretmenlerin Almanca dersinde kullanmayı tercih ettikleri kitap, öğretmenlerin kıdemi, eğitim düzeyi ve cinsiyetine göre anket maddelerine katılma durumunun farklılaşması Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis H testi ile incelenmiştir. Bağımlı değişkenin ordinal (sıralama) düzeyinde olduğu durumlarda bağımsız değişken, iki düzeyli kategorik değişken olduğunda Mann Whitney U testi ve bağımsız değişken ikiden fazla düzeyi olan kategorik değişken olduğunda Kruskal Wallis H testi kullanılır (Büyüköztürk, 2011, s. 155,158). Bu çalışmada da bağımsız değişken olarak Almanca dersinde kullanmayı tercih ettikleri kitap (kullanılıyor-kullanılmıyor), eğitim düzeyi (lisans-yüksek lisans) ve cinsiyet (kadın-erkek) değişkenlerine göre anket maddelerine katılma düzeylerinin farklılaşmasının incelenmesi amacıyla Mann Whitney U testi ve bağımsız değişken olarak kıdem (1-10 yıl, 11-20 yıl, 21 yıl üstü) Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır.

Çalışmanın bir diğer boyutunda verileri analiz etmede doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman olarak beş Almanca ders kitabı kullanılmıştır. Bu kitaplar; Wie bitte? A1.1 ders kitabı, Deutsch für Gymnasien A1.1 ders kitabı, Plus Deutsch A1.1 ders kitabı, Deutsch macht Spaβ A1.2 ders kitabı ve Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1 ders kitabıdır. İlgili kitaplarda tümdengelimsel yaklaşım benimsenerek içerik analizi ve betimsel analiz yapılmıştır.

Araştırma kapsamında araştırmacı ve bir başka uzman (Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı) birbirlerinden bağımsız kodlama yapmışlardır. Daha sonra bu kodlamalardan toplam 295 kodlama ortaya çıkmıştır. Tutarlılığı hesaplamak amacıyla aşağıdaki eşitlik kullanılmıştır:

$$Tutarlılık = \frac{Uzlaşma\ sayısı}{Toplam\ kodlama} x100$$

Toplam 271 kodda uzlaşma sağlanmıştır. Eşitlikte yerine konulduğunda (271/295) x100 = %91.86'lık bir uzlaşma sağlanmıştır. Araştırmada kodlama tutarlılığının yüksek olduğu ifade edilebilir. Uzlaşılamayan 24 kod tekrar değerlendirilmiş ve uzlaşma sağlanmıştır.

BÖLÜM V

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde anket çalışması ve doküman analizinden elde edilen bulgular açıklanmış ve yorumlanmıştır.

5.1. Türkiye'de Ortaöğretimde Yabancı Dil Dersi

Türk eğitim sistemi üç kademeden oluşmaktadır: ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim. İlköğretim dört yıllık ilkokul ve dört yıllık ortaokul olmak üzere toplam sekiz yıldır. Ortaöğretimde ise dört yıl süren eğitim söz konusudur.

Türkiye'de yabancı dil dersleri ilkokuldan başlayıp yükseköğretime kadar devam eden bir ders hâline gelmiştir. Özellikle ortaöğretimde birinci yabancı dil öğretiminin yanı sıra ikinci yabancı dil dersleri de mevcuttur. Yabancı dil dersleri liselerde zorunlu ders olarak okutulmaktadır. Ancak ikinci yabancı dil dersleri genellikle seçmeli ders olarak yer almaktadır. Bu durum lise türlerine göre farklılık göstermektedir. Okullarda birinci yabancı dil çoğunlukla İngilizce iken ikinci yabancı dil olarak genellikle Almanca tercih edilmektedir. 2018-2019 eğitim öğretim yılından itibaren fen liseleri ve Anadolu liselerinde zorunlu birinci yabancı dil dersi 9, 10, 11 ve 12. sınıflarda dörder saat ve ikinci yabancı dil dersi ikişer saat okutulmaktadır. Fen liselerinde seçmeli birinci yabancı dil dersi 9 ve 11. sınıflarda 2, 12. sınıfta tercihe göre 2 veya 4 saat; seçmeli ikinci yabancı dil dersi 9, 10 ve 11. sınıflarda 2, 12. sınıfta 2 veya 4 saat olarak okutulmaktadır. Anadolu liselerinde seçmeli birinci yabancı dil dersi 9 ve 10. sınıflarda 2 veya 4, 11 ve 12. sınıflarda 2 veya 10 saat; seçmeli ikinci yabancı dil dersi 9, 10, 11 ve 12. sınıflarda 2 veya 4 saat olarak okutulmaktadır. Hazırlık sınıfı bulunan Anadolu liselerinde hazırlık sınıfında zorunlu birinci yabancı dil dersi 20 ve ikinci yabancı dil dersi 4 saattir. Sosyal bilimler, güzel sanatlar gibi

lise türlerinde zorunlu ikinci yabancı dil dersi bulunmamakta ve seçmeli ders saati programın uygunluğuna göre düzenlenmektedir.

5.2. Türkiye'de Ortaöğretimde Okutulan Almanca Yerel Ders Kitapları

Ülkemizde lise düzeyinde okutulan Almanca yerel ders kitapları Millî Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilerek basılmakta veya belirli yayınevlerinin kitapları satın alınmaktadır. Bu kitaplar tüm öğrencilere ücretsiz dağıtılmaktadır. Devlet okullarında bu kitaplar zorunlu olarak okutulmaktadır. 2020-2021 eğitim öğretim yılında Wie bitte? A1.1 ders, çalışma ve öğretmen kılavuz kitabı; Deutsch für Gymnasien A1.1 ders, çalışma ve öğretmen kılavuz kitabı; Plus Deutsch A1.1 ders, çalışma ve öğretmen kılavuz kitabı; Deutsch macht Spaβ A1.2, A2.1 ve A2.2 ders, çalışma ve öğretmen kılavuz kitapları; Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1 ve B1.2 ders, çalışma ve öğretmen kılavuz kitapları güncel olarak Almanca derslerinde kullanılacak MEB kitaplarıdır. Bu çalışmada her kitap görsel açıdan incelenmemekte olup set hâlinde bulunan ders kitaplarından bir tane seçilmesine dikkat edilmektedir. Ayrıca öğretmen kılavuz kitapları ve çalışma kitaplarına bu çalışmada yer verilmemiştir.

5.3. İncelenen Ders kitapları

Bu başlık altında bu çalışma için seçilen beş ders kitabının kısaca tanıtımına yer verilmiştir. Bu ders kitapları hem anket hem de doküman analizinde kullanılmıştır.

5.3.1. Wie Bitte? A1.1 Ders Kitabı

2020-2021 eğitim öğretim yılında okutulan ders kitaplarından biri Wie bitte? A1.1 ders kitabıdır. Döndü Öztürk, Fadime İncebel, Fatma Balkan, Tülay Yıldırım ve Yasemin Canoğlu yazarları tarafından Millî Eğitim Bakanlığınca geliştirilmiştir. Ders kitabına ait bir öğrenci çalışma kitabı ve bir öğretmen kılavuz kitabı mevcuttur. Bu ders kitabı çoğunlukla 9. sınıf için kullanılmaktadır. Kimi zaman öğrencilerin seviyesine göre ilk dört modül 9.sınıfta, son dört modül 10. sınıfta kullanılmaktadır.

5.3.2. Deutsch Für Gymnasien A1.1 Ders Kitabı

Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 28.05.2018 tarihli ve 78 sayılı kurul kararıyla 2018-2019 öğretim yılından itibaren beş yıl süreyle ders kitabı olarak okutulması uygun görülmüştür. Ata Yayıncılık tarafından basılan bu kitabın yazarı Oya Akay Zabun'dur. Görsel tasarım uzmanı Burcu Gürcan'dır. Ders kitap seti içerisinde öğrenci kitabı, çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabı yer almaktadır. Ders kitaplarının bir sonraki öğretim yılında okutup okutulmayacağı okullarda zümreler tarafından belirlenmektedir.

5.3.3. Plus Deutsch A1.1 Ders Kitabı

Bu kitap, Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulunun 18.04.2019 tarih ve 8 sayılı kurul kararıyla 2019-2020 öğretim yılından itibaren beş yıl süreyle ders kitabı olarak kabul edilmiştir. Yazarı Derya Yılmaz Yiğit ve görsel tasarım uzmanı Halil Şenses'tir. Koza Yayınevi tarafından basılmıştır. Bu sette öğrenci kitabı, çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabı bulunmaktadır.

5.3.4. Deutsch macht Spaβ A1.2 Ders Kitabı

2020-2021 eğitim öğretim yılında okutulan ders kitaplarından biri de Deutsch macht Spaβ A1.2 ders kitabıdır. Şule Yazar, Yusuf Çağlayan, Filiz Akyar, Emra Yaşar, Melahat Sulak ve Seda Mert yazarları tarafından geliştirilmiştir. Millî Eğitim Bakanlığınca da basılmıştır. Görsel tasarım uzmanları; Aslı Yüce, Gülay Türkmen, Hüseyin Gökalp, Zeynep Balcı, Meryem Özdemirci ve Seval Aksel'dir. Ders kitap seti Deutsch macht Spaβ A1.2, A2.1 ve A2.2 ders, çalışma ve öğretmen kılavuz kitaplarından oluşmaktadır. Görsel bütünlük sağlaması ve tüm setin aynı uzmanlar tarafından geliştirmesinden kaynaklı yalnızca bu çalışmada A1.2 düzeyinin görsel açıdan incelenmesine karar verilmiştir.

5.3.5. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1 Ders Kitabı

2020-2021 eğitim öğretim yılında okutulmasında karar kılınan ders kitaplarından biri de bu ders kitabıdır. Ancak seviye olarak öğrencilere ağır gelmesi sebebiyle genellikle fen liseleri tarafından kısıtlı da olsa tercih edilmektedir. Şahap Varlık, Pelin Nergiz ve Bülent Balaban yazarlarınca ve Çiğdem Berber ile Saadet Genç görsel tasarım uzmanlarınca geliştirilmiştir.

Koza Yayıncılık tarafından basılmıştır. Kitap seti, Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1 ve B1.2 ders, çalışma ve öğretmen kılavuz kitaplarından oluşmaktadır. Bu çalışmada yalnızca B1.1 düzeyi ders ve çalışma kitabı görsellik açısından incelenecektir.

5.4. Ders Kitabı Analizi

5.4.1. Almanca kitapların şekilsel özelliklerine göre incelenmesi

Almanca kitapların şekilsel özelliklerine göre incelenmesi aşağıda verilmiştir.

Tablo 4

Ders Kitaplarında Kitap Kapağı İle İlgili Ölçütlerin Sağlanma Durumu

Kitap Kapağı	İnceleme Ölçütleri	Deutsch für Gymnasien	Plus Deutsch	Wie bitte?	Deutsch mach Spaß	Mein Schlüssel zu Deutsch
Ön Kapak						
	Kitabın ismi	+	+	+	+	+
	Kullanılacağı sınıf	-	-	-	-	-
	Yazarın adı-soyadı	-	-	-	-	-
	Yayınevinin adı	+	+	+	+	+
	Dil düzeyi	+	+	+	+	+
Arka Kapak						
	Fiyat bilgisi	+	+	+	+	+
	Basım yılı	-	-	-	-	-
	Firma adı	-	-	-	-	-
Fotoğraf veya logo gibi görsel ögeler, görsel tasarım ilkelerine uygun bir şekilde düzenlenmiş mi?		+	+	-	-	+
Renklerin yaşa uygunluğu		+	+	+	+	+
Baskın renkler						
	Kırmızı	+	+	-	+	+
	Sarı	-	+	+	+	-
	Siyah	+	-	-	+	-
	Beyaz	-	+	-	-	+
	Mavi	-	-	+	-	-

	Açık Mavi	+	-	-	-	-
Verdiği duygular						
	Aydınlık	-	+	+	+	-
	Heyecan	+	+	-	+	+
	Ferahlık	-	+	-	-	+
	Sempati	+	-	+	-	-
	Zıtlık	+	-	-	+	-

+: Var/Evet, -: Yok/Hayır

Tablo 4'te beş kitaba ait kitap kapağı ile ilgili ölçütler incelenmiştir. Ön kapak ile ilgili "Kitabın ismi", "Kullanılacağı sınıf", "Yazarın adı-soyadı", "Yayınevinin adı" ve "Dil düzeyi" olmak üzere beş ölçüt incelenmiştir. İncelenen beş kitabın ön kapaklarında kitabın ismi, yayınevinin adı ve dil düzeyi bulunmaktadır. Kitapların ön kapaklarında kullanılacağı sınıf ve yazarın adı-soyadı bulunmamaktadır.

Arka kapak ile ilgili "Fiyat bilgisi", "Basım yılı" ve "Firma adı" olmak üzere toplam üç ölçüt incelenmiştir. İncelenen beş kitabın arka kapaklarında fiyat bilgisi bulunmaktadır. Kitapların arka kapaklarında basım yılı ve firma adı ise bulunmamaktadır.

"Fotoğraf veya logo gibi görsel ögeler, görsel tasarım ilkelerine uygun bir şekilde düzenlenmiş mi?" ölçütünün "Deutsch für Gymnasien", "Plus Deutsch" ve "Mein Schlüssel zu Deutsch" kitaplarında bulunduğu, "Wie bitte?" ve"Deutsch macht Spaβ" kitaplarında ise bulunmadığı ifade edilebilir.

İncelenen beş kitabın da renkleri yaşa göre uygun bulunmuştur. Kitaplar incelendiğinde "Deutsch für Gymnasien" kitabında kırmızı, siyah ve açık mavi renklerinin; "Plus Deutsch" kitabında kırmızı, sarı ve beyaz renklerinin; "Wie bitte?" kitabında sarı ve mavi renklerinin; "Deutsch macht Spaβ" kitabında kırmızı, sarı ve siyah renklerinin; "Mein Schlüssel zu Deutsch" kitabında kırmızı ve beyaz renklerinin baskın olduğu bulunmuştur.

Kitaplar incelendiğinde "Deutsch für Gymnasien" kitabının heyecan, sempati ve zıtlık duygularını; "Plus Deutsch" kitabının aydınlık, heyecan ve ferahlık duygularını; "Wie bitte?" kitabının aydınlık ve sempati duygularını; "Deutsch macht Spaβ" kitabının aydınlık, heyecan ve zıtlık duygularını; "Mein Schlüssel zu Deutsch" kitabının heyecan ve ferahlık duygularını verdiği ifade edilebilir.

Kitap kapakları ve yorumlarına aşağıda yer verilmiştir:

Şekil 1. Deutsch für Gymnasien kitap kapağı. Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch.* Ankara: Ata

Öğrenci kitabının ön kapağında kitap ismi DEUTSCH SCHÜLERBUCH kitap kapağının en üst soluna bloklu şekilde, büyük puntoyla asimetrik siyah zemin üzerine beyaz renk kullanılarak yazılmıştır. Siyah zemin üstüne beyaz yazı yüksek kontrastlı olmaktadır. Siyah üstüne beyaz yazı kullanılacağı zaman, harflerin arası biraz daha açılmalı, karakter ağırlığı azaltılmalı ve satır aralığı arttırılmalıdır (Boulton, 2005. akt. Kaptan ve Sürmeli, 2011. S. 186). Ders kitabı kapağında bu kurala uygun olarak harflerin arasının yeterince açık ve satır aralığının arttırıldığı gözlenmektedir. Siyah zemine açık gri tonunda bir gölgelendirme yapılmıştır. Kitap kapağı zemininin geri kalan kısmında beyaz, açık mavi ve mor kullanılmıştır. Kitabın alt kısmı açık mavi, üst kısmı beyaz olacak şekilde tasarlanmış ve kapakta iki rengi üçgen şeklinde ayıran ve yukarıdan aşağıya kalınlaşan mor bir şerit bulunmaktadır. Beyaz zemin üzerine kırmızıyla FÜR GYMNASIEN yazılmış ve bu yazının altında açık mavi renkte Almanya haritası bulunmaktadır. Haritanın üzerine büyük puntoyla dil düzeyi A1.1 ve bir kulaklık resmi yerleştirilmiştir. Mor şerit üzerinde kırmızı çembere alınmış üç fotoğraf bulunmaktadır. En üst fotoğrafta beyaz gömlekli iki kız bulunmaktadır. Kızlardan biri başörtülüdür. Diğer kız ise esmer tene ve siyah saçlara sahiptir. Kızların yaşı ortaöğretim yaşına uyum sağlamaktadır. Birbirine sarılmış ve samimi bir tavır sergileyen bu kızların giyimi, yaşı ve duruşuyla Türk öğrenci olduklarına dair bir izlenim oluşturulmuştur.

Bu fotoğrafla bu kitabın daha çok hangi kitle için geliştirildiğine dair bilgi verildiği düşünülmektedir. Bir sonraki fotoğraf diğer iki fotoğrafa göre daha büyüktür. Bu fotoğrafta bir kız ve bir erkek çocuktan oluşan dört kişilik bir Alman aile, ormanlık bir alanda bisiklet sürmektedir. Renkli gözlü ve sarışın olmaları Alman oldukları izlenimini vermektedir. Son çemberde ise iki katlı panjurlu evlerin bulunduğu küçük bir sokağın fotoğrafı bulunmaktadır. Bu fotoğraftaki evler tipik Alman evlerini anımsatmaktadır. Alt sol köşede mavi zemin üzerinde beyaz renkte yayınevinin adı ve amblemi bulunmaktadır.

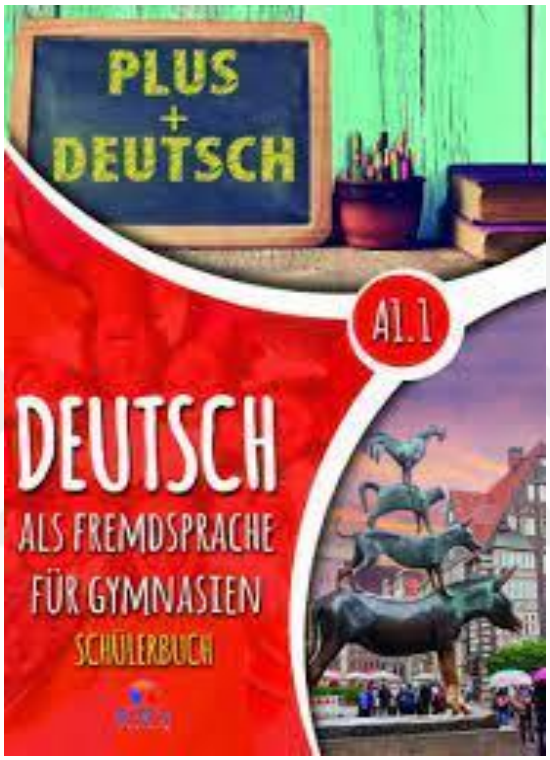

Şekil 2. Plus Deutsch kitap kapağı Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 68). Ankara: Koza.

Öğrenci ders kitap kapağı asimetrik beyaz şeritle üç bölüme ayrılmıştır. Üst bölümde yazı tahtası üzerine kitap adı Plus Deutsch ve plus simgesi bulunmaktadır. Yazı tahtasının yanında saksı görünümünde, içerisinde kalemlerin olduğu bir kalemlik ve kalemliğin sağında iki kitap vardır. Kahverengi zemin ve yeşil tahta duvar önünde durmaktadır. Sağ alt bölümde Bremen mızıkacılarının bir fotoğrafı yer almaktadır. Sol alt bölümde ise kırmızı zemin üzerinde beyaz renkle Deutsch büyük puntoyla, daha küçük puntoda Als Fremdsprache für Gymnasien ve sarı renkte Schülerbuch bilgisi yer almaktadır. Kırmızı zemin üzerine farklı yazı tipi, punto ve renklerde yazılan bilgilerin okunurluğunun net olmadığı ve gözü yorduğu düşünülmektedir. Mavi, kırmızı ve beyaz renklerin kullanıldığı Koza Yayınevi adı ve amblemi kitabın solunda bölüm ortasında yer almaktadır. Dil düzeyi,

beyaz çerçeveli kırmızı çember içine beyaz renkte yazılmış ve asimetrik şeritlerin birleştiği noktaya yerleştirilmiştir.

Şekil 3. Wie Bitte kitap kapağı. Öztürk, D., İncebel, F., Balkan, F., Yıldırım, T., Canoğlu, Y. (2019). *Wie Bitte? A1.1 Lehrbuch*. Ankara: MEB.

Öğrenci kitap kapağı dört bölüme ayrılarak tasarlanmıştır. En üst ve en alt bölümde zemin rengi sarı renktedir. Üst bölümde herhangi bir bilgi yer almamıştır. İkinci bölümde açık mavi zemin üzerine kitap ismi Wie bitte? beyaz renkte iki beyaz şerit arasına yazılmıştır. İsmin üst tarafında koyu maviyle Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien (liseler için yabancı dil olarak Almanca) bilgisi yer almaktadır. İsmin sağ alt köşesinde ise beyaz renkte dil düzeyi A1.1 bulunmaktadır. Üçüncü bölümde üzerinde Alman bayrağı olan bir bavul resmi vardır. Bavulun üzerinde ve içerisinde Brandenburg Kapısı, Fernsehsturm, Almanya Parlamento Binası, Almanlara ait bazı önemli yerler ve özelliklerin resimleri mevcuttur. Bunun dışında uçak, konum amblemi, kuş, orman, araba gibi detaylara da yer verilmiştir. En alt bölümün ortasında kırmızıyla Milli Eğiti Bakanlığı, yayınevinin adı ve amblemi mevcuttur. Bölümün sol üst köşesine beyaz renkte Lehrbuch (ders kitabı yerleştirilmiştir. Sağ alt köşede ise kitabın kare kodu bulunmaktadır.

Lise düzeyi için geliştirilen bu kitapta yaş grubu dikkate alındığında resimleme tekniği yerine fotoğraflar kullanılmasının daha uygun olacağı düşünülmektedir.

Şekil 4. Deutsch Macht Spaβ kitap kapağı. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaβ Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch.* İzmir: MEB.

Ders kitap kapağı, yukarıdan aşağıya doğru üç farklı bölüme siyah düz şeritle ayrılarak tasarlanmıştır. En üst bölümde sivil kıyafetli bir genç kızın fotoğrafı yer almaktadır. Bu fotoğrafta genç kız; siyah tahta üzerine kırmızı, beyaz ve sarı renkleri kullanarak Almanca Lerne (öğrenmek), und (ve) kommuniziere (iletişim kurmak) sözcüklerini tebeşirle yazmaktadır. Almanca öğrenmekten oldukça mutlu olan bir genç kızı temsil etmektedir. İkinci bölümde kitap ismine, dil düzeyine, liseler için yabancı dil olarak Almanca öğrenci kitabı olduğu bilgisine yer verilmiştir. Kitap ismi Deutsch macht Spaβ sırasıyla siyah, kırmızı ve gri olmak üzere her sözcük farklı bir renkte, büyük karakterli ve kalın olmak üzere tasarlanmıştır. Kitap isminin altında kitap isminden daha küçük bir şekilde kırmızıyla Deutsch Schülerbuch yazısı büyük harflerle yazılmıştır. Onun da altında tümce düzeninde yeşil renkte Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch bilgisi bulunmaktadır. Dil düzeyi A1.2, kırmızı bir konuşma balonu içine beyaz renkle yazılmıştır. Son bölümde, Almanya ile ilgili altı fotoğraf yer almaktadır. Tarihî öneme sahip Cochem Şatosu, Berlin'deki Brandenburg Kapısı, Alman evleri, bir sınıf ortamı, tarihî yerleri gezen

turistler, yan yana durup gülümseyerek poz veren sivil kıyafetli, ellerinde kitap ve çantası olan gençlerin bulunduğu fotoğraflar; kitabın alt kısmında yan yana olmayan üç sıra hâlinde yerleştirilmiştir. İlk sırada fotoğrafların arasına sarı renkte bir dikdörtgen, ikinci sırada koyu gri ve kırmızı kare bulunmaktadır. Son satırın ortasında beyaz dikdörtgen üzerinde kırmızıyla Milli Eğiti Bakanlığı, yayınevi adı ve amblemi, ayrıca sağ alt köşede siyah kare içinde kitabın kare kodu bulunmaktadır.

Genel olarak kitap kapağı değerlendirildiğinde üç bölümden oluşan kapağın en dikkat çekici bölümünün kitap isminin bulunduğu orta kısmı olması gerektiği düşünülmektedir. Ancak hem üç bölümden oluşması hem de her bölümün ilgi çekici şekilde tasarlanmasının odaklanmayı zorlaştırdığı ve gözü yorduğu gözlemlenmektedir. Ayrıca üçüncü bölümde fotoğrafların iç içe olmasının doğuracağı olumsuz etkileri ortadan kaldırmak için araya koyulan kare ve dikdörtgenlerin Alman bayrağının renkleri olan kırmızı, sarı ve siyah gibi dikkat çeken renklerde olmasının daha fazla karışıklığa yol açtığı düşünülmektedir. Ders kitap kapağında kırmızı ve sarı tonlarının fazla kullanılması öğrencileri olumsuz etkileyebilmektedir.

Şekil 5. Mein Schlüssel Zu Deutsch kitap kapağı. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch*. Ankara: Koza.

Öğrenci ders kitap kapağının en üst ortasında kırmızı tonlarında yarım daire üzerine beyaz harflerle Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien bilgisi yer almaktadır. Bunun altında kapağın büyük bölümünü kaplayan Münih'in Marienplatz Meydanı noktasından şehrin manzarasının yüksekten çekilmiş bir fotoğrafı mevcuttur. Bu fotoğrafta Almanya'da önemli yerlerden biri olan St. Peter Kilisesi ve kiliseye ait çan kulesi dikkat çekmektedir. Fotoğrafın üzerinde kitap ismi kırmızıyla oval şekilde yazılmış ve kitap kapağında bulunan diğer yazılardan farklı bir yazı tipi kullanılmıştır. Fotoğraf, dalga biçiminde asimetrik kırmızı bir şeritle bölünmüş ve sağ alt köşeye sivil kıyafetli, ellerinde kitap olan ve sırt çantalı bir genç kız fotoğrafı yerleştirilmiştir. Şeritle ayrılan bölümde beyaz zemin kullanılmıştır. Dil düzeyi B1.1, kırmızı çerçeveli bir çember içine kırmızıyla kapaktaki en büyük puntoyla yazılmıştır. Çemberin altında Schülerbuch bilgisi yer almaktadır. Kitap kapağının en alt ortasında Milli Eğiti Bakanlığı, yayınevi adı ve amblemi, ayrıca sol alt köşede kitabın kare kodu bulunmaktadır.

Bu kitap kapağında dikkat çekici nokta kitap ismine gereken önemin verilmemesi olabilmektedir. Kitabın dil düzeyinin kırmızı renk kullanılarak ve kitap kapağındaki en büyük puntoyla yazılması, kitabın en önemli noktasının dil düzeyi olarak algılanmasına yol

açabilmektedir. Beyaz zemin üzerine kırmızı yazının oldukça dikkat çektiği bilinen bir durumdur. Çalışma kitabında ise kapakta kitap isminin yer almaması, kitap ismine gereken önemin verilmediği düşüncesine neden olmaktadır. Ayrıca çevrim içi kapak görseliyle basılan kapak görselinin aynı renk tonlarında olmadığı görülmüştür. Baskı kitap kapaklarının görselleri ve renklerinin silik ve mat olduğu görülmüştür.

Tablo 5

Ders Kitaplarında İçindekiler İle İlgili Ölçütlerin Sağlanma Durumu

İçindekiler	Deutsch für Gymnasien	Plus Deutsch	Wie bitte?	Deutsch macht Spaβ	Mein Schlüssel zu Deutsch
İçindekiler bölümünde resimlemeye yer verilmiş midir?	-	-	-	-	-
İçindekiler bölümünde renklendirme yapılmış mıdır?	+	+	+	+	+
İçindekiler bölümünde farklı yazı boyutu, tipi kullanılmış mı?	+	+	+	+	+
İçindekiler bölümünde fotoğraf kullanılmış mı?	-	-	+	-	+

+: Evet -: Hayır

Tablo 5'te beş kitaba ait içindekiler bölümü ile ilgili ölçütler incelenmiştir. İçindekiler ile ilgili "İçindekiler bölümünde resimlemeye yer verilmiş midir?", "İçindekiler bölümünde renklendirme yapılmış mıdır?", "İçindekiler bölümünde farklı yazı boyutu, tipi kullanılmış mı?" ve "İçindekiler bölümünde fotoğraf kullanılmış mı?" olmak üzere toplam dört ölçüt bulunmaktadır. "İçindekiler bölümünde resimlemeye yer verilmiş midir?" ölçütünün incelenen beş kitapta da bulunmadığı ifade edilebilir. "İçindekiler bölümünde renklendirme yapılmış mıdır?" ve "İçindekiler bölümünde farklı yazı boyutu, tipi kullanılmış mı?" ölçütlerinin incelenen beş kitapta da bulunduğu ifade edilebilir. "İçindekiler bölümünde fotoğraf kullanılmış mı?" ölçütünün "Wie bitte?" ve "Mein Schlüssel zu Deutsch" kitaplarında bulunduğu, "Deutsch für Gymnasien", "Plus Deutsch" ve "Deutsch macht Spaβ" kitaplarında ise bulunmadığı ifade edilebilir.

Kitapların içindekiler bölümleri aşağıda verilmiştir:

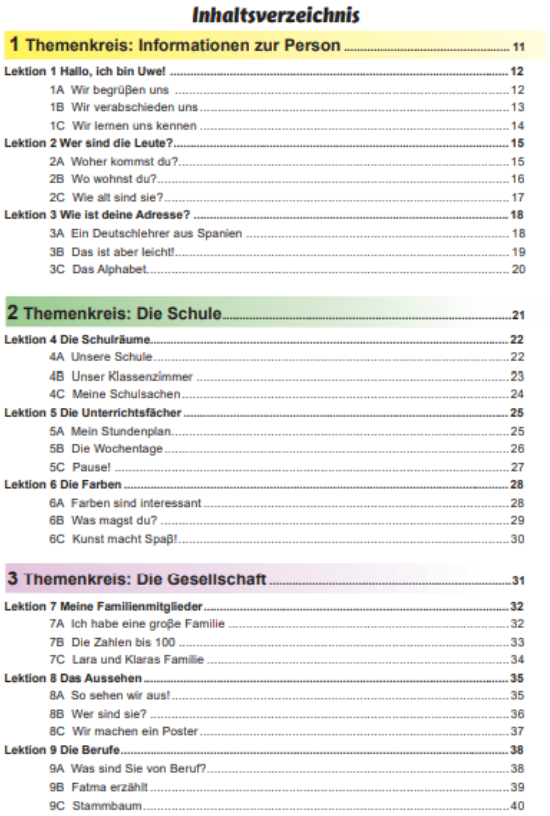

Inhaltsverzeichnis

1 Themenkreis: Informationen zur Person 11

Lektion 1 Hallo, ich bin Uwe! 12
1A Wir begrüßen uns 12
1B Wir verabschieden uns 13
1C Wir lernen uns kennen 14
Lektion 2 Wer sind die Leute? 15
2A Woher kommst du? 15
2B Wo wohnst du? 16
2C Wie alt sind sie? 17
Lektion 3 Wie ist deine Adresse? 18
3A Ein Deutschlehrer aus Spanien 18
3B Das ist aber leicht! 19
3C Das Alphabet 20

2 Themenkreis: Die Schule 21

Lektion 4 Die Schulräume 22
4A Unsere Schule 22
4B Unser Klassenzimmer 23
4C Meine Schulsachen 24
Lektion 5 Die Unterrichtsfächer 25
5A Mein Stundenplan 25
5B Die Wochentage 26
5C Pause! 27
Lektion 6 Die Farben 28
6A Farben sind interessant 28
6B Was magst du? 29
6C Kunst macht Spaß! 30

3 Themenkreis: Die Gesellschaft 31

Lektion 7 Meine Familienmitglieder 32
7A Ich habe eine große Familie 32
7B Die Zahlen bis 100 33
7C Lara und Klaras Familie 34
Lektion 8 Das Aussehen 35
8A So sehen wir aus! 35
8B Wer sind sie? 36
8C Wir machen ein Poster 37
Lektion 9 Die Berufe 38
9A Was sind Sie von Beruf? 38
9B Fatma erzählt 39
9C Stammbaum 40

Şekil 6. Deutsch für Gymnasien A1.1 ders kitabı içindekiler bölümü Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch.* Ankara: Ata

Deutsch für Gymnasien A1.1 ders kitabı sekiz modülden oluşmaktadır. Ders kitabında her modülde üç tane olmak üzere toplam 24 ünite bulunmaktadır. Bu üniteler de kendi içinde A/B/C olarak kategoriye ayrılmıştır. İçindekiler bölümünde bu kategoriler, modüller ve modüllerin sonunda bulunan beceri alıştırmalarının sayfa numarası yer almaktadır. Modül başlıklarının zemininde yalnızca renklendirme yapılmıştır.

Inhaltsverzeichnis

Inhalt ... 7
Organisationsschema ... 9
Landeskunde ... 10

Themenkreis1: Informationen zur Person ... 12
A. Hallo! ... 14
B. Buchstaben und Zahlen ... 16
C. Länder und Sprachen ... 18
Fertigkeitstraining ... 20

Themenkreis 2: Die Schule ... 22
A. Schulfächer und Tätigkeiten ... 24
B. Meine Schulsachen ... 26
C. Meine Schule ... 28
Fertigkeitstraining ... 30

Themenkreis 3: Die Gesellschaft ... 32
A. Meine Familie und ich ... 34
B. Wer ist wer? ... 36
C. Die Berufe ... 38
Fertigkeitstraining ... 40

Themenkreis 4: Tägliches Leben ... 42
A. Spiel und Spaß ... 44
B. Rund um die Uhr! ... 46
C. Von früh bis spät! ... 48
Fertigkeitstraining ... 50

Themenkreis 5: Essen und Trinken ... 52
A. Lebensmittel ... 54
B. Auf dem Markt! ... 56
C. Alles schmeckt gut! ... 58
Fertigkeitstraining ... 60

Themenkreis 6: Besondere Tage ... 62
A. Rund um das Jahr! ... 64
B. Feste und Feiertage ... 66
C. Alles Liebe, Alles Gute! ... 68
Fertigkeitstraining ... 70

Themenkreis 7: Freizeitaktivitäten ... 72
A. Lust auf Freizeitaktivitäten? ... 74
B. Lust auf Sammeln? ... 76
C. Lust auf Sport? ... 78
Fertigkeitstraining ... 80

Themenkreis 8: Einkaufen ... 82
A. Meine Kleidung ... 84
B. Jugendliche ... 86
C. So viele Geschäfte! ... 88
Fertigkeitstraining ... 90

Mustafa Kemal Atatürk ... 92
Lieder ... 93
Grammatikübersicht ... 97
Fertigkeitstraining - Lösung ... 102
Alphabetische Wortliste ... 104
Literaturverzeichnis ... 109
Visuelle Bibliographie ... 110

Şekil 7. Plus Deutsch A1.1 DK içindekiler bölümü. Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch.* Ankara: Koza.

Plus Deutsch A1.1 ders kitabının içindekiler bölümü iki kısımdan oluşmaktadır. Sekiz modülden oluşan ders kitabında her modül kendi içinde A/B/C olmak üzere üç kategoriden oluşmaktadır. Bu kategoriler, modüller ve modüllerin sonunda bulunan beceri alıştırmalarının sayfa numarası yer almaktadır. Her modül başlığının zemini için farklı bir renk kullanılmıştır. Modül başlıkları beyaz renktedir. Diğer yazılar için mavi renk tercih edilmiştir. İçindekiler başlığı ise kahverengi zemin üzerine mavi yazı, beyaz gölgelendirme tekniğiyle yazılmıştır. İçindekiler bölümünün ikinci kısmında iki sayfadan oluşan bir tablo mevcuttur. Tablonun içeriğinde modül başlığı, bölümler, iletişim, sözcük bilgisi, dil bilgisi ve temel beceriler ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Bu tabloda modül başlıklarında renklendirme mevcuttur.

INHALTSVERZEICHNIS

	Seite
Die Themen und die Grammatikeinteilung	4
Organisationsschema	6
Landeskunde	8
Modul 1 – Hallo!	10
A Guten Tag!	12
B Erste Kontakte	14
C Länder und Sprachen	16
Fertigkeitstraining	18
Modul 2 – Mein Gymnasium	20
A Im Klassenzimmer	22
B Mein Schultag	24
C Treffpunkt AG	26
Fertigkeitstraining	28
Modul 3 – Meine Familie	30
A Meine Familie - echt cool!	32
B Die Berufe	34
C Du siehst gut aus!	36
Fertigkeitstraining	38
Modul 4 – Der Alltag	40
A Der Wecker klingelt	42
B Was machen wir am Wochenende?	44
C Ein Treff im Café Timpi	46
Fertigkeitstraining	48

2 zwei

Şekil 8. Wie Bitte? A1.1 DK içindekiler bölümü. Öztürk, D., İncebel, F., Balkan, F., Yıldırım, T., Canoğlu, Y. (2019). *Wie Bitte? A1.1 Lehrbuch*. Ankara: MEB.

Wie bitte? A1.1 ders kitabının içindekiler bölümü toplam iki sayfadan oluşmaktadır. Sekiz modülden oluşan ders kitabında her modül kendi içinde A/B/C olmak üzere üç kategoriden oluşmaktadır. Bu kategoriler, modüller ve modüllerin sonunda bulunan beceri alıştırmalarının sayfa numarası yer almaktadır. İçindekiler başlığı mavi zemin üzerine beyaz yazıyla verilmiştir.

DEUTSCH MACHT SPAß
INHALTSVERZEICHNIS

MODUL 1 DIE WOHNUNG	Seite 11
1.1 Wohnmöglichkeiten	12
1.2 Meine Wohnung	15
1.3 Mein Zimmer	17
Was haben wir gelernt?	20

Kommunikation
- Unterkunftsmöglichkeiten nennen
- ein Zimmer, eine Wohnung beschreiben
- Möbelstücke und Gegenstände nennen

Grammatik
- Adjektive
- zusammengesetzte Nomen
- Wechselpräpositionen im Dativ und im Akkusativ
- bestimmter und unbestimmter Artikel im Dativ
- Verben: einziehen, ausziehen, umziehen

MODUL 2 KÖRPERTEILE UND GESUNDHEIT	Seite 21
2.1 Die Körperteile	22
2.2 Was hat Can?	25
2.3 Beim Arzt	27
Was haben wir gelernt?	30

Kommunikation
- Körperteile nennen
- über das Befinden sprechen
- Anweisungen befolgen
- Krankmeldung an den Schulleiter

Grammatik
- Präposition: mit
- reflexive Verben
- Imperativ
- Modalverb: sollen
- Präteritum von „sein" und „haben"

MODUL 3 IM EINKAUFSZENTRUM	Seite 31
3.1 Im Kaufhaus	32
3.2 Können Sie mir bitte helfen?	35
3.3 Beim Kleidungskauf	37
Was haben wir gelernt?	40

Kommunikation
- über Geld, Preise und Preisangaben sprechen
- Gefallen ausdrücken
- um Rat und Hilfe bitten

Grammatik
- Personalpronomen im Dativ
- Verben mit Dativ
- Adjektivdeklinationen
- W-Frage: welch-

MODUL 4 URLAUB UND REISEN	Seite 41
4.1 Eine Reise	42
4.2 Die Urlaubsorte	45
4.3 Das Wetter	48
Was haben wir gelernt?	50

Kommunikation
- eine Region beschreiben
- Verkehrsmittel nennen
- über das Wetter sprechen

Grammatik
- Lokalangaben mit Akkusativ und Dativ
- trennbare Verben: einsteigen, aussteigen, umsteigen
- W-Frage: womit
- Adjektive: sonnig, neblig, wolkig, windig ...
- Es gibt ...

sieben | 7

Şekil 9. Deutsch Macht Spaβ A1.2 DK içindekiler bölümü. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaβ Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch.* İzmir: MEB.

Deutsch macht Spaβ A1.2 ders kitabı sekiz modülden oluşmaktadır. Her modülde üç ünite mevcuttur. Modüllerin sonunda öğrenilenleri pekiştiren bir kısım yer almaktadır. İçindekiler bölümü iki sayfadır. İki sütunlu bir tablo ve her satırda bir modül içeriği yer almaktadır. Tablonun ilk sütununda her modül için küçük bir tablo bulunmaktadır. Modül başlıklarının bulunduğu satırda renklendirme yapılmıştır. İkinci sütunda iletişim ve dil bilgisi konuları yer almaktadır. Tablodaki satırlar açık koyu renklendirme tekniğiyle oluşturulmuştur.

Şekil *10*. Mein Schlüssel Zu Deutsch B1.1 DK içindekiler bölümü. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch*. Ankara: Koza.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1 ders kitabının içindekiler bölümünde renklendirme yapılmıştır. Altı modülden oluşan ders kitabında her modül kendi içinde A/B/C olmak üzere üç kategoriden oluşmaktadır. Bu kategorilerin ve modüllerin sayfa numarası verilmiş olup başka bir ayrıntıya rastlanmamıştır. Modülleri ayırmak için renklendirme tekniğiyle tablo kullanılmıştır. İçindekiler (Inhaltsverzeichnis) başlığında her harf farklı renktedir.

Kitabın seviyesinin ileri düzeyde olduğu ve aynı zamanda yetişkinlere hitap ettiği düşünüldüğünde ders kitabının içindekiler bölümünün gözü yorabilecek şekilde renkli tasarlandığı düşünülmektedir.

Tablo 6

Ders kitaplarında kitap kullanım yönergesi ile ilgili ölçütlerin sağlanma durumu

Kitap Kullanım Yönergesi	Deutsch für Gymnasien	Plus Deutsch	Wie bitte?	Deutsch macht Spaβ	Mein Schlüssel zu Deutsch
Organizasyon şeması var mı?	-	+	+	+	+
Yönerge var mı?	-	-	+	+	+
Anlaşılır mı? / Kullanıcı dostu mu?	-	-	+	+	+
Kitap girişinde ülke bilgisi var mı?	-	+	+	+	+

+: Evet -: Hayır

Tablo 6'da beş kitaba ait kitap kullanım yönergesi ile ilgili ölçütler incelenmiştir. Kitap kullanım yönergesi ile ilgili "Organizasyon şeması var mı?", "Yönerge var mı?", "Anlaşılır mı? / Kullanıcı dostu mu?" ve "Kitap girişinde ülke bilgisi var mı?" olmak üzere toplam dört ölçüt bulunmaktadır.

"Organizasyon şeması var mı?" ve "Kitap girişinde ülke bilgisi var mı?" ölçütlerinin "Plus Deutsch", "Wie bitte?", "Deutsch macht Spaβ" ve "Mein Schlüssel zu Deutsch" kitaplarında bulunduğu; "Deutsch für Gymnasien" kitabında ise bulunmadığı ifade edilebilir. Yönerge var mı?" ve "Anlaşılır mı? / Kullanıcı dostu mu?" ölçütlerinin "Wie bitte?", "Deutsch macht Spaβ" ve "Mein Schlüssel zu Deutsch" kitaplarında bulunduğu, "Deutsch für Gymnasien", "Plus Deutsch" kitaplarında ise bulunmadığı ifade edilebilir.

5.4.2. Almanca kitapların görsel tasarım özelliklerine göre incelenmesi

Almanca kitapların görsel tasarım özelliklerine göre incelenmesi aşağıda verilmiştir.

Tablo 7

Ders Kitaplarında Kitap Genelinde Görsel Tasarım İle İlgili Ölçütlerin Sağlanma Durumu

Kitap Genelinde Görsel Tasarım	Deutsch für Gymnasien	Plus Deutsch	Wie bitte?	Deutsch macht Spaβ	Mein Schlüssel zu Deutsch
Kitabın boyutu					
Cep kitabı	-	-	-	-	-
Orta boy	-	-	-	-	-
Büyük boy	+	+	+	+	+
Sayfalar düzgün numaralandırılmış mı?	+	+	+	+	+
Kullanılan punto öğrenci yaş düzeyine uygun mu?	+	+	+	+	+

+: Var/Evet -: Yok/Hayır

Tablo 7'de beş kitaba ait kitap genelinde görsel tasarım ile ilgili ölçütler incelenmiştir. Kitap genelinde görsel tasarım ile ilgili "Kitabın boyutu", "Sayfalar düzgün numaralandırılmış mı?" ve "Kullanılan punto öğrenci yaş düzeyine uygun mu?" olmak üzere toplam üç ölçüt bulunmaktadır. Kitap boyutu, incelenen beş kitapta da büyük boydur. "Sayfalar düzgün numaralandırılmış mı?" ve "Kullanılan punto öğrenci yaş düzeyine uygun mu?" ölçütlerinin ise incelenen beş kitapta da bulunduğu ifade edilebilir.

5.4.3. Almanca kitapların dil becerilerinin görsel tasarım açısından incelenmesi

Almanca kitapların dil becerilerine göre incelenmesi aşağıda verilmiştir.

Tablo 8

Ders Kitaplarında Okuma İle İlgili Ölçütlerin Sağlanma Durumu

Okuma	Deutsch für Gymnasien	Plus Deutsch	Wie bitte?	Deutsch macht Spaß	Mein Schlüssel zu Deutsch
Okuma parçaları görsellerle desteklenmiş mi?	+	+	+	+	+
Kullanılan görsel ögelerle içerik uyumlu mu?	+	+	+	+	+
Kullanılan görsel ögeler yaş grubuna uygun mu?	+	+	+	+	+
Metinlerde vurgulama amaçlı kullanılan çeşitli yöntemler (kalın karakter kullanımı, italik yazı, renklendirme, tırnak içine alma vb.) bütünlüğü bozmayacak şekilde düzenlenmiş mi?	+	+	+	+	+

+: Evet -: Hayır

Tablo 8'de beş kitaba ait okuma ile ilgili ölçütler incelenmiştir. Okuma ile ilgili "Okuma parçaları görsellerle desteklenmiş mi?", "Kullanılan görsel ögelerle içerik uyumlu mu?", "Kullanılan görsel ögeler yaş grubuna uygun mu?" ve "Metinlerde vurgulama amaçlı kullanılan çeşitli yöntemler (kalın karakter kullanımı, italik yazı, renklendirme, tırnak içine

alma vb.) bütünlüğü bozmayacak şekilde düzenlenmiş mi?" olmak üzere toplam dört ölçüt bulunmaktadır. Okuma ölçütlerinin incelenen beş kitapta da bulunduğu ifade edilebilir. Kitaplardaki okumaya ilişkin örnekler aşağıda verilmiştir.

5.4.3.1. Ders Kitaplarında Okuma Becerisine Yönelik Görsel Tasarım

5.4.3.1.1. Ders kitaplarının okuma parçalarının görsellerle desteklenmesi

Deutsch A1.1 ders kitabı başlangıç seviyesi olması nedeniyle okuma parçaları çoğunlukla diyaloglardan oluşmaktadır. Diyaloglar kimi zaman resimlerle, kimi zaman fotoğraflarla desteklenmiştir. Bir örnekte (bkz. şekil 11) *nasılsın?* sorusuyla oluşturulmuş iki diyalog bulunmaktadır. Bu diyaloglar, farklı iki kişinin olduğu resimlerle desteklenmiştir.

Şekil 11. Deutsch für Gymnasien DK okuma becerisi görsel örnek 1. Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 14). Ankara: Ata

Deutsch A1.1 ders kitabında okuma parçaları için fotoğraflardan da yararlanılmıştır. Bir örnekte (bkz. şekil 12) *Bayan Müller* ailesine hediye almak için çevrim içi alışveriş yapmaktadır. Bu metne yönelik sorular sorulmakta ve cevaplanması istenmektedir. Metin için bir fotoğraf kullanılmıştır. Fotoğrafta dizüstü bilgisayarda çevrim içi alışveriş yapmakta olan bir kadın fotoğrafı bulunmaktadır.

Şekil 12. Deutsch für Gymnasien DK okuma becerisi görsel örnek 2. Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 90). Ankara: Ata

Plus Deutsch A1.1 ders kitabında okuma parçalarını destekleyen pek çok görsel bulunmaktadır. Büyük oranda diyalog ve metinlerle birlikte fotoğraf kullanımı tercih edilmiştir. Bir örnekte (bkz. şekil 13) iletişim konulu üç diyalog mevcuttur. İlk diyalogda iki arkadaşın selamlaşması, ikinci diyalogda daha resmî bir selamlaşma ve üçüncü diyalogda iş ortamında resmi selamlaşma fotoğrafları kullanılmıştır. Görseller yardımıyla farklı selamlaşma sözcüklerinin hangi durumlarda kullanılacağı anlaşılmaktadır.

Şekil 13. Plus Deutsch A1.1 DK okuma becerisi görsel örnek 1. Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 14). Ankara: Koza.

Plus Deutsch A1.1 ders kitabında nadir de olsa okuma parçalarını destekleyen görsellerde resimleme tekniğine başvurulmuştur. Bir örnekte (bkz. şekil 14) *Bettina* adlı kişi arkadaşı *Lena'yı* doğum gününe davet etmektedir. Davetiye, başlarında kutlama şapkası olan emojileriyle görselleştirilmiştir.

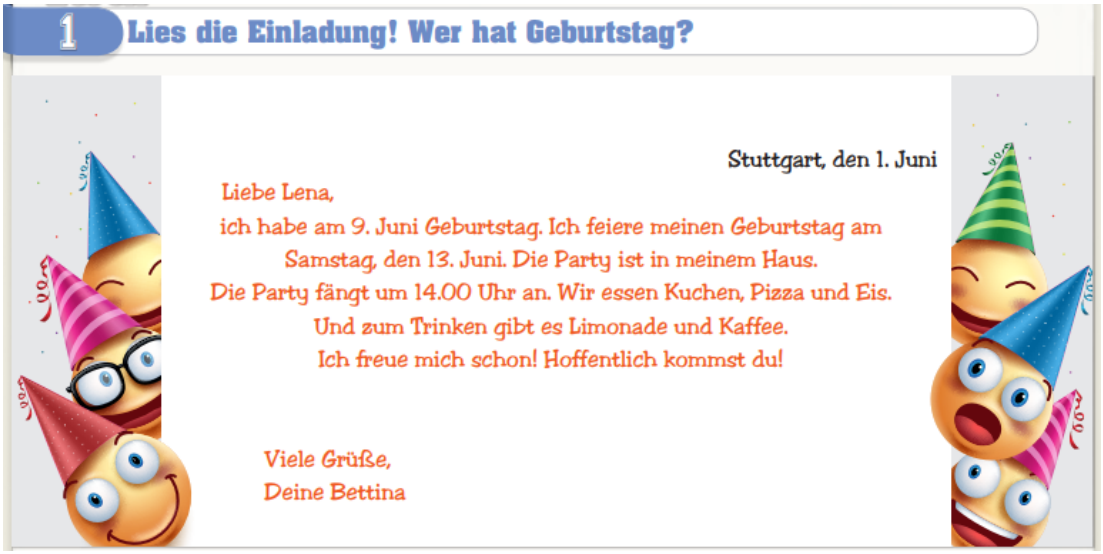

Şekil 14. Plus Deutsch A1.1 DK okuma becerisi görsel örnek 2. Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 71). Ankara: Koza.

Plus Deutsch A1.1 ders kitabındaki her modülün sonunda beceri alıştırmalarının bulunduğu bir bölüm yer almaktadır. Bu bölümün okuma (*Lesen*) kısmındaki metin ve diyaloglar mümkün olduğunca görsellerle desteklenmiştir. Bir örnekte (bkz. şekil 15) Türk, Alman ve Çinli üç kişi kendini tanıtmaktadır. Bu kişilerin fotoğrafları metinleri desteklemek amacıyla kullanılmıştır.

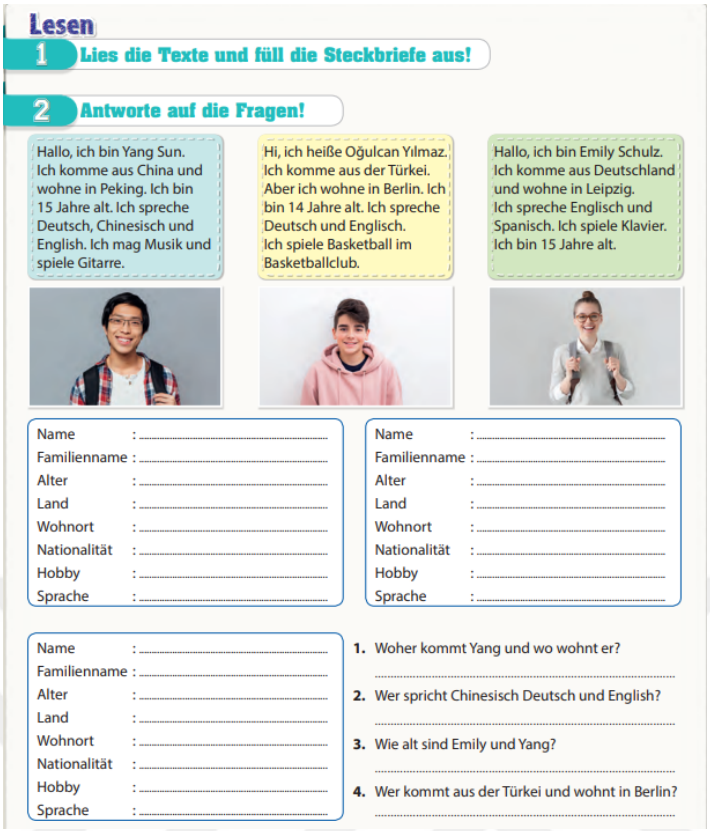

Şekil 15. Plus Deutsch A1.1 DK okuma becerisi görsel örnek 3. Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 21). Ankara: Koza.

Wie bitte? A1.1. ders kitabında okuma parçalarını destekleyen görseller kullanılmaktadır. Okuma parçalarıyla birlikte sunulan görseller genellikle metin veya diyalogda geçen kişileri tanımlamak amacıyla kullanılmıştır. Örneğin; bir alıştırmada (bkz. şekil 16) *Georg* ve *Sandra* adlı kişilerin yedikleri ve içtikleriyle alakalı metinler verilmiş ve bu metinleri destekleyen iki fotoğraf kullanılmıştır. Fotoğraflardan biri *Sandra* diğeri ise *Georg'un* fotoğrafı olarak sunulmuştur.

B3 Die Mahlzeiten

a Lies die Texte und ergänze die Verben „essen/trinken“!

Ich ..... gern morgens zum Frühstück Obst und Joghurt. Am Mittag ..... ich Fleisch, Gemüse und ..... Mineralwasser. Zu Abend ..... ich eine Suppe.

Ich ..... gern zum Frühstück Käsebrot, Eier und Oliven. Ich ..... einen Tee. Zu Mittag ..... ich Hähnchen mit Reis und Salat. Zum Abendbrot ..... ich ein Butterbrot mit Tomaten und ..... einen Kaffee.

b Beantworte die Fragen!

1. Was isst Georg zum Frühstück? _____
2. Was isst Sandra zu Mittag? _____
3. Was isst Georg zu Abend? _____
4. Was trinkt Sandra zum Abendbrot? _____

c Was isst und trinkst du morgens, mittags und abends? Schreib ins Heft!

Şekil 16. Wie bitte? A1.1. DK okuma becerisi görsel örnek 1. Öztürk, D., İncebel, F., Balkan, F., Yıldırım, T., Canoğlu, Y. (2019). *Wie Bitte? A1.1 Lehrbuch* (s. 55). Ankara: MEB.

Wie bitte? A1.1. ders kitabındaki her modülün sonunda beceri alıştırmalarının bulunduğu bir bölüm yer almaktadır. Bu bölümün okuma *(Lesen)* kısmındaki metin ve diyaloglar mümkün olduğunca görsellerle desteklenmiştir. Bir örnekte (bkz. şekil 17) *Beate* adlı kişinin okulundan bahsettiği bir metin bulunmaktadır. Bu metni destekleyen resimler ve *Beate'yi* temsil eden bir genç kız fotoğrafına yer verilmiştir. Metinde bazı sözcükler yerine görselleri kullanılmış ve görsellerin karşılığı olan sözcükler ayrıca verilmiştir.

LESEN

a Lies den Text! Die Wörter helfen dir.

rechnen, Schule, Klasse, Ballspiele, -lehrerin, Geschichte, Englisch, Sport, Mathematik

Hallo ich heiße Beate und bin 16 Jahre alt. Meine Schule heißt Heines Gymnasium. Ich gehe in die 9/A. Heute haben wir . Englisch ist mein Lieblingsfach und Frau Martin ist meine Lieblings- . Wir haben heute auch und . Geschichte finde ich langweilig. Mathematik ist sehr interessant. macht Spaß. Morgen haben wir . Sport ist auch mein Lieblingsfach. Wir turnen und spielen . Ich liebe meine .

b Lies den Text noch einmal! Kreuze an, richtig oder falsch!

	richtig	*falsch*
1. Beate ist 17 Jahre alt.	☐	☐
2. Ihre Lieblingslehrerin ist die Englischlehrerin.	☐	☐
3. Heute hat sie Englisch, Sport, Mathe und Geschichte.	☐	☐
4. Sie findet Geschichte interessant.	☐	☐
5. Sie turnen in Mathematik.	☐	☐

Şekil 17. Wie bitte? A1.1. DK okuma becerisi görsel örnek 2 Öztürk, D., İncebel, F., Balkan, F., Yıldırım, T., Canoğlu, Y. (2019). *Wie Bitte? A1.1 Lehrbuch* (s. 29). Ankara: MEB.

Deutsch macht Spaβ A1.2. ders kitabında kullanılan okuma parçaları genellikle görsellerle desteklenmiştir. Metin ve diyalogları desteklemek amacıyla yer yer fotoğraflar kullanılmıştır. Kullanılan fotoğraflar metin içeriğiyle birlikte güncel konuları ve günlük hayatı kapsayıcı olabilmektedir. Bir örnekte (bkz. Şekil 18) günümüzde de sıklıkla kullanılan mail ve telefonla mesajlaşma görselleri yer almaktadır. Metinlerin içeriği dikkate alındığında *Eure Adele* adlı kişinin arkadaşlarını doğum günü partisine davet ettiğini ve *Franz* ve *Emily* adlı iki arkadaşının bu davete verdiği cevaplar görüntülenmektedir. Günlük yaşamda sık rastlanan doğum günü konusu ile günümüz insanlarının sık kullandığı telefon fotoğraflarının bir arada kullanılması öğrenmeyi kolaylaştırıcı etkiye sahip olabilmektedir.

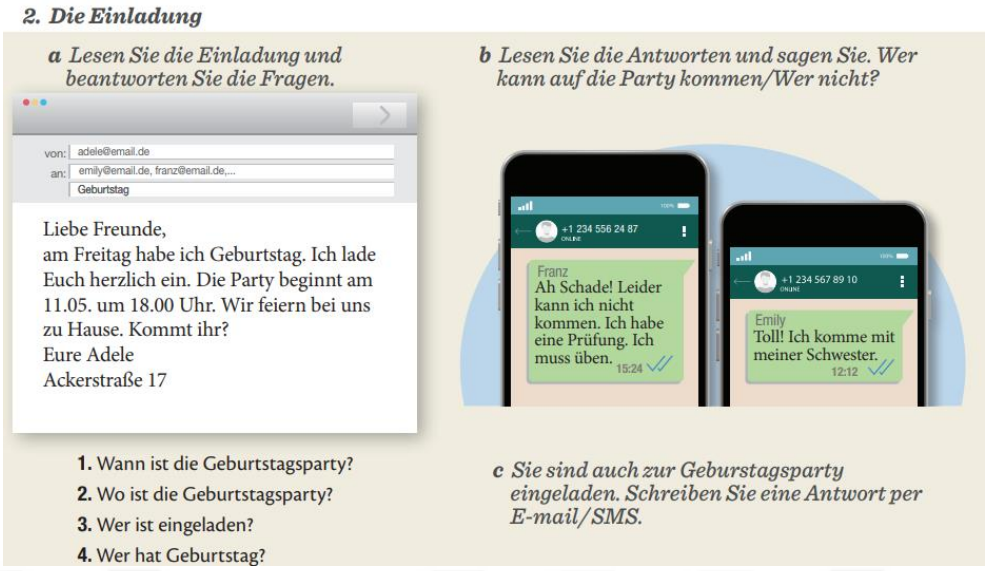

Şekil 18. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK okuma becerisi görsel örnek 1. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaβ Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 88). İzmir: MEB.

Deutsch macht Spaβ A1.2. ders kitabında metin ve diyaloglar için bazen resimleme tekniğine de başvurulmuştur. Bir örnekte (bkz. Şekil 19) gösterilen iki kişinin tiyatro ve camiye nasıl gideceğini sorduğu iki diyalog yer almaktadır. Bu diyaloglar, belirli yerlerin basit çizimlerle resmedildiği bir semt krokisiyle desteklenmektedir. İlk diyalogda tiyatroya gitmek isteyen kişi için kırmızı ok simgesi, ikinci diyalogda cami yolunu soran kişi için mavi ok simgesi kullanılmıştır. Bu simgeler yardımıyla kroki üzerinde kişilerin konumları belirtilmiştir. Yol tarifleri konumları dikkate alınarak yapılmaktadır. Diyaloglarda *nach links, geradeus* ve *nacht rechts* sözcüklerinin yerleştirilmesi için boşluklar bulunmaktadır. Doğru sözcüğü uygun yere yerleştirmek için yönleri belirten ayrıca destekleyici bir resim bulunmaktadır.

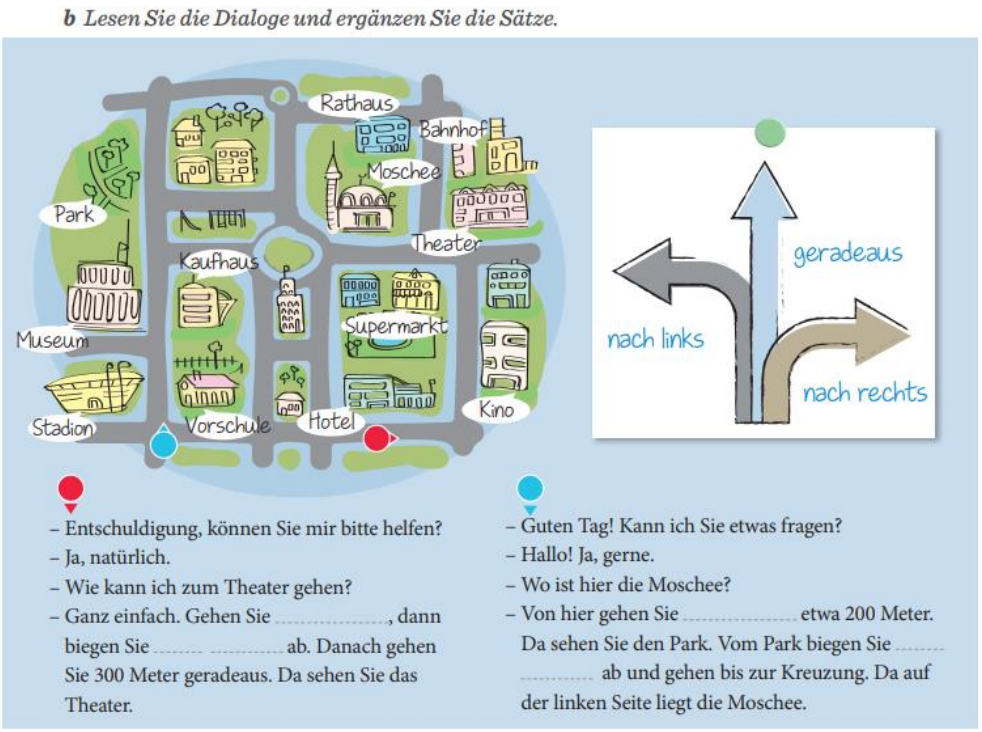

Şekil 19. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK okuma becerisi görsel örnek 2. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaβ Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 78). İzmir: MEB.

Deutsch macht Spaβ A1.2 ders kitabında okuma parçalarını daha eğlenceli hâle getirmek ve öğrenciyi motive etmek amacıyla zaman zaman kesyap (kolaj) tekniğine başvurulmuştur. Bir örnekte (bkz. Şekil 20) bir genç kızın üzerindeki kıyafetleri betimleyen bir metin bulunmaktadır. Metin pembe zemin üzerine mavi renkte yazıyla sunulmuştur. Mavi ve pembenin uyumundan olumlu şekilde yararlanılmıştır. Genç kız fotoğrafıyla birlikte çiçek, bisiklet, radyo gibi resimlerin kolaj tekniğiyle bir arada kullanılmasının öğrenci yaş grubuna hitap ettiği göz önünde bulundurulduğunda görseli eğlenceli hâle getirdiği düşünülmektedir.

Şekil 20. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK okuma becerisi görsel örnek 3. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaβ Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 32). İzmir: MEB.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında okuma parçalarını destekleyen görseller kullanılmaktadır. Kitabın dil seviyesin oinrta düzeyde olması sebebiyle çoğunlukla uzun metinler kullanılmakta ve metinleri desteklemek amacıyla az sayıda görsel tercih edilmektedir. Örneğin *Metin* adlı kişinin İstanbul Üniversitesinde hukuk okuması Almanya'da bir üniversitede eğitimine devam etmek istemesi, en son Köln Üniversitesinde karar kılması ve bu başvuru sürecini anlatan bir metin için yalnızca Köln Üniversitesine ait bir görsel kullanılmıştır (bkz. şekil 21).

2 Das Weiterstudium in Deutschland

Metin studiert an einer Universität in Istanbul Jura. Er ist sehr fleißig und begabt. Metin möchte in Deutschland weiterstudieren, weil er sich dort weiterentwickeln will. Auch seine Professoren wollen Metin ins Ausland schicken, damit er dort sein Jurastudium erfolgreich beendet. Sie sind in der Meinung, dass Metin nach einem Auslandsstudium bessere Berufschancen haben und seine Sprachkenntnisse optimal verbessern kann.
Er hat auch seine Deutschkenntnisse, die er während seiner gymnasialen Bildung erworben hat, erweitert, um in Deutschland zu studieren.
Aber seine Mutter war am Anfang dagegen, weil er ein Einzelkind war. Sie wollte sich von ihrem Sohn nicht trennen. Da der Vater und besonders Metin sehr begeistert darüber waren, konnte sie sich nicht mehr dagegenstellen.
Auch seine Freundin Burcu wollte im Ausland studieren. Aber nicht in Deutschland. Entweder in den USA oder in England. Denn sie konnte kein Wort Deutsch, sondern sehr gut Englisch.
Metin hat im Internet über die Studien-, Stipendiums- und Unterkunftsmöglichkeiten in Deutschland recherchiert. Er hat die Webseiten von der Fakultäten für Rechtswissenschaften durchsucht und hat sich für die Universität zu Köln entschieden.
Er hat die benötigten Unterlagen vorbereitet, um sich an das Studium zu bewerben. Er hat alle Unterlagen gescannt und im Anhang des E-Mails an das Sekretariat der jeweiligen Fakultät geschickt.
Das sind:

1. Notenzensur
2. Motivationsschreiben (in deutscher Sprache)
3. Passbilder
4. Zertifikat für Deutschkenntnisse
5. Tabellarischer Lebenslauf
6. Bewerbungsformular

Şekil 21. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1.. DK okuma becerisi görsel örnek 1. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch* (s. 51). Ankara: Koza.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabı genelinde metinler, görsel olarak çoğunlukla fotoğraflarla desteklenmiştir. Okuma parçaları için resimleme tekniğine nadir de olsa rastlanmıştır. Örneğin *Anna* adlı kişi Dolmabahçe Sarayı'na düzenlediği bir gezide saray planı satın almaktadır (bkz. şekil 22). Bu saray planını temsilen saraya ait bir kroki resmi kullanılmıştır. Ancak görselle ilgili bir etkinlik bulunmamaktadır.

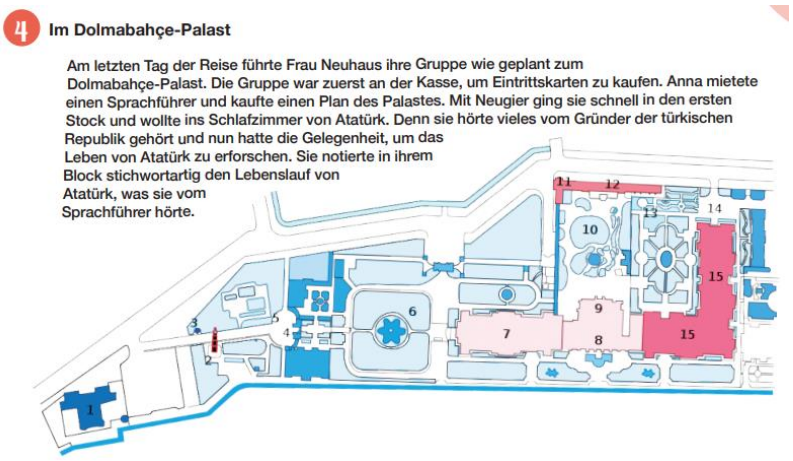

4 Im Dolmabahçe-Palast

Am letzten Tag der Reise führte Frau Neuhaus ihre Gruppe wie geplant zum Dolmabahçe-Palast. Die Gruppe war zuerst an der Kasse, um Eintrittskarten zu kaufen. Anna mietete einen Sprachführer und kaufte einen Plan des Palastes. Mit Neugier ging sie schnell in den ersten Stock und wollte ins Schlafzimmer von Atatürk. Denn sie hörte vieles vom Gründer der türkischen Republik gehört und nun hatte die Gelegenheit, um das Leben von Atatürk zu erforschen. Sie notierte in ihrem Block stichwortartig den Lebenslauf von Atatürk, was sie vom Sprachführer hörte.

Şekil 22. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK okuma becerisi görsel örnek 2. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch* (s. 89). Ankara: Koza.

5.4.3.1.2. Ders Kitaplarındaki Okuma Becerisine Yönelik Görsellerin İçerikle Uyumu

Deutsch A1.1 ders kitabında okuma parçaları için kullanılan görseller genel olarak içerikle uyumludur. Bir örnekte (bkz. şekil 23) bir gencin fotoğrafı ve ailesini tanıtan bir metin bulunmaktadır. Bu metin dört bölüme ayrılmıştır ve bir önceki alıştırmada bulunan dört aile fotoğrafının içeriğe göre bu paragraflarla eşleştirilmesi istenmektedir. Aile fotoğraflarında anne-baba, büyükanne-büyükbaba, kız kardeşler, hala/teyze, dayı/amca ve çocuklar yer almaktadır. Kullanılan görsellerin içerikle uyumlu olduğu ve eşleştirmede sorun yaratacak bir durum olmadığı tespit edilmiştir.

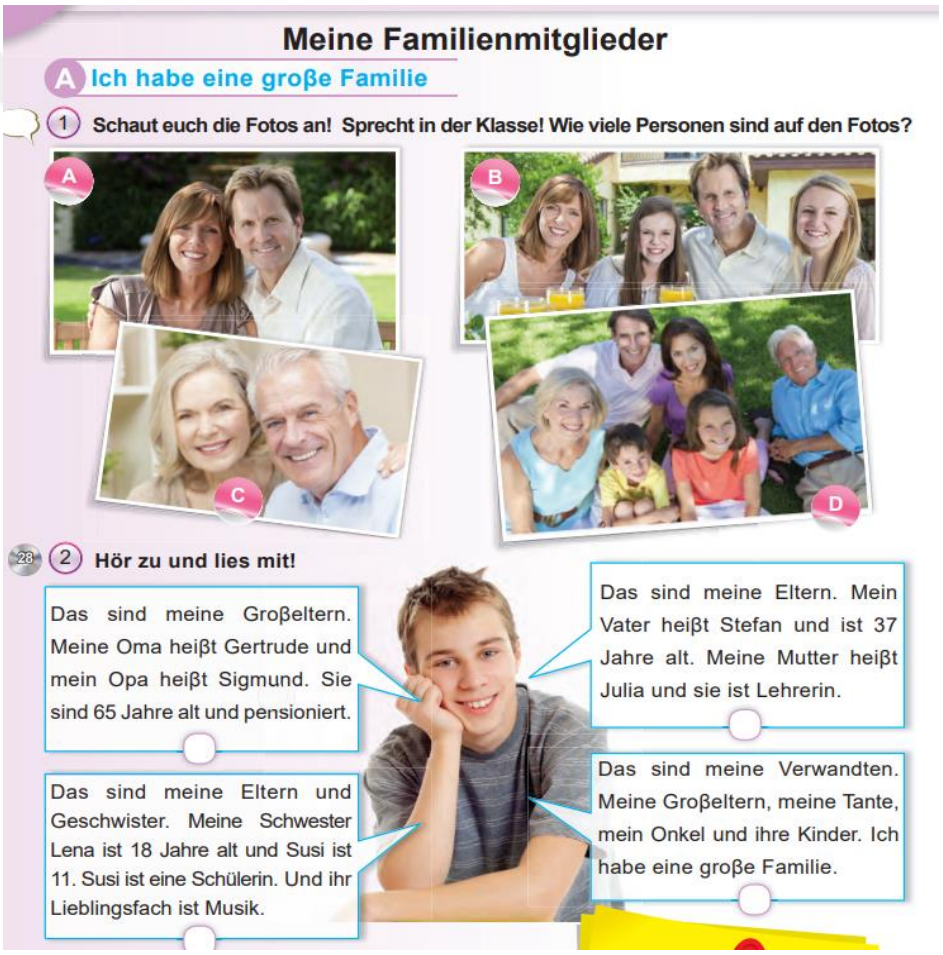

Şekil 23. Deutsch für Gymnasien DK okuma becerisi görsel örnek 3. Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 32). Ankara: Ata

Plus Deutsch A1.1 ders kitabında okuma parçalarının içeriğiyle metni destekleyen görsellerin uyumlu olduğu düşünülmektedir. Örneğin bir alıştırmada üç ayrı metin ve fotoğraf bulunmaktadır (bkz. şekil 24). Metinlerin içeriğine uygun kişilerin, tasvirine göre

fotoğrafla eşleştirilmesi istenmektedir. Bu açıdan alıştırma değerlendirildiğinde kişilerin tasvirinin, öğrenciyi uygun görsele yönlendirdiği görülmektedir.

4 Wer ist wer?

a. Schau dir die Fotos an! Lies die Beschreibungen und ordne den Fotos zu!

A
Hallo, ich heiße Merve und bin 15 Jahre alt. Meine Haare sind lang, glatt und braun. Meine Augen sind auch braun. Ich bin klein und schlank.

B
Hallo, ich heiße Belma und bin Merves Mutter. Ich bin 43 Jahre alt. Ich trage ein Kopftuch. Meine Augen sind braun. Ich bin groß und schlank.

C
Hi, mein Name ist Açelya. Ich bin Merves Tante. Ich bin 32 Jahre alt. Ich bin mittelgroß. Meine Augen sind grün. Meine Haare sind halblang und braun.

b. Lies die Beschreibungen noch einmal und notiere die Informationen in die Tabelle!

Name	Alter	Augen	Haare	Figur
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....

Şekil 24. Plus Deutsch A1.1 DK okuma becerisi görsel örnek 4. Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 37). Ankara: Koza.

Wie bitte? A1.1. ders kitabında okuma parçaları için kullanılan görseller genel olarak içerikle uyumludur. Örnek bir alıştırmada (bkz. şekil 25) manavda alışveriş yapan bir kadınla satıcı arasında geçen diyalog aynı içerikli bir fotoğrafla desteklenmiştir. Fotoğrafta manavdaki bir kadın tartının önünde muz tartan satıcıya daha fazla muz uzatmaktadır. Diyalog içeriğinde de kadın muzun kilosunu sormakta ve fazlaca muz alındığı görülmektedir.

Şekil 25. Wie bitte? A1.1 DK okuma becerisi görsel örnek 3. Öztürk, D., İncebel, F., Balkan, F., Yıldırım, T., Canoğlu, Y. (2019). *Wie Bitte? A1.1 Lehrbuch* (s. 53). Ankara: MEB.

Deutsch macht Spaβ A1.2. ders kitabında genel olarak içerik ve kullanılan görsellerin uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Ancak bazı durumlarda öğrencinin hazır bulunuşluk

durumu göz ardı edilmiştir. Bir örnek alıştırmada (bkz. Şekil 26) dünyada alışılmışın dışında yeme alışkanlıklarıyla ilgili metinler verilmiştir. Metinlerin içeriğinde hangi yemeklerin hangi ülkeye ait olduğu belirtilmiştir. Alıştırmada metinlerle ülkeleri temsil eden önemli yerlerin bulunduğu fotoğrafların eşleştirilmesi istenmektedir. Kamboçya, Tayland ve Çin ülkeleri için Uzak Doğu mimarisini temsil eden bir fotoğraf kullanılmıştır. Fransa için Eyfel Kulesi, Amerika için Özgürlük Anıtı ve Avustralya'nın simgelerinden Sidney Opera Binası fotoğrafı bulunmaktadır. Alıştırma konusu yeme-içme alışkanlıkları olmasına rağmen belirtilen yiyeceklerin görselleri yerine o kültüre ait önemli yerlerin fotoğraflarının kullanılması, dolaylı yoldan öğrencinin bir aktarım yapmasını sağlamaktadır. Ancak bu fotoğrafların hangi ülkelere ait olduğunu öğrenci öncesinde bilmek zorundadır.

Şekil 26. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK okuma becerisi görsel örnek 4. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaβ Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 83). İzmir: MEB.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında kullanılan görseller çoğunlukla içerikle uyumludur. Ancak yine de içerik ve görsellerin uyum sağlamadığı durumlar da vardır. Örneğin *Cem, Aykut* ve *Tuğrul* adlı kişilerin yemekhanede, sınıfta ve kafede konuşmalarını içeren üç bölümden oluşan bir metin bulunmaktadır (bkz. Şekil 27). İkinci bölümde yer alan konuşmanın geçtiği yer sınıf olarak belirtilmiştir. Ancak bu diyaloğu temsilen bir fotoğraf kullanılmıştır. Bu fotoğrafta yedi gencin dışarıda bankta oturup konuştuğu görülmektedir. Yer olarak sınıf yerine bahçenin tercih edilmesi uygun kabul edilmemiştir.

A Cem, Aykut und Tuğrul unterhalten sich in der Mensa.

Hör Teil 1 und beantworte die Fragen zum Text.

1. Was haben sie am Freitagabend vor?
2. Zu welcher Filmart gehört Galaxie Alfa?
3. Wo treffen sie sich? Wann?
4. Wann spielt der Film?

B Wie kann die Geschichte weitergehen? Sprecht im Plenum. Lies die Teile 2 und 3 und vergleicht eure Vermutungen.

Teil 2:
In der Klasse

Cem : Hey Leute, wir wollen am Freitagabend ins Kino gehen. Denn der Topfilm Galaxie Alfa läuft ab morgen. Wer hat Lust?
Ceren : Wann fängt der Film an? Wenn die Uhrzeit passt, komme ich gerne mit.
Aykut : Um 18.00 Uhr.
Caner : Das ist ein Krimi, oder?
Murat : Das ist kein Krimi, sondern ein Liebesfilm.
Cem : Was!? So ein Schwachsinn! Wie könnt ihr denn den Film Galaxie Alfa als Krimi oder Liebesfilm nennen? Das ist ja eine Science-Fiction. Ich mag diese Art von Filmen.
Ceren : Ich hasse Science-Fiction-Filme. Ich schaue lieber Liebesfilme an.
Murat : Mein Cousin Caner und ich kommen mit. Denn wir mögen Science-Fiction-Filme.
Cem : Wer noch?
Tuğba : Mir gefallen eigentlich Horrorfilme. Aber ich komme auch mit.
İrem : Ich bin auch der gleichen Meinung wie Ceren. Trotzdem komme ich mit euch.

Şekil 27. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK okuma becerisi görsel örnek 3. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch* (s. 38). Ankara: Koza.

5.4.3.1.3. Ders Kitaplarındaki Okuma Becerisine Yönelik Görsellerin Yaşa Uygunluğu

Deutsch A1.1 ders kitabında kullanılan görsel ögelerin öğrenci yaş grubuna uygun olduğu düşünülmektedir. Bir örnekte (bkz. şekil 28) son dönemlerde ortaya çıkan ve daha çok gençler arasında bilinen speedminton, su altı hokeyi, rüzgâr pateni ve kangoo jumps gibi spor türlerini tanıtan metinler ve fotoğraflar bulunmaktadır. Gençlerin ilgisini çeken bir konunun uygun görsellerle desteklenmesi, Almanca öğrenmeyi daha eğlenceli hâle getirebilmektedir.

Şekil 28. Deutsch für Gymnasien DK Okuma Becerisi Görsel Örnek 4. Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 78). Ankara: Ata.

Plus Deutsch A1.1 ders kitabında metinle birlikte kullanılan görsellerin öğrenci yaşı dikkate alınarak tasarlandığı görülmüştür. Örnek bir alıştırmada (bkz. şekil 29) *Fabian* adlı kişinin günlük hayatta ihtiyaçlarını karşıladığı market, manav, kasap, eczane, çiçekçi dükkânı, fırın, postane gibi semtinde bulunan yerlerden bahsettiği bir metin bulunmaktadır. Metinde adı geçen bu yerler numaralandırılmış ve metin altında bulunan fotoğraflarla yerlerin eşleştirilmesi istenmiştir. Kullanılan görseller öğrencinin yaşına uygun olarak tasarlanmış ve günlük hayattan seçilmiştir.

1 Meine Stadt

a. **Schau dir die Fotos an, lies den Text und nummeriere die Fotos!**
b. **Schreib die Geschäftsnamen unter die Fotos!**

Ich heiße Fabian. Ich lebe in einer Stadt in Deutschland. Meine Stadt ist nicht sehr groß. Wir haben eine Einkaufsstraße. Hier kann man alles finden, was man braucht. Hier gibt es ein Lebensmittelgeschäft **(1)**, einen Obst- und Gemüseladen **(2)**. Meine Mutter kauft immer dort Obst und Gemüse. Wir haben auch eine Metzgerei **(3)**. Da kauft mein Vater Fleisch. Und dann haben wir auch eine Bäckerei **(4)**. Da kann man Brot und Brötchen kaufen. Das ist meine Pflicht. Jeden Morgen kaufe ich immer Brot oder Brötchen. Am Ende der Straße haben wir auch eine Apotheke **(5)**, einen Blumenladen **(6)**, eine Buchhandlung **(7)** und eine Post **(8)**.

der Blumenladen

Şekil 29. Plus Deutsch A1.1 DK okuma becerisi görsel örnek 5. Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 88). Ankara: Koza.

Wie bitte? A1.1. ders kitabında kullanılan görsel ögelerin öğrenci yaş grubuna uygun olduğu düşünülmektedir. Örnek bir metinde (bkz. Şekil 30) Çin'de yılbaşı kutlamasının öneminden, her yıl farklı tarihte kutlanmasından her yılın farklı bir adının olmasından ve bu yılların 12 hayvan adıyla adlandırılmasından bahsedilmektedir. Bu metin, hayvan resimlerinin olduğu Çin takvimi görseliyle desteklenmiştir. Kullanılan görselin öğrencinin ilgisini çekecek bilgi içermesi ve genel kültür bakımından katkı sağlayacak düzeyde olması ile öğrencinin yaşı ve ilgisi doğrultusunda kitapta görsellere yer verildiği sonucuna ulaşılabilmektedir.

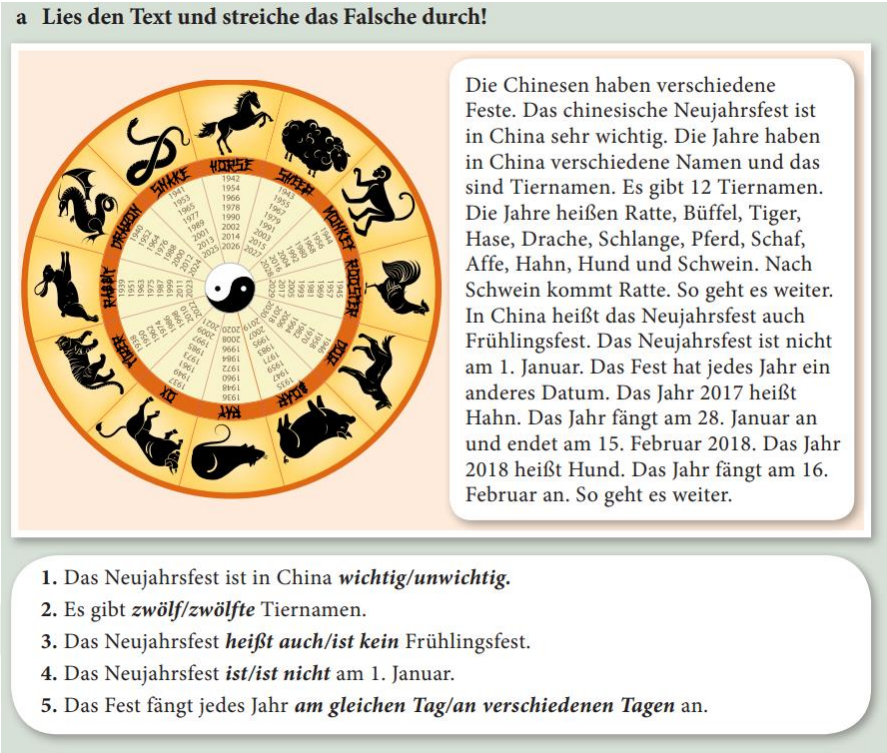

a Lies den Text und streiche das Falsche durch!

Die Chinesen haben verschiedene Feste. Das chinesische Neujahrsfest ist in China sehr wichtig. Die Jahre haben in China verschiedene Namen und das sind Tiernamen. Es gibt 12 Tiernamen. Die Jahre heißen Ratte, Büffel, Tiger, Hase, Drache, Schlange, Pferd, Schaf, Affe, Hahn, Hund und Schwein. Nach Schwein kommt Ratte. So geht es weiter. In China heißt das Neujahrsfest auch Frühlingsfest. Das Neujahrsfest ist nicht am 1. Januar. Das Fest hat jedes Jahr ein anderes Datum. Das Jahr 2017 heißt Hahn. Das Jahr fängt am 28. Januar an und endet am 15. Februar 2018. Das Jahr 2018 heißt Hund. Das Jahr fängt am 16. Februar an. So geht es weiter.

1. Das Neujahrsfest ist in China ***wichtig/unwichtig.***
2. Es gibt ***zwölf/zwölfte*** Tiernamen.
3. Das Neujahrsfest ***heißt auch/ist kein*** Frühlingsfest.
4. Das Neujahrsfest ***ist/ist nicht*** am 1. Januar.
5. Das Fest fängt jedes Jahr ***am gleichen Tag/an verschiedenen Tagen*** an.

Şekil 30. Wie bitte? A1.1. DK okuma becerisi görsel örnek 4. Öztürk, D., İncebel, F., Balkan, F., Yıldırım, T., Canoğlu, Y. (2019). *Wie Bitte? A1.1 Lehrbuch* (s. 69). Ankara: MEB.

Deutsch macht Spaß A1.2. ders kitabında kullanılan görsel ögeler yaş grubuna uygun olarak seçilmiştir. Bir örnekte (bkz. Şekil 31) *Elif* adında kişinin odası tasvir edilmektedir. Metnin yanında *Elif*'in odasını temsilen modern döşenmiş bir oda fotoğrafı bulunmaktadır. Odada beyaz, yeşil ve turuncunun uyumu mevcuttur.

2. Elifs Zimmer

a Lesen Sie den Text und ergänzen Sie.

Lampe | Schreibtisch | Bett | Kommode | Teppich | Stuhl | Regal

Elif und ihre Familie ziehen ein. Die Wohnung hat vier Zimmer. Die Wohnung ist in einem Hochhaus. Elif bekommt auch ein Zimmer. Ihr Zimmer ist sehr schön. Sie hat ein ..... Das Bett ist neben dem Fenster. Über dem Bett hängt ein ..... und im Regal sind Bücher. Vor dem Bett ist ein ..... Links neben dem Fenster steht ein ..... Vor dem Schreibtisch ist ein ..... Am Schreibtisch ist eine Kommode und auf der ..... steht eine Vase. Über dem Schreibtisch hängt eine .....

Şekil 31. Deutsch macht Spaß A1.2. DK okuma becerisi görsel örnek 5. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaß Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 18). İzmir: MEB.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında kullanılan metinleri destekleyen görsellerin kısmen yaş grubuna uygun olduğu görülmüştür. Bazı resim ve fotoğrafların yaş grubuna

uygun olmadığı düşünülmektedir. Metni desteklemek amacıyla resimlerin tercih edilmesi olağan bir durumdur. Ancak kullanılan resimlerin kaliteli olması ve öğrenciye hitap etmesi gerekmektedir. Örneğin ders kitabındaki diyaloglarda sıklıkla rastlanan yüzü olmayan kişi resimlerinin yaş grubuna uygun olmadığı düşünülmektedir (bkz. şekil 32). Bu metinde bir sokak röportajı yapılmaktadır. Röportajı yapan kişinin resmi küçük bir kız çocuğuna benzemektedir. Böyle bir röportaj için yaşının daha büyük olması gerekmektedir. Kişiler için kullanılan resimlerin yüzü olmaması nedeniyle onların yüzlerinden herhangi bir duygu veya ifadenin anlaşılmaması da öğrenci için sorun yaratabilmektedir.

Şekil 32. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK okuma becerisi görsel örnek 4. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch* (s. 69). Ankara: Koza.

5.4.3.1.4. Ders Kitaplarındaki Okuma Becerisine Yönelik Metinlerde Vurgulama Amaçlı Kullanılan Çeşitli Yöntemler

Deutsch A1.1 ders kitabında kısmen de olsa okuma parçalarında metni vurgulayan belirginleştirme unsurlarından yararlanılmıştır. Örneğin bir alıştırmada *Doris* ve *Jan* adlı kişiler poster hazırlamaktadırlar (bkz. şekil 33). En sevdiği şarkıcı ve aktörden bahsettikleri iki paragraflık metin bulunmaktadır. Metinde bu ünlülere ait kişisel özelliklerin altının çizilmesi ve bir sonraki alıştırmada bu özelliklere göre verilen ünlü fotoğraflarından ikisinin eşleştirilmesi istenmektedir. Bu metinde ayrıca kalın ve farklı yazı tipi kullanılmıştır.

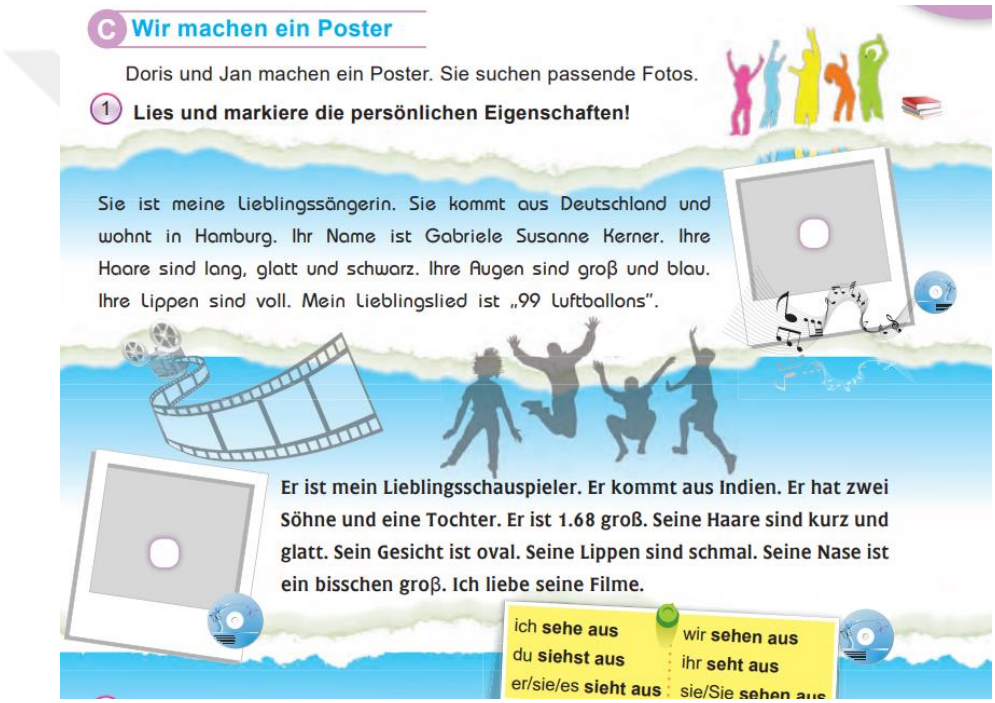

Şekil 33. Deutsch für Gymnasien DK okuma becerisi görsel örnek 5 Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 37). Ankara: Ata.

Plus Deutsch A1.1 ders kitabındaki okuma parçalarında vurgulama amaçlı kullanılan yöntemlere yer yer rastlanmaktadır. Bir örnekte (bkz. Şekil 34) dört ayrı metinde *Sandra, Felix, Ella* ve *Lukas* adlı kişiler; boş zamanlarında yaptıkları aktivitelerden bahsetmektedirler. Metinler; mavi, yeşil, mor ve turkuaz rengindeki metin kutularında bulunmaktadır. Öğrenciden bu metinlerde geçen aktivitelerin altlarının çizilerek belirginleştirilmesi istenmektedir. Bu alıştırmada görüldüğü gibi belirginleştirme unsurlarından altını çizme ve renklendirme tekniğinden yararlanılmıştır.

Şekil 34. Plus Deutsch A1.1 DK okuma becerisi görsel örnek 6. Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 75). Ankara: Koza.

Wie bitte? A1.1. ders kitabında kısmen de olsa okuma parçalarında metni vurgulayan belirginleştirme unsurlarından yararlanılmıştır. Örneğin bir alıştırmada (bkz. şekil 35) telefon görseliyle *Anja* ve *Alina* arasında geçen bir mesaj paylaşılmıştır. *Anja'dan* gelen mesajlar yeşil renklere gölgelendirilerek *Alina'nın* mesajlarından ayırt edilmesi sağlanmıştır.

Şekil 35. Wie bitte? A1.1. DK okuma becerisi görsel örnek 6. Öztürk, D., İncebel, F., Balkan, F., Yıldırım, T., Canoğlu, Y. (2019). *Wie Bitte? A1.1 Lehrbuch* (s. 65). Ankara: MEB.

Deutsch macht Spaβ A1.2. ders kitabında yer alan metinlerde renklendirme, kalın karakter kullanımı, italik yazı gibi vurgulama amaçlı görsel ögelere başvurulmuştur. Bir örnekte (bkz. Şekil 36) hasta ve doktor arasında geçen bir diyaloğa yer verilmiştir. Başlık, kalın ve italik

yazılırken soru yönergesi yalnızca italiktir. Diyalogda geçen hasta (*Patient*) pembe, doktor (*Ärztin*) koyu mavi renkle belirginleştirilmiştir. Zemin için açık lila kullanılmıştır. Diyalog soruları numaralandırılmış ve sayılar kalın karakterle yazılmıştır. Belirginleştirme unsurlarının bütünlüğü bozmayacak şekilde kullanılması öğrenci için destekleyici olabilmektedir.

2.3 Beim Arzt

1. *Gute Besserung!*

Lesen Sie den Dialog und beantworten Sie die Fragen.

Patient: Guten Morgen, Frau Doktor!
Ärztin: Guten Morgen! Was fehlt Ihnen?
Patient: Ich fühle mich nicht gut. Mein Kopf und mein Hals tun mir weh. Ich habe auch Fieber.
Ärztin: Sie sehen auch erkältet aus. Lassen Sie mal Ihre Temperatur messen!
....
Sie haben hohes Fieber.
Patient: Ich habe keinen Appetit. Ich möchte nichts essen.
Ärztin: Machen Sie Ihren Mund auf!
....
Ihr Hals ist auch ganz schlimm. Sie haben eine Halsentzündung.
Patient: Und, was soll ich machen?
Ärztin: Ich schreibe Ihnen ein Rezept. Nehmen Sie die Tabletten dreimal am Tag und den Hustensaft zweimal am Tag ein!
Patient: Auf was soll ich noch achten?
Ärztin: Trinken Sie viel Wasser und Kräutertee! Nehmen Sie die Tabletten vor dem Essen ein!
Patient: Ich verstehe. Vielen Dank!
Ärztin: Gute Besserung! Kommen Sie nächste Woche zur Kontrolle!
Patient: Okay. Auf Wiedersehen!

1. Was hat der Patient?
2. Wie sieht der Patient aus?
3. Was macht die Ärztin?
4. Wie viele Tabletten nimmt er ein?
5. Schreibt die Ärztin ein Rezept?
6. Bekommt der Patient Hustensaft?
7. Soll er die Tabletten nach dem Essen einnehmen?
8. Hat der Patient Kopfschmerzen?
9. Wann kommt der Patient zur Kontrolle?

Şekil 36. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK okuma becerisi görsel örnek 6. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaβ Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 27). İzmir: MEB.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabındaki okuma parçalarında vurgulama amaçlı kullanılan yöntemlere kısmen rastlanmaktadır. Metinler genellikle ileri seviye olması sebebiyle uzun ve düz bir anlatıma sahiptir. Ancak bazı metinlerde renklendirme tekniğinin kullanıldığı da görülmüştür. Örneğin *Anna* ve *Maria* adında iki arkadaşın mesajlaştığı bir metin bulunmaktadır (bkz. Şekil 37). Bu metinde hangi mesajın kime ait olduğunun ayırt edilebilmesi için *Anna'nın* mesajları yeşil renkle vurgulanmıştır.

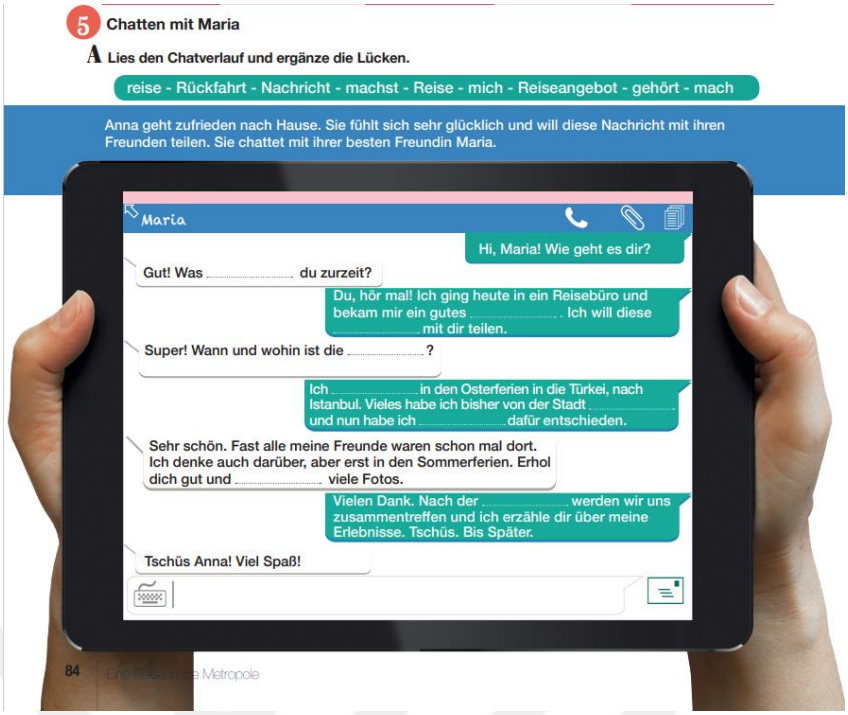

Şekil 37. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK okuma becerisi görsel örnek 5. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch* (s. 84). Ankara: Koza.

5.4.3.2. Ders Kitaplarında Yazma Becerisine Yönelik Görsel Tasarım

Tablo 9

Ders Kitaplarında Yazma İle İlgili Ölçütlerin Sağlanma Durumu

Yazma	Deutsch für Gymnasien	Plus Deutsch	Wie bitte?	Deutsch macht Spaβ	Mein Schlüssel zu Deutsch
Yazma etkinliği için bir sembol kullanılmış mı?	+	-	-	-	-
Yazma etkinlikleri görsellerle desteklenmiş mi?	+	+	+	+	+
Kullanılan görsel ögelerle içerik uyumlu mu?	+	+	+	+	+

Kullanılan görsel ögeler yaş grubuna uygun mu?	+	+	+	+	+

+: Evet -: Hayır

Tablo 9'da beş kitaba ait yazma ile ilgili ölçütler incelenmiştir. Yazma ile ilgili "Yazma etkinliği için bir sembol kullanılmış mı?", "Yazma etkinlikleri görsellerle desteklenmiş mi?", "Kullanılan görsel ögelerle içerik uyumlu mu?" ve "Kullanılan görsel ögeler yaş grubuna uygun mu?" olmak üzere toplam dört ölçüt bulunmaktadır. Kitapların incelenmesi sonucunda "Yazma etkinliği için bir sembol kullanılmış mı?" ölçütü hariç, diğer üç ölçütün incelenen kitapların tamamında bulunduğu ifade edilebilir. "Yazma etkinliği için bir sembol kullanılmış mı?" ölçütü ise sadece "Deutsch für Gymnasien" kitabında bulunmaktadır.

5.4.3.2.1. Ders Kitaplarında Yazma Etkinliklerinin Görsellerle Desteklenmesi

Deutsch A1.1 ders kitabında yazma etkinliklerini kısmen de olsa destekleyen görsellere yer verilmiştir. Genellikle yazma etkinlikleri, diğer dil becerileri etkinliklerinden sonra gelmekte ve öncesinde öğrenilenleri pekiştirmek amaçlı alıştırmalar tasarlanmaktadır. Alıştırmalarda sıklıkla olmasa da fotoğraf, resim ve tablo gibi görsel türler yer almaktadır. Bir örnekte (bkz. Şekil 38) tabloda belirli cümle kalıpları verilmiş ve bu tablodan yararlanılarak öğrenciden yeni cümleler oluşturup yazması istenmiştir. Tablonun altında örnek cümlelerin yer aldığı konuşma balonları ve iki kişinin bulunduğu fonografla alıştırma görsel olarak desteklenmiştir.

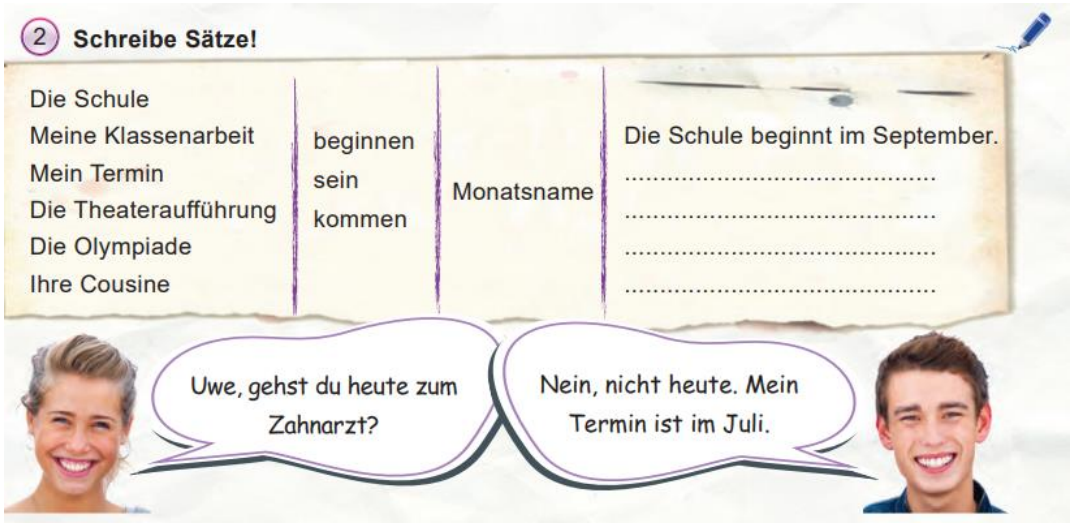

Şekil 38. Deutsch für Gymnasien DK yazma becerisi görsel örnek 1 Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 65). Ankara: Ata.

Plus Deutsch A1.1 ders kitabında yazma etkinliklerini destekleyen çok sayıda görsele yer verilmese de etkinliklerle birlikte kullanılan fotoğraflara ve resimlere zaman zaman rastlanmaktadır. Örneğin bir alıştırmada öğrenciden önemli gün ve bayramların tarihinin yazılması istenmektedir (bkz. Şekil 39). Cevaplara örnek olarak Babalar Günü'nün haziran ayının üçüncü pazarında kutlandığı ifade edilmiştir. Bu ifadeyi destekleyen bir fotoğrafa yer verilmiştir. Fotoğrafta küçük bir kız çocuğunun kendinden yaşça büyük bir erkeğin gözlerini kapatarak ona hediye verdiği görülmektedir.

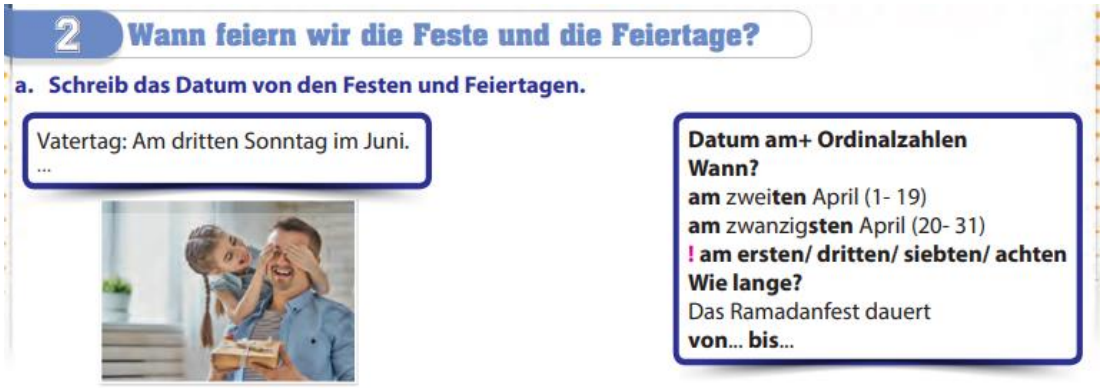

Şekil 39. Plus Deutsch A1.1 DK yazma becerisi görsel örnek 1. Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 67). Ankara: Koza.

Plus Deutsch A1.1 derskitabındaki modüllerin sonunda, beceri alıştırmalarının bulunduğu bölümde yazma kısmı bulunmaktadır. Bu kısımda yer alan alıştırmalarda renklendirme tekniği dışında görsellere yer verilmemiştir (bkz. Şekil 40).

Şekil 40. Plus Deutsch A1.1 DK yazma becerisi görsel örnek 2. Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 41). Ankara: Koza.

Wie bitte? A1.1. ders kitabında yazma etkinliklerini destekleyen görsellere çoğunlukla yer verilmiştir. Bir örnekte (bkz. Şekil 41) Alberto Alper, Sabine ve Clair adlı dört kişinin

soyadı, yaşı, ikamet yeri ve ülkesi bilgilerine yer verilmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda birinci tekil şahısla (Ich-Form) cümle kurulması istenmektedir. Bu alıştırma için adı geçen kişilerin temsil edildiği bir fotoğrafa yer verilmiştir.

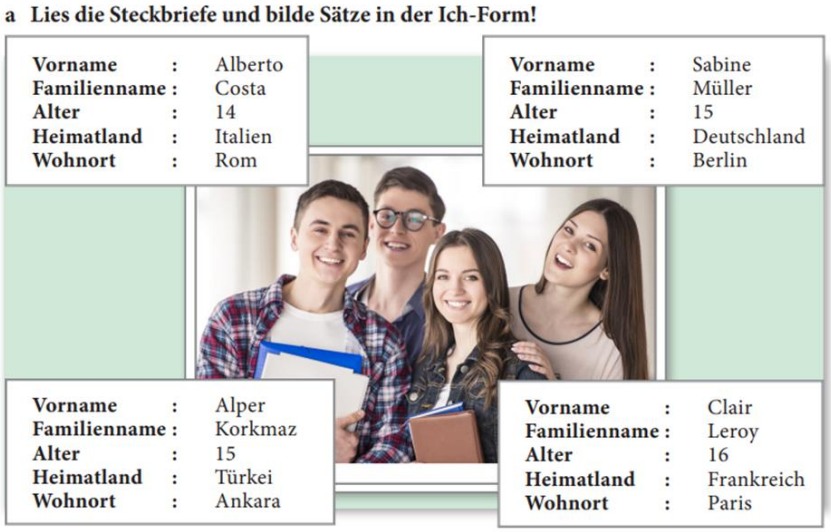

Şekil 41. Wie bitte? A1.1. DK yazma becerisi görsel örnek 1. Öztürk, D., İncebel, F., Balkan, F., Yıldırım, T., Canoğlu, Y. (2019). *Wie Bitte? A1.1 Lehrbuch* (s. 15). Ankara: MEB.

Wie bitte? A1.1. ders kitabındaki modüllerin sonunda, beceri alıştırmalarının bulunduğu bölümde yazma *(Schreiben)* kısmı bulunmaktadır. Bu kısımda yer alan alıştırmalarda zaman zaman görsellere yer verilmiştir. Bir örnekte (bkz. Şekil 42) *Georg* adlı kişi hakkında özellikler bulunmakta ve bilgilerden yararlanılarak metin yazılması istenmektedir. Bu metni destekleyen, *Georg'u* temsil eden fotoğraf kullanılmıştır.

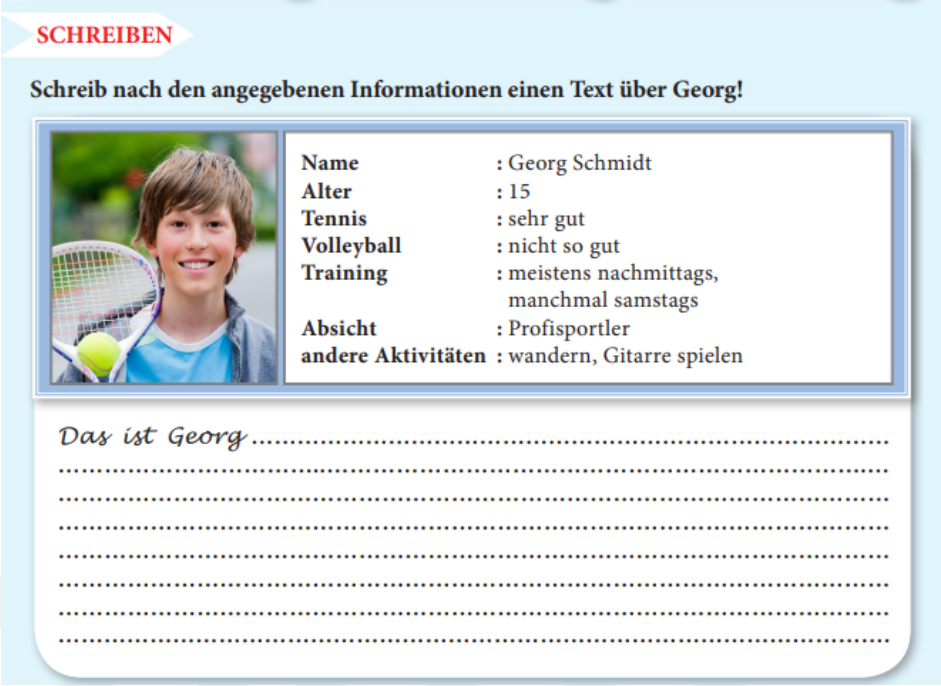

Şekil 41. Wie bitte? A1.1. DK yazma becerisi görsel örnek 2. Öztürk, D., İncebel, F., Balkan, F., Yıldırım, T., Canoğlu, Y. (2019). *Wie Bitte? A1.1 Lehrbuch* (s. 79). Ankara: MEB.

Deutsch macht Spaβ A1.2. ders kitabında yazma etkinliklerinin genellikle bir başka beceriyle birlikte veya hemen sonrasında verildiği görülmektedir. Bu etkinlikler, zaman zaman görsellerle desteklenmiştir. Bir örnekte (bkz. Şekil 42) Türkiye'den gelen bir kartpostal, görseliyle birlikte bulunmaktadır. Bu kartpostalda yer alan metin üzerindeki boşluklara, verilen edatlar yerleştirilmelidir. Alıştırmanın sonraki aşamasında metne yönelik sorular oluşturulması ve cevaplanması istenmektedir. Bu aşamalardan sonra öğrenciden bir kartpostal yazması beklenmektedir. Bu etkinliği destekleyen küçük temsili bir kartpostal ve pembe bir kalem görselleri verilmiştir.

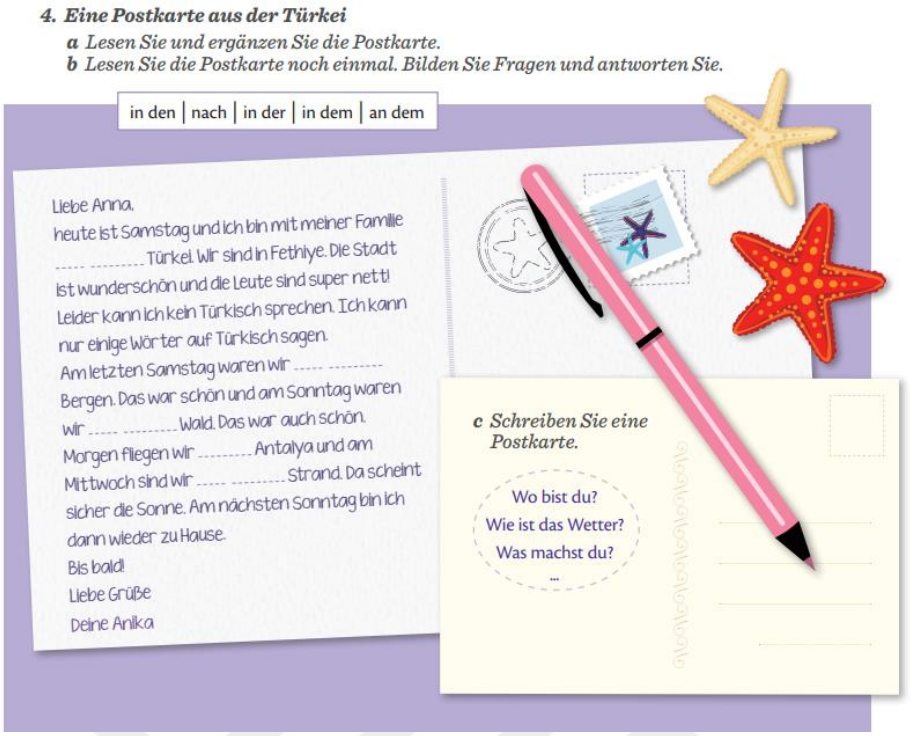

Şekil 42. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK yazma becerisi görsel örnek 1. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaβ Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 49). İzmir: MEB.

Deutsch macht Spaβ A1.2. ders kitabında yazma etkinliklerini destekleyen fotoğraf kullanımına da bazen başvurulmuştur. Bir örnekte (bkz. Şekil 43) hasta olduğu durumda ne yapması gerektiği öğrenciye sorulmaktadır. Üstte bir fotoğraf ve hemen yanında soruların bulunduğu bir konuşma balonu sunulmuştur. Fotoğrafın altında soruların cevapları için ipucu bulunmaktadır. Fotoğraf, konuşma balonunu işaret eden bir erkeğe aittir. Burada öğrencinin dikkatini konuşma balonuna yönelmesini sağlamaktadır.

Şekil 42. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK yazma becerisi görsel örnek 2. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaβ Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 26). İzmir: MEB.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında yazma etkinliği için pek çok görselden yararlanılmıştır. Bir örnekte (bkz. Şekil 43) günlük yaşamda vücut dilini sıklıkla kimlerin kullandığı üzerine bir etkinlik mevcuttur. Bu etkinliği yazarken öğrenciye kimlerin daha çok vücut dilini kullandığını hatırlatan altı fotoğraftan yararlanılmıştır. Bu görsellerdeki öğrenci, polis, dalgıç, hostes, köpek eğitmeni ve hakem fotoğrafları etkinliğin daha anlaşılır olması, kolaylaşması gibi amaçlara hizmet etmektedir.

Şekil 43. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK yazma becerisi görsel örnek 1. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch* (s. 35). Ankara: Koza.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında kimi zaman yazma etkinliği için bir defter parçası görseli kullanılmaktadır. Örneğin bir etkinlikte günlük plan yapılması istenmektedir (bkz. Şekil 44). Bu planın yazılması için defter sayfasının bir parçası görsel olarak kullanılmaktadır. Defter kullanılması öğrenciyi yazmaya teşvik edebilmektedir.

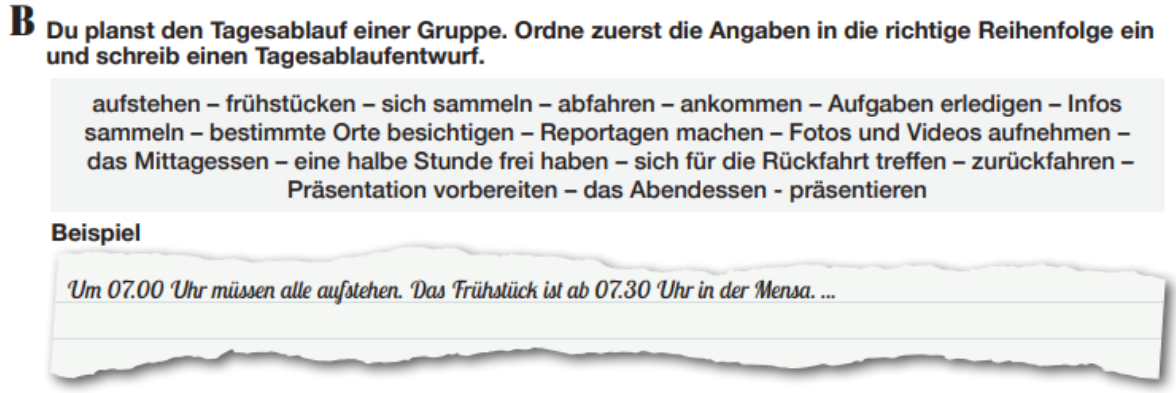

B Du planst den Tagesablauf einer Gruppe. Ordne zuerst die Angaben in die richtige Reihenfolge ein und schreib einen Tagesablaufentwurf.

aufstehen – frühstücken – sich sammeln – abfahren – ankommen – Aufgaben erledigen – Infos sammeln – bestimmte Orte besichtigen – Reportagen machen – Fotos und Videos aufnehmen – das Mittagessen – eine halbe Stunde frei haben – sich für die Rückfahrt treffen – zurückfahren – Präsentation vorbereiten – das Abendessen - präsentieren

Beispiel

Um 07.00 Uhr müssen alle aufstehen. Das Frühstück ist ab 07.30 Uhr in der Mensa. ...

Şekil 44. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK yazma becerisi görsel örnek 2. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch* (s. 67). Ankara: Koza.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında yazma etkinlikleri için istatiki verilerden de faydalanılmıştır. Örneğin renkli bir tabloda 2015-2016 yıllarında ülkelerine göre Almanya'da bulunan yabancı sayıları istatistiksel olarak verilmiştir (bkz. Şekil 45). Bu etkinlikte verilerle ilgili sorular sorulmakta ve cevaplanması istenmektedir.

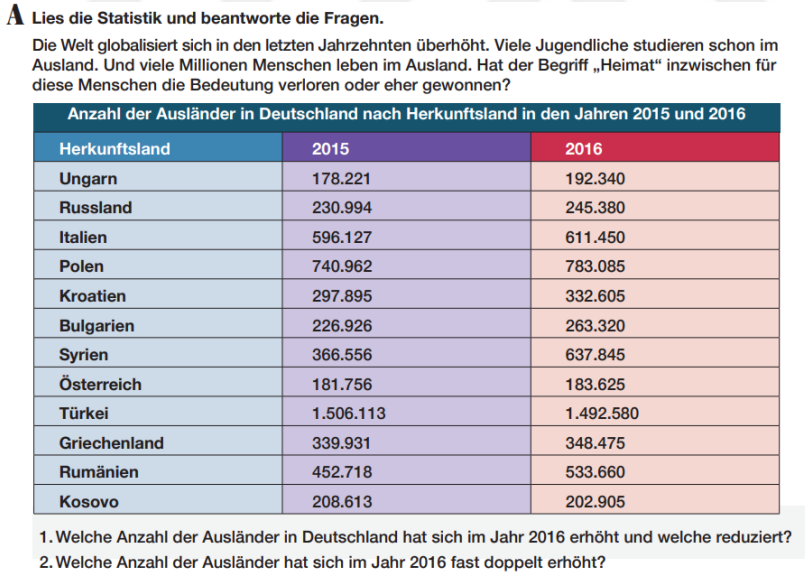

A Lies die Statistik und beantworte die Fragen.

Die Welt globalisiert sich in den letzten Jahrzehnten überhöht. Viele Jugendliche studieren schon im Ausland. Und viele Millionen Menschen leben im Ausland. Hat der Begriff „Heimat" inzwischen für diese Menschen die Bedeutung verloren oder eher gewonnen?

Anzahl der Ausländer in Deutschland nach Herkunftsland in den Jahren 2015 und 2016

Herkunftsland	2015	2016
Ungarn	178.221	192.340
Russland	230.994	245.380
Italien	596.127	611.450
Polen	740.962	783.085
Kroatien	297.895	332.605
Bulgarien	226.926	263.320
Syrien	366.556	637.845
Österreich	181.756	183.625
Türkei	1.506.113	1.492.580
Griechenland	339.931	348.475
Rumänien	452.718	533.660
Kosovo	208.613	202.905

1. Welche Anzahl der Ausländer in Deutschland hat sich im Jahr 2016 erhöht und welche reduziert?
2. Welche Anzahl der Ausländer hat sich im Jahr 2016 fast doppelt erhöht?

Şekil 45. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK yazma becerisi görsel örnek 3. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch* (s. 19). Ankara: Koza.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında yazma etkinliği için pasta grafiğinden de yararlanılmıştır (bkz. Şekil 46). Bir tabloda verilen verilere göre grafiğin yanında bulunan boşluklara ülke adlarının, Almanya'daki göçmen sayısına göre küçükten büyüğe doğru

sıralanarak yerleştirilmesi beklenmektedir. Etkinlikler için bu tarz grafiklerden yararlanılması görsel açıdan zenginlik ve farklılık sağlamaktadır.

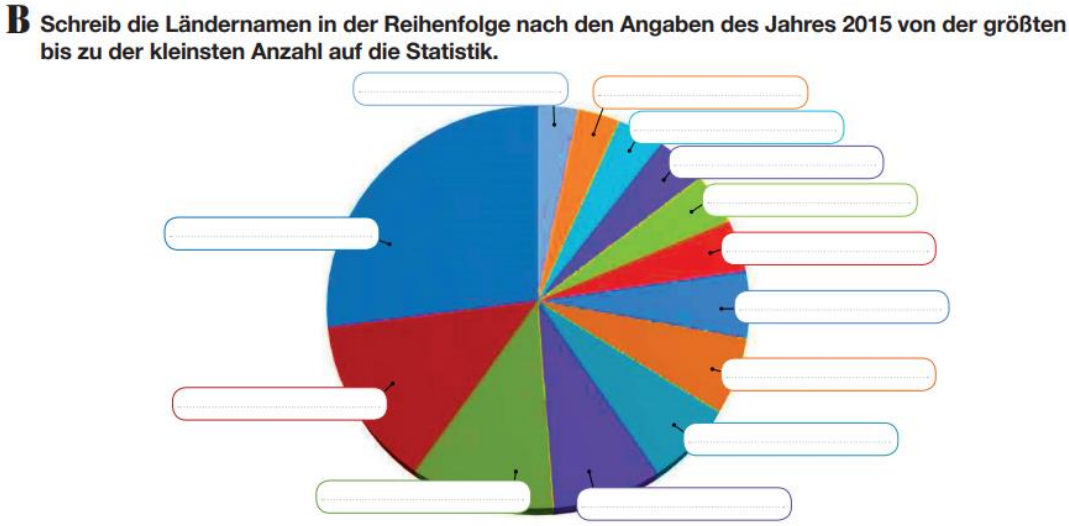

Şekil 46. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK yazma becerisi görsel örnek 4. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch* (s. 35). Ankara: Koza.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında yazma etkinliklerinin farklı görsellerle desteklenmesini sağlayan sütun grafiğinden yararlanılmıştır (bkz. Şekil 47). 2017 yılında Avrupa'daki metropollerin nüfus sayısını milyon olarak gösteren bir sütun grafiğinde renklere göre şehir adları yer almaktadır. Grafikteki verilerle şehirler eşleştirilerek grafiğin yanında yer alan boşluklara nüfus yoğunluğuna göre büyükten küçüğe doğru şehir adlarının yazılması istenmektedir.

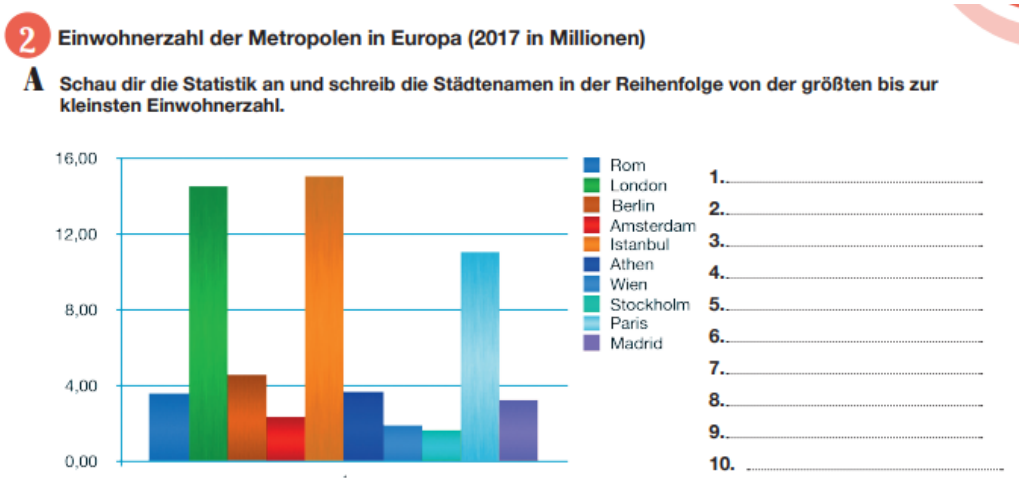

Şekil 47. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK yazma becerisi görsel örnek 5. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch* (s. 77). Ankara: Koza.

5.4.3.2.2. Ders Kitaplarındaki Yazma Becerisine Yönelik Görsellerin İçerikle Uyumu

Deutsch A1.1 ders kitabında yazma etkinliklerini destekleyen görseller genel olarak içerikle uyumlu olarak tasarlanmıştır. Bir örnekte (bkz. Şekil 48) kırmızı kalem, mavi kalemtıraş, sarı silgi, yeşil kitap, gri makas, turuncu tebeşir görselleri verilmiş ve görsellerin yanında bulunan boşluklara okul eşyalarının renginin yazılması istenmiştir.

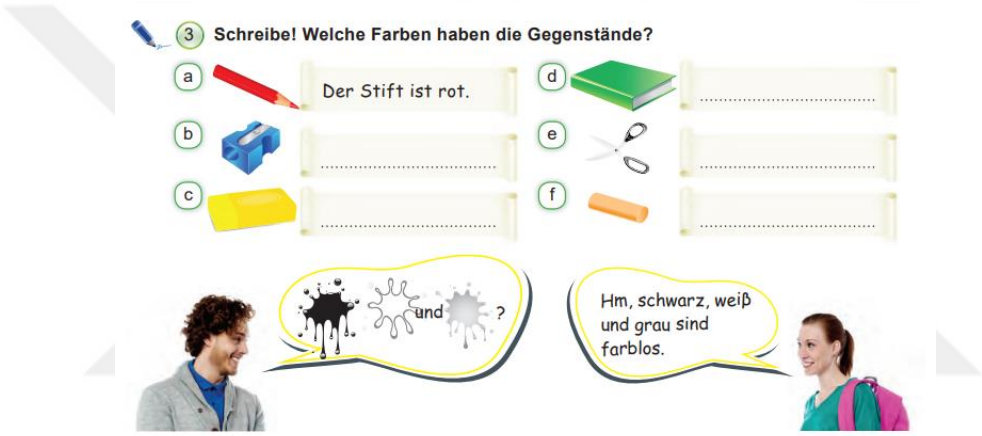

Şekil 48. Deutsch für Gymnasien DK yazma becerisi görsel örnek 2. Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 28). Ankara: Ata.

Plus Deutsch A1.1 ders kitabında yazma etkinliklerinin içeriğini destekleyen görsel ögelerin içerikle uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Bir örnekte (bkz. Şekil 49) doğum günü partisi için bir davetiye yazılması istenmektedir. Öğrenciye yazarken kolaylık sağlaması amacıyla bir davetiye taslağı verilmiştir. Bu alıştırmada görsel olarak bir doğum günü pastası resmi tercih edilmiştir.

Şekil 49. Plus Deutsch A1.1 DK Yazma Becerisi Görsel Örnek 3 Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 69). Ankara: Koza.

Wie bitte? A1.1. ders kitabında yazma etkinliklerini destekleyen görseller genel olarak içerikle uyumlu olarak tasarlanmıştır. Bir örnekte (bkz. Şekil 50) aile üyelerinin bulunduğu bir fotoğraf yer almaktadır. Fotoğrafta bulunan kişilerin adı, soyadı, yaşı ve mesleği belirtilmiştir. Bu bilgilerden yararlanılarak kişileri tasvir eden bir metin yazılması istenmektedir.

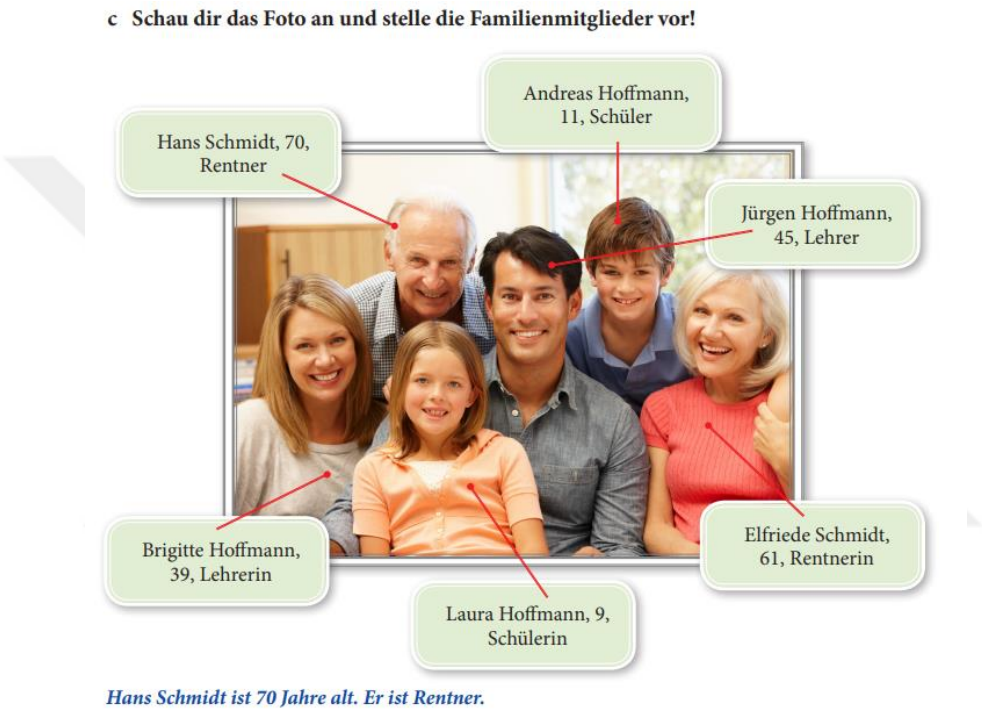

Şekil 50. Wie bitte? A1.1. DK yazma becerisi görsel örnek 3. Öztürk, D., İncebel, F., Balkan, F., Yıldırım, T., Canoğlu, Y. (2019). *Wie Bitte? A1.1 Lehrbuch* (s. 34). Ankara: MEB.

Deutsch macht Spaβ A1.2. ders kitabında yazma etkinlikleri için kullanılan görseller genel olarak içerikle uyumludur. Etkinliği kitaba da yazabilmesi için öğrenciye kitapta yer sunulmuştur (bkz. Şekil 51). Ancak çoğu zaman bunun için tek satırlı, renkli, başında ve sonunda yıldız bulunan bir tablo verilmiştir. Bu görsel aracılığıyla öğrenciye etkinliği yazması mesajı verilebilmektedir. Fakat cevabın kitaba yazılıp yazılamayacağı durumu dikkate alınmamıştır.

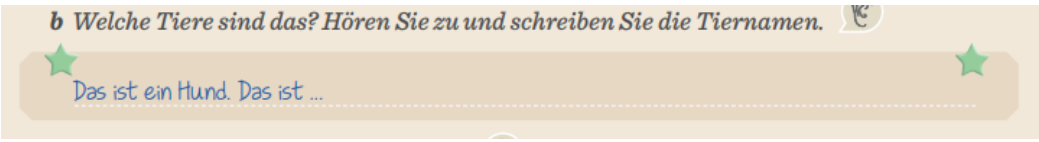

Şekil 51. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK yazma becerisi görsel örnek 3. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaβ Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 65). İzmir: MEB.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında kullanılan görsel ögelerle içerik uyumlu bir şekilde sunulmuştur. Bir örnekte (bkz. Şekil 52) *Anna* adlı kişinin notlarından yararlanılarak Atatürk'ün hayatının geçmiş zamanda (*Präteritum*) yazılması istenmektedir. Bu etkinlik için *Anna'nın* Dolmabahçe Sarayı'nda not tutarkenki bir fotoğrafı ve Atatürk resmi bulunmaktadır. Elinde tuttuğu not defteri sayfasının da görsel açıdan metni destekleyici olarak sunulması içerikle görsellerin bir arada uyumlu olmasını sağlamıştır.

Şekil 52. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK yazma becerisi görsel örnek 6. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch* (s. 89). Ankara: Koza.

5.4.3.2.3. Ders Kitaplarındaki Yazma Becerisine Yönelik Görsellerin Yaşa Uygunluğu

Deutsch A1.1 ders kitabında kullanılan görsellerin genellikle yaş grubuna uygun olduğu düşünülmektedir. Ancak tam olarak kullanılan bütün görsellerin öğrenciye uygun olduğu söylenemez. Örneğin yazma etkinlikleri için tasarlanan bir alıştırmada kullanılan resimlerin, öğrencinin yaşına göre basit olduğu düşünülmektedir (bkz. Şekil 53). Resimlerde kıyafetler verilmiş ve bu kıyafetlerin Almanca karşılıklarının tanımlıklarıyla (*Artikel*) beraber

yazılması istenmiştir. Ancak kıyafetler tam olarak resimde net değildir. Bu etkinlik için fotoğraf kullanılması daha uygun olabilirdi.

Şekil 53. Deutsch für Gymnasien DK yazma becerisi görsel örnek 3. Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 83). Ankara: Ata.

Plus Deutsch A1.1 ders kitabında yazma etkinliklerini destekleyen görseller yaş grubuna uygun olarak tasarlanmıştır. Örneğin bir alıştırmada haftanın günlerinin yer aldığı bir metin kutusundaki boş bırakılan yerlere okul derslerinin adlarının yazılması istenmektedir (bkz. Şekil 54). Bunun yanında pazar günü okul olmadığını belirten bir ifade bulunmaktadır. Bu ifadeyi destekleyen boş bir sınıf görseli seçilmiştir. Öğrencinin çoğunlukla zamanını geçirdiği sınıf fotoğrafının görsel olarak kaliteli bir şekilde kullanılması öğrencinin yaşına uygundur.

Şekil 54. Plus Deutsch A1.1 DK yazma becerisi görsel örnek 4 Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 56). Ankara: Koza.

Wie bitte? A1.1. ders kitabında yazma etkinliklerini destekleyen görseller yaş grubuna uygun olarak tasarlanmıştır. Örneğin bir alıştırmada *Sena, Paul* ve *Julia* adlı kişilerin yaşı, ikamet yeri, telefon numarası ve çalışma grubu bilgileri paylaşılmıştır (bkz Şekil 55). Bu bilgilerden yararlanılarak cümleler oluşturulması istenmektedir. Bu kişileri temsil eden vesikalık fotoğraflara yer verilmiştir. Fotoğraftaki kişilerin özellikleri dikkate alındığında paylaşılan öğrenci özelliklerini yansıtan kişilerin tercih edildiği görülmüştür.

Şekil 55. Wie bitte? A1.1. DK yazma becerisi görsel örnek 4. Öztürk, D., İncebel, F., Balkan, F., Yıldırım, T., Canoğlu, Y. (2019). *Wie Bitte? A1.1 Lehrbuch* (s. 27). Ankara: MEB.

Deutsch macht Spaβ A1.2. ders kitabında yazma etkinlikleri pek fazla görselle desteklenmese de yazma etkinlikleri için kullanılan görseller öğrenci yaş grubuna uygundur. Bir örnekte (bkz. Şekil 56) dört farklı rahatsızlıkları olan hasta fotoğrafı verilmiş ve duruma uygun tavsiyelerin yazılması istenmiştir. Fotoğraflardaki kişiler ve rahatsızlıklar öğrencinin günlük hayatta da rastlayabileceği durum ve kişilerden seçilmiştir. Bu fotoğraftan hareketle öğrencinin yaş seviyesinin dikkate alındığından söz edilebilmektedir.

Şekil 56. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK yazma becerisi görsel örnek 4. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaβ Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 28). İzmir: MEB.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında yazma etkinliği için kullanılan görsel ögelerin genel olarak öğrenci yaşına uygun olduğu düşünülmektedir. Örneğin bir etkinlikte internetle ilgili dokuz farklı görüş, farklı renkte konuşma balonlarıyla verilmiş ve bu görüşleri ifade eden kişilerin görselleri sunulmuştur (bkz. Şekil 57). Savunulan görüşlerden hangisi öğrenciye doğru geldiyse görüşlerin yanında bulunan kutucuğu işaretlemesi ve konu

hakkında kısa bir metin yazması istenmektedir. Seçilen konunun güncel olmasının yanı sıra görüşleri ifade eden kişilerin farklı yaş gruplarından olması öğrencinin ilgisini cezbedebilmektedir.

Şekil 57. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK yazma becerisi görsel örnek 7. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch* (s. 96). Ankara: Koza.

5.4.3.2.4. Ders Kitaplarındaki Yazma Becerisine Yönelik Sembol Kullanımı

Deutsch A1.1 ders kitabında öğrenciyi yazma etkinliklerine yönlendirmek için bir kurşun kalem resmiyle temsil edilen bir sembol kullanılmıştır (bkz. Şekil 58).

Şekil 58. Deutsch für Gymnasien DK yazma becerisi görsel örnek 4 Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch.* Ankara: Ata

Plus Deutsch A1.1 ders kitabında yazma etkinlikleri için öğrenciyi yönlendirecek herhangi bir sembol kullanılmamıştır.

Wie bitte? A1.1. ders kitabında yazma etkinlikleri için öğrenciyi yönlendirecek herhangi bir sembol kullanılmamıştır.

Deutsch macht Spaβ A1.2. ders kitabında yazma etkinlikleri için öğrenciyi yönlendirecek herhangi bir sembol kullanılmamıştır.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında öğrenciyi yazma etkinliklerine yönlendirecek herhangi bir sembol kullanılmamıştır.

5.4.3.3. Ders Kitaplarında Konuşma Becerisine Yönelik Görsel Tasarım

Tablo 10

Ders kitaplarında konuşma ile ilgili ölçütlerin sağlanma durumu

Konuşma	Deutsch für Gymnasien	Plus Deutsch	Wie bitte?	Deutsch macht Spaβ	Mein Schlüssel zu Deutsch
Konuşma etkinliği için bir sembol kullanılmış mı?	+	-	-	-	-
Konuşma etkinlikleri görsellerle desteklenmiş mi?	+	+	+	+	+
Kullanılan görsel ögelerle içerik uyumlu mu?	+	+	+	+	+
Kullanılan görsel ögeler yaş grubuna uygun mu?	+	+	+	+	+

+: Evet -: Hayır

Tablo 10'da beş kitaba ait konuşma ile ilgili ölçütler incelenmiştir. Konuşma ile ilgili "Konuşma etkinliği için bir sembol kullanılmış mı?", "Konuşma etkinlikleri görsellerle desteklenmiş mi?", "Kullanılan görsel ögelerle içerik uyumlu mu?" ve "Kullanılan görsel ögeler yaş grubuna uygun mu?" olmak üzere toplam dört ölçüt bulunmaktadır. Kitapların incelenmesi sonucunda "Konuşma etkinliği için bir sembol kullanılmış mı?" ölçütü hariç, diğer üç ölçütün incelenen kitapların tamamında bulunduğu ifade edilebilir. "Konuşma etkinliği için bir sembol kullanılmış mı?" ölçütü ise sadece "Deutsch für Gymnasien" kitabında bulunmaktadır.

5.4.3.3.1. Ders Kitaplarında Konuşma Etkinliklerinin Görsellerle Desteklenmesi

Deutsch A1.1 ders kitabında konuşma etkinliklerini destekleyen görsellere yer verilmiştir. Konuşma etkinlikleri için tasarlanan alıştırmalarda görsel türlerden fotoğraf kullanımına sıklıkla yer verilmiştir. Bir örnekte (bkz. Şekil 59) öğrenciden üstünde avro cinsinden fiyat etiketleri olan kıyafet fotoğraflarına bakması ve kıyafetlerin özellikleri hakkında yorum yapması beklenmektedir. Ayrıca fotoğrafların altında bulunan örnek bir diyalog, konuşmayı yapan kişinin fotoğrafı kullanılarak görsellerle desteklenmektedir.

Şekil 59. Deutsch für Gymnasien DK konuşma becerisi görsel örnek 1. Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 86). Ankara: Ata.

Deutsch A1.1 ders kitabında konu bütünlüğünü sağlamak amacıyla zaman zaman resimleme tekniğine de başvurulmuştur. Örneğin yiyecek içecek konulu bir alıştırmada öğrencinin resme bakarak bahçede bulunan kişilerin ne yiyip içtiğini sınıfta tartışması istenmektedir (bkz. Şekil 60). Bu alıştırma için kullanılan resimde farklı yiyecek ve içecekler tüketen insanlar resimleme tekniğiyle bir arada sunulabilmiştir.

Şekil 60. Deutsch für Gymnasien DK konuşma becerisi görsel örnek 2. Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s.57). Ankara: Ata.

Plus Deutsch A1.1 ders kitabında konuşma etkinlikleri genel olarak görsellerle desteklenmiştir. Örnek bir alıştırmada (bkz. Şekil 61) dinleme metniyle bir diyalog verilmiş ve öğrencinin buna benzer diyalog oluşturup sınıfta paylaşması istenmiştir. Bu alıştırma için patates/soğan ve brokoli/karnabahar fotoğrafları sunulmuştur. Önceki diyalogda geçen sebze ve meyvenin yerine bu görsellerdeki sebzelerin kullanılması istenmiştir.

Şekil 61. Plus Deutsch A1.1 DK konuşma becerisi görsel örnek 1. Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 56). Ankara: Koza.

Plus Deutsch A1.1 ders kitabındaki modüllerin sonunda, beceri alıştırmalarının bulunduğu bölümde konuşma kısmı bulunmaktadır. Bu kısımda zaman zaman görsellerin kullanıldığı görülmektedir. Bir örnekte (bkz. Şekil 62) öğrenciye boş zamanlarında ne yaptığı sorulmakta ve öğrenciden aktiviteyi ne sıklıkla yaptığını kavram haritası aracılığıyla ifade etmesi istenmektedir.

Şekil 62. Plus Deutsch A1.1 DK Konuşma Becerisi Görsel Örnek 2. Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 80). Ankara: Koza.

Wie bitte? A1.1. ders kitabında konuşma etkinlikleri genel olarak görsellerle desteklenmiştir. Örnek bir alıştırmada (bkz. Şekil 63) sınıfta tahmin oyunu oynanması önerilmektedir. Oyunda bir kişi tasvir edilmekte ve bu kişinin kim olduğunun bulunması istenmektedir. Oyunu destekleyen bir fotoğraf ve diyalog bulunmaktadır. Fotoğrafta iki kişi, arkası dönük hâlde durmaktadır. Bu da oyunun aslında tahmin oyunu olduğunu destekleyen görseldir.

Şekil 63. Wie bitte? A1.1. DK konuşma becerisi görsel örnek 1. Öztürk, D., İncebel, F., Balkan, F., Yıldırım, T., Canoğlu, Y. (2019). *Wie Bitte? A1.1 Lehrbuch* (s. 37). Ankara: MEB.

Wie bitte? A1.1. ders kitabındaki modüllerin sonunda, beceri alıştırmalarının bulunduğu bölümde konuşma *(Sprechen)* kısmı bulunmaktadır. Bu kısımda zaman zaman görsellerin kullanıldığı görülmektedir. Bir örnekte (bkz. Şekil 64) Japon, Fransız ve Rusların ne yediğinin araştırılması ve sınıfta bu konu hakkında bilgi verilmesi istenmektedir. Bu alıştırmayı desteklemek amacıyla bir Rus, bir Japon ve bir Fransız fotoğrafına yer verilmiştir.

Şekil 64. Wie bitte? A1.1. DK konuşma becerisi görsel örnek 2. Öztürk, D., İncebel, F., Balkan, F., Yıldırım, T., Canoğlu, Y. (2019). *Wie Bitte? A1.1 Lehrbuch* (s. 58). Ankara: MEB.

Deutsch macht Spaβ A1.2. ders kitabında konuşma etkinlikleri kısmen de olsa görsellerle desteklenmiştir. Konuşma etkinliği çoğunlukla alıştırmaların son kısmında bulunmakta ve öğrenciden konu üzerine konuşulması istenmektedir. Bu etkinlikler genellikle diyaloglardan oluşmaktadır. Bir örnekte (bkz. Şekil 65) bir diyalog turuncu-beyaz renk dolgulu konuşma balonlarıyla verilmiş ve bu diyaloğa benzer diyalogların sınıfta kurulması istenmiştir. Renklendirme tekniğiyle öğrencinin soru soran ve cevaplayan kişiyi ayırt etmesi sağlanmaktadır.

Şekil 65. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK konuşma becerisi görsel örnek 1. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaβ Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 16). İzmir: MEB.

Deutsch macht Spaβ A1.2. ders kitabında konuşma etkinliğini destekleyen resimleme tekniğinden de yararlanılmıştır. Bir örnekte (bkz. Şekil 66) 16 mobilya resmi Almanca karşılıklarıyla birlikte sunulmuş ve görselin ortasına basit çizimli, takım elbiseli iki kişinin eşyaların hangi odaya ait olduğuna dair karşılıklı konuştuğunu gösteren diyalog yerleştirilmiştir. Öğrenciden bu diyaloğa benzer diyaloglar oluşturup konuşması beklenmektedir. Bu resimlerin yalnızca çizimleri renklidir. Bunun dışında belirgin bir renklendirme kullanılmamıştır.

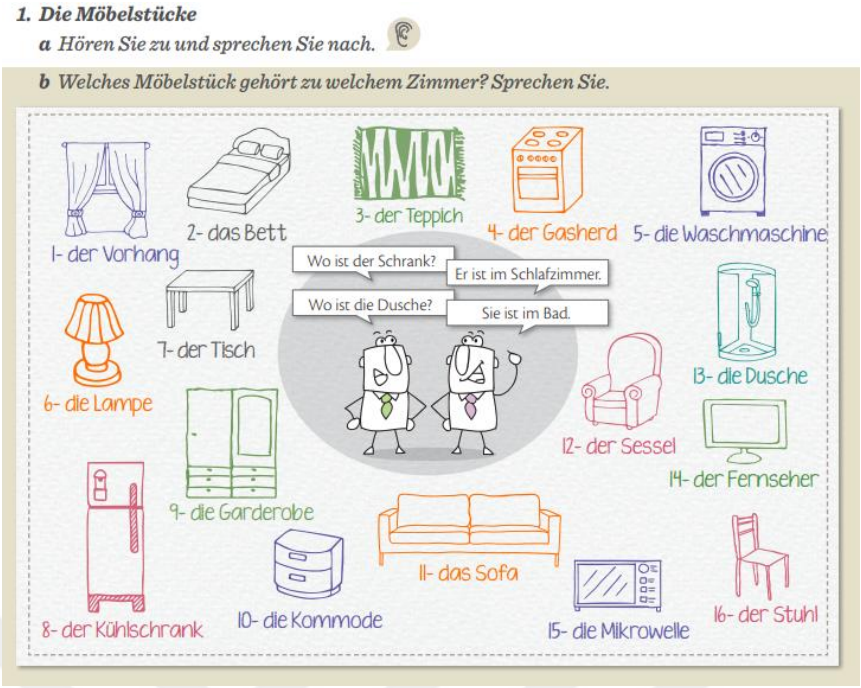

Şekil 66. Deutsch macht Spaß A1.2. DK konuşma becerisi görsel örnek 2. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaß Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 17). İzmir: MEB.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında karşılıklı konuşma etkinlikleri için fotoğraflardan yararlanılmıştır. Bir örnekte (bkz. Şekil 67) öğrencilerden birbirilerine ne zaman mutlu veya mutsuz hissettiğine dair karşılıklı sorular sorup cevaplamaları istenmektedir. Bu etkinlik için biri kadın, diğeri erkek iki üniversite öğrencisi fotoğrafı kullanılmıştır. Fotoğraf, kitap üzerinde etkinlik yapan iki öğrenciyi temsil etmektedir.

Şekil 67. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK konuşma becerisi görsel örnek 1. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch* (s. 28). Ankara: Koza.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında zaman zaman kesyap (kolaj) tekniğine başvurulmuştur. Konuşma etkinliği için bir örnekte (bkz. Şekil 68) iletişim araçlarından

hangilerinin sınıfta kullanılması gerektiği, bunların avantajları ve dezavantajları üzerine sınıfta tartışılması istenmektedir. Bu alıştırmayı destekleyen görselde kolaj tekniğiyle bir yazı tahtası üzerine mandallarla iletişim araçlarının resim ve fotoğrafları tutturulmuştur. Yazı tahtasında avantaj ve dezavantajları şeklinde yazı mevcuttur. Bu alıştırmada kolaj tekniğinden yararlanılması içerik ve görselin uyumlu şekilde kullanılmasına olanak vermiştir.

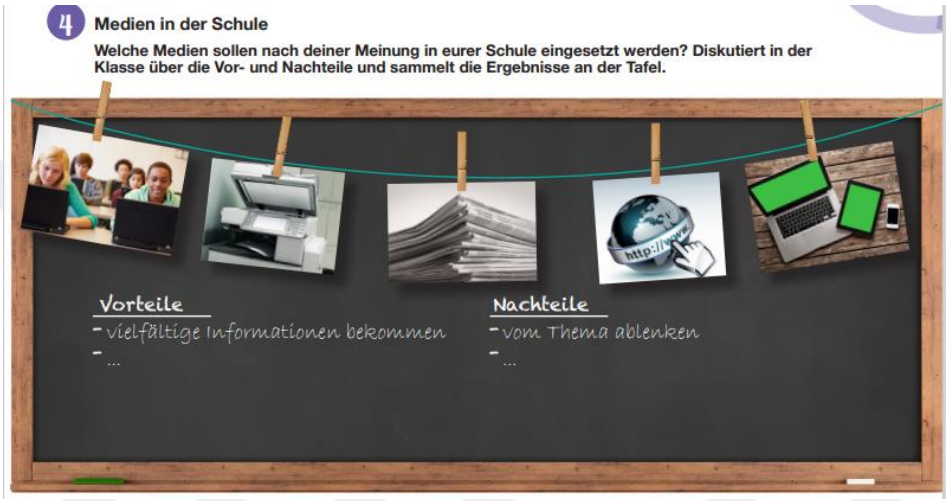

Şekil 68. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK konuşma becerisi görsel örnek 2. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch* (s. 95). Ankara: Koza.

5.4.3.3.2. Ders Kitaplarındaki Konuşma Becerisine Yönelik Görsellerin İçerikle Uyumu

Deutsch A1.1 ders kitabında konuşma etkinliklerini destekleyen görsel ögelerin genellikle içerikle uyumlu olduğu düşünülmektedir. Buna rağmen bazen etkinlikle içeriğin tam olarak uyumlu olmadığı anlaşılmıştır. Örneğin bir alıştırmada konuşma etkinliği için tasarlanan bir resimde müşteri konumunda olan kadının önünde dolu bir fincan bulunmakta, garson ise sipariş defterine not almaktadır (bkz. Şekil 69). Diyalogda geçen konuya bakıldığında müşteri bir fincan çayın fiyatını sormaktadır. Garson ise fiyatını söylemektedir. Örnek diyalogda öncesinde ve sonrasında herhangi bir konuşma geçmediği için müşterinin fiyat sormasının amacı bilinmemektedir. Bu durum görselden anlaşılmamaktadır.

Şekil 69. Deutsch für Gymnasien DK konuşma becerisi görsel örnek 3. Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 87). Ankara: Ata.

Ders kitabında konuşma etkinlikleri için kullanılan görsellerin içerikle uyumlu olduğu düşünülmektedir. Örnek bir alıştırmada (bkz. Şekil 70) öğrencilerden grup çalışmasıyla hayallerindeki mesleklerin yer aldığı bir poster hazırlamaları ve sınıfta bu görsel üzerine konuşmaları beklenmektedir. Bu etkinlik için aşçı, doktor, fotoğrafçı ve öğretmen mesleklerinin fotoğraflarının yer aldığı örnek bir poster sunulmuştur.

Şekil 70. Plus Deutsch A1.1 DK konuşma becerisi görsel örnek 3. Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 39). Ankara: Koza.

Wie bitte? A1.1. ders kitabında konuşma etkinliklerini destekleyen görsel ögelerin genellikle içerikle uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Örneğin bir alıştırmada (bkz. Şekil 71) bir park ve müzede ne yapılıp yapılmayacağı, neyin yasak veya zorunluluk olup olmadığı üzerine sınıfta

tartışılması istenmektedir. Bu alıştırma için bir park ve müzeden bahsedilmesinden dolayı bu yerlerin fotoğraflarına yer verilmiştir.

Şekil 71. Wie bitte? A1.1. DK konuşma becerisi görsel örnek 3. Öztürk, D., İncebel, F., Balkan, F., Yıldırım, T., Canoğlu, Y. (2019). *Wie Bitte? A1.1 Lehrbuch* (s. 83). Ankara: MEB.

Deutsch macht Spaβ A1.2. ders kitabında konuşma etkinliği için kullanılan görseller genellikle içerikle uyumludur. Bir örnekte (bkz. Şekil 72) Antalya Müzesi fotoğrafı bulunmaktadır. Fotoğrafın yanında müzenin açılış-kapanış saatleri ve giriş ücretinin olduğu mavi bir tabela, bunların altında müzeyle ilgili iki diyalog vardır. Öğrenciden bu diyaloglara benzer diyaloglar kurup konuşması istenmektedir. Müzeyle ilgili konuşması istenen öğrenciye müze görseli sunulması öğrenciyi motive edebilmektedir.

Şekil 72. Deutsch macht Spaß A1.2. DK konuşma becerisi görsel örnek 3. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaß Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 59). İzmir: MEB.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında konuşma etkinliği için kullanılan görsellerle içeriğin genel olarak uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Bir örnekte (bkz. Şekil 73) iletişim araçlarıyla ilgili üç soru sorulmaktadır. İlk soruda öğrenciye günlük hangi iletişim araçlarını kullandığı ve hangi nedenlerden dolayı akıllı TV, telefon veya tableti seçtiği sorulmakta, cevabıyla ilgili kısa bir metin yazması istenmektedir. Bu soru için tercih edilen görselde kolaj tekniğiyle telefon, TV ve tablet görselleri bir araya getirilmiş ve genel olarak bu aletlerle yapılabilecek etkinlikler daire içinde gösterilmiştir. İkinci soruda öğrenciden bir reklamın nasıl çekileceği sorulmakta ve öğrenciden bir reklam filmi çekip sınıfta sunması beklenmektedir. Bu soru için kullanılan görselde kamera ve film negatiflerinin resmi bulunmaktadır. Son olarak üçüncü soruda telefon olmadan yaşanıp yaşanmayacağı, iletişim araçlarının avantajları ve dezavantajları konuları hakkında sınıfta tartışılması istenmektedir. Bu etkinlik için seçilen görselde telefon fotoğrafları bulunmaktadır. Genel olarak bu alıştırma ve görselleri değerlendirildiğinde konuşma etkinlikleriyle beraber diğer dil becerilerinin de kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca görsellerle içeriğin uyumu da dikkat çekmektedir.

Şekil 73. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK konuşma becerisi görsel örnek 3. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch* (s. 106). Ankara: Koza.

5.4.3.3.3. Ders Kitaplarındaki Konuşma Becerisine Yönelik Görsellerin Yaşa Uygunluğu

Deutsch A1.1 ders kitabında konuşma etkinlikleri için tasarlanan görsel ögelerin öğrenci yaşına uygun olduğu düşünülmektedir. Bir örnekte (bkz. Şekil 74) yüksek atlama branşında ünlü Türk atlet Burcu Ayhan ve ünlü Alman golf oyuncusu Marina Ebert ile ilgili bilgilerin yer aldığı bir diyalog bulunmaktadır. Bu diyalog, konuşan kişilerin fotoğraflarıyla desteklenmiştir. Fotoğrafları bulunan kişilerin yaşı, giyimi münasebetiyle öğrenciyle aynı yaş grubunda olduğu düşünülmektedir.

Şekil 74. Deutsch für Gymnasien DK konuşma becerisi görsel örnek 4. Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 76). Ankara: Ata.

Plus Deutsch A1.1 ders kitabında konuşma etkinliklerini destekleyen görsellerin öğrenci yaşına uygun olduğu düşünülmektedir. Bir örnekte (bkz. Şekil 75) beş kişilik bir arkadaş grubu aralarında iş bölümü yaparak sürpriz parti düzenlemektedir. Bu alıştırmada, konuşma balonlarında yer alan bilgiler dikkate alınarak öğrencinin sınıfta kimin ne yapmak istediği üzerine tartışması istenmektedir. Bu alıştırmayı destekleyen, beş kişilik grubu temsil eden bir fotoğrafa yer verilmiştir. Bu görseldeki kişiler, öğrencinin yaş düzeyine uygun kişilerden seçilmiştir.

Şekil 75. Plus Deutsch A1.1 DK konuşma becerisi görsel örnek 4. Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 68). Ankara: Koza.

Wie bitte? A1.1. ders kitabında konuşma etkinlikleri için tasarlanan görsel ögelerin öğrenci yaşına uygun olduğu düşünülmektedir. Bir örnekte (bkz. Şekil 76) defilede sergilenen üç farklı kıyafetin fotoğrafı sunulmuştur. Bu kıyafetlerin nasıl olduğu konusunda sınıfta tartışılması istenmektedir. Kıyafetlerin günümüz gençliğine hitap ettiği düşünüldüğünde öğrencinin ilgisini çekebilecek görsellere başvurulduğu düşünülmektedir.

Şekil 76. Wie bitte? A1.1. DK konuşma becerisi görsel örnek 4. Öztürk, D., İncebel, F., Balkan, F., Yıldırım, T., Canoğlu, Y. (2019). *Wie Bitte? A1.1 Lehrbuch* (s. 84). Ankara: MEB.

Deutsch macht Spaβ A1.2. ders kitabında konuşma etkinlikleriyle birlikte kullanılan görseller, genel olarak öğrenci yaş grubuna uygundur. Konuşma becerisiyle beraber diğer

dil becerilerinin kullanıldığı etkinlikler mevcuttur. Ayrıca bu etkinlikler zaman zaman fotoğraf gibi görsellerle de desteklenmiştir. Bir örnekte (bkz. Şekil 77) öğrenciden öncelikle kıyafet konusunda bir metin dinlemeleri ve dinlediklerini tekrar etmeleri istenmektedir. Alıştırmayı destekleyici kıyafet fotoğrafları sunulmakta ve fotoğrafların üzerinde bulunan etiketlere fiyatların yazılması beklenmektedir. Seçilen fotoğraflardaki kıyafetler; öğrencilerin günlük hayatta giyebilecekleri, yaşlarına uygun ve onlara hitap eden giysilerdir.

Şekil 77. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK konuşma becerisi görsel örnek 4. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaβ Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 38). İzmir: MEB.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında kullanılan fotoğrafların öğrenci yaş grubuna uygun olduğu düşünülmektedir. Ancak konuşma etkinlikleri için kullanılan resimlerde bu uyum söz konusu değildir. Örneğin konuşma etkinliğinin bir kısmında resim olarak yüzleri olmayan iki kişinin resmi bulunmaktadır (bkz. Şekil 78). Karşılıklı soru-cevap şeklinde diyalog kurulması istenen bu alıştırmada yüzleri, ifadeleri, mimikleri olmayan bir görselin kullanılması öğrencinin etkinliğe olan ilgisini azaltabilmektedir.

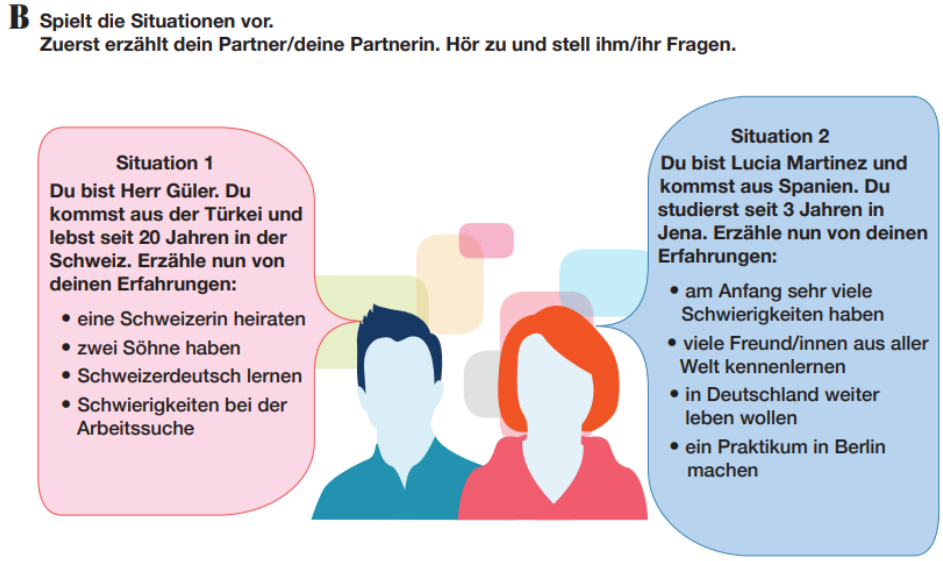

Şekil 78. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK konuşma becerisi görsel örnek 4. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch* (s. 16). Ankara: Koza.

5.4.3.2.4. Ders Kitaplarındaki Konuşma Becerisine Yönelik Sembol Kullanımı

Deutsch A1.1 ders kitabında öğrenciyi konuşma etkinliklerine yönlendirmek için konuşma balonu resmiyle temsil edilen bir sembol kullanılmıştır (bkz. Şekil 79).

Şekil 79. Deutsch für Gymnasien DK konuşma becerisi görsel örnek 5. Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch.* Ankara: Ata.

Plus Deutsch A1.1 ders kitabında konuşma etkinlikleri için öğrenciyi yönlendirecek herhangi bir sembol kullanılmamıştır.

Wie bitte? A1.1. ders kitabında konuşma etkinlikleri için öğrenciyi yönlendirecek herhangi bir sembol kullanılmamıştır.

Deutsch macht Spaβ A1.2. ders kitabında konuşma etkinlikleri için öğrenciyi yönlendirecek herhangi bir sembol kullanılmamıştır.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında konuşma etkinliklerini gösteren bir sembol yer almamaktadır.

5.4.3.4. Ders Kitaplarında Dinleme Becerisine Yönelik Görsel Tasarım

Tablo 11

Ders Kitaplarında Dinleme İle İlgili Ölçütlerin Sağlanma Durumu

Dinleme	Deutsch für Gymnasien	Plus Deutsch	Wie bitte?	Deutsch macht Spaβ	Mein Schlüssel zu Deutsch
Dinleme etkinliği için bir sembol kullanılmış mı?	+	+	+	+	+
Dinleme etkinlikleri görsellerle desteklenmiş mi?	+	+	+	+	+
Kullanılan görsel ögelerle içerik uyumlu mu?	+	+	+	+	+
Kullanılan görsel ögelerin yaş grubuna uygunluğu	+	+	+	+	+

+: Evet -: Hayır

Tablo 11'de beş kitaba ait dinleme ile ilgili ölçütler incelenmiştir. Dinleme ile ilgili "Dinleme etkinliği için bir sembol kullanılmış mı?", "Dinleme etkinlikleri görsellerle desteklenmiş mi?", "Kullanılan görsel ögelerle içerik uyumlu mu?" ve "Kullanılan görsel ögelerin yaş grubuna uygunluğu" olmak üzere toplam dört ölçüt bulunmaktadır. Dinleme ölçütlerinin incelenen beş kitapta da bulunduğu ifade edilebilir.

5.4.3.4.1. Ders Kitaplarında Dinleme Etkinliklerinin Görsellerle Desteklenmesi

Deutsch A1.1 ders kitabında dinleme etkinliklerini destekleyen görseller bulunmaktadır. Dinleme etkinlikleri için geliştirilen alıştırmalar zaman zaman fotoğraflarla desteklenmiştir. Bir örnekte (bkz. Şekil 80) bazı spor faaliyetlerinin fotoğrafları ve görsellerin yanında bulunan tabloda bu faaliyetlerin Almanca karşılıkları sunulmuştur. Öğrenciler, dinleme yaparak görsellerle karşılıklarını bulabilmektedir.

Şekil 80. Deutsch für Gymnasien DK dinleme becerisi görsel örnek 1. Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 75). Ankara: Ata.

Deutsch A1.1 ders kitabında dinleme etkinliklerinde zaman zaman resimleme tekniği kullanıldığı görülmüştür. Bir örnekte (bkz. Şekil 81) bazı kişilerin ne yaptığına dair resimler verilmiş ve öğrencimeden metni dinleyerek kişilerin ne yaptığını bildirmeleri istenmiştir. Öğrencinin resimde gördüğü etkinliği dinlemesiyle kalıcı öğrenme sağlanabilmektedir.

Şekil 81. Deutsch für Gymnasien DK Dinleme Becerisi Görsel Örnek 2 (s. 27) Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch.* Ankara: Ata.

Deutsch A1.1 ders kitabında dinleme etkinliği olarak şarkıya yer verildiği ve bu şarkının notalarının bulunduğu porte ile görsel olarak desteklendiği görülmüştür (bkz. Şekil 82).

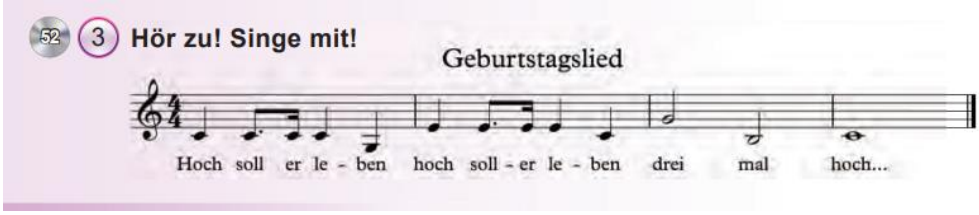

Şekil 82. Deutsch für Gymnasien DK dinleme becerisi görsel örnek 3. Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 68). Ankara: Ata.

Plus Deutsch A1.1 ders kitabında dinleme etkinliklerine fazlasıyla yer verilmiş ve bu etkinlikler pek çok görselle desteklenmiştir. Birçok alıştırmada görsel türlerden fotoğraf tercih edilmiştir. Örneğin bir alıştırmada *Max Müller, Duygu Yiğit* ve *Ece-Ela Yılmaz* ikizlerinin becerisi sorulmakta ve ilgili metin dinlendikten sonra dördüne ait fotoğrafların altında bulunan üç şıklı çoktan seçmeli soruya cevap verilmesi istenmektedir (bkz. Şekil 83).

Şekil 83. Plus Deutsch A1.1 DK dinleme becerisi görsel örnek 1. Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 79). Ankara: Koza.

Plus Deutsch A1.1 ders kitabında bazı alıştırmaların resimlerle desteklendiği tespit edilmiştir. Örneğin bir alıştırmada (bkz. Şekil 84) ayların eksik verilen harflerinin, metin dinlendikten sonra tamamlanması istenmektedir. Bu alıştırma için ayları temsil eden resimler kullanılmıştır.

Şekil 84. Plus Deutsch A1.1 DK dinleme becerisi görsel örnek 2. Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 65). Ankara: Koza.

Plus Deutsch A1.1 ders kitabındaki modüllerin sonunda, beceri alıştırmalarının bulunduğu bölümde dinleme kısmı bulunmaktadır. Bu kısımda zaman zaman görsellerin kullanıldığı görülmektedir. Bir örnekte (bkz. Şekil 85) metin dinlenerek okulda bulunan müzik odası, bilgisayar odası, kimya laboratuvarının, kütüphane ve yemekhanenin numaralandırılması; sonrasında bu yerlerle verilen okul odalarına ait görsellerin eşleştirilmesi istenmektedir.

Şekil 85. Plus Deutsch A1.1 DK dinleme becerisi görsel örnek 3. Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 30). Ankara: Koza.

Wie bitte? A1.1. ders kitabında dinleme etkinliklerini destekleyen görseller bulunmaktadır. Dinleme etkinlikleri için geliştirilen alıştırmalar zaman zaman fotoğraflarla desteklenmiştir.

Bir örnekte (bkz. Şekil 86) Tom adındaki bir kişi hakkında genel bilgiler içeren bir dinleme metni bulunmakta ve öğrenci metni dinledikten sonra öğrencinin verilen ifadelerden doğru olanı işaretlemesi istenmektedir. Bu dinleme metninde geçen kişi için bir fotoğraf kullanılmıştır.

Şekil 86. Wie bitte? A1.1. DK dinleme becerisi görsel örnek 1. Öztürk, D., İncebel, F., Balkan, F., Yıldırım, T., Canoğlu, Y. (2019). *Wie Bitte? A1.1 Lehrbuch* (s. 18). Ankara: MEB.

Wie bitte? A1.1. ders kitabındaki modüllerin sonunda, beceri alıştırmalarının bulunduğu bölümde dinleme *(Hören)* kısmı bulunmaktadır. Bu kısımda zaman zaman görsellerin kullanıldığı görülmektedir. Bir örnekte (bkz. Şekil 87) ilk alıştırmada bir tablo verilmiş ve metin dinlendikten sonra doğru olan ifadelerin işaretlenmesi istenmiştir. İkinci alıştırmada bir başka metin dinlenerek Aylin adlı kişinin ailesinin mesleklerinin işaretlenmesi beklenmektedir. Bu alıştırmada meslekleri

Almanca karşılıkları yerine resimlerle ifade edilmiştir.

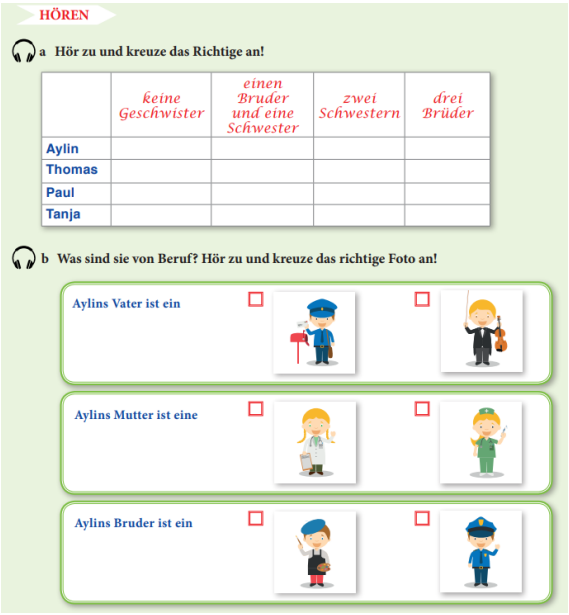

Şekil 87. Wie bitte? A1.1. DK dinleme becerisi görsel örnek 2. Öztürk, D., İncebel, F., Balkan, F., Yıldırım, T., Canoğlu, Y. (2019). *Wie Bitte? A1.1 Lehrbuch* (s. 38). Ankara: MEB.

Deutsch macht Spaβ A1.2. ders kitabında dinleme etkinlikleri genellikle görsellerle sunulmuştur. Dinleme becerisiyle beraber konuşma, yazma, okuma, dil bilgisi gibi beceriler de bir arada verilmektedir. Dinleme etkinliklerini destekleyen görseller için zaman zaman resimleme tekniğinden yararlanıldığı görülmektedir. Bir örnekte (bkz. Şekil 88) öğrenciden günlük aktiviteleri anlatan bir metni dinlemesi ve dinlediği metne göre cümleleri sıralaması istenmektedir. Bu alıştırmayı destekleyen, günlük aktiviteleri gösteren resimler verilmiştir. Resimler anlaşılır ve destekleyicidir.

Şekil 88. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK dinleme becerisi görsel örnek 1. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaβ Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 64). İzmir: MEB.

Deutsch macht Spaβ A1.2. ders kitabında dinleme etkinliklerini destekleyici fotoğrafların kullanıldığı tespit edilmiştir. Bir örnekte (bkz. Şekil 89) *Can* adlı kişinin grip olduğu, sonrasında gelişen olay ve durumu anlatan bir metin bulunmaktadır. Öğrenciden metni dinlemesi ve metinde yer alan boşlukları doldurması istenmektedir. *Can*'ı temsilen yatakta dinlenen ve ateşini ölçen bir gencin daire içinde bir fotoğrafı bulunmaktadır. Dairenin etrafında metinde geçen bazı sözcüklerin fotoğrafları da bulunmaktadır. Metinle bağlantılı görsellerin kullanılması öğrenilen sözcüğün kalıcılığını artırabilmektedir.

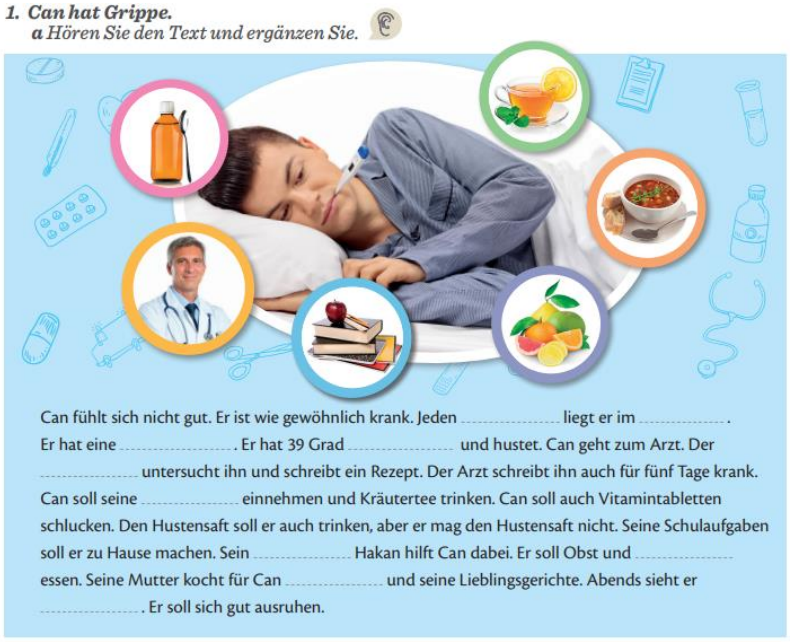

Şekil 89. Deutsch macht Spaß A1.2. DK dinleme becerisi görsel örnek 2. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaß Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 25). İzmir: MEB.

Deutsch macht Spaß A1.2. ders kitabında dinleme etkinlikleri için bazı durumlarda tablo kullanımına başvurulmuştur. Bir örnekte (bkz. Şekil 90) öğrenciden diyaloğu dinlemesi ve dinlediği bilgileri tabloda işaretlemesi istenmektedir. Antalya'nın Belek ilçesinin aylara göre hava sıcaklık ortalamasının yer aldığı diyaloğu destekleyici bir tablo bulunmaktadır. Bu tabloda renklendirme, kalın, büyük-küçük karakter kullanımı gibi belirginleştirme unsurlarına başvurulmuştur.

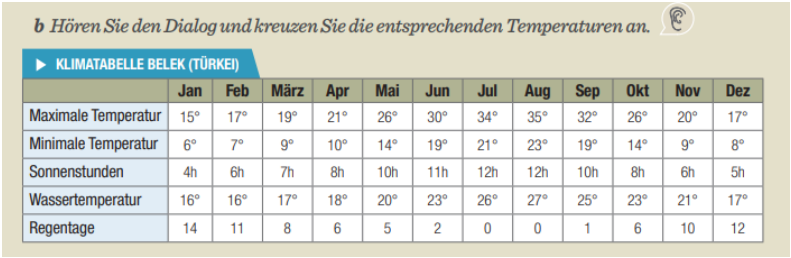

	Jan	Feb	März	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dez
Maximale Temperatur	15°	17°	19°	21°	26°	30°	34°	35°	32°	26°	20°	17°
Minimale Temperatur	6°	7°	9°	10°	14°	19°	21°	23°	19°	14°	9°	8°
Sonnenstunden	4h	6h	7h	8h	10h	11h	12h	12h	10h	8h	6h	5h
Wassertemperatur	16°	16°	17°	18°	20°	23°	26°	27°	25°	23°	21°	17°
Regentage	14	11	8	6	5	2	0	0	1	6	10	12

Şekil 90. Deutsch macht Spaß A1.2. DK dinleme becerisi görsel örnek 3. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaß Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 48). İzmir: MEB.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında dinleme etkinlikleri genel olarak görsellerle desteklenmiştir. Bu etkinlikler için genellikle görsel türlerden fotoğraf tercih edilmiştir. Bir örnekte (bkz. Şekil 91) *Metin, Isabella, Marco* ve *Chen* adlı dört üniversite öğrencisinin isteklerinin dinlenmesi ve verilen tabloya doğru bilgilerin yerleştirilmesi istenmiştir.

Tablonun başında adlarıyla beraber kişilerin fotoğrafları da bulunmaktadır. Ayrıca tablodaki yazılar renklendirme ve gölgelendirme tekniğiyle zenginleştirilmiştir.

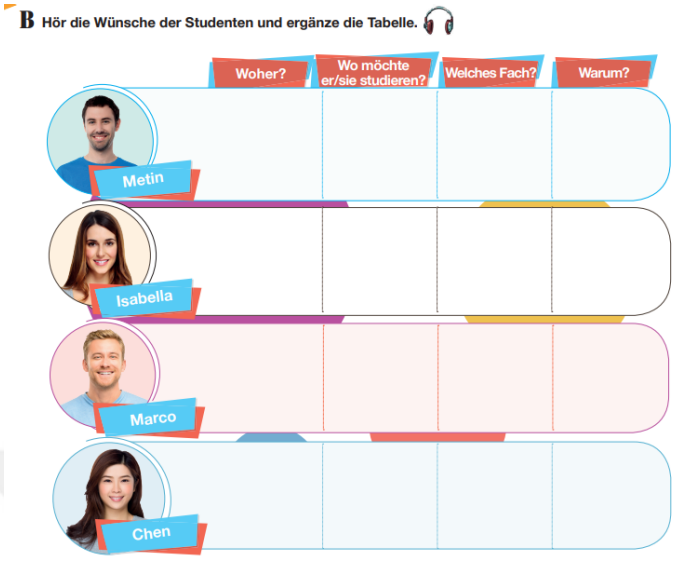

Şekil 91. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK dinleme becerisi görsel örnek 1. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch* (s. 50). Ankara: Koza.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında dinleme etkinlikleri için görsel olarak tablolardan da yararlanılmıştır. Örneğin bir alıştırmada *Lena* adlı kişinin röportajının dinlenmesi ve tabloda verilen cümlelere göre yanlış/doğru (*richtig/falsch*) seçeneklerinin işaretlenmesi istenmektedir (bkz. Şekil 92). Kullanılan tablo, renklendirme tekniğiyle daha ilgi çekici hâle getirilmiştir.

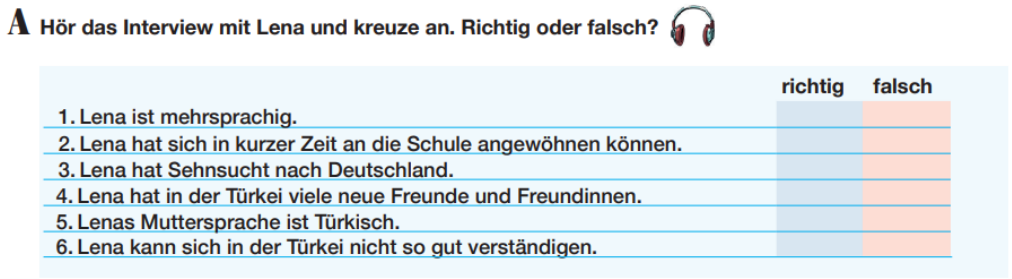

Şekil 92. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK dinleme becerisi görsel örnek 2. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch* (s. 14). Ankara: Koza.

5.4.3.4.2. Ders Kitaplarındaki Dinleme Becerisine Yönelik Görsellerin İçerikle Uyumu

Deutsch A1.1 ders kitabında dinleme etkinliklerinin içeriğiyle etkinlikleri desteklemek için tasarlanan görsel ögelerin uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Bir örnekte (bkz. Şekil 93) müşteri mavi bir etek almak istemektedir. Satıcı danışmanı bu konuda müşteriye yardımcı olmaktadır. Aralarında geçen konuşmanın yer aldığı dinleme metni bir fotoğrafla desteklenmiştir. Fotoğrafta mağazadaki bir kadının elinde askıdan aldığı mavi bir etek bulunmakta ve eteği yanında gülümseyen kadına göstermektedir. Dinleme metniyle görseli değerlendirildiğinde içerik olarak uyumlu olduğu anlaşılmaktadır.

Şekil 93. Deutsch für Gymnasien DK dinleme becerisi görsel örnek 4. Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 86). Ankara: Ata.

Plus Deutsch A1.1 ders kitabının dinleme etkinliklerinde kullanılan görsel ögeler genel olarak içerikle uyumludur. Bir örnekte (bkz. Şekil 94) dinleme metni ve dört fotoğraf bulunmaktadır. Öğrenciden metni dinlendikten sonra ilk olarak ne hakkında konuştuklarını işaretlemesi; daha sonra balık tutmak, fotoğraf çekmek, okumak ve örgü örmek gibi boş zaman aktivitelerinin fotoğraflarıyla aktiviteyi yapan kişileri karşılaştırması ve son olarak bu aktivitelerle ilgili cümle kurması istenmektedir. Aktiviteler ve görselleri eşleştirildiğinde fiillerin anlamına uygun görsel tercih edildiği saptanmıştır.

1 Wer macht was?

a. Hör zu! Über was sprechen die Jugendlichen? Kreuze an! 59

☐ Sport ☐ Freizeit ☐ Musik

b. Schau dir die Fotos an und ergänze die Namen der Personen!

1 2 3 4

c. Hör noch einmal zu! Wer macht was? Ergänze die Sätze!

•fotografieren •lesen •stricken •angeln

1. Das ist ..... Sie .....
2. Das ist ..... Er .....
3. Das ist ..... Er .....
4. Das ist ..... Sie .....

Şekil 94. Plus Deutsch A1.1 DK dinleme becerisi görsel örnek 4. Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 74). Ankara: Koza.

Wie bitte? A1.1. ders kitabının dinleme etkinliklerinde kullanılan görsel ögeler genel olarak içerikle uyumludur. Bir örnekte (bkz. Şekil 95) markete alışverişe çıkan dört kişilik bir aile görseli, alışveriş listesi ve bu görselle uyumlu bir dinleme metni bulunmaktadır. Bu alıştırmada öğrenciden metni dinledikten sonra fotoğrafın altında bulunan tabloyu alışveriş listesindeki ürünlerden hangisini aile üyelerinden kimin istediğine göre işaretlemesi beklenmektedir.

Şekil 95. Wie bitte? A1.1. DK dinleme becerisi görsel örnek 3. Öztürk, D., İncebel, F., Balkan, F., Yıldırım, T., Canoğlu, Y. (2019). *Wie Bitte? A1.1 Lehrbuch* (s. 58). Ankara: MEB.

Deutsch macht Spaβ A1.2. ders kitabında dinleme etkinliğinde kullanılan görsellerin genel olarak içerikle uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Bir örnekte (bkz. Şekil 96) ulaşım araçlarının fotoğrafları verilerek öğrenciden ilgili metni dinlemesi ve metinde geçen taşıtları işaretlemesi beklenmektedir. Ulaşım araçlarıyla ilgili bir metin için günlük hayatta kullandığımız araçların görsellerinin kullanılması öğrenmeyi destekleyicidir. Metinde geçmeyen araçların görsellerinin de bulunması, öğrenciyi o araçların da Almancasını öğrenmeye teşvik edebilmektedir.

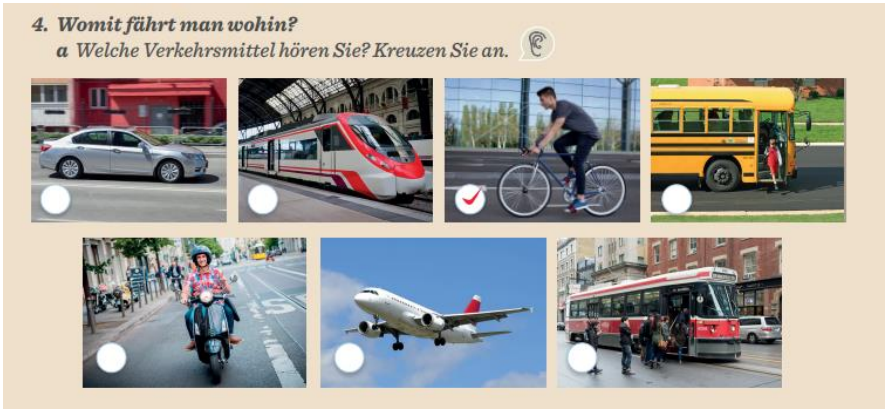

Şekil 96. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK dinleme becerisi görsel örnek 4. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaβ Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 47). İzmir: MEB.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında dinleme etkinliklerini destekleyen görsellerle içeriğin uyumlu olduğu saptanmıştır. Bir örnekte (bkz. Şekil 97) taksiyle havaalanına giden *Yoshio* adlı kişiyle taksi şoförü arasında geçen diyaloğun dinlenmesi ve numaralandırılmış cümleler her kime aitse fotoğrafların üzerinde bulunan kutucuklara yerleştirilmesi istenmektedir. Bu alıştırma için tercih edilen görselde kolaj tekniğinden yararlanılmıştır. Taksi şoförü ve gencin fotoğrafları ve taksi bir arada kullanılmıştır. Ayrıca oklarla takside bulundukları konum gösterilmiştir.

Şekil 97. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK dinleme becerisi görsel örnek 3. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch* (s. 74). Ankara: Koza.

5.4.3.4.3. Ders Kitaplarındaki Dinleme Becerisine Yönelik Görsellerin Yaşa Uygunluğu

Deutsch A1.1 ders kitabında dinleme etkinliklerini destekleyen görsellerin öğrenci yaşına uygun olduğu görülmüştür. Bir örnekte (bkz. Şekil 98) beş kişilik genç bir grup yan yana fotoğraf çekilmiş hobilerini söylemektedirler. Hem konunun öğrenci yaşına uygun ve ilgi çekici bir konu olması hem de gençlerin bir arada mutlu bir şekilde olmasının görselle desteklenmesi öğrenciyi öğrenmeye teşvik edebilmektedir.

Şekil 98. Deutsch für Gymnasien DK dinleme becerisi görsel örnek 5 (s. 72) Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch.* Ankara: Ata.

Plus Deutsch A1.1 ders kitabının dinleme etkinliklerini desteklemek amacıyla kullanılan görsel ögelerin öğrenci yaşına uygun olduğu düşünülmektedir. Örneğin bir alıştırmada öğrenciden metni dinlemesi ve konuyla alakalı fotoğrafı işaretlemesi istenmektedir (bkz. Şekil 99). Bu alıştırma için tercih edilen görsellerin öğrencinin günlük hayatta karşılaştığı durumlar dikkate alınarak seçildiği düşünülmektedir.

Şekil 99. Plus Deutsch A1.1 DK dinleme becerisi görsel örnek 5. Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 60). Ankara: Koza.

Wie bitte? A1.1. ders kitabında dinleme etkinliklerini destekleyen görsellerin öğrenci yaşına uygun olduğu görülmüştür. Bir örnekte (bkz. Şekil 100) *Beatrix* ve *Mark* adlı kişilerin boş zamanlarında neler yaptığına dair iki tane dinleme metni bulunmaktadır. Bu metinler dinlendikten sonra verilen doğru ifadelerin işaretlenmesi istenmektedir. Bu alıştırmayı destekleyen, iki kişi için iki ayrı fotoğraf kullanılmıştır. Fotoğraftaki kişiler öğrenci yaşına yakın ve paylaşılan metin öğrencinin ilgisini çekebilecek düzeydedir.

Şekil 100. Wie bitte? A1.1. DK dinleme becerisi görsel örnek 4. Öztürk, D., İncebel, F., Balkan, F., Yıldırım, T., Canoğlu, Y. (2019). *Wie Bitte? A1.1 Lehrbuch* (s. 78). Ankara: MEB.

Deutsch macht Spaβ A1.2. ders kitabında kullanılan görseller genellikle öğrencinin yaşı dikkate alınarak seçilmiştir. Bu anlamda öğrenciye hitap eden görseller kullanılmıştır. Vücudun bölümlerinin Almanca karşılıklarının öğretilmesinin amaçlandığı bir alıştırmada (bkz. Şekil 101) genç bir erkek fotoğrafı kullanılmıştır. Kıyafeti, duruşu, yaşı gibi özellikler öğrencinin yaşına denk sayılabilmektedir.

Şekil 101. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK dinleme becerisi görsel örnek 5. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaβ Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 22). İzmir: MEB.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında dinleme etkinliği için kullanılan görsellerin çoğunluğunun öğrenci yaş grubuna uygun olduğu düşünülmektedir. Bir örnekte (bkz. Şekil 102) *Sude* adlı lise öğrencisinin *Aydın Beyaz* adlı DAAD İstanbul öğrenci danışmanıyla

yaptığı telefon konuşmasının geçtiği bir dinleme metni bulunmaktadır. Sude Almanya'da üniversite okumak için danışmanla görüşmektedir. Bu alıştırmada Sude'yi temsilen okulda telefonla konuşan bir kişi fotoğrafı ve danışman için ise takım elbiseli, ofiste telefonla konuşan bir erkek fotoğrafı kullanılmıştır. Bu alıştırma konusu ve görselleri bakımından öğrenci açısından olumlu değerlendirilebilmektedir. Ancak bu alıştırmada iki sorun tespit edilmiştir. Birincisi, Türkiye'de iki Türk arasında geçen bir diyaloğun Almanca gerçekleşmesi ve ikincisi, okulda cep telefon kullanımının yasak olduğu gerçeğinin göz ardı edilmesi ve buna rağmen bu fotoğrafın kullanılması mantığa aykırı gelebilmektedir.

2 **Das Telefongespräch**

Sude braucht Informationen über das Studium in Deutschland und ruft DAAD Informationszentrum Istanbul an.

A **Hör das Telefongespräch und fülle die Lücken aus.**

Sude : Guten Tag, hier ist Sude Ersoy.
Herr Beyaz : DAAD Istanbul, guten Tag. Hier ist Aydın Beyaz, der Studienberater. Wie kann ich Ihnen helfen?
Sude : Ich bin eine Schülerin in der ..... an einem Gymnasium und brauche Informationen, um in Deutschland zu studieren.
Herr Beyaz : Ja, wir können dir gerne helfen, damit du einen richtigen Studienplatz in Deutschland erhalten kannst. Aber, was willst du studieren? Zuerst muss ich das wissen.
Sude : Ich will ..... studieren. Aber an welcher Universität? Das ist bei mir noch nicht klar. Ich habe im Internet recherchiert und habe ein paar Studienplätze gefunden.
Herr Beyaz : Willst du in Deutsch oder in Englisch .....? Wie sind deine deutschen und englischen Sprachkenntnisse?
Sude : In der Schule habe ich ziemlich gut Englisch und auch Deutsch als zweite Fremdsprache gelernt. Aber ich habe kein Zertifikat gemacht.
Herr Beyaz : Ich möchte das erfahren. Denn es gibt ja in Deutschland viele Studienmöglichkeiten in deutscher und auch in englischer Sprache. Daher ..... ich dir, unbedingt an den Einstufungstesten und dann an den Zertifikatsprüfungen teilzunehmen, um dein Sprachniveau richtig bewerten zu können.
Sude : Hm! Wie kann ich denn ausführliche Informationen kriegen?
Herr Beyaz : Ja, wir können dir helfen. Aber nicht am Telefon. Vor allem kannst du auf unserer Webseite die Broschüren in deutscher, englischer und auch in türkischer Sprache aufrufen und die benötigten Infos ..... . Wir können auch für dich einen Beratungstermin vereinbaren, damit du alle Infos und die Antworten auf deine Fragen finden kannst. Wir veranstalten auch Informationsseminare.
Sude : Ja, sehr interessant. Wann ist denn das nächste Seminar?
Herr Beyaz : Unsere Termine kann man auf unserer Webseite finden. Aber zuerst musst du dich anmelden.
Sude : Vielen Dank für Ihre ..... Informationen. Ich werde mich sofort anmelden.
Herr Beyaz : Gern geschehen!
Sude : Auf Wiederhören Herr Beyaz.
Herr Beyaz : Auf Wiederhören und viel Erfolg!

Şekil 102. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK dinleme becerisi görsel örnek 4. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch* (s. 46). Ankara: Koza.

5.4.3.4.4. Ders Kitaplarındaki Dinleme Becerisine Yönelik Sembol Kullanımı

Deutsch A1.1 ders kitabında öğrenciyi dinleme etkinliklerine yönlendiren bir CD resmiyle temsil edilen bir sembol kullanılmıştır (bkz. Şekil 103).

Şekil 103. Deutsch für Gymnasien DK dinleme becerisi görsel örnek 6. Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch.* Ankara: Ata.

Plus Deutsch A1.1 ders kitabı genelinde dinleme etkinliklerini gösteren CD şeklinde bir sembol bulunmaktadır (bkz. Şekil 104).

Şekil 104. Plus Deutsch A1.1 DK dinleme becerisi görsel örnek 6. Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch.* Ankara: Koza.

Wie bitte? A1.1. ders kitabında öğrenciyi dinleme etkinliklerine yönlendiren bir kulaklık resmiyle temsil edilen bir sembol kullanılmıştır (bkz. Şekil 105).

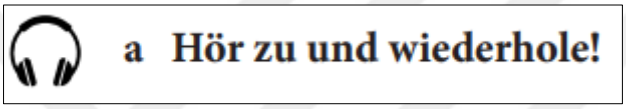

Şekil 105. Wie bitte? A1.1. DK dinleme becerisi görsel örnek 5. Öztürk, D., İncebel, F., Balkan, F., Yıldırım, T., Canoğlu, Y. (2019). *Wie Bitte? A1.1 Lehrbuch*. Ankara: MEB.

Deutsch macht Spaß A1.2. ders kitabının giriş kısmındaki organizasyon şemasında dinleme etkinliğini gösteren bir sembol bulunmaktadır (bkz. Şekil 106). Kulak resminin bulunduğu alıştırmalarda öğrencinin dinleme yapması gerektiği anlaşılmaktadır.

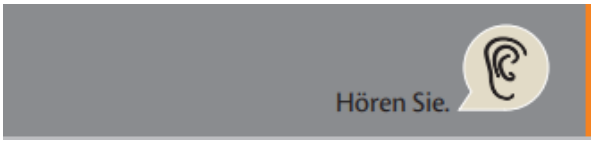

Şekil 106. Deutsch macht Spaß A1.2. DK dinleme becerisi görsel örnek 6. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaß Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch.* İzmir: MEB.

5.4.3.5. Ders Kitaplarında Dil bilgisi Öğretimine Yönelik Görsel Tasarım

Tablo 12

Ders kitaplarında dil bilgisi ile ilgili ölçütlerin sağlanma durumu

Dil bilgis	Deutsch für Gymnasien	Plus Deutsch	Wie bitte?	Deutsch macht Spaβ	Mein Schlüssel zu Deutsch
Dil bilgisi kurallarının verilişini temsil eden bir görsel kullanılmış mı?	+	+	+	+	+
Dil bilgisi öğretimi görsellerle desteklenmiş mi?	+	+	+	+	+
Dil bilgisi öğretiminde belirginleştirme unsurlarına (altı çizme, kalın, italik renklendirme, gölgelendirme vb.) başvurulmuş mu?	+	+	+	+	+

+: Evet -: Hayır

Tablo 12'de beş kitaba ait dil bilgisi ile ilgili ölçütler incelenmiştir. Dil bilgisi ile ilgili "Dil bilgisi kurallarının verilişini temsil eden bir görsel kullanılmış mı?", "Dil bilgisi öğretimi görsellerle desteklenmiş mi?" ve "Dil bilgisi öğretiminde belirginleştirme unsurlarına (altı çizme, kalın, italik renklendirme, gölgelendirme vb.) başvurulmuş mu?" olmak üzere toplam üç ölçüt bulunmaktadır. Dil bilgisi ölçütlerinin incelenen beş kitapta da bulunduğu ifade edilebilir.

5.4.3.5.1. Ders Kitaplarında Dil bilgisi Öğretiminin Görsellerle Desteklenmesi

Deutsch A1.1 ders kitabının dil seviyesinin başlangıç düzeyinde olması, dil bilgisi öğretiminin tümevarım yöntemi ve konuşma kalıplarıyla sunulması nedeniyle kitap genelinde dil bilgisi alıştırmaları standart bir şekil almıştır. Örnek bir alıştırmada (bkz. Şekil 107) 'fakat' (aber) bağlacıyla cümle kurulması istenmiştir. Örnek cümle kalıpları bir defter parçası üzerine yazılmış ve dil bilgisi kurallarını hatırlatma amacıyla sembolik not kâğıdı üzerine dil bilgisi konusu yazılmıştır. Ders kitabında bu tarz alıştırmalara sıklıkla rastlanmaktadır.

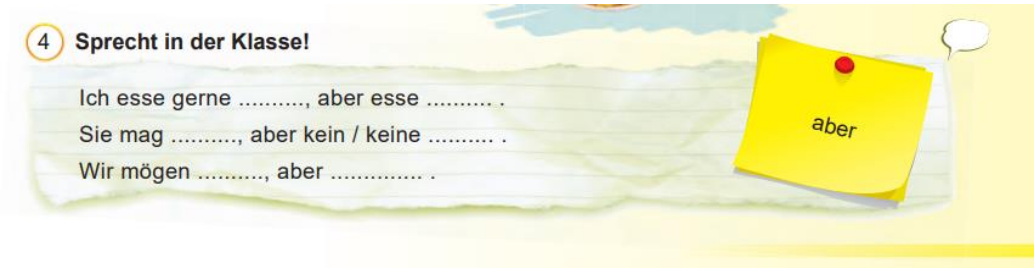

Şekil 107. Deutsch für Gymnasien DK Dil bilgisi Görsel Örnek 1 (s. 55) Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch.* Ankara: Ata.

Deutsch A1.1 ders kitabında dil bilgisi öğretimi standart alıştırma tarzı dışında metinlerle de sağlanmaktadır. Bu tarz alıştırmalar, zaman zaman görsellerle desteklenmiştir. Örneğin *Mia* ve *Uwe* adlı kişilerin aile üyelerinden bahsederken dil bilgisi konularından ismin –in hâline (*Genitiv*) yer verildiği görülmektedir (bkz. Şekil 108). Bu metni desteklemek amacıyla bu kişilerin fotoğrafları kullanılmıştır. Ayrıca metinde geçen dil bilgisi konusunun altı çizilerek vurgulanmıştır.

Şekil 108. Plus Deutsch A1.1 DK Dil bilgisi Görsel Örnek 1 (s. 34)

Plus Deutsch A1.1 ders kitabında dil bilgisi öğretimi çok sık olmasa da görsel ögelerle desteklenmektedir. Örneğin bir alıştırmada okul tahtası görseli kullanılmış ve görselin yanında yer alan isimlerin tekil *(Singular)* ve çoğul *(Plural)* hâllerinin yazılması istenmiştir (bkz. Şekil 109).

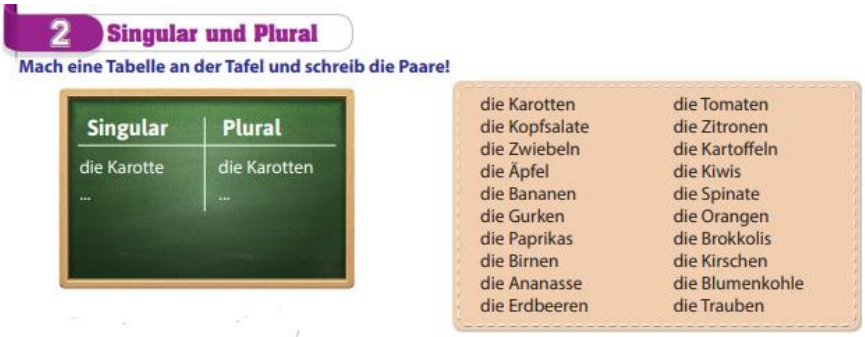

Şekil 109. Plus Deutsch A1.1 DK dil bilgisi görsel örnek 2 (s. 56)

Wie bitte? A1.1. ders kitabında dil bilgisi öğretimi, genellikle görsel ögelerle desteklenmektedir. Örneğin bir alıştırmada (bkz. Şekil 110) genç bir erkek fotoğrafı üzerinden vücudun kısımları ve tekil hâlde Almanca karşılıklarına yer verilmiştir. Bu alıştırmada isimlerin karşısında boş bırakılan yere vücut kısımlarının çoğul hâlinin yazılması beklenmektedir.

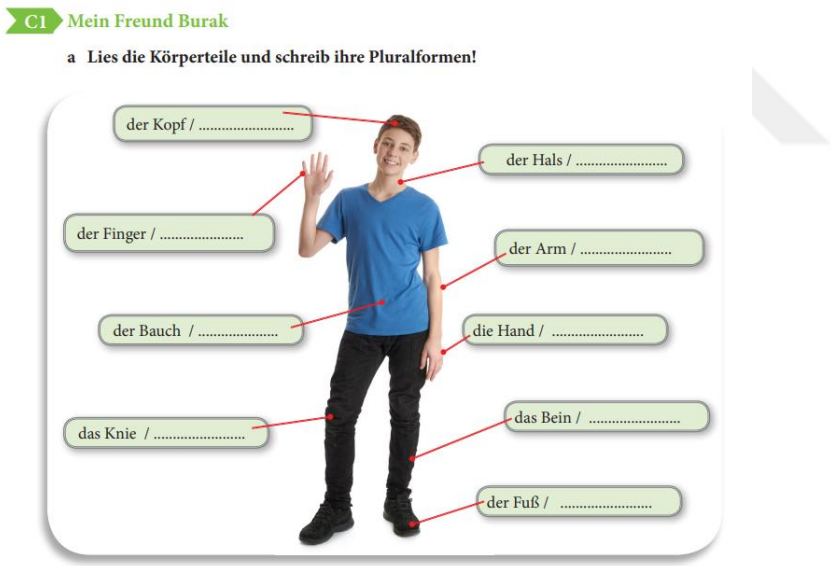

Şekil 110. Wie bitte? A1.1. DK dil bilgisi görsel örnek 1. Öztürk, D., İncebel, F., Balkan, F., Yıldırım, T., Canoğlu, Y. (2019). *Wie Bitte? A1.1 Lehrbuch* (s. 36). Ankara: MEB.

Wie bitte? A1.1. ders kitabında görsel olarak asla, bazen, sık sık, genellikle, daima gibi zaman zarflarının yer aldığı bir gösterge çizelgesi görseli bulunmaktadır (bkz. Şekil 111).

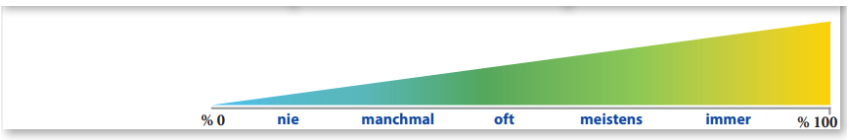

Şekil 111. Wie bitte? A1.1. DK dil bilgisi görsel örnek 2. Öztürk, D., İncebel, F., Balkan, F., Yıldırım, T., Canoğlu, Y. (2019). *Wie Bitte? A1.1 Lehrbuch* (s. 74). Ankara: MEB.

Deutsch macht Spaβ A1.2. ders kitabında dil bilgisi yapı ve kuralların öğretilmesinde görsel ögelerden yararlanılmıştır. Görsel olarak sıklıkla tablolarda yararlanılmıştır. Özellikle her modülün sonunda, modülde geçen dil bilgisi konularıyla alakalı "*Ne öğrendik" (Was haben wir gelernt?)* başlıklı bir bölüm bulunmaktadır. Örneğin ikinci modülün sonunda yer alan bölümde *mit* edatı ve tanımlık (Artikel) çekimleri, tarz fiiller (*Modalverben*), dönüşümlü fiiller (Reflexive Verben), emir kipi (Imperativ) ve *sein* ve *haben* fiillerinin geçmiş zamana (Präteritum) göre çekimi konuları tablolar hâlinde kısaca sunulmuştur (bkz. Şekil 112). Kullanılan tablolarda renklendirme, italik gibi belirginleştirme unsurlarından yararlanılmıştır. Bu tablolar aracılığıyla öğrencinin konuları tekrarlamasında kolaylık sağlanabilecektir.

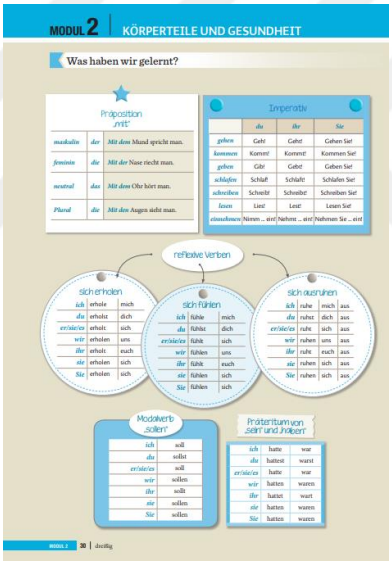

Şekil 112. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK dil bilgisi görsel örnek 1. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaβ Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 30). İzmir: MEB.

Deutsch macht Spaβ A1.2. ders kitabında dil bilgisi öğretiminde kitapta açıklanması kolay olmayan bazı yapı ve kurallar, semboller kullanılarak desteklenmiştir. Bir örnekte (bkz. Şekil 113) ismin hem –i hem –e hâlini alan Almanca yer değiştirme edatları (*Wechselpräpositionen*) için turuncu beyzbol topu ve yeşil kutu görsellerinden yararlanılmıştır. Bu görseller yardımıyla öğrenci yer değiştirme edatları konusunun benzerlikleri ve farklılıklarını daha kolay kavrama yetisine sahip olabilecektir.

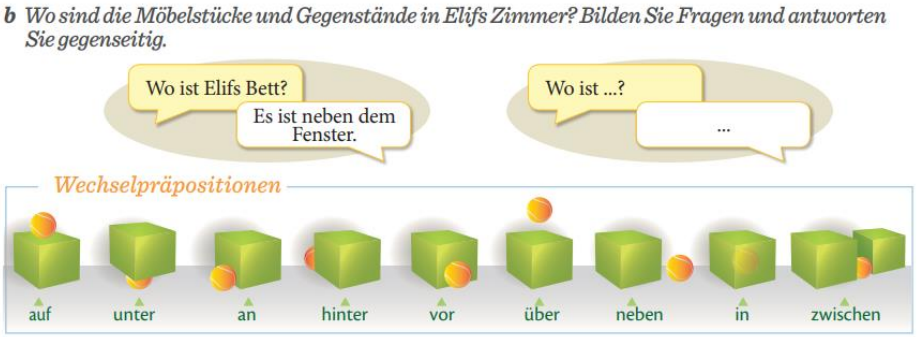

Şekil 113. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK dil bilgisi görsel örnek 2. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaβ Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 18). İzmir: MEB.

Deutsch macht Spaβ A1.2. ders kitabında dil bilgisi yapı ve kurallarının anlaşılır hâle gelebilmesi açısından zaman zaman resim tekniğine başvurulmuştur. Örneğin sıralı zaman zarflarının (*Zeitabfolge*) aşamalarının öncelik sonralık durumlarını göstermek için bir ağacın gelişim sürecinin resminden yararlanılmıştır (bkz. Şekil 114). Dil bilgisinde görsellerin kullanılması, öğrenmeyi kolaylaştırıcı ve kalıcılığı artırıcı özelliklere sahip olabilmektedir.

Şekil 114. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK dil bilgisi görsel örnek 3. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaβ Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 86). İzmir: MEB.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında dil bilgisi öğretimine yönelik görsel olarak en çok tablodan yararlanılmıştır. Örnek bir alıştırmada (bkz. Şekil 115) öğrenciye ne tür film izlemekten hoşlandığı ve nerede, ne zaman, kiminle ve nasıl soruları yöneltilmektedir. Bu soruya verilebilecek cevaplar, bir tabloda cümlenin ögelerine ayrılmış şekilde sunulmuştur. Tablonun altında alıştırmayı destekleyen film türlerine örnek dört görsel kullanılmıştır.

Şekil 115. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK dil bilgisi görsel örnek 1. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch* (s. 40). Ankara: Koza.

5.4.3.5.2. Ders Kitaplarındaki Dil bilgisi Öğretimine Yönelik Belirginleştirme Amacıyla Kullanılan Çeşitli Yöntemler

Deutsch A1.1 ders kitabında dil bilgisi öğretimi için belirginleştirme unsurlarından yararlanılmıştır. Bir örnekte (bkz. Şekil 116) cümlelerde boşluklar bulunmaktadır ve bu boşluklar mavi noktalarla belirginleştirilmiştir. Bu boşluklara belirsiz tanımlıklar (*ein/eine*) getirilmesi istenmektedir.

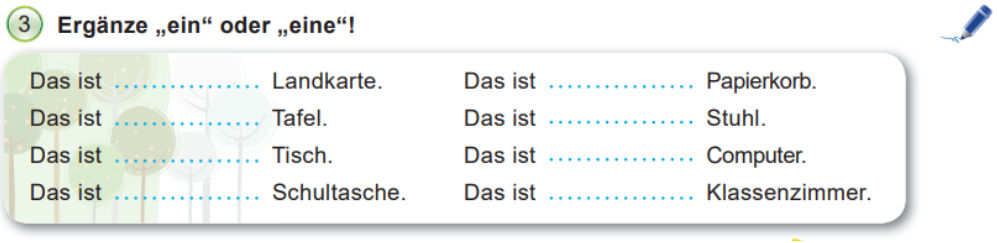

Şekil 116. Deutsch für Gymnasien DK dil bilgisi görsel örnek 2. Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 23).

Deutsch A1.1 ders kitabında ayrıca bir örnekte (bkz. Şekil 117) isimler, iki taraflı yeşil zikzak bloklar şeklinde tasarlanmış ve ortaya tanımlıklar (*der, die, das*) renkli bir şekilde yerleştirilerek görselleştirilmiştir.

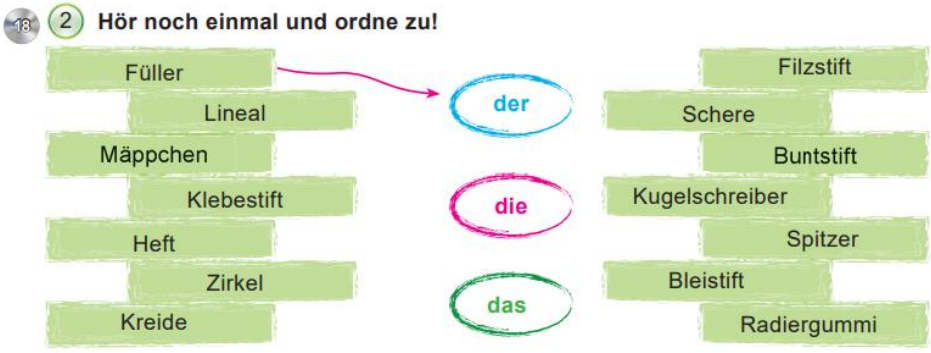

Şekil 117. Deutsch für Gymnasien DK dil bilgisi görsel örnek 3. Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 24). Ankara: Ata.

Plus Deutsch A1.1 ders kitabında dil bilgisi öğretimi için altını çizme, renklendirme, kalın karakter kullanımı gibi belirginleştirme unsurlarından kısmen de olsa yararlanılmıştır. Bir örnekte (bkz. Şekil 118) ayrılabilen ve ayrılamayan fiiller, dinleme metniyle birlikte verilmiş ve ayrılabilen fiillerin altının çizilmesi istenmiştir.

Şekil 118. Plus Deutsch A1.1 DK dil bilgisi görsel örnek 3. Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 48). Ankara: Koza.

Wie bitte? A1.1. ders kitabında dil bilgisi öğretimi için belirginleştirme unsurlarından yararlanılmıştır. Örneğin bir alıştırmada (bkz. Şekil 119) kalın karakter kullanımı, renklendirme, altını çizme gibi belirginleştirme unsurlarının bir arada kullanıldığı görülmektedir. Bu alıştırmada ağız, yüz, beden, saç, burun, göz gibi vücuda ait uzuvların görselleri verilmiştir. Bu görsellere göre fotoğrafların yanında bulunan sıfatlardan uygun olanların altının çizilmesi istenmiştir. Bu alıştırmada ayrıca her tanımlık *(Artikel)* için bir

renk kullanılmıştır: *Die* için kırmızı, *das* için yeşil, *der* için mavi. Bunun dışında isimlerin kalın karakterle yazıldığı görülmektedir.

Şekil 119. Wie bitte? A1.1. DK dil bilgisi görsel örnek 3. Öztürk, D., İncebel, F., Balkan, F., Yıldırım, T., Canoğlu, Y. (2019). *Wie Bitte? A1.1 Lehrbuch* (s. 36). Ankara: MEB.

Deutsch macht Spaβ A1.2. ders kitabının genelinde dil bilgisi öğretiminde tablolar; italik, kalın yazım ve önemli ayrıntıları renklendirme gibi belirginleştirme unsurları kullanılarak görselleştirilmiştir. Bir örnekte (bkz. Şekil 120) belirtisiz tanımlıklara göre sıfat çekimleri (*Adjektivdeklination mit unbestimmtem Artikel*) ismin yalın (*Nominativ*) ve –i (*Akkusativ*) hâline ve tekil/çoğula (*Singular/Plural*) göre bir tabloda verilmiştir. Bu tabloda italik, kalın yazım, renklendirme ve gölgelendirme tekniğinden yararlanılmıştır. Bu belirginleştirme unsurları sayesinde öğrenci, belirtisiz tanımlıklara göre sıfat çekimini kolaylıkla kavrayabilmektedir.

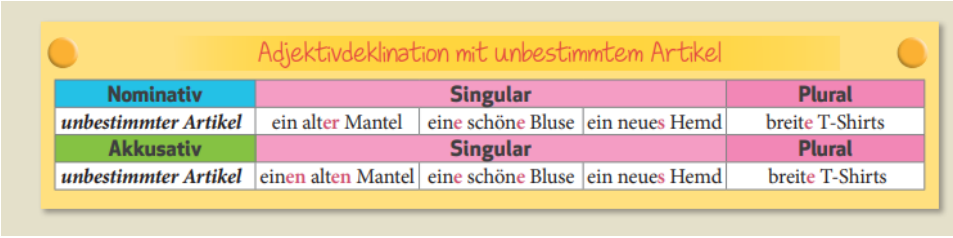
Adjektivdeklination mit unbestimmtem Artikel

Nominativ	Singular			Plural
unbestimmter Artikel	ein alter Mantel	eine schöne Bluse	ein neues Hemd	breite T-Shirts
Akkusativ	**Singular**			**Plural**
unbestimmter Artikel	einen alten Mantel	eine schöne Bluse	ein neues Hemd	breite T-Shirts

Şekil 120. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK dil bilgisi görsel örnek 4. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaβ Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 34). İzmir: MEB.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında dil bilgisi öğretiminde belirginleştirme unsurlarına sıklıkla rastlanmaktadır. Örneğin bir alıştırmada mavi tabloda verilen isimlerin Almanca *„-lich“, „-isch“* ve *„-ig“* son ekleriyle sıfata dönüştürülmesi istenmektedir (bkz. Şekil 121). Dönüştürme esnasında bazı harflerde değişiklik meydana gelirken bazı harflerin

kullanılmaması gerekmektedir. Bu harfler kırmızıyla belirginleştirilmiştir. Ayrıca uygulamaya örnek olan sözcükler kalın yazılmıştır.

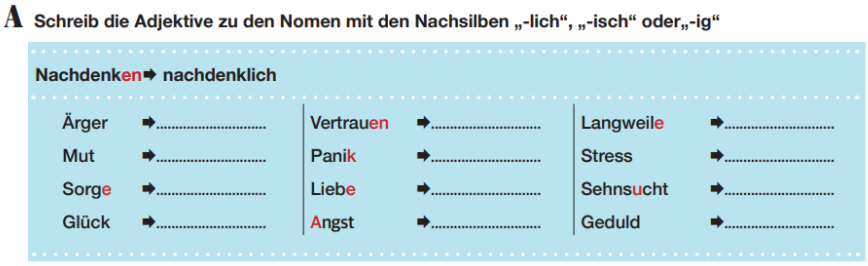
A Schreib die Adjektive zu den Nomen mit den Nachsilben „-lich“, „-isch“ oder„-ig“

Nachdenken➡ nachdenklich

Ärger	➡.....	Vertrauen	➡.....	Langweile	➡.....
Mut	➡.....	Panik	➡.....	Stress	➡.....
Sorge	➡.....	Liebe	➡.....	Sehnsucht	➡.....
Glück	➡.....	Angst	➡.....	Geduld	➡.....

Şekil 121. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK dil bilgisi görsel örnek 2. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch* (s. 29). Ankara: Koza.

5.4.3.5.3. Ders Kitaplarındaki Dil bilgisi Öğretimine Yönelik Sembol Kullanımı

Deutsch A1.1 ders kitabı genelinde kırmızı raptiyeyle tutturulmuş sarı bir not kâğıdı üzerine dil bilgisi kurallarının hatırlatma amacıyla yazıldığı sembolik bir görsel bulunmaktadır (bkz. Şekil 121).

Şekil 121. Deutsch für Gymnasien DK dil bilgisi görsel örnek 4. Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch.* Ankara: Ata.

Ayrıca fiil çekimleri için yeşil raptiyeyle tutturulmuş, kırmızı noktalarla ikiye bölünmüş sarı bir not kâğıdı kullanılmaktadır (bkz. Şekil 122).

Şekil 122. Deutsch für Gymnasien DK dil bilgisi görsel örnek 5. Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch.* Ankara: Ata.

Plus Deutsch A1.1 ders kitabı genelinde dil bilgisi kuralları, renkli metin kutuları içerisine hatırlatma amacıyla yazılmıştır (bkz. Şekil 123).

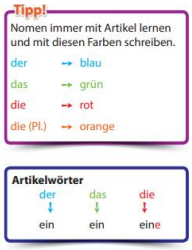

Şekil 123. Plus Deutsch A1.1 DK dil bilgisi görsel örnek 4. Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch.* Ankara: Koza.

Wie bitte? A1.1. ders kitabı genelinde raptiyeyle tutturulmuş farklı renklerdeki kutucuklarda dil bilgisi kurallarının hatırlatma amacıyla yazıldığı sembolik bir görsel bulunmaktadır (bkz. Şekil 124).

Şekil 124. Wie bitte? A1.1. DK dil bilgisi görsel örnek 4. Öztürk, D., İncebel, F., Balkan, F., Yıldırım, T., Canoğlu, Y. (2019). *Wie Bitte? A1.1 Lehrbuch.* Ankara: MEB.

Deutsch macht Spaβ A1.2. ders kitabında dil bilgisi tümevarım yöntemiyle sunulduğundan kurallar direkt verilmek yerine küçük hatırlatma veya ipucu şeklinde sunulmaktadır. Bunun için kitap genelinde açık turuncu rengindeki not kâğıdı üzerinde aynı renkte, raptiyeyle tutturulmuş bir görsel bulunmaktadır. Bu kâğıdın üzerinde öğrenilen konuyla alakalı hatırlatıcı, önemli ve kısa dil bilgisi kuralları verilmiştir. Örneğin Almanca *zu* edatının ismin -e, -a veya –de, -da hâlini (*Dativ*) alan bir edat olduğu, tanımlık (*Artikel*) çekimlerine göre kısaltmaları ve konuyla ilgili dört örnek cümle verilmiştir (bkz. Şekil 125). Örnek cümlelerin ve dil bilgisi kurallarının gölgelendirme tekniğiyle birbirinden ayrılması sağlanmıştır. Kitapta aynı görselle farklı dil bilgisi konularının verilmesi, kitapta öğrencinin kurallara yönlendirilmesi desteklemektedir.

Şekil 125. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK dil bilgisi görsel örnek 5. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaβ Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch.* İzmir: MEB.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında dil bilgisi kurallarının verildiği bir görsel bulunmaktadır (bkz. Şekil 126). Konu başlığı mavi renkle gölgelendirilmiş ve sarı tırnak işaretiyle ayrılmış bir metin kutusu içerisinde kurallar kısa-öz verilmiştir.

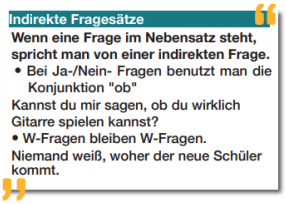

Şekil 126. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK dil bilgisi görsel örnek 3. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch*. Ankara: Koza.

Ayrıca Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında zaman zaman renkli bir not kâğıdı görseliyle hatırlatma niteliğinde dil bilgisi kuralı verilmektedir (bkz. Şekil 127). Bu örnekte Almancada geçmiş zamanda (*Präteritum*) 'sen' (*du*) ve 'siz' (*ihr)* şahıs zamirlerinin nadiren kullanıldığı bilgisi yer almaktadır.

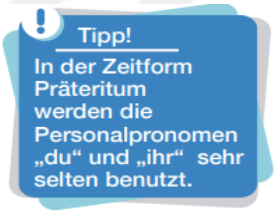

Şekil 127. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK dil bilgisi görsel örnek 4. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch*. Ankara: Koza.

5.4.3.6. Ders Kitaplarında Sözcük Öğretimine Yönelik Görsel Tasarım

Tablo 13

Ders Kitaplarında Sözcük Bilgisi İle İlgili Ölçütlerin Sağlanma Durumu

Sözcük Bilgisi	Deutsch für Gymnasien	Plus Deutsch	Wie bitte?	Deutsch macht Spaβ	Mein Schlüssel zu Deutsch
Sözcük öğretimi görsellerle desteklenmiş mi?	+	+	+	+	+

Kullanılan görsel ögelerle içerik uyumlu mu?	+	+	+	+	+
Kullanılan görsel ögeler yaş grubuna uygun mu?	+	+	+	+	+

+: Evet -: Evet

Tablo 13'te beş kitaba ait sözcük bilgisi ile ilgili ölçütler incelenmiştir. Sözcük bilgisi ile ilgili "Sözcük öğretimi görsellerle desteklenmiş mi?", "Kullanılan görsel ögelerle içerik uyumlu mu?" ve "Kullanılan görsel ögeler yaş grubuna uygun mu?" olmak üzere toplam üç ölçüt bulunmaktadır. Sözcük bilgisi ölçütlerinin incelenen beş kitapta da bulunduğu ifade edilebilir.

5.4.3.6.1. Ders kitaplarında sözcük öğretiminin görsellerle desteklenmesi

Deutsch A1.1 ders kitabında genellikle Almanca sözcüklerin anlamlarını karşılayan görsellere yer verilmiştir. Örneğin bir alıştırmada eczacı, işçi, garson, fırıncı, gazeteci, öğretmen, mimar, doktor, şarkıcı ve pilot mesleklerinin Almanca karşılıklarıyla mesleğe sahip olan kişilerin fotoğraflarının eşleştirilmesi istenmiştir (bkz. Şekil 128).

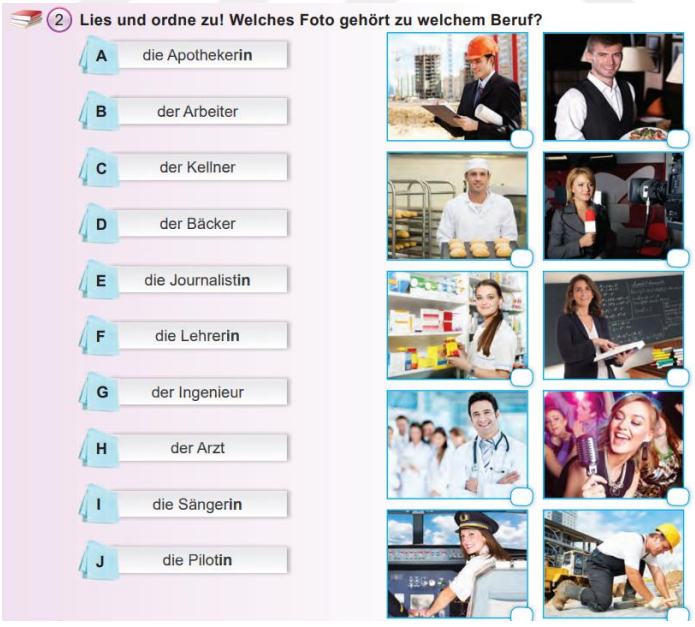

Şekil 128. Deutsch für Gymnasien DK sözcük bilgisi görsel örnek 1. Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 38). Ankara: Ata.

Deutsch A1.1 ders kitabında bazı alıştırmalarda resim ve fotoğraf bir arada kullanılmıştır (bkz. Şekil 129). Bardak ve fincan fotoğraf olarak yer alırken şişe ve kutu resim olarak görselleştirilmiştir. Bu tarz görseller öğrenci tarafından olumsuz değerlendirilebilmektedir.

Şekil 129. Deutsch für Gymnasien DK Sözcük Bilgisi Görsel Örnek 2. Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 48). Ankara: Ata.

Plus Deutsch A1.1 ders kitabında Almanca sözcüklerin anlamlarını karşılayan görsellere çoğunlukla yer verilmiştir. Örneğin bir alıştırmada kareli, çizgili, puantiyeli ve desenli kumaş görselleri ve bu kumaş türlerinin Almanca karşılıkları verilmiştir (bkz. Şekil 130). Öğrenciden bu fotoğraflarla anlamlarının eşleştirilmesi istenmektedir.

Şekil 130. Plus Deutsch A1.1 DK sözcük bilgisi görsel örnek 1. Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 85). Ankara: Koza.

Plus Deutsch A1.1 ders kitabında bazı alıştırmalarda sözcük öğretimini destekleyen görsel türlerden resimleme tekniğinin kullanıldığı da tespit edilmiştir. Bir örnekte (bkz. Şekil 131) sınıf ortamında okul araç gereçlerinin bulunduğu bir resim sunulmuştur. Resimlerin üzerinde okla Almanca karşılıkları verilmiştir. Öğrenciden duyduğu araç gereçlerle resimlerinin karşılaştırılması istenmektedir.

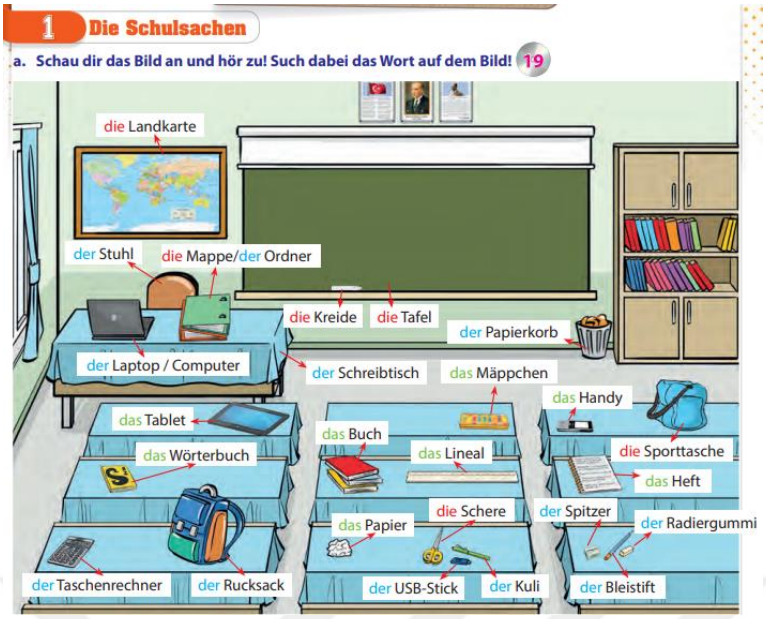

Şekil 131. Plus Deutsch A1.1 DK sözcük bilgisi görsel örnek 2. Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 26). Ankara: Koza.

Plus Deutsch A1.1 ders kitabında sözcük öğretiminde görsel türlerden kavram haritasına da yer verilmiştir. Örneğin gıda ana başlığında, yiyecekler ve içecekler sınıflandırması için kavram haritası kullanılmıştır (bkz. Şekil 132).

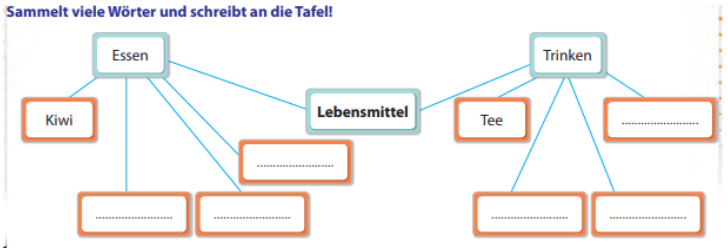

Şekil 132. Plus Deutsch A1.1 DK sözcük bilgisi görsel örnek 3. Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 55). Ankara: Koza.

Wie bitte? A1.1. ders kitabında genellikle Almanca sözcüklerin anlamlarını karşılayan görsellere yer verilmiştir. Örneğin bir alıştırmada (bkz. Şekil 133) sınıf fotoğrafı içerisinde bulunan okul araç gereçlerinin Almancaları oklarla gösterilmiştir. Bu fotoğrafın yanında okul çantası da ayrı olarak sunulmuştur. Öğrenciden bu sözcükleri dinleyip tekrar etmesi beklenmektedir.

Şekil 133. Wie bitte? A1.1. DK sözcük bilgisi görsel örnek 1. Öztürk, D., İncebel, F., Balkan, F., Yıldırım, T., Canoğlu, Y. (2019). *Wie Bitte? A1.1 Lehrbuch* (s. 22). Ankara: MEB.

Wie bitte? A1.1. ders kitabında sözcük öğretiminde görsel olarak uyarı levhalarından da yararlanılmıştır (bkz. Şekil 134). Bu alıştırmada yere çöp atmak, mangal yapmak, ateş yakmak, bisiklet sürmek, fotoğraf çekmek, futbol oynamak, çiçek koparmak, yemek-içmek gibi eylemlerin yasak olduğunu belirten levhalar sunulmuş ve bu levhalarla Almanca karşılıklarının eşleştirilmesi istenmiştir.

Şekil 134. Wie bitte? A1.1. DK sözcük bilgisi görsel örnek 2. Öztürk, D., İncebel, F., Balkan, F., Yıldırım, T., Canoğlu, Y. (2019). *Wie Bitte? A1.1 Lehrbuch* (s. 83). Ankara: MEB.

Deutsch macht Spaß A1.2. ders kitabında sözcüklerin verilişi ve öğretimi görsellerle desteklenmiştir. Sözcük öğretimi genellikle alıştırmalarla sağlanmış ve temel beceriyle birlikte kullanıldığı durumlar mevcuttur (bkz. Şekil 135). Bu örnekte birinci alıştırmada sekiz ev türünün Almanca karşılıkları ve yedi türde ev tipi fotoğrafı verilmiş, bir sözcük

dışarıda kalacak şekilde fotoğraflarla sözcüklerin karşılaştırılması istenmiştir. Öğrenci bu alıştırmayı çözdükten sonra ikinci alıştırmanın a şıkkında öğrenciden önce verilen dört paragrafı dinlemesi ve paragraflarda verilen dört boşluğa birinci alıştırmada öğrendiği sözcüklerden üçünü yeni bir sözcükle

birlikte doldurması istenmiştir. Alıştırmanın b şıkkında dört paragraf için beş fotoğraf verilmiş ve fotoğraflardan bir tanesi dışarıda kalacak şekilde fotoğraf ve paragrafların eşleştirilmesi istenmiştir. Her iki alıştırma da aynı sözcüklerin metinle bağlantılı olarak kullanılması ve bu sözcükler için aynı türde farklı görsellerin seçilmesi nedeniyle öğrenciyi motive edebilmektedir. Ancak birinci alıştırmada bir sözcük ve ikincisinde bir fotoğrafın açıkta kalmasının hangi amaca hizmet ettiği anlaşılamamaktadır. İkinci alıştırmanın c şıkkında; birinci alıştırma ve ikinci alıştırmanın a ile b şıkkında öğrenilen sözcükler kullanılarak metinle bağlantılı sorular sorularak karşılıklı konuşulması istenmiştir. Örnek bir soru ve cevap verilmiş, bu örnekte ikinci alıştırmanın a şıkkındaki boşluk doldurmada kullanılan yeni sözcüğe yer verilmiştir. Bu durum dinlemede not alan öğrenciye sözcüğü kontrol etme imkânı vermektedir.

1.1 Wohnmöglichkeiten

1. Hausarten

Schauen Sie sich die Bilder an und ordnen Sie zu. Welches Wort bleibt übrig?

A	das Einfamilienhaus	B	das Mehrfamilienhaus	C	das Reihenhaus	D	das Hochhaus
E	die Villa	F	der Bungalow	G	das Doppelhaus	H	das Wohnmobil

2. Wo wohnen sie?

a Hören Sie zu und ergänzen Sie die Wörter.

b Lesen Sie die Texte und ordnen Sie die Bilder den Texten zu. Welches Bild bleibt übrig?

Fatma wohnt in einem ..... Die Familie hat auf dem Hof viele Tiere: Schafe, Ziegen, Hühner, Gänse, ... Das Leben auf dem Land ist gemütlich. Man ruht sich hier gut aus. In dem Haus gibt es drei Zimmer: ein Wohnzimmer, ein Schlafzimmer und ein Kinderzimmer.

Manche Leute wohnen heute in einem ..... So können sie in der Natur leben. Sie können leicht ihren Wohnort wechseln. Das ist sehr spannend für die Abenteurer.

Familie Filiz wohnt in einem ..... in der Großstadt. Ihre Wohnung ist nicht groß, aber auch nicht klein. Die Wohnung hat drei Zimmer, eine Küche, ein Bad und eine Toilette. Das Haus ist sehr gemütlich.

Familie Müller wohnt in einem ..... Die Wohnung ist im dritten Stock. Die Aussicht ist schön. Die Wohnung hat fünf Zimmer und zwei Balkons.

c Lesen Sie die Texte noch einmal und sprechen Sie über die Wohnungen der Personen.

Wo wohnt Fatma?

Fatma wohnt in einem Bauernhaus.

Şekil 135. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK sözcük bilgisi görsel örnek 1. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaβ Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 12). İzmir: MEB.

Deutsch macht Spaβ A1.2. ders kitabında resimleme tekniği kullanılarak, bir sözcüğün tam olarak ne anlama geldiği veya yazılışı benzer olup anlamsal farklılığı olan sözcükler ifade edilebilmektedir. Bu kitapta sözcüklerin öğretiminde kimi zaman resimlerden yararlanılmıştır. (bkz. Şekil 136). Bu örnekte *ausziehen, umziehen* ve *einziehen* fiillerinin anlamlarının gösterildiği resimler bulunmaktadır. *Ausziehen* fiili için bir evden bir kişinin, eşyaları ok yönünde kamyonete doğru götürdüğü çizilmiştir. *Einziehen* fiilinin anlamını karşılayan resimde bir kamyonetten iki kişinin ok yönüne yani eve doğru eşya taşıdığı görülmektedir. *Umziehen* fiili için ise iki kişinin bir evden diğer eve eşya taşıdığı resim yer almaktadır. Her ne kadar aralarında anlamsal farklılık olsa da kullanılan bu üç fiilin taşınmak anlamına geldiği bilinmektedir. Bu farklılıklar resimlerle anlaşılır şekilde desteklenmiştir.

Şekil 136. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK sözcük bilgisi görsel örnek 2. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaβ Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 14). İzmir: MEB.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında sözcük öğretimi için pek çok görselden yararlanılmıştır. Bir örnekte (bkz. Şekil 137) sekiz fotoğraf, sekiz deyim ve anlamları bulunmaktadır. Bu deyim ve anlamlarının ilgili görselle eşleştirilmesi istenmektedir. Her fotoğrafın altında renkli çizgiyle ayrılmış iki boşluk bulunmaktadır. Kullanılan fotoğraflar, deyimlerin gerçek anlamını yansıtmaktadır.

Şekil 137. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK sözcük bilgisi görsel örnek 1. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch* (s. 101). Ankara: Koza.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında sözcük öğretiminde görsel türlerden diyagramlardan faydalanılmıştır. Bir örnekte (bkz. Şekil 138) dört durum ve olay için diyagramlar kullanılmıştır. Diyagramlardan biri örnek olarak yapılmış ve evlilik, eğitim ve yurt dışında yaşam gibi her bir durum için beş duygu sözcüğü yazılması istenmiştir. Pembe, turuncu, mavi renkleriyle diyagramlar renklendirilmiştir. Boşlukların yanında büyük kırmızı soru işaretleri kullanılmıştır. Diyagramın altında duygu sözcükleri yer almakta ve sözcüklerin tanımlıklarını (*Artikel*) temsilen *die* için kırmızı, *der* için mavi ve *das* için yeşil renkleri kullanılmıştır. Sözcükler tanımlıklarına göre renklendirilmiştir.

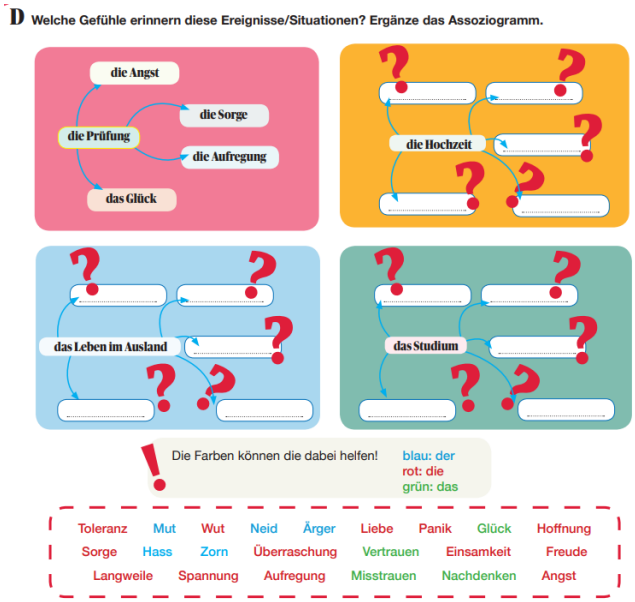

Şekil 138. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK sözcük bilgisi görsel örnek 2. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch* (s. 32). Ankara: Koza.

5.4.3.6.2. Ders Kitaplarındaki Sözcük Öğretimine Yönelik Görsellerin İçerikle Uyumu

Deutsch A1.1 ders kitabında Almanca sözcüklerle anlamlarını karşılayan görsellerin uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Örneğin bir alıştırmada kahvaltı olarak tüketilen yiyecek ve içeceklere görselleri Almanca karşılıklarıyla yer verilmiş ve görsellerin altında bulunan kutucukların işaretlenmesi istenmiştir (bkz. Şekil 139). Bu alıştırmada kullanılan görsellerle içerikleri karşılaştırıldığında fotoğrafların anlamlarıyla uyumlu olduğu görülmüştür.

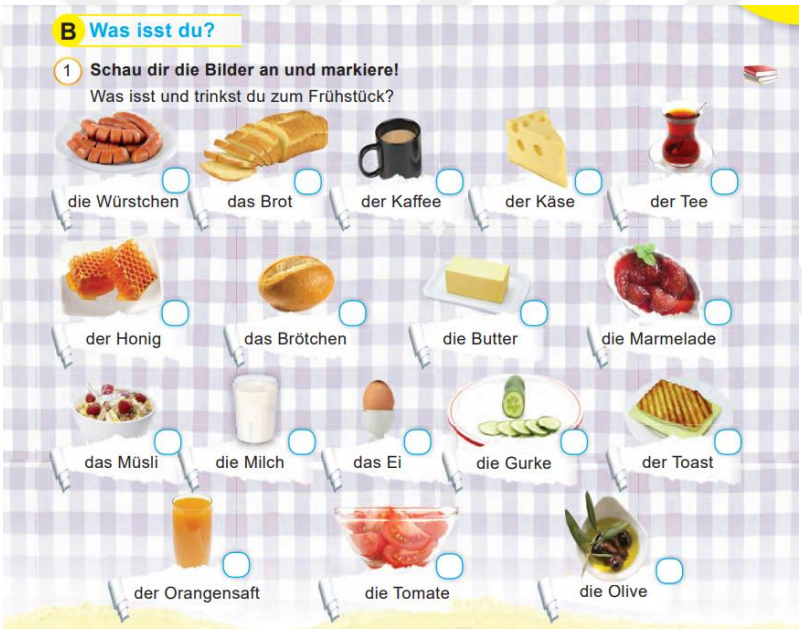

Şekil 139. Deutsch für Gymnasien DK Sözcük Bilgisi Görsel Örnek 3 (s. 53)

Plus Deutsch A1.1 ders kitabında Almanca sözcüklerle anlamlarını karşılayan görsellerin genellikle uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Örneğin bir alıştırmada manav tezgâhı fotoğrafı verilmiş ve öğrenciden gördüğü fotoğrafta yer alan sebzeleri işaretlemesi istenmiştir (bkz. Şekil 140).

Şekil 140. Plus Deutsch A1.1 DK sözcük bilgisi görsel örnek 4. Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch.* Ankara: Koza.

Wie bitte? A1.1. ders kitabında Almanca sözcüklerle anlamlarını karşılayan görsellerin uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Örneğin bir alıştırmada (bkz. Şekil 141) servis etmek, pişirmek, kesmek, soymak ve karıştırmak fiillerinin Almanca karşılıklarının üstünde bu fiillerin anlamlarını destekleyen fotoğraflara yer verilmiştir. Alıştırmada bulunan metindeki boşluklara bu fiillerin yerleştirilmesi istenmektedir.

Şekil 141. Wie bitte? A1.1. DK sözcük bilgisi görsel örnek 3. Öztürk, D., İncebel, F., Balkan, F., Yıldırım, T., Canoğlu, Y. (2019). *Wie Bitte? A1.1 Lehrbuch* (s. 57). Ankara: MEB.

Deutsch macht Spaβ A1.2. ders kitabında sözcük öğretimi için kullanılan görsellerin genelinin içerikle uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Bir örnekte (bkz. Şekil 142) Münih'te hayvanat bahçesindeki hayvanların fotoğrafları ve hayvanların Almanca karşılıkları verilmiş ve sözcüklerle fotoğrafların eşleştirilmesi istenmiştir. Sözcüklerle kullanılan görsellerin uyumlu olduğu görülmektedir.

Şekil 142. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK sözcük bilgisi görsel örnek 3. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaβ Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 65). İzmir: MEB.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında sözcük öğretimi için kullanılan görseller genellikle içerikle uyumludur. Bir örnekte (bkz. Şekil 143) *Sabine* adlı kişinin belli olaylara verdiği duygusal tepkiler görselleştirilmiştir. Bir panoya raptiyelerle yedi fotoğraf tutturulmuştur. Panonun ortasındaki not kâğıdı üzerinde durumları ifade eden cümleler bulunmakta ve cümlelerin altındaki boşluklara fotoğrafların altındaki duygu sözcüklerinin yerleştirilmesi istenmektedir.

Şekil 143. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK sözcük bilgisi görsel örnek 3. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch* (s. 31). Ankara: Koza.

5.4.3.6.3. Ders Kitaplarındaki Sözcük Öğretimine Yönelik Görsellerin Yaşa Uygunluğu

Deutsch A1.1 ders kitabında sözcük öğretimini destekleyen görsellerin öğrenci yaş grubuna uygun olduğu düşünülmektedir. Örneğin sözcük öğretimi için tasarlanan bir alıştırmada öğrencilerin sıklıkla bulunduğu sınıf ortamı görseli seçilerek okul eşyalarının Almancası öğretilmeye çalışılmıştır (bkz. Şekil 144). Sınıfta bulunan bilgisayar, harita, tahta, masa, çöp kutusu, sandalye, okul çantası gibi eşyaların üzerine sözcüklerin Almancaları yerleştirilmiştir. Öğrencinin günlük hayatta karşılaştığı bir ortam veya eşyadan yola çıkarak Almanca sözcük öğrenmesi, öğrenmesini kolaylaştırabilmektedir.

Şekil 144. Deutsch für Gymnasien DK sözcük bilgisi görsel örnek 4. Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 23). Ankara: Ata.

Plus Deutsch A1.1 ders kitabında sözcük öğretimini destekleyen görsellerin öğrenci yaş grubuna uygun olduğu düşünülmektedir. Örneğin bir alıştırmada masa tenisi, tenis, voleybol, hentbol, golf, kayak, basketbol, futbol, binicilik, badminton, güreş ve yüzme fotoğrafları tek tek harflerle numaralandırılmış Almanca karşılıklarıyla sunulmuştur (bkz. Şekil 145). Öğrenciden bu sporlarla anlamlarının eşleştirilmesi istenmektedir. Seçilen görseller öğrencinin ilgisini uyandıracak, yaşına uygun spor faaliyetlerinden seçilmiştir.

Şekil 145. Plus Deutsch A1.1 DK sözcük bilgisi görsel örnek 5. Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 78). Ankara: Koza.

Wie bitte? A1.1. ders kitabında sözcük öğretimini destekleyen görsellerin genel olarak öğrenci yaş grubuna uygun olduğu düşünülmektedir. Ancak az da olsa zaman zaman öğrenci

yaşına uygun olmayan görsellere de yer verildiği görülmüştür. Örneğin bir alıştırmada (bkz. Şekil 146) dinleme metniyle beraber okul araç gereçlerinden kalem, sözlük, masa ve okul çantası resimleri verilmiş ve metin dinlendikten sonra metinde geçen renklere göre bu araç gereçlerin boyanması istenmiştir. Boyama etkinliklerinin ilköğretim gibi daha küçük yaş grubuna hitap ettiği düşünülmektedir.

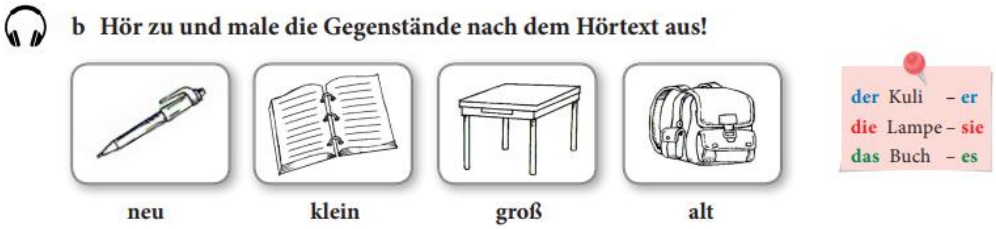

Şekil 146. Wie bitte? A1.1. DK sözcük bilgisi görsel örnek 4. Öztürk, D., İncebel, F., Balkan, F., Yıldırım, T., Canoğlu, Y. (2019). *Wie Bitte? A1.1 Lehrbuch* (s. 23). Ankara: MEB.

Sözcük öğretiminde kullanılan görsellerin Deutsch macht Spaβ A1.2. ders kitabında öğrenci yaş grubuna hitap ettiği saptanmıştır. Örneğin hisleri anlatmak için günlük hayatta iletişim araçlarında sıklıkla kullanılan emojilerden yararlanılmıştır (bkz. Şekil 147). İfade sözcüklerinin anlamlarını Türkçe vermek yerine görsellerden yararlanılarak öğretilmesi öğrenmede kalıcılığı artırabilmektedir.

Şekil 147. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK sözcük bilgisi görsel örnek 4. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaβ Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 24). İzmir: MEB.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında sözcük öğretimi için kullanılan görseller öğrenci yaş grubuna uygundur. Örneğin kitle iletişim araçlarıyla ilgili on fotoğraf kullanılmıştır (bkz. Şekil 148). Bu görsellerin altında bulunan boşluklara uygun isim ve fiillerin yerleştirilmesi istenmektedir. Konu ve görseller öğrenci yaşı dikkate alınarak seçilmiştir.

Şekil 148. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK sözcük bilgisi görsel örnek 4. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch* (s. 92). Ankara: Koza.

5.4.4. Almanca Kitapların SosyoKültürel Özelliklere Göre İncelenmesi

Almanca kitapların sosyokültürel özelliklere göre incelenmesi aşağıda verilmiştir.

Tablo 14

Ders kitaplarında ülke bilgisi ile ilgili ölçütlerin sağlanma durumu

Ülke Bilgisi	Deutsch für Gymnasien	Plus Deutsch	Wie bitte?	Deutsch macht Spaβ	Mein Schlüssel zu Deutsch
Almanya'daki günlük yaşamı yansıtan fotoğraflar kullanılmış mı?	+	+	+	+	+
Almanya veya Almanca konuşulan ülkelere ait ülke veya şehir haritalarına yer verilmiş mi?	+	+	+	+	+
Alman kültürüne ait bayram, festival, gelenek-görenek görselleri kullanılmış mı?	+	+	+	+	+
Alman kültürüne özgü yiyeceklerle ilgili görseller kullanılmış mı?	+	+	+	+	+
Almanya veya Almanca konuşulan ülkelerin önemli veya tarihî yerlerinin görselleri kullanılmış mı?	+	+	+	+	+
Türkiye'ye ait ülke veya şehir haritasına yer verilmiş mi?	+	-	-	+	+
Türk kültürüne ait bayram, festival, gelenek-görenek görselleri kullanılmış mı?	+	+	+	+	+

Türk kültürüne özgü yiyeceklerle ilgili görseller kullanılmış mı?	+	+	+	+	-
Türkiye'nin önemli veya tarihî yerlerinin görselleri kullanılmış mı?	+	+	-	+	+

Tablo 14'te beş kitaba ait ülke bilgisi ile ilgili ölçütler incelenmiştir. Ülke bilgisi ile ilgili "Almanya'daki günlük yaşamı yansıtan fotoğraflar kullanılmış mı?", "Almanya veya Almanca konuşulan ülkelere ait ülke veya şehir haritalarına yer verilmiş mi?", "Alman kültürüne ait bayram, festival, gelenek-görenek görselleri kullanılmış mı?", "Alman kültürüne özgü yiyeceklerle ilgili görseller kullanılmış mı?", "Almanya veya Almanca konuşulan ülkelerin önemli veya tarihî yerlerinin görselleri kullanılmış mı?", "Türkiye'ye ait ülke veya şehir haritasına yer verilmiş mi?", "Türk kültürüne ait bayram, festival, gelenek-görenek görselleri kullanılmış mı?", "Türk kültürüne özgü yiyeceklerle ilgili görseller kullanılmış mı?" ve "Türkiye'nin önemli veya tarihî yerlerinin görselleri kullanılmış mı?" olmak üzere toplam dokuz ölçüt bulunmaktadır.

Tabloya göre tüm kitaplarda "Almanya'daki günlük yaşamı yansıtan fotoğraflar kullanılmış mı?", "Almanya veya Almanca konuşulan ülkelere ait ülke veya şehir haritalarına yer verilmiş mi?", "Alman kültürüne ait bayram, festival, gelenek-görenek görselleri kullanılmış mı?", "Alman kültürüne özgü yiyeceklerle ilgili görseller kullanılmış mı?", "Almanya veya Almanca konuşulan ülkelerin önemli veya tarihî yerlerinin görselleri kullanılmış mı?", "Türk kültürüne ait bayram, festival, gelenek-görenek görselleri kullanılmış mı?" ölçütlerine ait özelliklerin olduğu ifade edilebilir. "Türkiye'ye ait ülke veya şehir haritasına yer verilmiş mi?" ölçütünün "Deutsch für Gymnasien", "Deutsch macht Spaβ" ve "Mein Schlüssel zu Deutsch" kitaplarında bulunduğu; "Plus Deutsch" ve "Wie bitte?" kitaplarında ise bulunmadığı ifade edilebilir. "Türk kültürüne özgü yiyeceklerle ilgili görseller kullanılmış mı?" ölçütünün "Deutsch für Gymnasien", "Plus Deutsch", "Wie bitte?" ve "Deutsch macht Spaβ" kitaplarında bulunduğu; "Mein Schlüssel zu Deutsch" kitabında ise bulunmadığı ifade edilebilir. "Türkiye'nin önemli veya tarihî yerlerinin görselleri kullanılmış mı?" ölçütünün "Deutsch für Gymnasien", "Plus Deutsch", "Deutsch macht Spaβ" ve "Mein Schlüssel zu Deutsch" kitaplarında bulunduğu; "Wie bitte?" kitabında ise bulunmadığı ifade edilebilir.

5.4.4.1. Almanya'daki Günlük Yaşamı Yansıtan Görsellerin Kullanımı

Deutsch A1.1 ders kitabında Almanya'daki günlük yaşama ait görsellere yer verilmiştir. Bir örnekte (bkz. Şekil 149) kafeteryada geçen iki farklı diyalog ve görselleri bulunmaktadır. İlk diyalogda arkası dönük bir genç garsondan *Berliner* (Berlin'e özgü pankek) ve portakal suyu sipariş etmektedir. Garson, siparişi alıp portakal suyunun olmadığını bildirmektedir. Fotoğrafta garson beyaz bir üniforma giymiş, maşayla fanustan *Berliner* almaktadır. İkinci diyalogda kafede biri kadın, diğeri erkek iki kişi kahve ve çay siparişi vermektedir. Fotoğrafta müşteriler, yüzleri garsona dönük şekilde masada oturmaktadırlar. Siyah önlüklü garson ayakta sipariş almaktadır. Bu diyaloglar ve görseller değerlendirildiğinde Almanya'dan günlük yaşamdan bir kesit olarak kabul edilebilmektedir.

Şekil 149. Deutsch für Gymnasien DK ülke bilgisi görsel örnek 1. Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 49). Ankara: Ata.

Plus Deutsch A1.1 ders kitabında Almanya'daki günlük yaşama ait görsellere yer verilmiştir. Bir örnekte (bkz. Şekil 150) Almanya'da bir okula ait olduğu düşünülen, sayıların öğretildiği bir derslik fotoğrafı kullanılmıştır. Bu fotoğrafta, belirli yaş grubundaki öğrenciler serbest kıyafet giyinmişlerdir. Türkiye'de sivil kıyafetle okula gidilemediğinden görselin Almanya'ya ait olduğu düşünülmektedir.

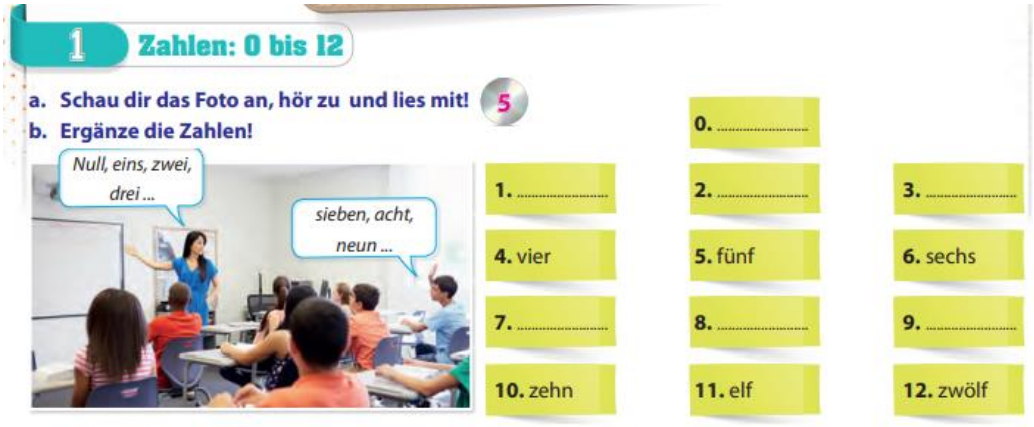

Şekil 150. Plus Deutsch A1.1 DK ülke bilgisi görsel örnek 1. Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 16). Ankara: Koza.

Wie bitte? A1.1. ders kitabında Almanya'daki günlük yaşama ait görsellere yer verilmiştir. Bir örnekte (bkz. Şekil 151) saat resmi üzerinde *Leon* adlı kişinin gün içerisinde belirli saat dilimlerinde ne yaptığına dair fotoğraflar ve fotoğrafların altında yaptığı eylemin cümlesi bulunmaktadır.

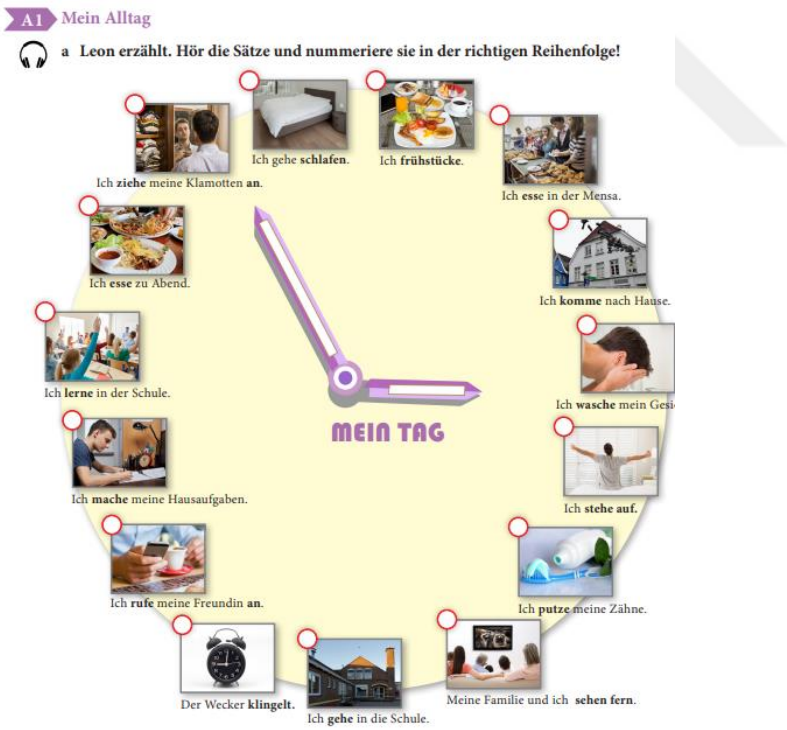

Şekil 151. Wie bitte? A1.1. DK ülke bilgisi görsel örnek 1. Öztürk, D., İncebel, F., Balkan, F., Yıldırım, T., Canoğlu, Y. (2019). *Wie Bitte? A1.1 Lehrbuch* (s. 42). Ankara: MEB.

Deutsch macht Spaβ A1.2. ders kitabında Almanya'daki günlük yaşama ait görsellere yer verilmiştir. Bir örnekte (bkz. Şekil 152) öncesinde verilen alıştırmadaki metin okunarak numaralandırılmış metinle fotoğrafların eşleştirilmesi istenmektedir. Metinde, Köln'de bir

lisede okuyan *Klaus* adında bir gencin okulu hakkında verdiği bilgiler yer almaktadır. Her paragraf bir görselle eşleşmektedir. Görseller incelendiğinde Almanya'da günlük yaşamda bir lise öğrencisinin okul hayatı ve ortamını yansıttığı görülmektedir.

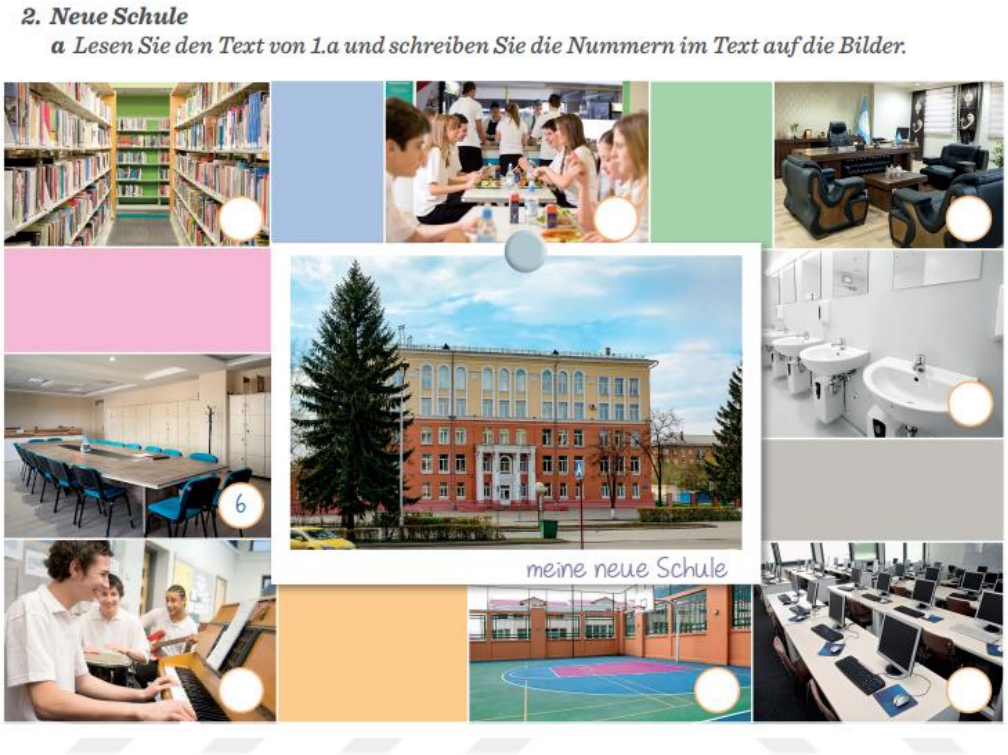

Şekil 152. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK ülke bilgisi görsel örnek 1. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaβ Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 45). İzmir: MEB.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında Almanya'daki günlük yaşama ait görsellere yer verilmiştir. Bir örnekte (bkz. Şekil 153) önceki alıştırmada verilen metinde geçen *Metin, Anja, Walter* ve *Miriam* adlı kişiler kendilerine ikamet edecekleri ev aramaktadırlar. Bu alıştırmada Almanya'da aradıkları özelliklere sahip dört evin görselleri bulunmaktadır. Öğrenciden metinden yararlanarak bu evlerin özelliklerine göre kime uygun olduğunun bulunması istenmektedir. Almanlara ait tipik ev ve odaların görselleriyle desteklenen bu alıştırmada Almanya'da tek odalı veya paylaşımlı ev aranması gibi günlük yaşamda sıklıkla

karşılaşılan durumlardan birine yer verilmiştir.

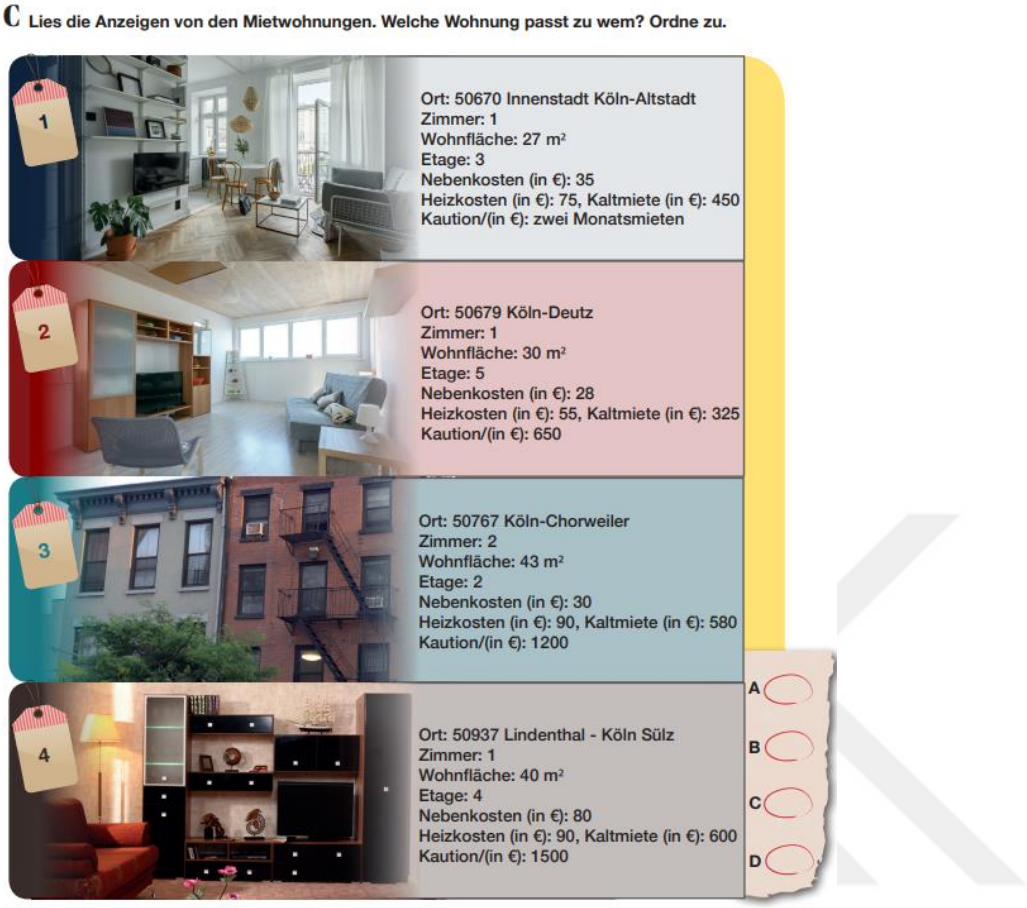

Şekil 153 Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK ülke bilgisi görsel örnek 1. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch* (s. 55). Ankara: Koza.

5.4.4.2. Almanya veya Almanca Konuşulan Ülkelere Ait Ülke veya Şehir Haritalarına Yer Verilmesi

Deutsch A1.1 ders kitabında Avrupa kıtasına ait bir harita bulunmaktadır (bkz. Şekil 154). Haritada Almanya, Türkiye, Avusturya, Fransa, İsviçre gibi farklı ülkelerden insanlara ait altı fotoğraf bulunmaktadır. Oklarla bu kişilerin nereli oldukları gösterilmekte ve kim oldukları sorulmaktadır.

Şekil 154. Deutsch für Gymnasien DK ülke bilgisi görsel örnek 2. Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 15). Ankara: Ata.

Plus Deutsch A1.1 ders kitabında Almanya ve Almanca konuşulan ülkelerin bulunduğu haritalara yer verilmiştir. Örnek bir alıştırmada (bkz. Şekil 155) Almanya'nın 16 eyaletinin adları ve eyaletlerin renklerle ayrıldığı bir Almanya haritası mevcuttur. Bu haritada eyaletlerin bulunduğu boşluklara eyaletlerin adının getirilmesi istenmektedir.

Şekil 155. Plus Deutsch A1.1 DK ülke bilgisi görsel örnek 2. Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 10). Ankara: Koza.

Wie bitte? A1.1. ders kitabının giriş bölümündeki ülke bilgisi kısmında Alman eyaletlerinin gösterildiği bir Almanya haritası bulunmaktadır.

Deutsch macht Spaβ A1.2. ders kitabında detaylı bir Alman şehir haritası bulunmasa da Alman eyaletlerini gösteren birkaç harita mevcuttur. Bunun yanı sıra Almanca konuşulan ülkelere ait harita da bulunmaktadır. Örneğin bir alıştırmada Almanya ve Almanca konuşulan komşu ülkeleri kapsayan bir harita verilmiş (bkz. Şekil 156) ve eyaletlerin bazıları gösterilirken bazı eyaletler ve Almanca konuşulan ülkelerin yerleri boş bırakılmıştır. Haritanın yanında ülkeler ve eyaletlerin yerlerini belirten cümleler bulunmaktadır. Bu cümlelerin haritada doğru yere yerleştirilmesi istenmektedir. Bu alıştırma aracılığıyla daha önceki konularda eyaletleri kavrayan öğrenci, Almanya eyaletleri konusunda öğrendiklerini pekiştirip Almanca konuşulan ülkeler konusunda da genel bir bilgi edinebilmektedir.

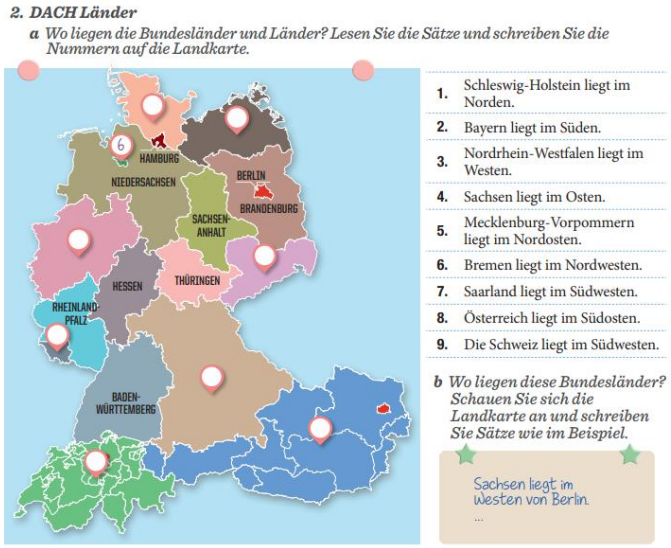

Şekil 156. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK ülke bilgisi görsel örnek 2. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaβ Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 45). İzmir: MEB.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında Almanya ve Almanca konuşulan ülkelerin (Avusturya, İsviçre, Lihtenştayn) bulunduğu bir harita mevcuttur (bkz. Şekil 157). Haritanın yanlarında bu ülkelerin nüfusu, para birimi, yüz ölçümü, başkenti, yönetim şekli ve dilleri hakkında kısa bilgiler verilmiştir. Öğrencinin bu bilgilere dayanarak hangi ülkeye ait olduğunu tahmin etmesi beklenmektedir.

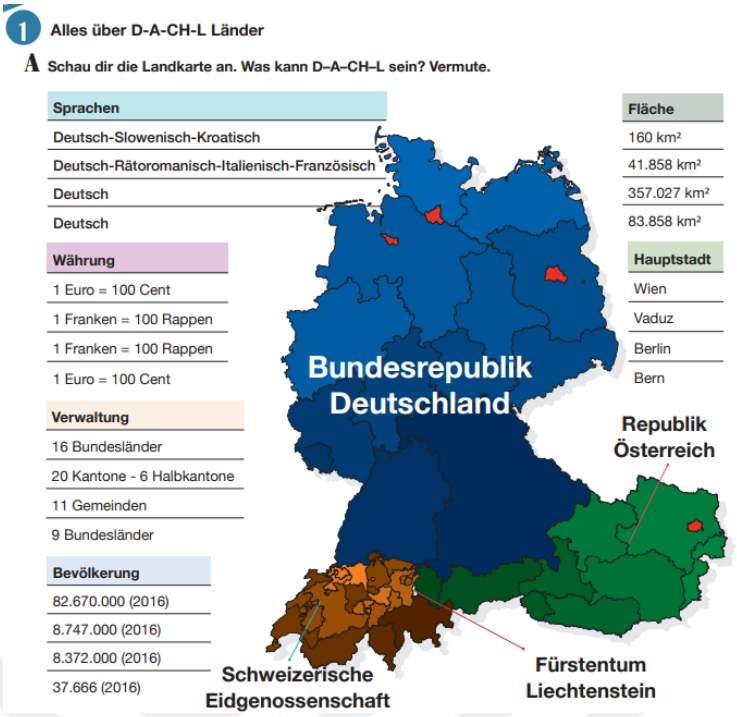

Şekil 157 Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK ülke bilgisi görsel örnek 2. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch* (s. 60). Ankara: Koza.

5.4.4.3. Alman Kültürüne Ait Bayram, Festival, Gelenek-Görenek Görsellerinin Kullanımı

Deutsch A1.1 ders kitabında Alman kültürüne özgü gelenek-görenek, bayram, festival gibi önemli kültürel özelliklerin görsellerine kısmen yer verilmiştir. Örneğin tebrik kartlarının görsellerinde Kurban Bayramı için bir koç, Ramazan Bayramı için bir tepsi baklava, Noel için çam ağacı ve hediye kutuları, Paskalya için Paskalya yumurtaları, doğum günü için mumlarla süslü yaş pasta ve evlilik kutlaması için pembe çiçek içinde iki alyans fotoğrafı kullanılmıştır (bkz. Şekil 158). Ramazan ve Kurban bayramları Türklere aitken Noel ve Paskalya bayramları Almanlara özgü bayramlardır. Doğum günü ve evlilik kutlaması her iki kültürde de mevcuttur.

Şekil 158. Deutsch für Gymnasien DK ülke bilgisi görsel örnek 3. Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 68). Ankara: Ata.

Plus Deutsch A1.1 ders kitabında Alman kültürüne özgü gelenek-görenek, bayram, festival gibi önemli kültürel özelliklerin görsellerine yer verilmiştir. Örneğin bir alıştırmada Türklere ve Almanlara özgü önemli günlerin görselleriyle görsellerin üzerinde bulunan bayramların Almancalarının eşleştirilmesi istenmektedir (bkz. Şekil 159). Bu görselde Noel, Paskalya, Alman Birlik Günü, Yılbaşı, Anneler Günü, Babalar Günü gibi Almanların da kutladığı önemli gün ve bayramlara yer verilmiştir.

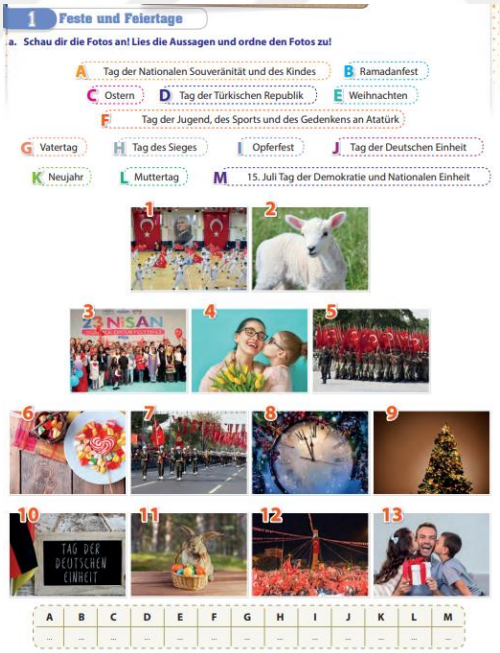

Şekil 159. Plus Deutsch A1.1 DK ülke bilgisi görsel örnek 3. Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 66). Ankara: Koza.

Wie bitte? A1.1. ders kitabında Alman kültürüne özgü gelenek-görenek, bayram, festival gibi önemli kültürel özelliklerin görsellerine yer verilmiştir. Örneğin bir alıştırmada

Almanların ünlü yazarı Goethe, Rhein Nehri, Bremen mızıkacıları, Alman kurdu, Paskalya bayramı gibi Alman kültürüne özgü görsellere yer verilmiştir (bkz. Şekil 160).

Şekil 160. Wie bitte? A1.1. DK ülke bilgisi görsel örnek 2. Öztürk, D., İncebel, F., Balkan, F., Yıldırım, T., Canoğlu, Y. (2019). *Wie Bitte? A1.1 Lehrbuch* (s. 9). Ankara: MEB.

Alman kültürüne özgü gelenek-görenek, bayram, festival gibi önemli kültürel özelliklere zaman zaman Deutsch macht Spaβ A1.2. ders kitabında yer verilmiştir. Bu tarz etkinliklerde yalnızca Alman kültürü yerine Türkiye ve farklı ülkelere ait kültürel özellikler de karşılaştırılmalı olarak bir arada sunulmuştur. Bu kültürel özellikler kimi zaman fotoğraflarla desteklense de resimleme tekniğine de başvurulmuştur. Örneğin Avusturya, Fransa, Almanya, İspanya, Türkiye ve Çek Cumhuriyeti'ne özgü yöresel kıyafetler ve selamlaşma sözcüklerinin kendi dillerinde sunulduğu bir alıştırmada resimlerden yararlanılmıştır (bkz. Şekil 161). Fotoğraflar yerine resimlerin kullanılması bütünlük açısından kolaylık sağlasa da gerçek resimlerin kullanılması daha motive edici olabilirdi.

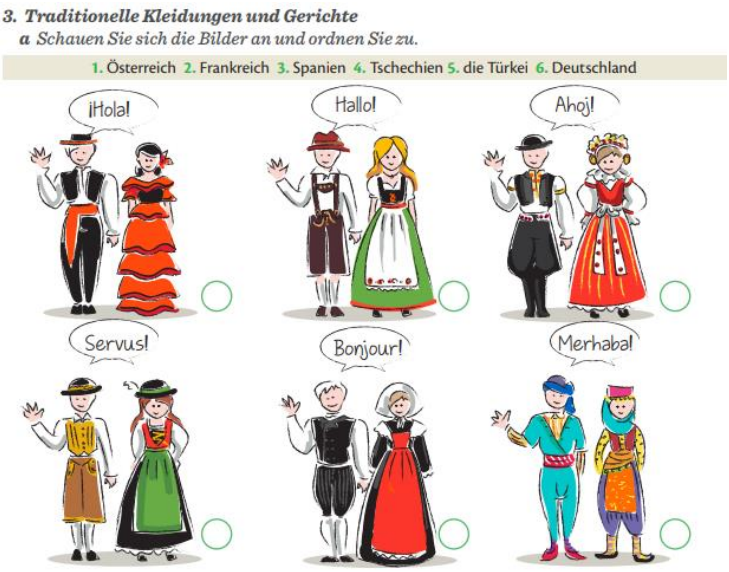

Şekil 161. Deutsch macht Spaß A1.2. DK ülke bilgisi görsel örnek 3. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaß Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 69). İzmir: MEB.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında Almanca konuşulan ülkeler ve Alman kültürüne ait klişeler görselleriyle birlikte verilmiştir (bkz. Şekil 162). Bu alıştırmada Almanların gerçekten dakik olup olmadıkları, tüm İsviçrelilerin İsviçre peyniri yiyip yemediği, tüm Alman erkeklerinin spor fanatiği olup olmadığı, Lihtenştayn'ın Avrupa'nın en küçük ülkesi olup olmadığı gibi bilgiler sunulmaktadır. Öğrenciye bu klişelerin tüm toplumu kapsayıp kapsamadığı sorulup üzerinde öğrencilerin karşılıklı olarak tartışması istenmektedir. Konuşma etkinliğini de içeren bu alıştırmada Almanlar ve Almanca konuşan toplumlarla ilgili en çok bilinen özellikler hakkında öğrencinin bilgi sahibi olması sağlanmıştır. Kullanılan görseller, öğrencinin daha iyi ve kalıcı şekilde öğrenmesini destekleyebilmektedir.

Şekil 162 Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK ülke bilgisi görsel örnek 3. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch* (s. 70). Ankara: Koza.

5.4.4.4.Alman Kültürüne Özgü Yiyeceklerle İlgili Görsellerin Kullanımı

Deutsch A1.1 ders kitabında Almanlara ait yiyecek görsellerine yer verilmiştir. Bir örnekte (bkz. Şekil 163) *Knäckebrot* (Almanlara özgü çıtır ekmek), *Wiener Schnitzel* (Viyana'ya özgü şnitzel), *Berliner* (Berlin'e özgü pankek), *Brezel* (Almanlara özgü bir tür simit), *Lakritze* (meyan kökü şekeri), *Flammkuchen* (tart), *Lebkuchen* (zencefilli çörek) gibi Almanlara özgü yiyeceklerin fotoğraflarına yer verilmiştir.

Şekil 163. Deutsch für Gymnasien DK ülke bilgisi görsel örnek 4. Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 52). Ankara: Ata.

Plus Deutsch A1.1 ders kitabında Almanlara ait yiyecek görsellerine kısmen yer verilmiştir. Görselleri verilen yiyecekler genelde çoğu kişi tarafından bilinen yiyeceklerdir. Bu yiyeceklerin hangi topluma özgü olduğundan ziyade günün hangi öğününde yendiği vurgulanmıştır. Örneğin Almanlara özgü akşam yemeği olarak ekmek üzeri peynir, yanında domates ve salatalık görseli kullanılmıştır (bkz. Şekil 164).

Şekil 164. Plus Deutsch A1.1 DK ülke bilgisi görsel örnek 4. Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 58). Ankara: Koza.

Wie bitte? A1.1. ders kitabında Almanlara ait yiyecek görsellerine zaman zaman yer verilmiştir. Örneğin yukarıda yer alan şekilde görüldüğü gibi Alman kültürüne ait Berliner (Berlin'e özgü pankek) ve Brezel (Almanlara özgü bir tür simit) görselleri bulunmaktadır.

Deutsch macht Spaβ A1.2. ders kitabında Almanlara ait yiyecek görsellerine yer verilmiştir. Bir örnekte (bkz. Şekil 165) *Schwarzwälder Kirschtorte* (kara orman pastası), *Berliner Pfannkuchen* (Berlin'e özgü pankek) ve *Kartoffelpuffer* (patatesli pankek) yiyeceklerinin tarifleri fotoğraflarla desteklenerek sunulmuştur. Metindeki bölümler okunarak görsellerle eşleştirilmesi istenmiştir. Bu gibi alıştırmalar sayesinde Alman yiyecekleri konusunda öğrenciye genel bilgi sunulabilmektedir.

Şekil 165. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK ülke bilgisi görsel örnek 4. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaβ Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 69). İzmir: MEB.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında Almanlara özgü yiyeceklerden kısmen bahsedilmiş ve bu doğrultuda pek fazla yiyecek görseli kullanılmamıştır. Örneğin bir alıştırmada Almanlara özgü sebzeli güveç tarifi görseliyle birlikte verilmiş ve görseli verilen köfte tarifinin de öğrencinin araştırarak yazması istenmektedir (bkz. Şekil 166).

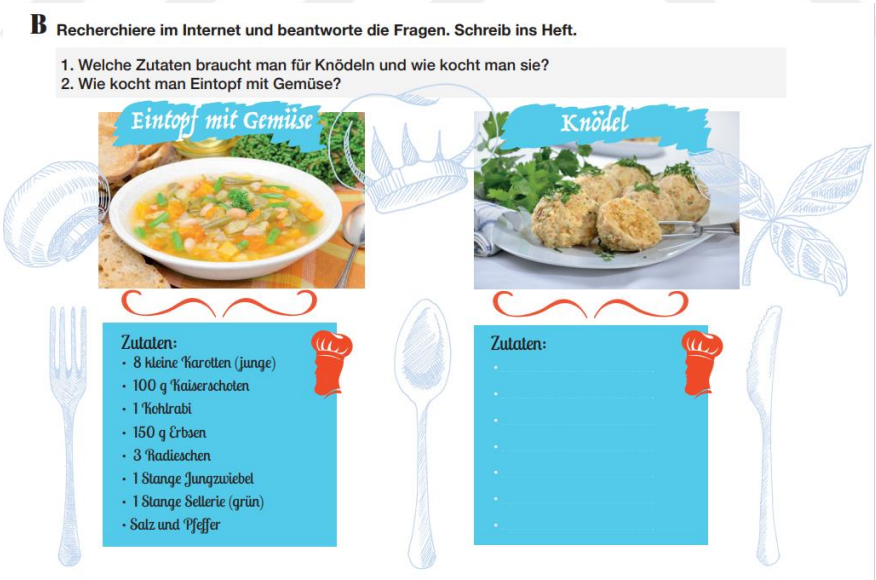

Şekil 166. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK ülke bilgisi görsel örnek 4. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch* (s. 24). Ankara: Koza.

5.4.4.5.Almanya veya Almanca Konuşulan Ülkelerin Önemli/Tarihî Yerlerine Ait Görsellerin Kullanımı

Deutsch A1.1 ders kitabında Almanya'ya ait önemli ve tarihî yerlerin fotoğrafları bulunmamaktadır. Almanca konuşulan ülkelerden yalnızca İsviçre Alpleri'nin bulunduğu bir fotoğrafa yer verilmiştir (bkz. Şekil 167).

Şekil 167. Deutsch für Gymnasien DK ülke bilgisi görsel örnek 5. Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 62). Ankara: Ata.

Plus Deutsch A1.1 ders kitabında Almanya ve Almanca konuşulan ülkelere ait önemli ve tarihî yerlerin fotoğrafları bulunmaktadır. Örneğin bir alıştırmada Lihtenştayn, Almanya, İsviçre ve Avusturya ülkelerinin bayraklarıyla gösterildiği bir harita bulunmaktadır (bkz. Şekil 168). Haritanın altında Bern, Vaduz, Viyana ve Berlin başkentlerini temsil eden fotoğraflara yer verilmiştir. Öncelikle öğrenciden haritada okla gösterilen yerlere ülke isimlerini yazması, sonrasında görsellerle başkentleri eşleştirmesi istenmektedir.

Şekil 168. Plus Deutsch A1.1 DK ülke bilgisi görsel örnek 5. Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 11). Ankara: Koza.

Wie bitte? A1.1. ders kitabında Almanya'ya ait önemli ve tarihî yerlerden yalnızca Brandenburg Kapısı görseline rastlanmaktadır.

Deutsch macht Spaβ A1.2. ders kitabında özellikle Almanya'ya ait tarihî ve önemli yerlerin görselleriyle desteklenen alıştırmalar mevcuttur. Bir örnekte (bkz. Şekil 169) bu yerlerin görselleri ve adları dinleme etkinliğiyle birlikte sunulmuştur. Metin dinlendikten sonra haritada numaralandırılmış eyaletlerin önemli ve tarihî yerlerin fotoğraflarıyla eşleştirilmesi istenmektedir. Bu görseller; Schwerin Kalesi, Hamburg Limanı, Neuschwanstein Şatosu, Konstanz Gölü'ndeki Mainau Adası, Köln Katedrali, Bremen Hikâye Evi'ne ait fotoğraflardır. Almanya'da en çok bilinen yerlerden bazılarının görselleriyle beraber Almanca öğrenen kişilere aktarılması, sadece dil yönünden değil hedef kültür hakkında da bilgi sahibi olunmasını sağlamaktadır.

Şekil 169. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK ülke bilgisi görsel örnek 5. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaβ Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 41). İzmir: MEB.

Deutsch macht Spaβ A1.2. ders kitabında Almanya'nın Hamburg, Köln ve Münih şehirleri hakkında alıştırmalar mevcuttur. Alıştırmalarda bu şehirlerin önemli yerlerini ve özelliklerini içeren bilgiler görsellerle desteklenmiştir. Örneğin bir alıştırmada yaz tatilini nerede geçireceklerini planlayan *Müller* ailesinin Hamburg'a seyahat etmeye karar vermeleri ve Hamburg'un gezilecek-görülecek yerleri üzerine ettikleri sohbeti konu alan bir diyalog yer almaktadır (bkz. Şekil 170). Diyalogdan hareketle görsellerde yer alan boşlukların doldurması istenmektedir. Metinde adları geçen *Speicherstadt* semti, *Heide Park*, *Minyatür Wunderland*, *Fernsehturm*, hayvanat bahçesi ve *Hamburg Limanı* gibi önemli yerlerin fotoğrafları kullanılmıştır. Bu alıştırma aracılığıyla öğrencinin Hamburg'un gezilecek-görülecek yerleri hakkında bilgi sahibi olabilmesi sağlanmıştır.

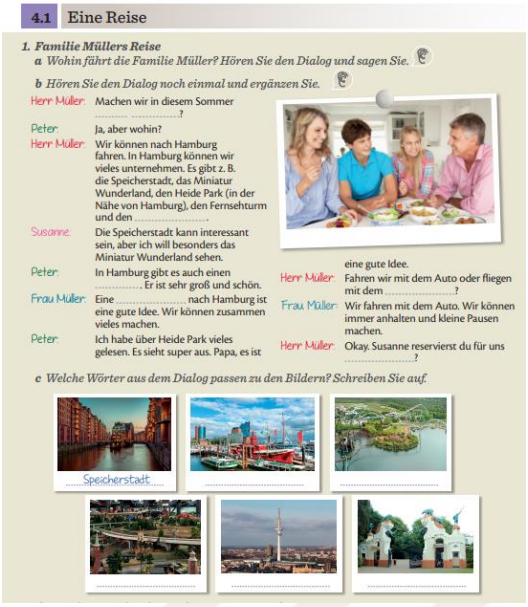

4.1 Eine Reise

1. Familie Müllers Reise

a Wohin fährt die Familie Müller? Hören Sie den Dialog und sagen Sie.

b Hören Sie den Dialog noch einmal und ergänzen Sie.

Herr Müller: Machen wir in diesem Sommer ..... ?

Peter: Ja, aber wohin?

Herr Müller: Wir können nach Hamburg fahren. In Hamburg können wir vieles unternehmen. Es gibt z. B. die Speicherstadt, das Miniatur Wunderland, den Heide Park (in der Nähe von Hamburg), den Fernsehturm und den .....

Susanne: Die Speicherstadt kann interessant sein, aber ich will besonders das Miniatur Wunderland sehen.

Peter: In Hamburg gibt es auch einen ..... Er ist sehr groß und schön.

Frau Müller: Eine ..... nach Hamburg ist eine gute Idee. Wir können zusammen vieles machen.

Peter: Ich habe über Heide Park vieles gelesen. Es sieht super aus. Papa, es ist eine gute Idee.

Herr Müller: Fahren wir mit dem Auto oder fliegen mit dem .....?

Frau Müller: Wir fahren mit dem Auto. Wir können immer anhalten und kleine Pausen machen.

Herr Müller: Okay. Susanne reservierst du für uns ..... ?

c Welche Wörter aus dem Dialog passen zu den Bildern? Schreiben Sie auf.

Speicherstadt

Şekil 170. Deutsch macht Spaß A1.2. DK ülke bilgisi görsel örnek 6. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaß Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 42). İzmir: MEB.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında zaman zaman Almanya ve Almanca konuşulan ülkelere ait önemli ve tarihî yerlerin görsellerine yer verilmiştir. Örneğin Türkiye, Fransa, İngiltere ve Almanya'daki metropollerin önemli yerlerine ait görsellerin kullanıldığı bir alıştırmada Almanya için Berlin Duvarı, Brandenburg Kapısı, Alexander Meydanı ve Alman Parlamento Binası görselleri tercih edilmiştir (bkz. Şekil 171).

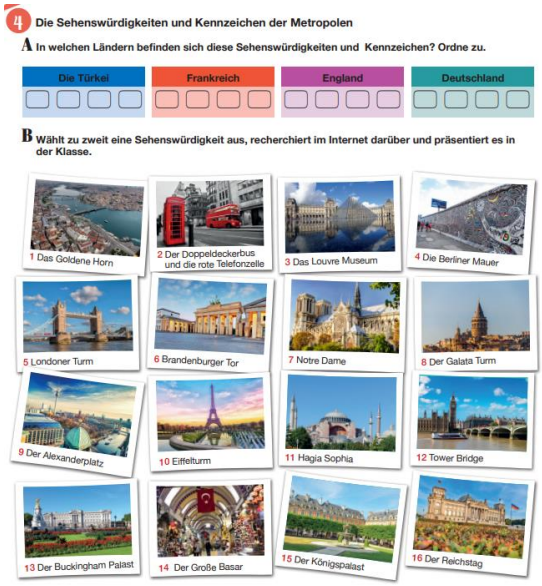

4 Die Sehenswürdigkeiten und Kennzeichen der Metropolen

A In welchen Ländern befinden sich diese Sehenswürdigkeiten und Kennzeichen? Ordne zu.

Die Türkei | Frankreich | England | Deutschland

B Wählt zu zweit eine Sehenswürdigkeit aus, recherchiert im Internet darüber und präsentiert es in der Klasse.

1 Das Goldene Horn
2 Der Doppeldeckerbus und die rote Telefonzelle
3 Das Louvre Museum
4 Die Berliner Mauer
5 Londoner Turm
6 Brandenburger Tor
7 Notre Dame
8 Der Galata Turm
9 Der Alexanderplatz
10 Eiffelturm
11 Hagia Sophia
12 Tower Bridge
13 Der Buckingham Palast
14 Der Große Basar
15 Der Königspalast
16 Der Reichstag

Şekil 171. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK ülke bilgisi görsel örnek 5. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch* (s. 80). Ankara: Koza.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında Heidelberg Üniversitesi, Köln Üniversitesi, Goethe Üniversitesi, Humboldt Üniversitesi gibi Alman üniversitelerini kısaca tanıtan metinler, görselleriyle birlikte verilmiştir (bkz. Şekil 172).

Şekil 172. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK ülke bilgisi görsel örnek 6. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch* (s. 49). Ankara: Koza.

5.4.4.6. Türkiye'ye Ait Ülke Veya Şehir Haritasına Yer Verilmesi

Deutsch A1.1 ders kitabında şehirlerin yer aldığı bir tane Türkiye haritasına yer verilmiştir (bkz. Şekil 173). Bu haritada bazı önemli yerlerin adları hangi şehre aitse okla gösterilmiştir.

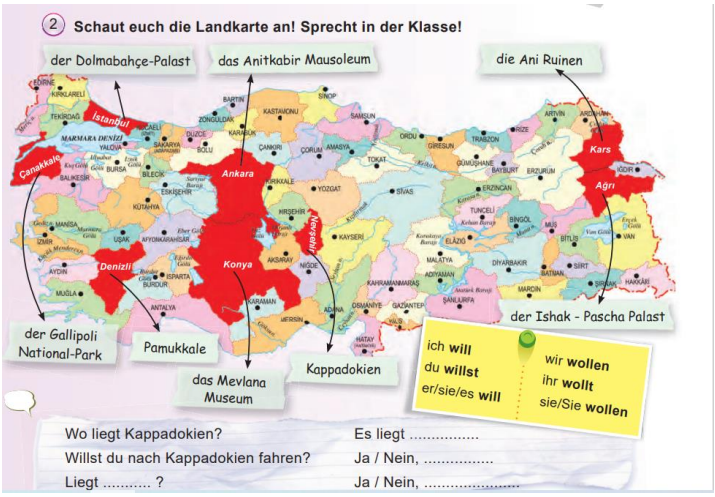

Şekil 173. Deutsch für Gymnasien DK ülke bilgisi görsel örnek 6. Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 66). Ankara: Ata.

Plus Deutsch A1.1 ders kitabında Türkiye veya Türk şehirlerine ait herhangi bir harita bulunmamaktadır.

Wie bitte? A1.1. ders kitabında Türkiye veya Türk şehirlerine ait herhangi bir harita bulunmamaktadır.

Deutsch macht Spaβ A1.2. ders kitabında yalnızca bir etkinlikte Türkiye haritasına yer verilmiştir (bkz. Şekil 174). Konuşma becerisine yönelik bu etkinlikte harita üzerinde 11 ilin hava durumu gösterilmekte ve öğrenciden şehirlerin hava durumu hakkında konuşması beklenmektedir. Haritanın yanlarında örnek konuşma cümlelerine yer verilmiştir.

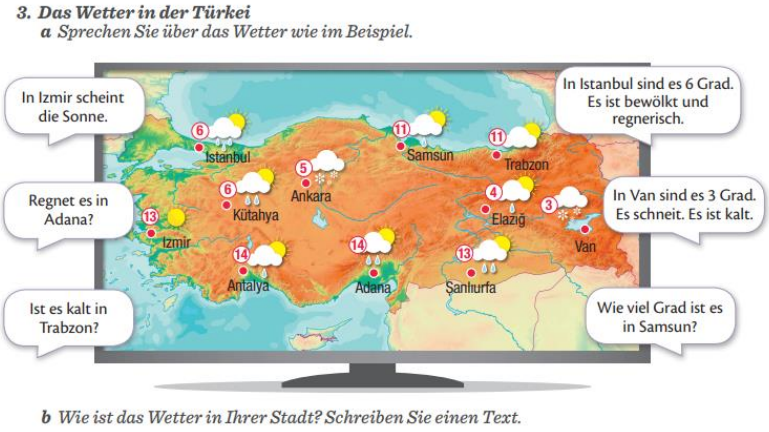

Şekil 174. Deutsch macht Spaβ A1.2. DK ülke bilgisi görsel örnek 5. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaβ Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 49). İzmir: MEB.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında Türkiye'ye ait ülke veya şehir haritası kullanılmamıştır. Ancak Avrupa'daki büyük metropollerden bahseden bir alıştırmada (bkz. Şekil 175) Avrupa haritası kullanılmıştır ve bu haritada Türkiye de vardır.

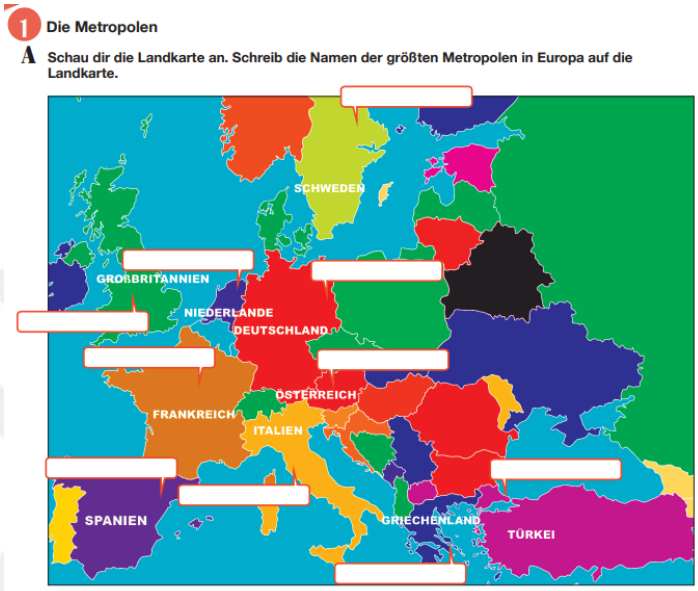

Şekil 175. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK ülke bilgisi görsel örnek 7. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch* (s. 76). Ankara: Koza.

5.4.4.7. Türk Kültürüne Ait Bayram, Festival, Gelenek-Görenek Görsellerinin Kullanımı

Deutsch A1.1 ders kitabında Türk kültürüne ait bayram, festival, gelenek-görenek görsellerine genel olarak yer verilmiştir. Örneğin *Fatma* adlı bir lise öğrencisinin kendisinden ve ailesinden bahsettiği metni destekleyen, Fatma'yı temsil eden bir fotoğraf kullanılmıştır (bkz. Şekil 176). Bu fotoğrafta, genç kızın başörtülü olduğu görülmektedir. Bu görsel aracılığıyla Türklerin Müslüman olduğu bilgisi de edinilebilmektedir.

Şekil 176. Deutsch für Gymnasien DK ülke bilgisi görsel örnek 7. Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 39). Ankara: Ata.

Plus Deutsch A1.1 ders kitabında Türk kültürüne ait bayram, festival, gelenek-görenek görsellerine genel olarak yer verilmiştir. Örneğin Ramazan Bayramı için şekerleme, lokum görseli kullanılmıştır (bkz. Şekil 177). Bu görselin tercih edilmesinin nedeni Ramazan Bayramı'nın toplum genelinde Şeker Bayramı olarak da bilinmesidir. Alıştırmada bunun dışında kullanılan mezuniyet, düğün ve doğum günü görselleri bulunmaktadır. Ancak bu günler yalnızca Türk toplumunda değil, Almanlarda da kutlanılan önemli günlerdir.

Şekil 177. Plus Deutsch A1.1 DK ülke bilgisi görsel örnek 6. Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 62). Ankara: Koza.

Wie bitte? A1.1. ders kitabında Türk kültürüne ait bayram, festival, gelenek-görenek görsellerine genel olarak yer verilmiştir. Örneğin *Aleyna* adlı bir genç kızın yaşamından bahsedilen bir metni destekleyen, Aleyna'yı temsil eden bir fotoğraf kullanılmıştır (bkz.

Şekil 178). Bu fotoğrafta, genç kızın başörtülü olduğu görülmektedir. Bu görsel aracılığıyla Türk kültürüne ait baş örtme inancı bilgisi edinilebilmektedir.

Şekil 178. Wie bitte? A1.1. DK ülke bilgisi görsel örnek 3. Öztürk, D., İncebel, F., Balkan, F., Yıldırım, T., Canoğlu, Y. (2019). *Wie Bitte? A1.1 Lehrbuch* (s. 89). Ankara: MEB.

Deutsch macht Spaβ A1.2. ders kitabında Türklere ait kültürel özelliklerin yer aldığı etkinlikler bulunmakta ve bu etkinlikler görsellerle desteklenmektedir. Bir örnekte (bkz. Şekil 179) Türklerin de kutladığı Müslümanlara ait dinî bayramlar (Ramazan ve Kurban Bayramı) ve Almanların dinî bayramı olan Noel hakkında bilgi veren bir metin bulunmaktadır. Bu metinde bulunan boşlukların metni dinletildikten sonra doldurulması istenmektedir. Bu metin için iki görsel kullanılmıştır. İlk görselde kırmızı bir çocuk ayakkabısı ve şekerleme fotoğrafı bulunmaktadır. Türklerde bayramlarda çocuklara kıyafet, ayakkabı gibi hediyeler alınmaktadır. Ayakkabı fotoğrafı metinde de geçen bu kültürel özelliği temsil etmektedir. Ramazan Bayramı'nın diğer bir adının Şeker Bayramı olması ve bayramlarda misafire şekerleme ikram edilmesi, şekerleme fotoğraflarının kullanılmasını açıklamaktadır. Diğer bir görsel Almanların Noel bayramını temsil etmektedir. Bu fotoğrafta Noel ritüeli için önemli olan Paskalya yumurtalarını boyayan bir aile görseli bulunmaktadır.

2. Sitten und Bräuche in der Türkei und in Deutschland

a Hören Sie den Text und ergänzen Sie.

In der Türkei gibt es sehr viele Sitten und Bräuche. Jede Region hat eigene Traditionen und Gewohnheiten. Neben den nationalen Feiertagen gibt es auch religiöse Feste. Beim Ramadan fasten die Moslems tagsüber. Mit dem Abendsgebetsruf dürfen sie wieder essen und trinken. Die Fastentage dauern einen Monat lang. Man kauft ..... für die Kinder. Sie bekommen auch ..... und ..... Man nennt das Ramadanfest auch Zuckerfest. Zum Opferfest opfert man z. B. Ziegen, Schafe, Kühe. Ein Teil von dem geopferten Tier ..... man den armen Menschen. Bei den Festen kommt meistens ..... zusammen.

In Deutschland hat das ..... eine wichtige Bedeutung. In den Schulen stellt man Weihnachtsmärkte aus und bastelt viele ....., z. B. Poskarten, Kerzen, Adventskalender und Engeln. Die Schüler schmücken einen ..... und legen die Geschenke unter den Tannenbaum. Manche Schüler backen Kuchen und Weihnachtsplätzchen. Sie schreiben auch ..... Das macht den Schülern viel Spaß. Am Abend besuchen die Familienmitglieder die Verwandten und essen zusammen das Abendessen.

b Lesen Sie den Text und beantworten Sie die Fragen.

1. Wie lange dauert der Ramadan?
2. Was bekommen die Kinder?
3. Welche Tiere opfert man zum Opferfest?
4. Was hat eine wichtige Bedeutung in Deutschland?
5. Was legen die Schüler unter den Tannenbaum?
6. Wer schreibt Wunschzettel?

Şekil 179. Deutsch macht Spaß A1.2. DK ülke bilgisi görsel örnek 6. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaß Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 68). İzmir: MEB.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında festival, bayramlarla ilgili görsel bulunmamaktadır. Ancak Türk gelenek-göreneklerivle ilgili kısmen görseller kullanılmıştır. Örneğin *Bay Öztürk* ve *Bay Baumann* arasında geçen bir diyalogda Türk kahvesi kültüründen bahsedilmektedir (bkz. Şekil 180). Bu metin için Türk kahvesinin sunumunun bir fotoğrafı kullanılmıştır.

6 Nach dem Essen

A Lies den Text und unterstreiche das richtige Wort.

Sie haben zusammen zu Abend gegessen und nach dem Essen ist die Frage gekommen:

Frau Öztürk : Wie trinkt ihr euren Kaffee?

Herr Baumann : Mit Milch ohne Zucker.

Herr Öztürk : Wir trinken hier meistens türkischen Kaffee, nur selten Filterkaffee, wie es in Deutschland beliebt ist. Unser Kaffee trinkt man mit oder ohne Zucker, mild oder stark. Aber ohne Milch.

Herr Baumann : Also einen mit wenig Zucker bitte.

Frau Baumann : Ich möchte gern ohne Zucker. Darf ich dabei sein? Denn ich möchte gern lernen, wie man einen türkischen Kaffee kocht.

Frau Öztürk : Wir trinken eigentlich nach dem Essen Tee. Aber wir haben erfahren, dass die Deutschen lieber Kaffee trinken.

Frau Baumann : Ja, stimmt. Wir trinken lieber Kaffee, besonders Filterkaffee. Auch andere Kaffesorten trinkt man in den Cafés.

Şekil 180. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK ülke bilgisi görsel örnek 8. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch* (s. 25). Ankara: Koza.

5.4.4.8. Türk Kültürüne Özgü Yiyeceklerle İlgili Görsellerin Kullanımı

Deutsch A1.1 ders kitabında Türklere özgü yiyeceklerle ilgili görsellere yer verilmiştir. Örneğin bir alıştırmada kuru fasulye, et köfte ve patates salatası fotoğraflarına yer verilmiştir (bkz. Şekil 181).

Şekil 181. Deutsch für Gymnasien DK ülke bilgisi görsel örnek 8. Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 56). Ankara: Ata.

Plus Deutsch A1.1 ders kitabında Türklere özgü yiyeceklerle ilgili görsellere yer verilmiştir. Örneğin bir alıştırmada Türklere özgü hazırlanmış kavurma ile domates çorbası ve mercimek çorbası görselleri yer almaktadır (bkz. Şekil 182).

Şekil 182. Plus Deutsch A1.1 DK ülke bilgisi görsel örnek 7. Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 61). Ankara: Koza.

Wie bitte? A1.1. ders kitabında Türklere özgü yiyeceklere özellikle yer verilmemiş ancak bazı alıştırmalarda kullanılan görsellerde her iki kültüre ait yiyeceklere rastlanmaktadır. Örneğin bir alıştırmada (bkz. Şekil 183) okul kermesinden bahsedilen bir metni destekleyen bir fotoğrafta pasta, kurabiye ve kek çeşitleri bulunmaktadır.

Şekil 183. Wie bitte? A1.1. DK ülke bilgisi görsel örnek 4. Öztürk, D., İncebel, F., Balkan, F., Yıldırım, T., Canoğlu, Y. (2019). *Wie Bitte? A1.1 Lehrbuch* (s. 67). Ankara: MEB.

Deutsch macht Spaß A1.2. ders kitabında Türk kültürüne özgü yiyecekler görselleriyle birlikte kullanılmıştır. Bir örnekte (bkz. Şekil 184) altı çeşit yiyecek görseli verilmiş ve bu görsellere ait metnin dinlenmesi ve Türklere ait yemeklerin işaretlenmesi istenmiştir. Metinde geçmeyen yemeklerin çeldirici seçenek olması dışında bir işlevi bulunmamaktadır. Bunun yerine Alman yemeklerinin görselleri kullanılabilirdi.

Şekil 184. Deutsch macht Spaß A1.2. DK ülke bilgisi görsel örnek 7. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaß Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 82). İzmir: MEB.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında Türk kültürüne özgü yiyeceklerle ilgili görsellere yer verilmemiştir.

5.4.4.9. Türkiye'nin Önemli veya Tarihî Yerlerine Ait Görsellerin Kullanımı

Deutsch A1.1 ders kitabında önemli yerlerden bahsedilmiş ancak yalnızca Kapadokya'nın fotoğrafı gibi çok az sayıda görsele yer verilmiştir.

Plus Deutsch A1.1 ders kitabında Türkiye'deki önemli ve tarihî yerlerin görsellerine az sayıda yer verilmiştir. Örneğin bir alıştırmada yalnızca Sultan Ahmet Camisi fotoğrafı kullanılmıştır (bkz. Şekil 185).

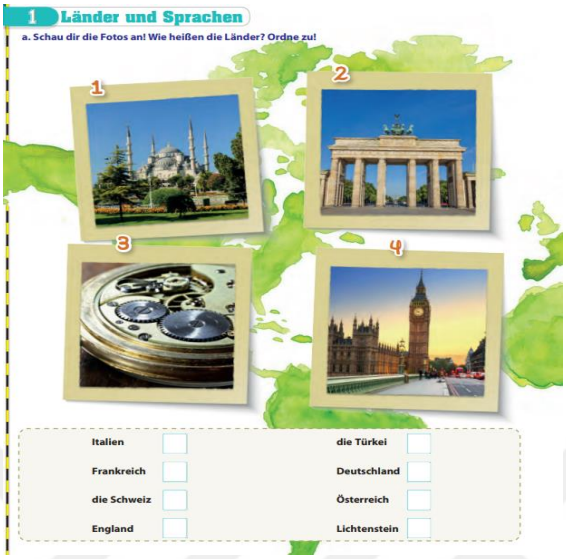

Şekil 185. Plus Deutsch A1.1 DK ülke bilgisi görsel örnek 8. Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch* (s. 12). Ankara: Koza.

Wie bitte? A1.1. ders kitabında Türkiye'deki önemli ve tarihî yerlerin görsellerine yer verilmemiştir.

Deutsch macht Spaβ A1.2. ders kitabında Türkiye'deki önemli yerlere ait görseller mevcuttur. Bir örnekte (bkz. Şekil 186) *John*, *Peri*, *Maria* ve *Alper* adlı kişilerin; Alanya, Karadeniz, İç Anadolu ve Ege bölgesinde bulunan önemli yerler hakkında görüşlerini bildiren metinler bulunmaktadır. Her bir metin için bir fotoğraf kullanılmış ve görsellerin altına boşluklar yerleştirilmiştir. Bu metinleri bildiren kişilerle dört yöreye ait fotoğrafların eşleştirilmesi istenmiştir.

Şekil 186. Deutsch macht Spaß A1.2. DK ülke bilgisi görsel örnek 8. Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaß Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch* (s. 45). İzmir: MEB.

Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. ders kitabında Türkiye'nin önemli ve tarihî yerlerine ait görseller kullanılmıştır. Örneğin kitapta İstanbul'un gezilecek-görülecek yerlerinin bulunduğu bir broşür bulunmaktadır (bkz. Şekil 187). Broşürde; Topkapı Sarayı, Kız Kulesi, Sultan-Ahmet Camisi, Ayasofya Müzesi, Yerebatan Sarnıcı, Galata Kulesi, Kapalı Çarşı, Süleymaniye Camisi görselleriyle birlikte tanıtılmıştır. Öğrenciden bu görsellerle tanıtımları inceleyerek nereleri gezdiği konusunda bilgi vermesi beklenmektedir.

Şekil 187. Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1. DK ülke bilgisi görsel örnek 9. Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch* (s. 82). Ankara: Koza.

5.4.4.10. Cinsiyete Göre Fotoğraf Sayıları

Tablo 15

Cinsiyete Göre Fotoğraf Sayıları

Cinsiyete göre fotoğraf sayıları	Deutsch für Gymnasien	Plus Deutsch	Wie bitte?	Deutsch macht Spaβ	Mein Schlüssel zu Deutsch
Kadın fotoğraf sayısı	66	64	63	61	64
Erkek fotoğraf sayısı	56	49	58	44	72
Kadın ve erkek karışık fotoğraf sayısı	34	30	54	33	22

Tablo 15'te beş kitaba ait cinsiyete göre fotoğraf sayıları incelenmiştir. Kitaplardaki kadın fotoğraf sayıları "Deutsch für Gymnasien" kitabında 66, "Plus Deutsch" kitabında 64, "Wie bitte?" kitabında 63, "Deutsch macht Spaβ" kitabında 61 ve "Mein Schlüssel zu Deutsch" kitabında 64'tür. Kitaplardaki erkek fotoğraf sayıları "Deutsch für Gymnasien" kitabında 56, "Plus Deutsch" kitabında 49, "Wie bitte?" kitabında 58, "Deutsch macht Spaβ" kitabında 44 ve "Mein Schlüssel zu Deutsch" kitabında 72'dir. Kitaplardaki kadın ve erkek karışık fotoğraf sayıları "Deutsch für Gymnasien" kitabında 34, "Plus Deutsch" kitabında 30, "Wie bitte?" kitabında 54, "Deutsch macht Spaβ" kitabında 33 ve "Mein Schlüssel zu Deutsch" kitabında 22'dir. Buna göre kadın fotoğrafı en çok "Deutsch für Gymnasien" kitabında, erkek fotoğrafı en çok "Mein Schlüssel zu Deutsch" kitabında, kadın ve erkek karışık fotoğraf ise en çok "Wie bitte?" kitabında bulunmaktadır.

5.5. Almanca Öğretmenlerinin Almanca Ders Kitaplarındaki Görsel Ögeler Hakkındaki Görüşleri

Almanca öğretmenlerine derslerde hangi Almanca ders kitabını kullanmayı tercih ettikleri sorulmuş ve öğretmenlerden aynı anda birden fazla kaynak kitap kullandıklarını belirtenler olmuştur. Öğretmenlerin kaynak kitabı kullanma durumları Tablo 16'da sunulmuştur.

Tablo 16

Almanca Derslerinde Kullanılan Kaynak Kitaplar

Ders Kitabı	Kullanıyor	Kullanmıyor
Plus Deutsch A1.1	48	52
Wie Bitte? A1.1	61	39
Deutsch für Gymnasien A1.1	52	48
Deutsch macht Spaβ A1.2	84	16
Deutsch macht Spaβ A2.1	18	82
Deutsch macht Spaβ A2.2	9	91
Mein Schlüssel zu Deutsch-B1.1	2	98
Mein Schlüssel zu Deutsch-B1.2	1	99

Tablo 16 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin en çok kullandıkları Almanca ders kitaplarının Deutsch macht Spaβ A1.2 (n = 84), Wie-Bitte-A1.1 (n = 61), Deutsch für Gymnasien A1.1 (n = 52) ve Plus Deutsch A1.1 (n = 48) olduğu görülmektedir. Deutsch macht Spaβ A2.1 ders kitabını 18 öğretmen, Deutsch macht Spaβ A2.2 ders kitabını 9 öğretmen, Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1 ders kitabını 2 öğretmen ve Mein Schlüssel zu Deutsch B1.2 ders kitabını 1 öğretmen kullandığını belirtmiştir. Öğretmenlerin kullandıkları Almanca ders kitabına göre Almanca ders kitabındaki görsel ögeler hakkındaki görüşleri yaygın olarak kullanılan kitaplar üzerinden incelenmiştir.

Almanca öğretmenlerinin Almanca ders kitabındaki görsel malzeme hakkındaki genel görüşleri Tablo 17'de sunulmuştur.

Tablo 17

Almanca Öğretmenlerinin Almanca Ders Kitabındaki Görsel Malzeme Hakkındaki Genel Görüşleri

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{X}$
1.	Kullandığım Almanca ders kitabının kâğıt kalitesi iyidir.	4	8	28	47	13	3,57
2.	Almanca ders kitabının baskı kalitesi iyidir.	4	11	27	48	10	3,49
3.	Kitap kapağı, öğrencilerin yaşına uygun ve ilgi çekici bir şekilde tasarlanmıştır.	6	26	36	28	4	2,98
4.	Kapak tasarımında kullanılan görsel ögeler kitabın içeriğini yansıtmaktadır.	3	19	31	42	5	3,27

5.	Kitabın kullanımına kılavuzluk eden bölümde kitapta yer alan simgelerin (ikon, sembol vb.) tümü tanıtılmıştır.	2	5	13	63	17	3,88
6.	Sayfa tasarımları görsel algıyı kolaylaştıracak şekilde düzenlenmiştir.	1	15	39	38	7	3,35
7.	Kullandığım kitapta görsel ögelere yeterince yer verilmiştir.	3	14	32	44	7	3,38
8.	Kullandığım kitabın görsel ögelerinin tasarımı (resimleme, fotoğraf, grafik, şema vb.) öğrenci seviyesine (yaşına, deneyimine vb.) uygundur.	5	16	29	45	5	3,29
9.	Görseller (çizim, fotoğraf vb.) konunun niteliğine ve etkinliğin türüne bağlı olarak kitap bütününde tutarlı bir bütünlük içerisindedir.	5	12	34	43	6	3,33
10.	Kitapta kullanılan her bir görselin işlevsel amacı (öğretim boyutu) bulunmaktadır.	3	11	44	35	7	3,32
11.	Kitapta dil bilgisi öğretiminde kullanılan görsel ögeler (tablo, farklı yazı boyutu/yazı rengi, kalın/eğik yazı, oklar vb.) öğrencinin dil bilgisi konusunu daha kolay anlamasına yardımcı olmuştur.	6	17	42	27	8	3,14
12.	Kitapta dil bilgisi öğretiminde kullanılan görsel ögeler (tablo, farklı yazı boyutu/yazı rengi, kalın/eğik yazı, oklar vb.) öğrencinin dil bilgisi konusunu kalıcı olarak öğrenmesini desteklemiştir.	5	21	50	21	3	2,96
13.	Sayfalardaki görsel ögeler sistematik bir bütünlüğe sahiptir. (Örneğin ana ve alt başlıkların punto, renk ve yazı tipi vb. özellikleri metinden ayırt edilecek ve konuyu toparlayacak şekilde bir sistematiğe sahiptir.)	2	10	38	43	7	3,43
14.	Kitapta kullanılan görsel ögeler (fotoğraf, resim vb.) öğrencilerin sözlü iletişime geçmesini kolaylaştırıcı niteliktedir.	7	25	42	21	5	2,92
15.	Kitapta kullanılan görsel ögeler öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerinin (hikâye yazma, diyalog yazma vb.) gelişimine olumlu katkı sağlayıcı niteliktedir.	6	32	43	15	4	2,79
16.	Kitapta görsel ögelerle anlatılan sözcükler öğrencilerin yeni sözcükleri daha kolay öğrenmelerini destekleyicidir.	4	24	47	22	3	2,96
17.	Kitapta kullanılan görsel ögeler öğrencilerin metin çözümlemesini destekleyici niteliktedir.	3	23	41	26	7	3,11
18.	Sayfalarda kullanılan arka plan rengi ile sözel/yazılı ve görsel ögelerin renklendirmesinde okumayı kolaylaştıracak bir tasarım mevcuttur.	2	14	46	31	7	3,27
19.	Görseller ve görsellerin içinde yer alan sözel/yazılı ögeler okunabilir niteliktedir.	2	2	28	58	10	3,72
20.	Görseller ve görsellerin içinde yer alan sözel/yazılı ögeler belirgindir.	2	1	31	55	11	3,72
21.	İçerik öğrenmeyi destekleyecek sayıda çeşitlilikte görsellerle zenginleştirilmiştir.	7	22	39	26	6	3,02

22. İçerik amaca hizmet eder nitelikte çeşitlilikte görsellerle zenginleştirilmiştir.	8	20	40	26	6	3,02
23. İçerik metinle bütünlük oluşturacak çeşitlilikte görsellerle zenginleştirilmiştir.	7	17	40	29	7	3,12
24. Metinlerde vurgulama amaçlı kullanılan çeşitli yöntemler (kalın karakter kullanımı, italik yazı, renklendirme, tırnak içine alma vb.) bütünlüğü bozmayacak şekilde başarılı bir biçimde kullanılmıştır.	4	12	44	34	6	3,26
25. Kitapta kullanılan görsel ögelerin ilgi çekici olması öğrencinin ders motivasyonunu arttırıcı niteliktedir.	6	23	35	21	15	3,16
26. Kitaptaki resimlemelerin güncel olması öğrencinin konunun içeriğiyle ilgilenmesini sağlar.	4	18	18	27	33	3,67
27. Kitaptaki resimlemelerin güncel olması Almancayı kullanmaya teşvik eder.	4	19	14	29	34	3,70
28. Kitapta Almanya'daki günlük yaşamı yansıtan fotoğrafların bulunması öğrencinin konu içeriğiyle ilgilenmesini sağlar.	5	10	16	29	40	3,89
29. Kitapta Almanya'daki günlük yaşamı yansıtan fotoğrafların bulunması öğrencileri Almancayı kullanmada motive eder.	5	12	15	26	42	3,88
30. Kitapta kullanılan orijinal görsel ögeler (fotoğraf/resim/karikatür) dersin konusuna olan ilginin artmasında etkili olacak niteliktedir.	6	17	22	30	25	3,51
31. Kitapta hedef kültürü ele alan metinlerin görsel ögelerle desteklenmesi öğrencilerin o kültürle ilgili bilgi edinimine katkı sağlayıcı niteliktedir.	5	13	28	27	27	3,58
32. Kitapta hedef kültürü tanıtan görsel ögeler öğrencilerin yabancı kültüre olan ilgi ve merakını artırıcı niteliktedir.	6	19	31	28	16	3,29
33. Kitapta hedef ülke ve kültürü yansıtan görsel ögelerin zenginliği ve içeriği öğrencilerin Almanya ve Almanlara yönelik olumlu bir tutum geliştirmelerini sağlayıcı niteliktedir.	7	18	31	27	17	3,29
34. Kitapta Türkiye ve Türk kültürüne ait görsel ögelere yer verilir.	4	4	32	45	15	3,63
35. Kitapta Türkiye ve Türk kültürüne ait görsel ögelere yer verilmesi öğrencileri karşılaştırmaya sevk ederek hem kendi ülke/kültürüne hem de yabancı ülke/kültüre yönelik eleştirel bir tutum içine girmesini destekleyici niteliktedir.	6	6	27	44	17	3,60
36. Kullandığım kitabı sadece görsellik kriterine göre değerlendirirsem tekrar bu kitabı seçerim.	23	25	32	13	7	2,56

$\bar{X}$:Ortalama

Tablo 17 incelendiğinde "Kullandığım Almanca ders kitabının kâğıt kalitesi iyidir." maddesine öğretmenlerin 4'ünün kesinlikle katılmıyorum, 8'inin katılmıyorum, 28'inin kısmen katılıyorum, 47'sinin katılıyorum ve 13'ünün kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği görülmektedir. "Almanca ders kitabının baskı kalitesi iyidir." maddesine

öğretmenlerin 4'ünün kesinlikle katılmıyorum, 11'inin katılmıyorum, 27'sinin kısmen katılıyorum, 48'inin katılıyorum ve 10'unun kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği belirlenmiştir. "Kitap kapağı, öğrencilerin yaşına uygun ve ilgi çekici bir şekilde tasarlanmıştır." maddesine öğretmenlerin 6'sının kesinlikle katılmıyorum, 26'sının katılmıyorum, 36'sının kısmen katılıyorum, 28'inin katılıyorum ve 4'ünün kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği tespit edilmiştir. "Kapak tasarımında kullanılan görsel ögeler kitabın içeriğini yansıtmaktadır." maddesine öğretmenlerin 3'ünün kesinlikle katılmıyorum, 19'unun katılmıyorum, 31'inin kısmen katılıyorum, 42'sinin katılıyorum ve 5'inin kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği saptanmıştır. "Kitabın kullanımına kılavuzluk eden bölümde kitapta yer alan simgelerin (ikon, sembol vb.) tümü tanıtılmıştır." maddesine öğretmenlerin 2'sinin kesinlikle katılmıyorum, 5'inin katılmıyorum, 13'ünün kısmen katılıyorum, 63'ünün katılıyorum ve 17'sinin kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği belirlenmiştir. "Sayfa tasarımları görsel algıyı kolaylaştıracak şekilde düzenlenmiştir." maddesine öğretmenlerin 1'nin kesinlikle katılmıyorum, 15'inin katılmıyorum, 39'unun kısmen katılıyorum, 38'inin katılıyorum ve 7'sinin kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği belirlenmiştir. "Kullandığım kitapta görsel ögelere yeterince yer verilmiştir." maddesine öğretmenlerin 3'ünün kesinlikle katılmıyorum, 14'ünün katılmıyorum, 32'sinin kısmen katılıyorum, 44'ünün katılıyorum ve 7'sinin kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği tespit edilmiştir. "Kullandığım kitabın görsel ögelerinin tasarımı (resimleme, fotoğraf, grafik, şema vb.) öğrenci seviyesine (yaşına, deneyimine vb.) uygundur." maddesine öğretmenlerin 5'inin kesinlikle katılmıyorum, 16'sının katılmıyorum, 29'unun kısmen katılıyorum, 45'inin katılıyorum ve 5'inin kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği belirlenmiştir. "Görseller (çizim, fotoğraf vb.) konunun niteliğine ve etkinliğin türüne bağlı olarak kitap bütününde tutarlı bir bütünlük içerisindedir." maddesine öğretmenlerin 5'inin kesinlikle katılmıyorum, 12'sinin katılmıyorum, 34'ünün kısmen katılıyorum, 43'ünün katılıyorum ve 6'sının kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği ortaya konulmuştur. "Kitapta kullanılan her bir görselin işlevsel amacı (öğretim boyutu) bulunmaktadır." maddesine öğretmenlerin 3'ünün kesinlikle katılmıyorum, 11'inin katılmıyorum, 44'ünün kısmen katılıyorum, 35'inin katılıyorum ve 7'sinin kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği saptanmıştır. "Kitapta dil bilgisi öğretiminde kullanılan görsel ögeler (tablo, farklı yazı boyutu/yazı rengi, kalın/eğik yazı, oklar vb.) öğrencinin dil bilgisi konusunu daha kolay anlamasına yardımcı olmuştur." maddesine öğretmenlerin 6'sının kesinlikle katılmıyorum, 17'sinin katılmıyorum, 42'sinin

kısmen katılıyorum, 27'sinin katılıyorum ve 8'inin kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği belirlenmiştir. "Kitapta dil bilgisi öğretiminde kullanılan görsel ögeler (tablo, farklı yazı boyutu/yazı rengi, kalın/eğik yazı, oklar vb.) öğrencinin dil bilgisi konusunu kalıcı olarak öğrenmesini desteklemiştir." maddesine öğretmenlerin 5'inin kesinlikle katılmıyorum, 21'inin katılmıyorum, 50'sinin kısmen katılıyorum, 21'inin katılıyorum ve 3'ünün kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği belirlenmiştir. "Sayfalardaki görsel ögeler sistematik bir bütünlüğe sahiptir. (Örneğin ana ve alt başlıkların punto, renk ve yazı tipi vb. özellikleri metinden ayırt edilecek ve konuyu toparlayacak şekilde bir sistematiğe sahiptir.)" maddesine öğretmenlerin 2'sinin kesinlikle katılmıyorum, 10'unun katılmıyorum, 38'inin kısmen katılıyorum, 43'ünün katılıyorum ve 7'sinin kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği belirlenmiştir. "Kitapta kullanılan görsel ögeler (fotoğraf, resim vb.) öğrencilerin sözlü iletişime geçmesini kolaylaştırıcı niteliktedir." maddesine öğretmenlerin 7'sinin kesinlikle katılmıyorum, 25'inin katılmıyorum, 42'sinin kısmen katılıyorum, 21'inin katılıyorum ve 5'inin kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği ortaya konulmuştur. "Kitapta kullanılan görsel ögeler öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerinin (hikâye yazma, diyalog yazma vb.) gelişimine olumlu katkı sağlayıcı niteliktedir." maddesine öğretmenlerin 6'sının kesinlikle katılmıyorum, 32'sinin katılmıyorum, 43'ünün kısmen katılıyorum, 15'inin katılıyorum ve 4'ünün kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği tespit edilmiştir. "Kitapta görsel ögelerle anlatılan sözcükler öğrencilerin yeni sözcükleri daha kolay öğrenmelerini destekleyicidir." maddesine öğretmenlerin 4'ünün kesinlikle katılmıyorum, 24'ünün katılmıyorum, 47'sinin kısmen katılıyorum, 22'sinin katılıyorum ve 3'ünün kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği saptanmıştır. "Kitapta kullanılan görsel ögeler öğrencilerin metin çözümlemesini destekleyici niteliktedir." maddesine öğretmenlerin 3'ünün kesinlikle katılmıyorum, 23'ünün katılmıyorum, 41'inin kısmen katılıyorum, 26'sının katılıyorum ve 7'sinin kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği belirlenmiştir. "Sayfalarda kullanılan arka plan rengi ile sözel/yazılı ve görsel ögelerin renklendirmesinde okumayı kolaylaştıracak bir tasarım mevcuttur." maddesine öğretmenlerin 2'sinin kesinlikle katılmıyorum, 14'ünün katılmıyorum, 46'sının kısmen katılıyorum, 31'inin katılıyorum ve 7'sinin kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği ortaya konulmuştur. "Görseller ve görsellerin içinde yer alan sözel/yazılı ögeler okunabilir niteliktedir." maddesine öğretmenlerin 2'sinin kesinlikle katılmıyorum, 2'sinin katılmıyorum, 28'inin kısmen katılıyorum, 58'inin katılıyorum ve 10'unun kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği belirlenmiştir. "Görseller ve görsellerin içinde yer alan sözel/yazılı ögeler belirgindir."

maddesine öğretmenlerin 2'sinin kesinlikle katılmıyorum, 1'inin katılmıyorum, 31'inin kısmen katılıyorum, 55'inin katılıyorum ve 11'inin kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği tespit edilmiştir. "İçerik öğrenmeyi destekleyecek sayıda çeşitlilikte görsellerle zenginleştirilmiştir." maddesine öğretmenlerin 7'sinin kesinlikle katılmıyorum, 22'sinin katılmıyorum, 39'unun kısmen katılıyorum, 26'sının katılıyorum ve 6'sının kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği saptanmıştır. "İçerik amaca hizmet eder nitelikte çeşitlilikte görsellerle zenginleştirilmiştir." maddesine öğretmenlerin 8'inin kesinlikle katılmıyorum, 20'sinin katılmıyorum, 40'ının kısmen katılıyorum, 26'sının katılıyorum ve 6'sının kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği ortaya konulmuştur. "İçerik metinle bütünlük oluşturacak çeşitlilikte görsellerle zenginleştirilmiştir." maddesine öğretmenlerin 7'sinin kesinlikle katılmıyorum, 17'sinin katılmıyorum, 40'ının kısmen katılıyorum, 29'unun katılıyorum ve 7'sinin kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği ortaya konulmuştur. "Metinlerde vurgulama amaçlı kullanılan çeşitli yöntemler (kalın karakter kullanımı, italik yazı, renklendirme, tırnak içine alma vb.) bütünlüğü bozmayacak şekilde başarılı bir biçimde kullanılmıştır." maddesine öğretmenlerin 4'ünün kesinlikle katılmıyorum, 12'sinin katılmıyorum, 44'ünün kısmen katılıyorum, 34'ünün katılıyorum ve 6'sının kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği saptanmıştır. "Kitapta kullanılan görsel ögelerin ilgi çekici olması öğrencinin ders motivasyonunu arttırıcı niteliktedir." maddesine öğretmenlerin 6'sının kesinlikle katılmıyorum, 23'ünün katılmıyorum, 35'inin kısmen katılıyorum, 21'inin katılıyorum ve 15'inin kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği belirlenmiştir. "Kitaptaki resimlemelerin güncel olması öğrencinin konunun içeriğiyle ilgilenmesini sağlar." maddesine öğretmenlerin 4'ünün kesinlikle katılmıyorum, 18'inin katılmıyorum, 18'inin kısmen katılıyorum, 27'sinin katılıyorum ve 33'ünün kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği tespit edilmiştir. "Kitaptaki resimlemelerin güncel olması Almancayı kullanmaya teşvik eder." maddesine öğretmenlerin 4'ünün kesinlikle katılmıyorum, 19'unun katılmıyorum, 14'ünün kısmen katılıyorum, 29'unun katılıyorum ve 34'ünün kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği belirlenmiştir. "Kitapta Almanya'daki günlük yaşamı yansıtan fotoğrafların bulunması öğrencinin konu içeriğiyle ilgilenmesini sağlar." maddesine öğretmenlerin 5'inin kesinlikle katılmıyorum, 10'unun katılmıyorum, 16'sının kısmen katılıyorum, 29'unun katılıyorum ve 40'ının kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği tespit edilmiştir. "Kitapta Almanya'daki günlük yaşamı yansıtan fotoğrafların bulunması öğrencileri Almancayı kullanmada motive eder." maddesine öğretmenlerin 5'inin kesinlikle katılmıyorum, 12'sinin katılmıyorum, 15'inin

kısmen katılıyorum, 26'sının katılıyorum ve 42'sinin kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği saptanmıştır. "Kitapta kullanılan orijinal görsel ögeler (fotoğraf/resim/karikatür) dersin konusuna olan ilginin artmasında etkili olacak niteliktedir." maddesine öğretmenlerin 6'sının kesinlikle katılmıyorum, 17'sinin katılmıyorum, 22'sinin kısmen katılıyorum, 30'unun katılıyorum ve 25'inin kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği ortaya konulmuştur. "Kitapta hedef kültürü ele alan metinlerin görsel ögelerle desteklenmesi öğrencilerin o kültürle ilgili bilgi edinimine katkı sağlayıcı niteliktedir." maddesine öğretmenlerin 5'inin kesinlikle katılmıyorum, 13'ünün katılmıyorum, 28'inin kısmen katılıyorum, 27'sinin katılıyorum ve 27'sinin kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği belirlenmiştir. "Kitapta hedef kültürü tanıtan görsel ögeler öğrencilerin yabancı kültüre olan ilgi ve merakını artırıcı niteliktedir." maddesine öğretmenlerin 6'sının kesinlikle katılmıyorum, 19'unun katılmıyorum, 31'inin kısmen katılıyorum, 28'inin katılıyorum ve 16'sının kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği saptanmıştır. "Kitapta hedef ülke ve kültürü yansıtan görsel ögelerin zenginliği ve içeriği öğrencilerin Almanya ve Almanlara yönelik olumlu bir tutum geliştirmelerini sağlayıcı niteliktedir." maddesine öğretmenlerin 7'sinin kesinlikle katılmıyorum, 18'inin katılmıyorum, 31'inin kısmen katılıyorum, 27'sinin katılıyorum ve 17'sinin kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği saptanmıştır. "Kitapta Türkiye ve Türk kültürüne ait görsel ögelere yer verilir." maddesine öğretmenlerin 4'ünün kesinlikle katılmıyorum, 4'ünün katılmıyorum, 32'sinin kısmen katılıyorum, 45'inin katılıyorum ve 15'inin kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği ortaya konulmuştur. "Kitapta Türkiye ve Türk kültürüne ait görsel ögelere yer verilmesi öğrencileri karşılaştırmaya sevk ederek hem kendi ülke/kültürüne hem de yabancı ülke/kültüre yönelik eleştirel bir tutum içine girmesini destekleyici niteliktedir." maddesine öğretmenlerin 6'sının kesinlikle katılmıyorum, 6'sının katılmıyorum, 27'sinin kısmen katılıyorum, 44'ünün katılıyorum ve 17'sinin kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği belirlenmiştir. "Kullandığım kitabı sadece görsellik kriterine göre değerlendirirsem tekrar bu kitabı seçerim." maddesine öğretmenlerin 23'ünün kesinlikle katılmıyorum, 25'inin katılmıyorum, 32'sinin kısmen katılıyorum, 13'ünün katılıyorum ve 7'sinin kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği tespit edilmiştir.

Tablo 17'de anket maddelerine verilen yanıtların ortalaması ayrıca incelendiğinde öğretmenlerin en çok katıldıkları üç maddenin "Kitabın kullanımına kılavuzluk eden bölümde kitapta yer alan simgelerin (ikon, sembol vb.) tümü tanıtılmıştır." ($\bar{X}$=3,88),

“Kitapta Almanya’daki günlük yaşamı yansıtan fotoğrafların bulunması öğrencinin konu içeriğiyle ilgilenmesini sağlar.” ($\bar{X}$=3,89) ve “Kitapta Almanya’daki günlük yaşamı yansıtan fotoğrafların bulunması öğrencileri Almancayı kullanmada motive eder.” ($\bar{X}$=3,88) olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin en az katıldıkları üç maddenin ise “Kitapta kullanılan görsel ögeler (fotoğraf, resim vb.) öğrencilerin sözlü iletişime geçmesini kolaylaştırıcı niteliktedir.” ($\bar{X}$=2,92), “Kitapta kullanılan görsel ögeler öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerinin (hikâye yazma, diyalog yazma vb.) gelişimine olumlu katkı sağlayıcı niteliktedir.” ($\bar{X}$=2,79) ve “Kullandığım kitabı sadece görsellik kriterine göre değerlendirirsem tekrar bu kitabı seçerim.” ($\bar{X}$=2,56) olduğu belirlenmiştir.

Almanca dersinde Deutsch macht Spaβ A1.2 kitabını kullanan öğretmenlerin Almanca ders kitabındaki görsel malzeme hakkındaki görüşlerinin farklılaşma durumunun incelenmesi Tablo 18’de sunulmuştur.

Tablo 18

Deutsch macht Spaβ A1.2 kitabını kullanma durumuna göre öğretmenlerin Almanca ders kitabındaki görsel malzeme hakkındaki görüşlerinin farklılaşmasının incelenmesi

			Sıra Ortalaması	Z	p
1.	Kullandığım Almanca ders kitabının kâğıt kalitesi iyidir.	Kullanıyor	49,95	0,468	0,640
		Kullanmıyor	53,41		
2.	Almanca ders kitabının baskı kalitesi iyidir.	Kullanıyor	50,30	0,172	0,864
		Kullanmıyor	51,56		
3.	Kitap kapağı, öğrencilerin yaşına uygun ve ilgi çekici bir şekilde tasarlanmıştır.	Kullanıyor	48,37	1,761	0,078
		Kullanmıyor	61,69		
4.	Kapak tasarımında kullanılan görsel ögeler kitabın içeriğini yansıtmaktadır.	Kullanıyor	46,82	3,086*	0,002
		Kullanmıyor	69,84		
5.	Kitabın kullanımına kılavuzluk eden bölümde kitapta yer alan simgelerin (ikon, sembol vb.) tümü tanıtılmıştır.	Kullanıyor	48,87	1,495	0,135
		Kullanmıyor	59,06		
6.	Sayfa tasarımları görsel algıyı kolaylaştıracak şekilde düzenlenmiştir.	Kullanıyor	47,87	2,212*	0,027
		Kullanmıyor	64,31		
7.	Kullandığım kitapta görsel ögelere yeterince yer verilmiştir.	Kullanıyor	49,53	0,817	0,414
		Kullanmıyor	55,59		
8.	Kullandığım kitabın görsel ögelerinin tasarımı (resimleme, fotoğraf, grafik, şema vb.) öğrenci seviyesine (yaşına, deneyimine vb.) uygundur.	Kullanıyor	48,23	1,909	0,056
		Kullanmıyor	62,41		
		Kullanıyor	49,11	1,168	

9. Görseller (çizim, fotoğraf vb.) konunun niteliğine ve etkinliğin türüne bağlı olarak kitap bütününde tutarlı bir bütünlük içerisindedir.	Kullanmıyor	57,78		0,243
10. Kitapta kullanılan her bir görselin işlevsel amacı (öğretim boyutu) bulunmaktadır.	Kullanıyor	47,76	2,318*	0,020
	Kullanmıyor	64,88		
11. Kitapta dil bilgisi öğretiminde kullanılan görsel ögeler (tablo, farklı yazı boyutu/yazı rengi, kalın/eğik yazı, oklar vb.) öğrencinin dil bilgisi konusunu daha kolay anlamasına yardımcı olmuştur.	Kullanıyor	49,27	1,025	0,305
	Kullanmıyor	56,97		
12. Kitapta dil bilgisi öğretiminde kullanılan görsel ögeler (tablo, farklı yazı boyutu/yazı rengi, kalın/eğik yazı, oklar vb.) öğrencinin dil bilgisi konusunu kalıcı olarak öğrenmesini desteklemiştir.	Kullanıyor	49,05	1,234	0,217
	Kullanmıyor	58,09		
13. Sayfalardaki görsel ögeler sistematik bir bütünlüğe sahiptir. (Örneğin ana ve alt başlıkların punto, renk ve yazı tipi vb. özellikleri metinden ayırt edilecek ve konuyu toparlayacak şekilde bir sistematiğe sahiptir.)	Kullanıyor	48,51	1,694	0,090
	Kullanmıyor	60,97		
14. Kitapta kullanılan görsel ögeler (fotoğraf, resim vb.) öğrencilerin sözlü iletişime geçmesini kolaylaştırıcı niteliktedir.	Kullanıyor	49,55	0,788	0,431
	Kullanmıyor	55,47		
15. Kitapta kullanılan görsel ögeler öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerinin (hikâye yazma, diyalog yazma vb.) gelişimine olumlu katkı sağlayıcı niteliktedir.	Kullanıyor	48,63	1,570	0,116
	Kullanmıyor	60,31		
16. Kitapta görsel ögelerle anlatılan sözcükler öğrencilerin yeni sözcükleri daha kolay öğrenmelerini destekleyicidir.	Kullanıyor	49,46	0,881	0,378
	Kullanmıyor	55,97		
17. Kitapta kullanılan görsel ögeler öğrencilerin metin çözümlemesini destekleyici niteliktedir.	Kullanıyor	49,28	1,015	0,310
	Kullanmıyor	56,91		
18. Sayfalarda kullanılan arka plan rengi ile sözel/yazılı ve görsel ögelerin renklendirmesinde okumayı kolaylaştıracak bir tasarım mevcuttur.	Kullanıyor	48,27	1,885	0,059
	Kullanmıyor	62,19		
19. Görseller ve görsellerin içinde yer alan sözel/yazılı ögeler okunabilir niteliktedir.	Kullanıyor	48,32	1,946	0,052
	Kullanmıyor	61,94		
20. Görseller ve görsellerin içinde yer alan sözel/yazılı ögeler belirgindir.	Kullanıyor	48,07	2,141*	0,032
	Kullanmıyor	63,25		
21. İçerik öğrenmeyi destekleyecek sayıda çeşitlilikte görsellerle zenginleştirilmiştir.	Kullanıyor	47,99	2,072*	0,038
	Kullanmıyor	63,66		
22. İçerik amaca hizmet eder nitelikte çeşitlilikte görsellerle zenginleştirilmiştir.	Kullanıyor	48,44	1,705	0,088
	Kullanmıyor	61,31		
23. İçerik metinle bütünlük oluşturacak çeşitlilikte görsellerle zenginleştirilmiştir.	Kullanıyor	48,25	1,867	0,062
	Kullanmıyor	62,31		
24. Metinlerde vurgulama amaçlı kullanılan çeşitli yöntemler bütünlüğü bozmayacak şekilde başarılı bir biçimde kullanılmıştır.	Kullanıyor	50,15	0,292	0,770
	Kullanmıyor	52,31		

25. Kitapta kullanılan görsel ögelerin ilgi çekici olması öğrencinin ders motivasyonunu arttırıcı niteliktedir.	Kullanıyor	49,21	1,057	0,291
	Kullanmıyor	57,28		
26. Kitaptaki resimlemelerin güncel olması öğrencinin konunun içeriğiyle ilgilenmesini sağlar.	Kullanıyor	49,58	0,750	0,453
	Kullanmıyor	55,31		
27. Kitaptaki resimlemelerin güncel olması Almancayı kullanmaya teşvik eder.	Kullanıyor	49,91	0,483	0,629
	Kullanmıyor	53,59		
28. Kitapta Almanya'daki günlük yaşamı yansıtan fotoğrafların bulunması öğrencinin konu içeriğiyle ilgilenmesini sağlar.	Kullanıyor	50,49	0,010	0,992
	Kullanmıyor	50,56		
29. Kitapta Almanya'daki günlük yaşamı yansıtan fotoğrafların bulunması öğrencileri Almancayı kullanmada motive eder.	Kullanıyor	50,26	0,198	0,843
	Kullanmıyor	51,75		
30. Kitapta kullanılan orijinal görsel ögeler (fotoğraf/resim/karikatür) dersin konusuna olan ilginin artmasında etkili olacak niteliktedir.	Kullanıyor	50,65	0,126	0,900
	Kullanmıyor	49,69		
31. Kitapta hedef kültürü ele alan metinlerin görsel ögelerle desteklenmesi öğrencilerin o kültürle ilgili bilgi edinimine katkı sağlayıcı niteliktedir.	Kullanıyor	50,49	0,010	0,992
	Kullanmıyor	50,56		
32. Kitapta hedef kültürü tanıtan görsel ögeler öğrencilerin yabancı kültüre olan ilgi ve merakını artırıcı niteliktedir.	Kullanıyor	49,80	0,573	0,567
	Kullanmıyor	54,19		
33. Kitapta hedef ülke ve kültürü yansıtan görsel ögelerin zenginliği ve içeriği öğrencilerin Almanya ve Almanlara yönelik olumlu bir tutum geliştirmelerini sağlayıcı niteliktedir.	Kullanıyor	50,53	0,024	0,981
	Kullanmıyor	50,34		
34. Kitapta Türkiye ve Türk kültürüne ait görsel ögelere yer verilir.	Kullanıyor	52,17	1,409	0,159
	Kullanmıyor	41,75		
35. Kitapta Türkiye ve Türk kültürüne ait görsel ögelere yer verilmesi öğrencileri karşılaştırmaya sevk ederek hem kendi ülke/kültürüne hem de yabancı ülke/kültüre yönelik eleştirel bir tutum içine girmesini destekleyici niteliktedir.	Kullanıyor	51,41	0,762	0,446
	Kullanmıyor	45,72		
36. Kullandığım kitabı sadece görsellik kriterine göre değerlendirirsem tekrar bu kitabı seçerim.	Kullanıyor	49,79	0,578	0,563
	Kullanmıyor	54,22		

*p<0,05

Tablo 18 incelendiğinde Deutsch macht Spaβ A1.2 kitabını kullanma durumuna göre öğretmenlerin madde 4, 6, 10, 20, 21'deki görüşlerinin istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği (p<0,05) görülürken diğer maddeler için istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir (p>0,05). Anlamlı farklılık tespit edilen maddeler için sıra ortalamaları incelenmiştir. "Kapak tasarımında kullanılan görsel ögeler kitabın içeriğini yansıtmaktadır." maddesine Deutsch macht Spaβ A1.2 kitabını kullanan öğretmenlerin (sıra ort.=46,82) bu kitabı kullanmayan öğretmenlerden (sıra ort.=69,84) daha az katıldıkları görülmektedir. "Sayfa tasarımları görsel algıyı kolaylaştıracak şekilde düzenlenmiştir." maddesine Deutsch

macht Spaβ A1.2 kitabını kullanan öğretmenlerin (sıra ort.=47,87) bu kitabı kullanmayan öğretmenlerden (sıra ort.=64,31) daha az katıldıkları belirlenmiştir. "Kitapta kullanılan her bir görselin işlevsel amacı (öğretim boyutu) bulunmaktadır." maddesine Deutsch macht Spaβ A1.2 kitabını kullanan öğretmenlerin (sıra ort.= 47,76) bu kitabı kullanmayan öğretmenlerden (sıra ort.= 64,88) daha az katıldıkları tespit edilmiştir. "Görseller ve görsellerin içinde yer alan sözel/yazılı ögeler belirgindir." maddesine Deutsch macht Spaβ A1.2 kitabını kullanan öğretmenlerin (sıra ort.= 48,07) bu kitabı kullanmayan öğretmenlerden (sıra ort.= 63,25) daha az katıldıkları ortaya konulmuştur. "İçerik öğrenmeyi destekleyecek sayıda çeşitlilikte görsellerle zenginleştirilmiştir." maddesine Deutsch macht Spaβ A1.2 kitabını kullanan öğretmenlerin (sıra ort.= 47,99) bu kitabı kullanmayan öğretmenlerden (sıra ort.= 63,66) daha az katıldıkları belirlenmiştir. Deutsch macht Spaβ A1.2 kitabını kullanan öğretmenlerin "Kapak tasarımında kullanılan görsel ögeler kitabın içeriğini yansıtmaktadır." maddesine en az katıldıkları (sıra ort.= 46,82), "Kitapta Türkiye ve Türk kültürüne ait görsel ögelere yer verilir." maddesine ise en çok katıldıkları (sıra ort.= 52,17) tespit edilmiştir.

Almanca dersinde Wie Bitte? A1.1 kitabını kullanan öğretmenlerin Almanca ders kitabındaki görsel malzeme hakkındaki görüşlerinin farklılaşma durumunun incelenmesi Tablo 19'da sunulmuştur.

Tablo 19

Wie Bitte? A1.1 kitabını kullanma durumuna göre öğretmenlerin Almanca ders kitabındaki görsel malzeme hakkındaki görüşlerinin farklılaşmasının incelenmesi

			Sıra Ortalaması	Z	p
1.	Kullandığım Almanca ders kitabının kâğıt kalitesi iyidir.	Kullanıyor	45,66	2,237*	0,025
		Kullanmıyor	58,08		
2.	Almanca ders kitabının baskı kalitesi iyidir.	Kullanıyor	47,11	1,567	0,117
		Kullanmıyor	55,79		
3.	Kitap kapağı, öğrencilerin yaşına uygun ve ilgi çekici bir şekilde tasarlanmıştır.	Kullanıyor	43,35	3,224*	0,001
		Kullanmıyor	61,68		
4.	Kapak tasarımında kullanılan görsel ögeler kitabın içeriğini yansıtmaktadır.	Kullanıyor	45,84	2,128*	0,033
		Kullanmıyor	57,78		
5.	Kitabın kullanımına kılavuzluk eden bölümde kitapta yer alan simgelerin (ikon, sembol vb.) tümü tanıtılmıştır.	Kullanıyor	45,83	2,337*	0,019
		Kullanmıyor	57,81		
		Kullanıyor	45,18		

6.	Sayfa tasarımları görsel algıyı kolaylaştıracak şekilde düzenlenmiştir.	Kullanmıyor	58,82	2,442*	0,015
7.	Kullandığım kitapta görsel ögelere yeterince yer verilmiştir.	Kullanıyor	47,43	1,410	0,159
		Kullanmıyor	55,29		
8.	Kullandığım kitabın görsel ögelerinin tasarımı (resimleme, fotoğraf, grafik, şema vb.) öğrenci seviyesine (yaşına, deneyimine vb.) uygundur.	Kullanıyor	48,56	0,893	0,372
		Kullanmıyor	53,54		
9.	Görseller (çizim, fotoğraf vb.) konunun niteliğine ve etkinliğin türüne bağlı olarak kitap bütününde tutarlı bir bütünlük içerisindedir.	Kullanıyor	45,6	2,254*	0,024
		Kullanmıyor	58,17		
10.	Kitapta kullanılan her bir görselin işlevsel amacı (öğretim boyutu) bulunmaktadır.	Kullanıyor	46,8	1,708	0,088
		Kullanmıyor	56,28		
11.	Kitapta dil bilgisi öğretiminde kullanılan görsel ögeler (tablo, farklı yazı boyutu/yazı rengi, kalın/eğik yazı, oklar vb.) öğrencinin dil bilgisi konusunu daha kolay anlamasına yardımcı olmuştur.	Kullanıyor	47,12	1,534	0,125
		Kullanmıyor	55,78		
12.	Kitapta dil bilgisi öğretiminde kullanılan görsel ögeler (tablo, farklı yazı boyutu/yazı rengi, kalın/eğik yazı, oklar vb.) öğrencinin dil bilgisi konusunu kalıcı olarak öğrenmesini desteklemiştir.	Kullanıyor	47,93	1,195	0,232
		Kullanmıyor	54,51		
13.	Sayfalardaki görsel ögeler sistematik bir bütünlüğe sahiptir. (Örneğin; ana ve alt başlıkların punto, renk ve yazı tipi vb. özellikleri metinden ayırt edilecek ve konuyu toparlayacak şekilde bir sistematiğe sahiptir.)	Kullanıyor	47,85	1,228	0,220
		Kullanmıyor	54,64		
14.	Kitapta kullanılan görsel ögeler (fotoğraf, resim vb.) öğrencilerin sözlü iletişime geçmesini kolaylaştırıcı niteliktedir.	Kullanıyor	48,36	0,972	0,331
		Kullanmıyor	53,85		
15.	Kitapta kullanılan görsel ögeler öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerinin (hikâye yazma, diyalog yazma vb.) gelişimine olumlu katkı sağlayıcı niteliktedir.	Kullanıyor	49,22	0,586	0,558
		Kullanmıyor	52,5		
16.	Kitapta görsel ögelerle anlatılan sözcükler öğrencilerin yeni sözcükleri daha kolay öğrenmelerini destekleyicidir.	Kullanıyor	50,51	0,004	0,997
		Kullanmıyor	50,49		
17.	Kitapta kullanılan görsel ögeler öğrencilerin metin çözümlemesini destekleyici niteliktedir.	Kullanıyor	49,37	0,514	0,607
		Kullanmıyor	52,27		
18.	Sayfalarda kullanılan arka plan rengi ile sözel/yazılı ve görsel ögelerin renklendirmesinde okumayı kolaylaştıracak bir tasarım mevcuttur.	Kullanıyor	47,88	1,212	0,225
		Kullanmıyor	54,6		
19.	Görseller ve görsellerin içinde yer alan sözel/yazılı ögeler okunabilir niteliktedir.	Kullanıyor	48,43	1,007	0,314
		Kullanmıyor	53,73		
20.	Görseller ve görsellerin içinde yer alan sözel/yazılı ögeler belirgindir.	Kullanıyor	50,74	0,114	0,909
		Kullanmıyor	50,13		
21.	İçerik öğrenmeyi destekleyecek sayıda çeşitlilikte görsellerle zenginleştirilmiştir.	Kullanıyor	46,07	2,002	0,045
		Kullanmıyor	57,44		

22. İçerik amaca hizmet eder nitelikte çeşitlilikte görsellerle zenginleştirilmiştir.	Kullanıyor	45,71	2,163	0,031
	Kullanmıyor	57,99		
23. İçerik metinle bütünlük oluşturacak çeşitlilikte görsellerle zenginleştirilmiştir.	Kullanıyor	46,84	1,659	0,097
	Kullanmıyor	56,23		
24. Metinlerde vurgulama amaçlı kullanılan çeşitli yöntemler bütünlüğü bozmayacak şekilde başarılı bir biçimde kullanılmıştır.	Kullanıyor	47,01	1,610	0,107
	Kullanmıyor	55,96		
25. Kitapta kullanılan görsel ögelerin ilgi çekici olması öğrencinin ders motivasyonunu arttırıcı niteliktedir.	Kullanıyor	49,04	0,651	0,515
	Kullanmıyor	52,78		
26. Kitaptaki resimlemelerin güncel olması öğrencinin konunun içeriğiyle ilgilenmesini sağlar.	Kullanıyor	48,75	0,779	0,436
	Kullanmıyor	53,23		
27. Kitaptaki resimlemelerin güncel olması Almancayı kullanmaya teşvik eder.	Kullanıyor	49,84	0,294	0,769
	Kullanmıyor	51,53		
28. Kitapta Almanya'daki günlük yaşamı yansıtan fotoğrafların bulunması öğrencinin konu içeriğiyle ilgilenmesini sağlar.	Kullanıyor	50,1	0,182	0,856
	Kullanmıyor	51,13		
29. Kitapta Almanya'daki günlük yaşamı yansıtan fotoğrafların bulunması öğrencileri Almancayı kullanmada motive eder.	Kullanıyor	49,5	0,454	0,650
	Kullanmıyor	52,06		
30. Kitapta kullanılan orijinal görsel ögeler (fotoğraf/resim/karikatür) dersin konusuna olan ilginin artmasında etkili olacak niteliktedir.	Kullanıyor	49,96	0,240	0,810
	Kullanmıyor	51,35		
31. Kitapta hedef kültürü ele alan metinlerin görsel ögelerle desteklenmesi öğrencilerin o kültürle ilgili bilgi edinimine katkı sağlayıcı niteliktedir.	Kullanıyor	48,61	0,843	0,399
	Kullanmıyor	53,46		
32. Kitapta hedef kültürü tanıtan görsel ögeler öğrencilerin yabancı kültüre olan ilgi ve merakını artırıcı niteliktedir.	Kullanıyor	47,86	1,175	0,240
	Kullanmıyor	54,63		
33. Kitapta hedef ülke ve kültürü yansıtan görsel ögelerin zenginliği ve içeriği öğrencilerin Almanya ve Almanlara yönelik olumlu bir tutum geliştirmelerini sağlayıcı niteliktedir.	Kullanıyor	48,07	1,079	0,281
	Kullanmıyor	54,29		
34. Kitapta Türkiye ve Türk kültürüne ait görsel ögelere yer verilir.	Kullanıyor	48,35	0,991	0,322
	Kullanmıyor	53,86		
35. Kitapta Türkiye ve Türk kültürüne ait görsel ögelere yer verilmesi öğrencileri karşılaştırmaya sevk ederek hem kendi ülke/kültürüne hem de yabancı ülke/kültüre yönelik eleştirel bir tutum içine girmesini destekleyici niteliktedir.	Kullanıyor	47,53	1,356	0,175
	Kullanmıyor	55,14		
36. Kullandığım kitabı sadece görsellik kriterine göre değerlendirirsem tekrar bu kitabı seçerim.	Kullanıyor	47,79	1,208	0,227
	Kullanmıyor	54,74		

*p<0,05

Tablo 19 incelendiğinde Wie Bitte? A1.1 kitabını kullanma durumuna göre öğretmenlerin madde 1, 3, 4, 5, 6, 9'daki görüşlerinin istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği (p<0,05) görülürken diğer maddeler için istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit

edilmemiştir (p>0,05). Anlamlı farklılık tespit edilen maddeler için sıra ortalamaları incelenmiştir. “Kullandığım Almanca ders kitabının kâğıt kalitesi iyidir” maddesine Wie Bitte? A1.1 kitabını kullanan öğretmenlerin (sıra ort.=45,66) bu kitabı kullanmayan öğretmenlerden (sıra ort.=58,08) daha az katıldıkları görülmektedir. “Kitap kapağı, öğrencilerin yaşına uygun ve ilgi çekici bir şekilde tasarlanmıştır.” maddesine Wie Bitte? A1.1 kitabını kullanan öğretmenlerin (sıra ort.=43,35) bu kitabı kullanmayan öğretmenlerden (sıra ort.=61,68) daha az katıldıkları belirlenmiştir. “Kapak tasarımında kullanılan görsel ögeler kitabın içeriğini yansıtmaktadır.” maddesine Wie Bitte? A1.1 kitabını kullanan öğretmenlerin (sıra ort.=45,84) bu kitabı kullanmayan öğretmenlerden (sıra ort.=57,78) daha az katıldıkları tespit edilmiştir. “Kitabın kullanımına kılavuzluk eden bölümde kitapta yer alan simgelerin (ikon, sembol vb.) tümü tanıtılmıştır.” maddesine Wie Bitte? A1.1 kitabını kullanan öğretmenlerin (sıra ort.=45,83) bu kitabı kullanmayan öğretmenlerden (sıra ort.=57,81) daha az katıldıkları belirlenmiştir. “Sayfa tasarımları görsel algıyı kolaylaştıracak şekilde düzenlenmiştir.” maddesine Wie Bitte? A1.1 kitabını kullanan öğretmenlerin (sıra ort.=45,18) bu kitabı kullanmayan öğretmenlerden (sıra ort.=58,82) daha az katıldıkları saptanmıştır. “Görseller (çizim, fotoğraf vb.) konunun niteliğine ve etkinliğin türüne bağlı olarak kitap bütününde tutarlı bir bütünlük içerisindedir.” maddesine Wie Bitte? A1.1 kitabını kullanan öğretmenlerin (sıra ort.=45,60) bu kitabı kullanmayan öğretmenlerden (sıra ort.=58,17) daha az katıldıkları belirlenmiştir. Wie Bitte? A1.1 kitabını kullanan öğretmenlerin “Kitap kapağı, öğrencilerin yaşına uygun ve ilgi çekici bir şekilde tasarlanmıştır.” maddesine en az katıldıkları (sıra ort.= 43,35), “Görseller ve görsellerin içinde yer alan sözel/yazılı ögeler belirgindir.” maddesine ise en çok katıldıkları (sıra ort.= 50,74) tespit edilmiştir.

Almanca dersinde Deutsch für Gymnasien A1.1 kitabını kullanan öğretmenlerin Almanca ders kitabındaki görsel malzeme hakkındaki görüşlerinin farklılaşma durumunun incelenmesi Tablo 20’de sunulmuştur.

Tablo 20

Deutsch für Gymnasien A1.1 kitabını kullanma durumuna göre öğretmenlerin Almanca ders kitabındaki görsel malzeme hakkındaki görüşlerinin farklılaşmasının incelenmesi

		Sıra Ortalaması	Z	p
1. Kullandığım Almanca ders kitabının kâğıt kalitesi iyidir.	Kullanıyor	51,88	0,532	0,595
	Kullanmıyor	49,00		

2. Almanca ders kitabının baskı kalitesi iyidir.	Kullanıyor	53,30	1,078	0,281
	Kullanmıyor	47,47		
3. Kitap kapağı, öğrencilerin yaşına uygun ve ilgi çekici bir şekilde tasarlanmıştır.	Kullanıyor	55,06	1,711	0,087
	Kullanmıyor	45,56		
4. Kapak tasarımında kullanılan görsel ögeler kitabın içeriğini yansıtmaktadır.	Kullanıyor	54,71	1,602	0,109
	Kullanmıyor	45,94		
5. Kitabın kullanımına kılavuzluk eden bölümde kitapta yer alan simgelerin (ikon, sembol vb.) tümü tanıtılmıştır.	Kullanıyor	53,83	1,385	0,166
	Kullanmıyor	46,90		
6. Sayfa tasarımları görsel algıyı kolaylaştıracak şekilde düzenlenmiştir.	Kullanıyor	52,14	0,628	0,530
	Kullanmıyor	48,72		
7. Kullandığım kitapta görsel ögelere yeterince yer verilmiştir.	Kullanıyor	55,35	1,854	0,064
	Kullanmıyor	45,25		
8. Kullandığım kitabın görsel ögelerinin tasarımı (resimleme, fotoğraf, grafik, şema vb.) öğrenci seviyesine (yaşına, deneyimine vb.) uygundur.	Kullanıyor	53,12	1,000	0,317
	Kullanmıyor	47,67		
9. Görseller (çizim, fotoğraf vb.) konunun niteliğine ve etkinliğin türüne bağlı olarak kitap bütününde tutarlı bir bütünlük içerisindedir.	Kullanıyor	56,65	2,355*	0,019
	Kullanmıyor	43,83		
10. Kitapta kullanılan her bir görselin işlevsel amacı (öğretim boyutu) bulunmaktadır.	Kullanıyor	55,72	2,008*	0,045
	Kullanmıyor	44,84		
11. Kitapta dil bilgisi öğretiminde kullanılan görsel ögeler (tablo, farklı yazı boyutu/yazı rengi, kalın/eğik yazı, oklar vb.) öğrencinin dil bilgisi konusunu daha kolay anlamasına yardımcı olmuştur.	Kullanıyor	52,46	0,742	0,458
	Kullanmıyor	48,38		
12. Kitapta dil bilgisi öğretiminde kullanılan görsel ögeler (tablo, farklı yazı boyutu/yazı rengi, kalın/eğik yazı, oklar vb.) öğrencinin dil bilgisi konusunu kalıcı olarak öğrenmesini desteklemiştir.	Kullanıyor	54,19	1,431	0,152
	Kullanmıyor	46,50		
13. Sayfalardaki görsel ögeler sistematik bir bütünlüğe sahiptir. (Örneğin ana ve alt başlıkların punto, renk ve yazı tipi vb. özellikleri metinden ayırt edilecek ve konuyu toparlayacak şekilde bir sistematiğe sahiptir.)	Kullanıyor	50,33	0,067	0,947
	Kullanmıyor	50,69		
14. Kitapta kullanılan görsel ögeler (fotoğraf, resim vb.) öğrencilerin sözlü iletişime geçmesini kolaylaştırıcı niteliktedir.	Kullanıyor	51,10	0,225	0,822
	Kullanmıyor	49,85		
15. Kitapta kullanılan görsel ögeler öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerinin (hikâye yazma, diyalog yazma vb.) gelişimine olumlu katkı sağlayıcı niteliktedir.	Kullanıyor	53,52	1,152	0,249
	Kullanmıyor	47,23		
16. Kitapta görsel ögelerle anlatılan sözcükler öğrencilerin yeni sözcükleri daha kolay öğrenmelerini destekleyicidir.	Kullanıyor	49,82	0,262	0,793
	Kullanmıyor	51,24		
17. Kitapta kullanılan görsel ögeler öğrencilerin metin çözümlemesini destekleyici niteliktedir.	Kullanıyor	51,74	0,469	0,639
	Kullanmıyor	49,16		
	Kullanıyor	52,65	0,829	0,407

18. Sayfalarda kullanılan arka plan rengi ile sözel/yazılı ve görsel ögelerin renklendirmesinde okumayı kolaylaştıracak bir tasarım mevcuttur.	Kullanmıyor	48,17			
19. Görseller ve görsellerin içinde yer alan sözel/yazılı ögeler okunabilir niteliktedir.	Kullanıyor	52,44	0,788	0,431	
	Kullanmıyor	48,40			
20. Görseller ve görsellerin içinde yer alan sözel/yazılı ögeler belirgindir.	Kullanıyor	52,87	0,947	0,344	
	Kullanmıyor	47,94			
21. İçerik öğrenmeyi destekleyecek sayıda çeşitlilikte görsellerle zenginleştirilmiştir.	Kullanıyor	56,44	2,232*	0,026	
	Kullanmıyor	44,06			
22. İçerik amaca hizmet eder nitelikte çeşitlilikte görsellerle zenginleştirilmiştir.	Kullanıyor	56,25	2,163*	0,031	
	Kullanmıyor	44,27			
23. İçerik metinle bütünlük oluşturacak çeşitlilikte görsellerle zenginleştirilmiştir.	Kullanıyor	54,74	1,598	0,110	
	Kullanmıyor	45,91			
24. Metinlerde vurgulama amaçlı kullanılan çeşitli yöntemler bütünlüğü bozmayacak şekilde başarılı bir biçimde kullanılmıştır.	Kullanıyor	53,42	1,122	0,262	
	Kullanmıyor	47,33			
25. Kitapta kullanılan görsel ögelerin ilgi çekici olması öğrencinin ders motivasyonunu arttırıcı niteliktedir.	Kullanıyor	53,55	1,133	0,257	
	Kullanmıyor	47,20			
26. Kitaptaki resimlemelerin güncel olması öğrencinin konunun içeriğiyle ilgilenmesini sağlar.	Kullanıyor	55,55	1,875	0,061	
	Kullanmıyor	45,03			
27. Kitaptaki resimlemelerin güncel olması Almancayı kullanmaya teşvik eder.	Kullanıyor	53,60	1,154	0,249	
	Kullanmıyor	47,15			
28. Kitapta Almanya'daki günlük yaşamı yansıtan fotoğrafların bulunması öğrencinin konu içeriğiyle ilgilenmesini sağlar.	Kullanıyor	51,51	0,380	0,704	
	Kullanmıyor	49,41			
29. Kitapta Almanya'daki günlük yaşamı yansıtan fotoğrafların bulunması öğrencileri Almancayı kullanmada motive eder.	Kullanıyor	52,06	0,588	0,557	
	Kullanmıyor	48,81			
30. Kitapta kullanılan orijinal görsel ögeler (fotoğraf/resim/karikatür) dersin konusuna olan ilginin artmasında etkili olacak niteliktedir.	Kullanıyor	52,77	0,839	0,401	
	Kullanmıyor	48,04			
31. Kitapta hedef kültürü ele alan metinlerin görsel ögelerle desteklenmesi öğrencilerin o kültürle ilgili bilgi edinimine katkı sağlayıcı niteliktedir.	Kullanıyor	55,86	1,986*	0,047	
	Kullanmıyor	44,70			
32. Kitapta hedef kültürü tanıtan görsel ögeler öğrencilerin yabancı kültüre olan ilgi ve merakını artırıcı niteliktedir.	Kullanıyor	53,79	1,219	0,223	
	Kullanmıyor	46,94			
33. Kitapta hedef ülke ve kültürü yansıtan görsel ögelerin zenginliği ve içeriği öğrencilerin Almanya ve Almanlara yönelik olumlu bir tutum geliştirmelerini sağlayıcı niteliktedir.	Kullanıyor	52,24	0,644	0,519	
	Kullanmıyor	48,61			
34. Kitapta Türkiye ve Türk kültürüne ait görsel ögelere yer verilir.	Kullanıyor	52,78	0,875	0,381	
	Kullanmıyor	48,03			
	Kullanıyor	59,38		0,001	

35. Kitapta Türkiye ve Türk kültürüne ait görsel ögelere yer verilmesi öğrencileri karşılaştırmaya sevk ederek hem kendi ülke/kültürüne hem de yabancı ülke/kültüre yönelik eleştirel bir tutum içine girmesini destekleyici niteliktedir.	Kullanmıyor	40,89	3,375*	
36. Kullandığım kitabı sadece görsellik kriterine göre değerlendirirsem tekrar bu kitabı seçerim.	Kullanıyor	56,02	2,046*	0,041
	Kullanmıyor	44,52		

*p<0,05

Tablo 20 incelendiğinde Deutsch für Gymnasien A1.1 kitabını kullanma durumuna göre öğretmenlerin madde 9, 10, 21, 22, 31, 35, 36'daki görüşlerinin istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği (p<0,05) görülürken diğer maddeler için istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir (p>0,05). Anlamlı farklılık tespit edilen maddeler için sıra ortalamaları incelenmiştir. "Görseller (çizim, fotoğraf vb.) konunun niteliğine ve etkinliğin türüne bağlı olarak kitap bütününde tutarlı bir bütünlük içerisindedir." maddesine Deutsch für Gymnasien A1.1 kitabını kullanan öğretmenlerin (sıra ort.= 56,65) bu kitabı kullanmayan öğretmenlerden (sıra ort.= 43,83) daha fazla katıldıkları görülmektedir. "Kitapta kullanılan her bir görselin işlevsel amacı (öğretim boyutu) bulunmaktadır." maddesine Deutsch für Gymnasien A1.1 kitabını kullanan öğretmenlerin (sıra ort.= 55,72) bu kitabı kullanmayan öğretmenlerden (sıra ort.= 44,84) daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. "İçerik öğrenmeyi destekleyecek sayıda çeşitlilikte görsellerle zenginleştirilmiştir." maddesine Deutsch für Gymnasien A1.1 kitabını kullanan öğretmenlerin (sıra ort.= 56,44) bu kitabı kullanmayan öğretmenlerden (sıra ort.= 44,06) daha fazla katıldıkları tespit edilmiştir. "İçerik amaca hizmet eder nitelikte çeşitlilikte görsellerle zenginleştirilmiştir." maddesine Deutsch für Gymnasien A1.1 kitabını kullanan öğretmenlerin (sıra ort.= 56,25) bu kitabı kullanmayan öğretmenlerden (sıra ort.= 44,27) daha fazla katıldıkları saptanmıştır. "Kitapta hedef kültürü ele alan metinlerin görsel ögelerle desteklenmesi öğrencilerin o kültürle ilgili bilgi edinimine katkı sağlayıcı niteliktedir." maddesine Deutsch für Gymnasien A1.1 kitabını kullanan öğretmenlerin (sıra ort.= 55,86) bu kitabı kullanmayan öğretmenlerden (sıra ort.= 44,70) daha fazla katıldıkları ortaya konulmuştur. "Kitapta Türkiye ve Türk kültürüne ait görsel ögelere yer verilmesi öğrencileri karşılaştırmaya sevk ederek hem kendi ülke/kültürüne hem de yabancı ülke/kültüre yönelik eleştirel bir tutum içine girmesini destekleyici niteliktedir." maddesine Deutsch für Gymnasien A1.1 kitabını kullanan öğretmenlerin (sıra ort.= 59,38) bu kitabı kullanmayan öğretmenlerden (sıra ort.= 40,89) daha fazla katıldıkları tespit edilmiştir. "Kullandığım kitabı sadece görsellik kriterine göre değerlendirirsem tekrar bu kitabı seçerim." maddesine Deutsch für Gymnasien A1.1 kitabını kullanan öğretmenlerin

(sıra ort.= 56,02) bu kitabı kullanmayan öğretmenlerden (sıra ort.= 44,52) daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. Deutsch für Gymnasien A1.1 kitabını kullanan öğretmenlerin "Kitapta görsel ögelerle anlatılan sözcükler öğrencilerin yeni sözcükleri daha kolay öğrenmelerini destekleyicidir." maddesine en az katıldıkları (sıra ort.= 49,82) "Görseller (çizim, fotoğraf vb.) konunun niteliğine ve etkinliğin türüne bağlı olarak kitap bütününde tutarlı bir bütünlük içerisindedir. (sıra ort.= 56,65) tespit edilmiştir.

Almanca dersinde Plus-Deutsch-A1.1 kitabını kullanan öğretmenlerin Almanca ders kitabındaki görsel malzeme hakkındaki görüşlerinin farklılaşma durumunun incelenmesi Tablo 21'de sunulmuştur.

Tablo 21

Plus-Deutsch-A1.1 kitabını kullanma durumuna göre öğretmenlerin Almanca ders kitabındaki görsel malzeme hakkındaki görüşlerinin farklılaşmasının incelenmesi

			Sıra Ortalaması	Z	p
1.	Kullandığım Almanca ders kitabının kâğıt kalitesi iyidir.	Kullanıyor	47,00	1,242	0,214
		Kullanmıyor	53,73		
2.	Almanca ders kitabının baskı kalitesi iyidir.	Kullanıyor	48,26	0,796	0,426
		Kullanmıyor	52,57		
3.	Kitap kapağı, öğrencilerin yaşına uygun ve ilgi çekici bir şekilde tasarlanmıştır.	Kullanıyor	48,52	0,686	0,493
		Kullanmıyor	52,33		
4.	Kapak tasarımında kullanılan görsel ögeler kitabın içeriğini yansıtmaktadır.	Kullanıyor	47,50	1,054	0,292
		Kullanmıyor	53,27		
5.	Kitabın kullanımına kılavuzluk eden bölümde kitapta yer alan simgelerin (ikon, sembol vb.) tümü tanıtılmıştır.	Kullanıyor	46,78	1,429	0,153
		Kullanmıyor	53,93		
6.	Sayfa tasarımları görsel algıyı kolaylaştıracak şekilde düzenlenmiştir.	Kullanıyor	48,78	0,606	0,545
		Kullanmıyor	52,09		
7.	Kullandığım kitapta görsel ögelere yeterince yer verilmiştir.	Kullanıyor	49,29	0,427	0,670
		Kullanmıyor	51,62		
8.	Kullandığım kitabın görsel ögelerinin tasarımı (resimleme, fotoğraf, grafik, şema vb.) öğrenci seviyesine (yaşına, deneyimine vb.) uygundur.	Kullanıyor	50,20	0,107	0,915
		Kullanmıyor	50,78		
9.	Görseller (çizim, fotoğraf vb.) konunun niteliğine ve etkinliğin türüne bağlı olarak kitap bütününde tutarlı bir bütünlük içerisindedir.	Kullanıyor	49,64	0,305	0,760
		Kullanmıyor	51,30		
10.	Kitapta kullanılan her bir görselin işlevsel amacı (öğretim boyutu) bulunmaktadır.	Kullanıyor	52,14	0,581	0,562
		Kullanmıyor	48,99		
		Kullanıyor	51,09	0,207	0,836

11. Kitapta dil bilgisi öğretiminde kullanılan görsel ögeler (tablo, farklı yazı boyutu/yazı rengi, kalın/eğik yazı, oklar vb.) öğrencinin dil bilgisi konusunu daha kolay anlamasına yardımcı olmuştur.	Kullanmıyor	49,95		
12. Kitapta dil bilgisi öğretiminde kullanılan görsel ögeler (tablo, farklı yazı boyutu/yazı rengi, kalın/eğik yazı, oklar vb.) öğrencinin dilbilgisi konusunu kalıcı olarak öğrenmesini desteklemiştir.	Kullanıyor Kullanmıyor	51,46 49,62	0,343	0,732
13. Sayfalardaki görsel ögeler sistematik bir bütünlüğe sahiptir. (Örneğin ana ve alt başlıkların punto, renk ve yazı tipi vb. özellikleri metinden ayırt edilecek ve konuyu toparlayacak şekilde bir sistematiğe sahiptir.)	Kullanıyor Kullanmıyor	49,36 51,55	0,404	0,686
14. Kitapta kullanılan görsel ögeler (fotoğraf, resim vb.) öğrencilerin sözlü iletişime geçmesini kolaylaştırıcı niteliktedir.	Kullanıyor Kullanmıyor	51,75 49,35	0,436	0,663
15. Kitapta kullanılan görsel ögeler öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerinin (hikâye yazma, diyalog yazma vb.) gelişimine olumlu katkı sağlayıcı niteliktedir.	Kullanıyor Kullanmıyor	51,79 49,31	0,455	0,649
16. Kitapta görsel ögelerle anlatılan sözcükler öğrencilerin yeni sözcükleri daha kolay öğrenmelerini destekleyicidir.	Kullanıyor Kullanmıyor	52,63 48,54	0,754	0,451
17. Kitapta kullanılan görsel ögeler öğrencilerin metin çözümlemesini destekleyici niteliktedir.	Kullanıyor Kullanmıyor	51,09 49,95	0,207	0,836
18. Sayfalarda kullanılan arka plan rengi ile sözel/yazılı ve görsel ögelerin renklendirmesinde okumayı kolaylaştıracak bir tasarım mevcuttur.	Kullanıyor Kullanmıyor	51,17 49,88	0,237	0,813
19. Görseller ve görsellerin içinde yer alan sözel/yazılı ögeler okunabilir niteliktedir.	Kullanıyor Kullanmıyor	49,56 51,37	0,351	0,726
20. Görseller ve görsellerin içinde yer alan sözel/yazılı ögeler belirgindir.	Kullanıyor Kullanmıyor	50,58 50,42	0,031	0,975
21. İçerik öğrenmeyi destekleyecek sayıda çeşitlilikte görsellerle zenginleştirilmiştir.	Kullanıyor Kullanmıyor	49,59 51,34	0,314	0,753
22. İçerik amaca hizmet eder nitelikte çeşitlilikte görsellerle zenginleştirilmiştir.	Kullanıyor Kullanmıyor	49,83 51,12	0,231	0,817
23. İçerik metinle bütünlük oluşturacak çeşitlilikte görsellerle zenginleştirilmiştir.	Kullanıyor Kullanmıyor	48,03 52,78	0,859	0,390
24. Metinlerde vurgulama amaçlı kullanılan çeşitli yöntemler bütünlüğü bozmayacak şekilde başarılı bir biçimde kullanılmıştır.	Kullanıyor Kullanmıyor	51,19 49,87	0,244	0,808
25. Kitapta kullanılan görsel ögelerin ilgi çekici olması öğrencinin ders motivasyonunu arttırıcı niteliktedir.	Kullanıyor Kullanmıyor	50,81 50,21	0,107	0,915
26. Kitaptaki resimlemelerin güncel olması öğrencinin konunun içeriğiyle ilgilenmesini sağlar.	Kullanıyor Kullanmıyor	48,66 52,20	0,632	0,527
	Kullanıyor	49,07	0,491	0,623

27. Kitaptaki resimlemelerin güncel olması Almancayı kullanmaya teşvik eder.	Kullanmıyor	51,82		
28. Kitapta Almanya'daki günlük yaşamı yansıtan fotoğrafların bulunması öğrencinin konu içeriğiyle ilgilenmesini sağlar.	Kullanıyor	51,18	0,236	0,814
	Kullanmıyor	49,88		
29. Kitapta Almanya'daki günlük yaşamı yansıtan fotoğrafların bulunması öğrencileri Almancayı kullanmada motive eder.	Kullanıyor	49,77	0,254	0,799
	Kullanmıyor	51,17		
30. Kitapta kullanılan orijinal görsel ögeler (fotoğraf/resim/karikatür) dersin konusuna olan ilginin artmasında etkili olacak niteliktedir.	Kullanıyor	50,14	0,124	0,901
	Kullanmıyor	50,84		
31. Kitapta hedef kültürü ele alan metinlerin görsel ögelerle desteklenmesi öğrencilerin o kültürle ilgili bilgi edinimine katkı sağlayıcı niteliktedir.	Kullanıyor	49,27	0,421	0,674
	Kullanmıyor	51,63		
32. Kitapta hedef kültürü tanıtan görsel ögeler öğrencilerin yabancı kültüre olan ilgi ve merakını artırıcı niteliktedir.	Kullanıyor	50,15	0,121	0,904
	Kullanmıyor	50,83		
33. Kitapta hedef ülke ve kültürü yansıtan görsel ögelerin zenginliği ve içeriği öğrencilerin Almanya ve Almanlara yönelik olumlu bir tutum geliştirmelerini sağlayıcı niteliktedir.	Kullanıyor	49,64	0,295	0,768
	Kullanmıyor	51,30		
34. Kitapta Türkiye ve Türk kültürüne ait görsel ögelere yer verilir.	Kullanıyor	49,20	0,462	0,644
	Kullanmıyor	51,70		
35. Kitapta Türkiye ve Türk kültürüne ait görsel ögelere yer verilmesi öğrencileri karşılaştırmaya sevk ederek hem kendi ülke/kültürüne hem de yabancı ülke/kültüre yönelik eleştirel bir tutum içine girmesini destekleyici niteliktedir.	Kullanıyor	49,24	0,442	0,658
	Kullanmıyor	51,66		
36. Kullandığım kitabı sadece görsellik kriterine göre değerlendirirsem tekrar bu kitabı seçerim.	Kullanıyor	51,52	0,349	0,727
	.....			

Tablo 21 incelendiğinde Plus-Deutsch-A1.1 kitabını kullanma durumuna göre öğretmenlerin Almanca ders kitabındaki görsel malzeme hakkındaki görüşlerinin istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği (p>0,05) görülmektedir. Diğer bir deyişle Plus-Deutsch-A1.1 kitabını kullanıp kullanmamaları fark etmeksizin öğretmenlerin Almanca ders kitabındaki görsel malzeme hakkındaki görüşleri benzerdir.

Öğretmenlerin cinsiyetine göre Almanca ders kitabındaki görsel malzeme hakkındaki görüşlerinin farklılaşma durumunun incelenmesi Tablo 22'de sunulmuştur.

Tablo 22

Öğretmenlerin cinsiyetine göre Almanca ders kitabındaki görsel malzeme hakkındaki görüşlerinin farklılaşmasının incelenmesi

		Sıra Ortalaması	Z	p
	Kadın	60,37		

1. Kullandığım Almanca ders kitabının kâğıt kalitesi iyidir.	Erkek	47,03	2,159*	0,031
2. Almanca ders kitabının baskı kalitesi iyidir.	Kadın	61,48	2,409*	0,016
	Erkek	46,64		
3. Kitap kapağı, öğrencilerin yaşına uygun ve ilgi çekici bir şekilde tasarlanmıştır.	Kadın	56,27	1,233	0,218
	Erkek	48,47		
4. Kapak tasarımında kullanılan görsel ögeler kitabın içeriğini yansıtmaktadır.	Kadın	61,81	2,450*	0,014
	Erkek	46,53		
5. Kitabın kullanımına kılavuzluk eden bölümde kitapta yer alan simgelerin (ikon, sembol vb.) tümü tanıtılmıştır.	Kadın	54,83	1,026	0,305
	Erkek	48,98		
6. Sayfa tasarımları görsel algıyı kolaylaştıracak şekilde düzenlenmiştir.	Kadın	57,56	1,535	0,125
	Erkek	48,02		
7. Kullandığım kitapta görsel ögelere yeterince yer verilmiştir.	Kadın	61,13	2,318*	0,020
	Erkek	46,76		
8. Kullandığım kitabın görsel ögelerinin tasarımı (resimleme, fotoğraf, grafik, şema vb.) öğrenci seviyesine (yaşına, deneyimine vb.) uygundur.	Kadın	52,00	0,327	0,744
	Erkek	49,97		
9. Görseller (çizim, fotoğraf vb.) konunun niteliğine ve etkinliğin türüne bağlı olarak kitap bütününde tutarlı bir bütünlük içerisindedir.	Kadın	55,21	1,027	0,305
	Erkek	48,84		
10. Kitapta kullanılan her bir görselin işlevsel amacı (öğretim boyutu) bulunmaktadır.	Kadın	52,31	0,396	0,692
	Erkek	49,86		
11. Kitapta dil bilgisi öğretiminde kullanılan görsel ögeler (tablo, farklı yazı boyutu/yazı rengi, kalın/eğik yazı, oklar vb.) öğrencinin dil bilgisi konusunu daha kolay anlamasına yardımcı olmuştur.	Kadın	54,52	0,865	0,387
	Erkek	49,09		
12. Kitapta dil bilgisi öğretiminde kullanılan görsel ögeler (tablo, farklı yazı boyutu/yazı rengi, kalın/eğik yazı, oklar vb.) öğrencinin dilbilgisi konusunu kalıcı olarak öğrenmesini desteklemiştir.	Kadın	56,42	1,308	0,191
	Erkek	48,42		
13. Sayfalardaki görsel ögeler sistematik bir bütünlüğe sahiptir. (Örneğin ana ve alt başlıkların punto, renk ve yazı tipi vb. özellikleri metinden ayırt edilecek ve konuyu toparlayacak şekilde bir sistematiğe sahiptir.)	Kadın	52,96	0,541	0,589
	Erkek	49,64		
14. Kitapta kullanılan görsel ögeler (fotoğraf, resim vb.) öğrencilerin sözlü iletişime geçmesini kolaylaştırıcı niteliktedir.	Kadın	51,87	0,294	0,769
	Erkek	50,02		
15. Kitapta kullanılan görsel ögeler öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerinin (hikâye yazma, diyalog yazma vb.) gelişimine olumlu katkı sağlayıcı niteliktedir.	Kadın	58,23	1,680	0,093
	Erkek	47,78		
16. Kitapta görsel ögelerle anlatılan sözcükler öğrencilerin yeni sözcükleri daha kolay öğrenmelerini destekleyicidir.	Kadın	62,85	2,702*	0,007
	Erkek	46,16		
	Kadın	62,15		

17. Kitapta kullanılan görsel ögeler öğrencilerin metin çözümlemesini destekleyici niteliktedir.	Erkek	46,41	2,508*	0,012
18. Sayfalarda kullanılan arka plan rengi ile sözel/yazılı ve görsel ögelerin renklendirmesinde okumayı kolaylaştıracak bir tasarım mevcuttur.	Kadın	59,08	1,879	0,060
	Erkek	47,49		
19. Görseller ve görsellerin içinde yer alan sözel/yazılı ögeler okunabilir niteliktedir.	Kadın	50,54	0,009	0,993
	Erkek	50,49		
20. Görseller ve görsellerin içinde yer alan sözel/yazılı ögeler belirgindir.	Kadın	55,42	1,123	0,262
	Erkek	48,77		
21. İçerik öğrenmeyi destekleyecek sayıda çeşitlilikte görsellerle zenginleştirilmiştir.	Kadın	52,29	0,383	0,702
	Erkek	49,87		
22. İçerik amaca hizmet eder nitelikte çeşitlilikte görsellerle zenginleştirilmiştir.	Kadın	54,50	0,857	0,392
	Erkek	49,09		
23. İçerik metinle bütünlük oluşturacak çeşitlilikte görsellerle zenginleştirilmiştir.	Kadın	54,77	0,916	0,359
	Erkek	49,00		
24. Metinlerde vurgulama amaçlı kullanılan çeşitli yöntemler bütünlüğü bozmayacak şekilde başarılı bir biçimde kullanılmıştır.	Kadın	59,15	1,892	0,059
	Erkek	47,46		
25. Kitapta kullanılan görsel ögelerin ilgi çekici olması öğrencinin ders motivasyonunu arttırıcı niteliktedir.	Kadın	53,77	0,692	0,489
	Erkek	49,35		
26. Kitaptaki resimlemelerin güncel olması öğrencinin konunun içeriğiyle ilgilenmesini sağlar.	Kadın	54,02	0,745	0,457
	Erkek	49,26		
27. Kitaptaki resimlemelerin güncel olması Almancayı kullanmaya teşvik eder.	Kadın	56,17	1,204	0,229
	Erkek	48,51		
28. Kitapta Almanya'daki günlük yaşamı yansıtan fotoğrafların bulunması öğrencinin konu içeriğiyle ilgilenmesini sağlar.	Kadın	59,37	1,902	0,057
	Erkek	47,39		
29. Kitapta Almanya'daki günlük yaşamı yansıtan fotoğrafların bulunması öğrencileri Almancayı kullanmada motive eder.	Kadın	59,29	1,889	0,059
	Erkek	47,41		
30. Kitapta kullanılan orijinal görsel ögeler (fotoğraf/resim/karikatür) dersin konusuna olan ilginin artmasında etkili olacak niteliktedir.	Kadın	54,33	0,806	0,420
	Erkek	49,16		
31. Kitapta hedef kültürü ele alan metinlerin görsel ögelerle desteklenmesi öğrencilerin o kültürle ilgili bilgi edinimine katkı sağlayıcı niteliktedir.	Kadın	56,77	1,324	0,186
	Erkek	48,30		
32. Kitapta hedef kültürü tanıtan görsel ögeler öğrencilerin yabancı kültüre olan ilgi ve merakını artırıcı niteliktedir.	Kadın	57,62	1,502	0,133
	Erkek	48,00		
33. Kitapta hedef ülke ve kültürü yansıtan görsel ögelerin zenginliği ve içeriği öğrencilerin Almanya ve Almanlara yönelik olumlu bir tutum geliştirmelerini sağlayıcı niteliktedir.	Kadın	57,94	1,569	0,117
	Erkek	47,89		
34. Kitapta Türkiye ve Türk kültürüne ait görsel ögelere yer verilir.	Kadın	52,04	0,336	0,737
	Erkek	49,96		

35. Kitapta Türkiye ve Türk kültürüne ait görsel ögelere yer verilmesi öğrencileri karşılaştırmaya sevk ederek hem kendi ülke/kültürüne hem de yabancı ülke/kültüre yönelik eleştirel bir tutum içine girmesini destekleyici niteliktedir.	Kadın	52,58	0,450	0,653
	Erkek	49,77		
36. Kullandığım kitabı sadece görsellik kriterine göre değerlendirirsem tekrar bu kitabı seçerim.	Kadın	58,67	1,725	0,085
	Erkek	47,63		

*p<0,05

Tablo 22 incelendiğinde öğretmenlerin cinsiyetlerine göre madde 1, 2, 4, 7, 16, 17'deki görüşlerinin istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği (p<0,05) görülürken diğer maddeler için istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir (p>0,05). Anlamlı farklılık tespit edilen maddeler için sıra ortalamaları incelenmiştir. "Kullandığım Almanca ders kitabının kâğıt kalitesi iyidir." maddesine kadın öğretmenlerin (sıra ort.= 60,37) erkek öğretmenlerden (sıra ort.= 47,03) daha fazla katıldıkları görülmektedir. "Almanca ders kitabının baskı kalitesi iyidir." maddesine kadın öğretmenlerin (sıra ort.= 61,48) erkek öğretmenlerden (sıra ort.= 46,64) daha fazla katıldıkları belirlenmiştir. "Kapak tasarımında kullanılan görsel ögeler kitabın içeriğini yansıtmaktadır." maddesine kadın öğretmenlerin (sıra ort.= 61,81) erkek öğretmenlerden (sıra ort.= 46,53) daha fazla katıldıkları tespit edilmiştir. "Kullandığım kitapta görsel ögelere yeterince yer verilmiştir." maddesine kadın öğretmenlerin (sıra ort.= 61,13) erkek öğretmenlerden (sıra ort.= 46,76) daha fazla katıldıkları ortaya konulmuştur. "Kitapta görsel ögelerle anlatılan sözcükler öğrencilerin yeni sözcükleri daha kolay öğrenmelerini destekleyicidir." maddesine kadın öğretmenlerin (sıra ort.= 61,85) erkek öğretmenlerden (sıra ort.= 46,16) daha fazla katıldıkları saptanmıştır. "Kitapta kullanılan görsel ögeler öğrencilerin metin çözümlemesini destekleyici niteliktedir." maddesine kadın öğretmenlerin (sıra ort. = 62,15) erkek öğretmenlerden (sıra ort. = 46,41) daha fazla katıldıkları belirlenmiştir.

Öğretmenlerin eğitim durumuna göre Almanca ders kitabındaki görsel malzeme hakkındaki görüşlerinin farklılaşma durumunun incelenmesi Tablo 23'te sunulmuştur.

Tablo 23

Öğretmenlerin eğitim durumuna göre Almanca ders kitabındaki görsel malzeme hakkındaki görüşlerinin farklılaşmasının incelenmesi

			Sıra Ortalaması	Z	p
1.	Kullandığım Almanca ders kitabının kâğıt kalitesi iyidir.	Lisans	49,87	0,516	0,606
		Yüksek lisans	53,59		
2.	Almanca ders kitabının baskı kalitesi iyidir.	Lisans	49,92	0,478	0,633
		Yüksek lisans	53,35		

3. Kitap kapağı, öğrencilerin yaşına uygun ve ilgi çekici bir şekilde tasarlanmıştır.	Lisans	51,01	0,403	0,687
	Yüksek lisans	48,03		
4. Kapak tasarımında kullanılan görsel ögeler kitabın içeriğini yansıtmaktadır.	Lisans	52,39	1,523	0,128
	Yüksek lisans	41,29		
5. Kitabın kullanımına kılavuzluk eden bölümde kitapta yer alan simgelerin (ikon, sembol vb.) tümü tanıtılmıştır.	Lisans	52,21	1,512	0,131
	Yüksek lisans	42,15		
6. Sayfa tasarımları görsel algıyı kolaylaştıracak şekilde düzenlenmiştir.	Lisans	52,18	1,363	0,173
	Yüksek lisans	42,29		
7. Kullandığım kitapta görsel ögelere yeterince yer verilmiştir.	Lisans	51,73	0,998	0,318
	Yüksek lisans	44,50		
8. Kullandığım kitabın görsel ögelerinin tasarımı (resimleme, fotoğraf, grafik, şema vb.) öğrenci seviyesine (yaşına, deneyimine vb.) uygundur.	Lisans	50,66	0,127	0,899
	Yüksek lisans	49,74		
9. Görseller (çizim, fotoğraf vb.) konunun niteliğine ve etkinliğin türüne bağlı olarak kitap bütününde tutarlı bir bütünlük içerisindedir.	Lisans	50,96	0,372	0,710
	Yüksek lisans	48,26		
10. Kitapta kullanılan her bir görselin işlevsel amacı (öğretim boyutu) bulunmaktadır.	Lisans	51,14	0,526	0,599
	Yüksek lisans	47,35		
11. Kitapta dil bilgisi öğretiminde kullanılan görsel ögeler (tablo, farklı yazı boyutu/yazı rengi, kalın/eğik yazı, oklar vb.) öğrencinin dil bilgisi konusunu daha kolay anlamasına yardımcı olmuştur.	Lisans	50,02	0,387	0,699
	Yüksek lisans	52,85		
12. Kitapta dil bilgisi öğretiminde kullanılan görsel ögeler (tablo, farklı yazı boyutu/yazı rengi, kalın/eğik yazı, oklar vb.) öğrencinin dil bilgisi konusunu kalıcı olarak öğrenmesini desteklemiştir.	Lisans	50,86	0,297	0,766
	Yüksek lisans	48,74		
13. Sayfalardaki görsel ögeler sistematik bir bütünlüğe sahiptir. (Örneğin ana ve alt başlıkların punto, renk ve yazı tipi vb. özellikleri metinden ayırt edilecek ve konuyu toparlayacak şekilde bir sistematiğe sahiptir.)	Lisans	50,46	0,030	0,976
	Yüksek lisans	50,68		
14. Kitapta kullanılan görsel ögeler (fotoğraf, resim vb.) öğrencilerin sözlü iletişime geçmesini kolaylaştırıcı niteliktedir.	Lisans	50,27	0,189	0,850
	Yüksek lisans	51,65		
15. Kitapta kullanılan görsel ögeler öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerinin (hikâye yazma, diyalog yazma vb.) gelişimine olumlu katkı sağlayıcı niteliktedir.	Lisans	49,99	0,415	0,678
	Yüksek lisans	53,00		
16. Kitapta görsel ögelerle anlatılan sözcükler öğrencilerin yeni sözcükleri daha kolay öğrenmelerini destekleyicidir.	Lisans	50,34	0,128	0,898
	Yüksek lisans	51,26		
17. Kitapta kullanılan görsel ögeler öğrencilerin metin çözümlemesini destekleyici niteliktedir.	Lisans	51,13	0,508	0,612
	Yüksek lisans	47,41		
18. Sayfalarda kullanılan arka plan rengi ile sözel/yazılı ve görsel ögelerin renklendirmesinde okumayı kolaylaştıracak bir tasarım mevcuttur.	Lisans	49,41	0,890	0,373
	Yüksek lisans	55,82		
19. Görseller ve görsellerin içinde yer alan sözel/yazılı ögeler okunabilir niteliktedir.	Lisans	49,50	0,861	0,389
	Yüksek lisans	55,38		
	Lisans	51,49	0,845	0,398

20. Görseller ve görsellerin içinde yer alan sözel/yazılı ögeler belirgindir.	Yüksek lisans	45,65		
21. İçerik öğrenmeyi destekleyecek sayıda çeşitlilikte görsellerle zenginleştirilmiştir.	Lisans	51,99	1,191	0,233
	Yüksek lisans	43,21		
22. İçerik amaca hizmet eder nitelikte çeşitlilikte görsellerle zenginleştirilmiştir.	Lisans	51,27	0,616	0,538
	Yüksek lisans	46,74		
23. İçerik metinle bütünlük oluşturacak çeşitlilikte görsellerle zenginleştirilmiştir.	Lisans	51,84	1,070	0,285
	Yüksek lisans	43,97		
24. Metinlerde vurgulama amaçlı kullanılan çeşitli yöntemler bütünlüğü bozmayacak şekilde başarılı bir biçimde kullanılmıştır.	Lisans	49,66	0,687	0,492
	Yüksek lisans	54,62		
25. Kitapta kullanılan görsel ögelerin ilgi çekici olması öğrencinin ders motivasyonunu arttırıcı niteliktedir.	Lisans	50,80	0,238	0,812
	Yüksek lisans	49,03		
26. Kitaptaki resimlemelerin güncel olması öğrencinin konunun içeriğiyle ilgilenmesini sağlar.	Lisans	52,07	1,235	0,217
	Yüksek lisans	42,85		
27. Kitaptaki resimlemelerin güncel olması Almancayı kullanmaya teşvik eder.	Lisans	50,86	0,286	0,775
	Yüksek lisans	48,74		
28. Kitapta Almanya'daki günlük yaşamı yansıtan fotoğrafların bulunması öğrencinin konu içeriğiyle ilgilenmesini sağlar.	Lisans	50,43	0,058	0,954
	Yüksek lisans	50,85		
29. Kitapta Almanya'daki günlük yaşamı yansıtan fotoğrafların bulunması öğrencileri Almancayı kullanmada motive eder.	Lisans	50,07	0,343	0,732
	Yüksek lisans	52,59		
30. Kitapta kullanılan orijinal görsel ögeler (fotoğraf/resim/karikatür) dersin konusuna olan ilginin artmasında etkili olacak niteliktedir.	Lisans	50,77	0,213	0,832
	Yüksek lisans	49,18		
31. Kitapta hedef kültürü ele alan metinlerin görsel ögelerle desteklenmesi öğrencilerin o kültürle ilgili bilgi edinimine katkı sağlayıcı niteliktedir.	Lisans	50,74	0,190	0,850
	Yüksek lisans	49,32		
32. Kitapta hedef kültürü tanıtan görsel ögeler öğrencilerin yabancı kültüre olan ilgi ve merakını artırıcı niteliktedir.	Lisans	51,06	0,441	0,659
	Yüksek lisans	47,76		
33. Kitapta hedef ülke ve kültürü yansıtan görsel ögelerin zenginliği ve içeriği öğrencilerin Almanya ve Almanlara yönelik olumlu bir tutum geliştirmelerini sağlayıcı niteliktedir.	Lisans	51,70	0,947	0,344
	Yüksek lisans	44,62		
34. Kitapta Türkiye ve Türk kültürüne ait görsel ögelere yer verilir.	Lisans	48,81	1,375	0,169
	Yüksek lisans	58,74		
35. Kitapta Türkiye ve Türk kültürüne ait görsel ögelere yer verilmesi öğrencileri karşılaştırmaya sevk ederek hem kendi ülke/kültürüne hem de yabancı ülke/kültüre yönelik eleştirel bir tutum içine girmesini destekleyici niteliktedir.	Lisans	50,03	0,379	0,704
	Yüksek lisans	52,79		
36. Kullandığım kitabı sadece görsellik kriterine göre değerlendirirsem tekrar bu kitabı seçerim.	Lisans	50,83	0,256	0,798
	Yüksek lisans	48,91		

Tablo 23 incelendiğinde öğretmenlerin eğitim durumlarına göre Almanca dersi kitabındaki görsel malzeme hakkındaki görüşlerinin istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği

(p>0,05) görülmektedir. Diğer bir deyişle öğretmenlerin eğitim durumları fark etmeksizin Almanca ders kitabındaki görsel malzeme hakkındaki görüşleri benzerdir.

Öğretmenlerin kıdemlerine göre Almanca ders kitabındaki görsel malzeme hakkındaki görüşlerinin farklılaşma durumunun incelenmesi Tablo 24'te sunulmuştur.

Tablo 24

Öğretmenlerin kıdemlerine göre Almanca ders kitabındaki görsel malzeme hakkındaki görüşlerinin farklılaşmasının incelenmesi

		Sıra Ortalaması	H	p
1. Kullandığım Almanca ders kitabının kâğıt kalitesi iyidir.	1-10 yıl	51,16	1,098	0,577
	11-20 yıl	53,83		
	20 yıl üstü	44,83		
2. Almanca ders kitabının baskı kalitesi iyidir.	1-10 yıl	50,04	1,754	0,416
	11-20 yıl	57,19		
	20 yıl üstü	45,44		
3. Kitap kapağı, öğrencilerin yaşına uygun ve ilgi çekici bir şekilde tasarlanmıştır.	1-10 yıl	52,30	0,747	0,688
	11-20 yıl	47,39		
	20 yıl üstü	47,22		
4. Kapak tasarımında kullanılan görsel ögeler kitabın içeriğini yansıtmaktadır.	1-10 yıl	52,70	1,169	0,557
	11-20 yıl	45,89		
	20 yıl üstü	47,31		
5. Kitabın kullanımına kılavuzluk eden bölümde kitapta yer alan simgelerin (ikon, sembol vb.) tümü tanıtılmıştır.	1-10 yıl	49,61	0,425	0,809
	11-20 yıl	50,22		
	20 yıl üstü	53,94		
6. Sayfa tasarımları görsel algıyı kolaylaştıracak şekilde düzenlenmiştir.	1-10 yıl	50,87	0,069	0,966
	11-20 yıl	50,72		
	20 yıl üstü	48,97		
7. Kullandığım kitapta görsel ögelere yeterince yer verilmiştir.	1-10 yıl	50,57	0,711	0,701
	11-20 yıl	46,56		
	20 yıl üstü	54,19		
8. Kullandığım kitabın görsel ögelerinin tasarımı (resimleme, fotoğraf, grafik, şema vb.) öğrenci seviyesine (yaşına, deneyimine vb.) uygundur.	1-10 yıl	50,45	0,002	0,999
	11-20 yıl	50,75		
	20 yıl üstü	50,44		
9. Görseller (çizim, fotoğraf vb.) konunun niteliğine ve etkinliğin türüne bağlı olarak kitap bütününde tutarlı bir bütünlük içerisindedir.	1-10 yıl	48,61	1,616	0,446
	11-20 yıl	49,92		
	20 yıl üstü	57,81		
10. Kitapta kullanılan her bir görselin işlevsel amacı (öğretim boyutu) bulunmaktadır.	1-10 yıl	49,38	0,758	0,685
	11-20 yıl	49,47		
	20 yıl üstü	55,53		
11. Kitapta dil bilgisi öğretiminde kullanılan görsel ögeler (tablo, farklı yazı boyutu/yazı rengi, kalın/eğik yazı, oklar vb.) öğrencinin dilbilgisi konusunu daha kolay anlamasına yardımcı olmuştur.	1-10 yıl	48,11	2,850	0,240
	11-20 yıl	60,39		
	20 yıl üstü	49,11		
12. Kitapta dil bilgisi öğretiminde kullanılan görsel ögeler (tablo, farklı yazı boyutu/yazı rengi, kalın/eğik yazı, oklar vb.) öğrencinin dil bilgisi konusunu kalıcı olarak öğrenmesini desteklemiştir.	1-10 yıl	51,62	0,737	0,692
	11-20 yıl	45,58		
	20 yıl üstü	51,44		

13. Sayfalardaki görsel ögeler sistematik bir bütünlüğe sahiptir. (Örneğin ana ve alt başlıkların punto, renk ve yazı tipi vb. özellikleri metinden ayırt edilecek ve konuyu toparlayacak şekilde bir sistematiğe sahiptir.)	1-10 yıl	52,25	1,138	0,566
	11-20 yıl	44,58		
	20 yıl üstü	50,19		
14. Kitapta kullanılan görsel ögeler (fotoğraf, resim vb.) öğrencilerin sözlü iletişime geçmesini kolaylaştırıcı niteliktedir.	1-10 yıl	51,30	0,339	0,844
	11-20 yıl	51,08		
	20 yıl üstü	47,08		
15. Kitapta kullanılan görsel ögeler öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerinin (hikâye yazma, diyalog yazma vb.) gelişimine olumlu katkı sağlayıcı niteliktedir.	1-10 yıl	51,70	0,511	0,774
	11-20 yıl	50,25		
	20 yıl üstü	46,50		
16. Kitapta görsel ögelerle anlatılan sözcükler öğrencilerin yeni sözcükleri daha kolay öğrenmelerini destekleyicidir.	1-10 yıl	49,80	0,120	0,942
	11-20 yıl	51,78		
	20 yıl üstü	51,72		
17. Kitapta kullanılan görsel ögeler öğrencilerin metin çözümlemesini destekleyici niteliktedir.	1-10 yıl	51,45	0,689	0,709
	11-20 yıl	45,64		
	20 yıl üstü	51,97		
18. Sayfalarda kullanılan arka plan rengi ile sözel/yazılı ve görsel ögelerin renklendirmesinde okumayı kolaylaştıracak bir tasarım mevcuttur.	1-10 yıl	49,71	0,180	0,914
	11-20 yıl	52,67		
	20 yıl üstü	51,14		
19. Görseller ve görsellerin içinde yer alan sözel/yazılı ögeler okunabilir niteliktedir.	1-10 yıl	51,95	1,433	0,488
	11-20 yıl	43,94		
	20 yıl üstü	51,89		
20. Görseller ve görsellerin içinde yer alan sözel/yazılı ögeler belirgindir.	1-10 yıl	51,07	0,262	0,877
	11-20 yıl	47,67		
	20 yıl üstü	51,31		
21. İçerik öğrenmeyi destekleyecek sayıda çeşitlilikte görsellerle zenginleştirilmiştir.	1-10 yıl	52,33	0,896	0,639
	11-20 yıl	48,86		
	20 yıl üstü	45,64		
22. İçerik amaca hizmet eder nitelikte çeşitlilikte görsellerle zenginleştirilmiştir.	1-10 yıl	51,39	0,347	0,841
	11-20 yıl	47,06		
	20 yıl üstü	50,78		
23. İçerik metinle bütünlük oluşturacak çeşitlilikte görsellerle zenginleştirilmiştir.	1-10 yıl	49,80	0,171	0,918
	11-20 yıl	52,83		
	20 yıl üstü	50,67		
24. Metinlerde vurgulama amaçlı kullanılan çeşitli yöntemler bütünlüğü bozmayacak şekilde başarılı bir biçimde kullanılmıştır.	1-10 yıl	52,77	3,659	0,160
	11-20 yıl	53,50		
	20 yıl üstü	39,44		
25. Kitapta kullanılan görsel ögelerin ilgi çekici olması öğrencinin ders motivasyonunu arttırıcı niteliktedir.	1-10 yıl	53,42	1,952	0,377
	11-20 yıl	45,92		
	20 yıl üstü	44,69		
26. Kitaptaki resimlemelerin güncel olması öğrencinin konunun içeriğiyle ilgilenmesini sağlar.	1-10 yıl	51,77	1,471	0,479
	11-20 yıl	43,33		
	20 yıl üstü	53,17		
27. Kitaptaki resimlemelerin güncel olması Almancayı kullanmaya teşvik eder.	1-10 yıl	53,18	1,689	0,430
	11-20 yıl	44,67		
	20 yıl üstü	46,81		
28. Kitapta Almanya'daki günlük yaşamı yansıtan fotoğrafların bulunması öğrencinin konu içeriğiyle ilgilenmesini sağlar.	1-10 yıl	52,98	1,906	0,385
	11-20 yıl	42,92		
	20 yıl üstü	49,28		
29. Kitapta Almanya'daki günlük yaşamı yansıtan fotoğrafların bulunması öğrencileri Almancayı kullanmada motive eder.	1-10 yıl	53,27	2,169	0,338
	11-20 yıl	42,75		
	20 yıl üstü	48,42		
	1-10 yıl	53,40		

30. Kitapta kullanılan orijinal görsel ögeler (fotoğraf/resim/karikatür) dersin konusuna olan ilginin artmasında etkili olacak niteliktedir.	11-20 yıl	42,42	2,274	0,321
	20 yıl üstü	48,28		
31. Kitapta hedef kültürü ele alan metinlerin görsel ögelerle desteklenmesi öğrencilerin o kültürle ilgili bilgi edinimine katkı sağlayıcı niteliktedir.	1-10 yıl	53,20	2,581	0,275
	11-20 yıl	41,17		
	20 yıl üstü	50,25		
32. Kitapta hedef kültürü tanıtan görsel ögeler öğrencilerin yabancı kültüre olan ilgi ve merakını artırıcı niteliktedir.	1-10 yıl	54,67	4,221	0,121
	11-20 yıl	45,64		
	20 yıl üstü	40,53		
33. Kitapta hedef ülke ve kültürü yansıtan görsel ögelerin zenginliği ve içeriği öğrencilerin Almanya ve Almanlara yönelik olumlu bir tutum geliştirmelerini sağlayıcı niteliktedir.	1-10 yıl	55,24	5,500	0,064
	11-20 yıl	45,19		
	20 yıl üstü	38,94		
34. Kitapta Türkiye ve Türk kültürüne ait görsel ögelere yer verilir.	1-10 yıl	50,64	1,688	0,430
	11-20 yıl	56,11		
	20 yıl üstü	44,39		
35. Kitapta Türkiye ve Türk kültürüne ait görsel ögelere yer verilmesi öğrencileri karşılaştırmaya sevk ederek hem kendi ülke/kültürüne hem de yabancı ülke/kültüre yönelik eleştirel bir tutum içine girmesini destekleyici niteliktedir.	1-10 yıl	49,25	0,620	0,733
	11-20 yıl	50,44		
	20 yıl üstü	55,00		
36. Kullandığım kitabı sadece görsellik kriterine göre değerlendirirsem tekrar bu kitabı seçerim.	1-10 yıl	51,09	0,353	0,838
	11-20 yıl	47,00		
	20 yıl üstü	51,92		

Tablo 24 incelendiğinde öğretmenlerin kıdemlerine göre Almanca dersi kitabındaki görsel malzeme hakkındaki görüşlerinin istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) görülmektedir. Diğer bir deyişle öğretmenlerin kıdemleri fark etmeksizin Almanca ders kitabındaki görsel malzeme hakkındaki görüşleri benzerdir.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın temelini oluşturan yerel Almanca ders kitaplarından elde edilen bulgu ve yorumlara dayalı olarak ulaşılan sonuçların özetine ve bu sonuçlardan yola çıkılarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

6.1. Sonuçlar ve Tartışma

Bu çalışmada ülkemizde ortaöğretim düzeyindeki öğrenciler için yabancı dil olarak Almanca derslerinde okutulmak üzere geliştirilen ders kitaplarının görsel tasarım özellikleri açısından doküman analizine ve bu ders kitaplarının görsel tasarımı hakkındaki öğretmen görüşlerine yer verilmiştir.

Öğretmen görüşlerini tespit etmek amacıyla yapılan anket sonucunda öğretmenlerin en çok kullandığı kitabın Deutsch macht Spaβ A1.2 ders kitabı (n = 84) olduğu tespit edilmiştir. En az kullanılan ders kitaplarının Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1 (n = 2) ve Mein Schlüssel zu Deutsch B1.2 (n = 1) olduğu tespit edilmiştir.

Ankete katılan Almanca öğretmenlerinin Almanca ders kitaplarının görsel tasarımı hakkındaki genel görüşleri birbirine yakındır. Kitapta bulunan simgelerin tanıtılması, Almanya' daki günlük yaşama ait görsellere yer verilmesinin öğrenci üzerinde motive edici ve merak uyandırıcı etkisi olduğu düşüncelerine verdikleri yanıtlar büyük oranda olumlu olmuştur. Ancak ders kitaplarında kullanılan görsellerin yazma ve sözlü iletişim becerilerini geliştirebilecek düzeyde olması ve bu ders kitaplarını tekrar seçme düşüncelerine çoğunlukla olumsuz yanıt verilmiştir.

Öğretmenlerin cinsiyetine göre Almanca ders kitabındaki görsel tasarım hakkındaki görüşlerinin genel olarak birbirine yakın olduğu saptanmıştır. Ancak kadın öğretmenlerin

erkek öğretmenlere göre kapak tasarımı, kitaplarda bulunan görsel ögelerin yeterliliği, okuma becerisi ve sözcük öğretiminin yeterince görsellerle desteklenmesi, kâğıt ve baskı kalitesi gibi görsel özellikleri daha uygun bulduğu sonucu elde edilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin eğitim durumları ve kıdemleri fark etmeksizin Almanca ders kitaplarındaki görsel tasarım hakkındaki görüşleri benzerdir.

Anket sonucuna göre diğer kitaplara oranla Deutsch für Gymnasien A1.1 kitabını öğretmenlerin görsel açıdan daha iyi buldukları tespit edilmiştir. Plus-Deutsch-A1.1 ders kitabının anlamsal bir farklılık göstermediği genel olarak ders kitabını görsel bakımdan beğenen ve beğenmeyen öğretmen sayılarının birbirine yakın olduğu görülmüştür. Wie Bitte! A1.1 ders kitabının görsel açıdan daha az etkileyici olduğu saptanmıştır. Deutsch macht Spaβ A1.2 kitabının ise bazı görsel ögeler bakımından etkili olduğu düşünülmektedir. Özellikle anketin son maddesindeki görsel açıdan bu kitabı tekrar seçim durumuna olumlu yanıt verme oranına göre bu durum kolaylıkla tespit edilebilmektedir. Deutsch macht Spaβ A1.2 ders kitabını kullanan öğretmenlerin en çok olmasına rağmen görsel açıdan kısmen etkili bulunması çelişkili bir durum olarak ortaya çıkmaktadır. Aslında bu durumun nedeninin, okullarda MEB tarafından belirlenen kitapların okutulması zorunluluğu olduğu düşünülmektedir. A1.2 düzeyinde yalnızca bu kitabın olması öğretmenlere seçme fırsatı tanımamaktadır.

Yapılan anket çalışmasıyla MEB tarafından belirlenen tüm ders kitapları görsel tasarım yönünden değerlendirildiğinden üç kitapta tespit edilen anlamsal farklılıklar doğrultusunda ders kitabını kullanan öğretmenlerin kullanmayan öğretmenlere oranla Wie Bitte! A1.1 ve Deutsch macht Spaβ A1.2 kitaplarını görsel açıdan daha az etkili buldukları tespit edilmiştir. Deutsch macht Spaβ A1.2 ders kitabının ise kullanan öğretmenlerin kullanmayan öğretmenlere göre görsel tasarımını daha fazla etkili gördükleri tespit edilmiştir

Bu çalışmanın bir diğer yöntemi olan doküman analizi için Türkiye'de geliştirilmiş iletişime dayalı yerel Almanca ders kitaplarından yalnızca 2020-2021 eğitim öğretim yılı lise düzeyinde okutulması zorunlu ders kitapları belirlenmiştir. Bu ders kitapları Wie bitte?, A1.1 Deutsch für Gymnasien A1.1, Plus Deutsch A1.1, Deutsch macht Spaβ A1.2 ve Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1 ders kitaplarından oluşmakta ve bu kitaplar görsellik açısından incelenmektedir. Bu incelemenin sonuçlarına maddeler hâlinde aşağıda yer verilmektedir:

- Doküman analizine göre ders kitaplarında görsel ögelerin genel olarak kaliteli olduğu düşünülmektedir. Ağdemir (1996, s. 112) kitap baskılarının açık, net, renkli; içeriği

ve anlatımının öğrenci düzeyine uygun, konuyla ilişkili ve anlaşılır olması gerektiğini ifade etmiştir. Belirlenen beş ders kitabından alıntılanan görsel örnekler kitapların dijital baskılarına aittir. Bu nedenle örnekler tam olarak baskı kalitesini gösterememektedir. Kitapların fiziki baskıları değerlendirildiğinde dijital baskının aksine fiziki görsel baskı kalitesinin iyi düzeyde olmadığı tespit edilmiştir.

- Atmaca Ertok'a göre (2006,s. 320) görseller ders kitaplarındaki en önemli unsurlardır. Ders kitaplarında görseller daha çok fotoğraflarla yer almakta ve öğretmenlerin söylediği sözcükler veya yaptığı açıklamalardan daha etkilidir. Ders kitaplarında karakterlerin görsellerinde zaman zaman bazı hatalar yapıldığı saptanmıştır. Bu hatalar; bir fotoğrafın birden fazla kullanılması ve farklı isimler verilmesi veya aynı karakter için bazen fotoğraf bazen resim kullanılması olabilmektedir.
- Ders kitaplarının kapak tasarımı görsel ögelerin kullanımına göre değerlendirildiğinde "Deutsch für Gymnasien", "Plus Deutsch" kitaplarında genel olarak tasarım ögelerinin sistematik bir düzende olduğu, "Wie bitte?" ders kitabı kapağında ise yalnızca resimlere yer verilmesi ve gerçek fotoğraf kullanılmaması gibi durumlardan dolayı görsel ögelerin kullanımında yaş grubunun dikkate alınmadığı düşünülmektedir. "Deutsch macht Spaβ" kitap kapağında ise çok fazla görselin bir arada verildiği ve görsel tasarımın uygun şekilde düzenlenmediği düşünülmektedir.
- Wie bitte? A1.1, Deutsch für Gymnasien A1.1, Plus Deutsch A1.1, Deutsch macht Spaβ A1.2 ve Mein Schlüssel zu Deutsch B1.1 ders kitaplarında sayfa numaralandırılmasının düzgün bir şekilde yapıldığı, kullanılan puntonun yaş grubuna uygun olduğu ve tüm kitap ebatlarının büyük boy tercih edildiği tespit edilmiştir.
- İncelenen beş kitapta da okuma becerisi ve sözcük öğretimine yönelik etkinliklerde görsel ögelerin kullanıldığı, bu görsellerin içerikle uyumlu ve öğrenci yaşına uygun olduğu saptanmıştır.
- Yalnızca Deutsch für Gymnasien A1.1 ders kitabı genelinde yazma becerisini temsil eden bir sembol kullanıldığı görülmüştür. Tüm ders kitaplarında genel olarak yazma becerisine yönelik görsel ögelerin kullanıldığı, bu görsellerin içerikle uyumlu ve öğrenci yaşına uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

- Yalnızca Deutsch für Gymnasien A1.1 ders kitabı genelinde konuşma becerisini temsil eden bir sembol bulunmaktadır. İncelenen bu ders kitaplarında genellikle konuşma becerisine yönelik görsel ögelerin kullanıldığı, bu görsellerin içerikle uyumlu ve öğrenci yaşına uygun olduğu sonucuna varılmıştır.
- Dinleme becerisini kitap genelinde temsil eden bir sembole, beş kitapta da yer verilmiştir. Beş ders kitabında da dinleme etkinliklerini destekleyen görseller bulunmaktadır. Bu görsellerin çoğunlukla içerik ve öğrenci yaşı dikkate alınarak tasarlandığı görülmüştür.
- Dil bilgisi öğretiminde ders kitaplarının tablo, resim, fotoğraf, renklendirme ve gölgelendirme tekniği, kalın, italik yazma gibi görseller ve belirginleştirme unsurları kullanılarak desteklendiği tespit edilmiştir. Ayrıca ders kitaplarında dil bilgisi kurallarının ipucu olarak verildiği standart bir görsel bulunmaktadır.
- Ders kitaplarında Almanya veya Almanca konuşulan ülkelere ait ülke/şehir haritalarına, Almanların günlük yaşamına dair görsellere, Alman kültürüne ait bayram, festival, gelenek-görenek, yiyeceklerle ve önemli veya tarihî yerlerle ilgili görsellere yer verilmiştir. Türk kültürüne özgü yiyeceklerle ilgili görseller "Mein Schlüssel zu Deutsch" kitabı dışındaki diğer dört kitapta kullanılmaktadır. Türkiye'nin önemli veya tarihî yerlerinin görsellerine yalnızca Wie bitte? ders kitabında yer verilmemiştir.
- Tüm ders kitaplarında Türk kültürüne ait bayram, festival, gelenek-görenek görselleri bulunmaktadır. Türkiye'ye ait ülke veya şehir haritasına üç kitapta yer verilmiş ancak "Plus Deutsch" ve "Wie bitte?" kitaplarında yer verilmemiştir.
-

6.2. Öneriler

Yabancı dil öğretiminde kimi zaman global ders kitapları kimi zaman yerel ders kitapları okutulmaktaydı. Ancak devlet okullarında yerel kitapların okutulmasıyla birlikte yerel kitapların önemi daha da artmıştır. Ders kitapları çeşitli yönlerden ele alınabilmektedir. Bu yönlerin en önemlilerinden biri ders kitaplarının görsel tasarımıdır. Bu çalışmada bu yönde Almanca ders kitaplarının görsel tasarımı incelenmiş ve bu konuda öğretmen görüşlerine başvurulmuştur. Bu durumun sonucunda iki ölçek ortaya çıkmıştır. Bu araştırmanın, yapılacak araştırmalar kapsamında ders kitaplarında görsel tasarımı ele alacak araştırmacılar için faydalı bir kaynak olacağı düşünülmektedir. Aşağıda yerel Almanca ders kitaplarında

görsel tasarım ile ilgili olarak gerçekleştirilen çalışma sonuçlarından hareketle bazı öneriler sunulmuştur:

- Öğretmenlerin görseller konusunda görüşleri alınarak ders kitapları tasarlanabilir.
- Ders kitapları okullara dağıtılmadan önce pilot uygulama yapılarak görsel tasarım açısından öğrenci görüşlerine başvurulabilir; böylelikle verimlilik, kullanışlılık gibi ilkelere göre değerlendirilme fırsatı doğabilir.
- Ders kitaplarının baskı kalitesi artırılabilir.
- Ders kitaplarında dil becerilerine yönelik görsellere daha fazla yer verilebilir.
- Yabancı dil ders kitaplarında hedef ülkeye ait görsellere daha fazla yer verilebilir.
- Ders kitaplarında kullanılan görseller öğrenim-öğretim hedefleri ve amaçlarına daha çok hizmet etmelidir.

KAYNAKLAR

Birincil Kaynaklar

Akay Zabun, O. (2020) *Deutsch für Gymnasien A1.1 Schülerbuch.* Ankara: Ata

Öztürk, D., İncebel, F., Balkan, F., Yıldırım, T., Canoğlu, Y. (2019). *Wie Bitte? A1.1 Lehrbuch*. Ankara: MEB

Varlık, Ş., Balaban, B. ve Nergiz, P. (2019) *Mein Schlüssel zu Deutsch, Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien B1.1 Schülerbuch*. Ankara: Koza.

Yazar, Ş., Çağlayan, Y., Akyar, F., Yaşar, E., Sulak, M. ve Mert S. (2020). *Deutsch macht Spaß Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.2 Schülerbuch.* İzmir: MEB.

Yılmaz Yiğit, D. (2019) *Plus Deutsch. Deutsch als Fremdsprache für Gymnasien A1.1 Schülerbuch.* Ankara: Koza.

İkincil Kaynaklar

Ağdemir, S. (1996, Haziran). D*ers kitaplarının tasarım içerik ve üretim uygulamaları.* Türkiye ve Almanya'da İlköğretim Ders Kitapları Sempozyumu'nda sunuldu, Ankara.

Aksöz, A. S. (2020). *„Wie bitte?" ve „Deutsch macht Spaß" MEB Yabancı Dil Almanca Ders Kitaplarında Türk imajı/imgesi*. 13. Uluslararası Dil, Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Kongresi (pp.973-985). Antalya, Turkey

Aksöz, A. S. (2021). Soziokulturelles Wissen und dessen Vermittlung im Rahmen des Gemeinsamen europäischen Referenzrahmens für Sprachen im DaF Lehrbuch „Wie bitte? A1.1*"Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi,* (51), 160-179 DOI: 10.53444/deubefd.791050

Arat, T. (2020). İletişim Aracı Olarak Fotoğraf. *Aksaray İletişim Dergisi, 2 (1)*, 40-50. Retrieved from http://aid.aksaray.edu.tr/tr/pub/issue/52071/650660

Atmaca Ertok, A. (2006). İlköğretim Ders Kitaplarında Görsel Tasarım ve Resimleme. *Milli Eğitim, 35(171*), 318 - 328.

Bahçeci, B. ve Kılıç, M. (2012). Yabancı dil öğretiminde materyallerin tasarım ve hazırlama ilkeleri, A. Sarıçoban ve Z. M. Tavil. (Ed.). *Yabancı dil öğretiminde* ö*ğretim teknolojileri ve materyal tasarımı* içinde (s. 20-44). Ankara: Anı

Biechele, B. (2006). Anmerkungen zum interkulturellen Bildverstehen. Interculture journal: *Online-Zeitschrift für Interkulturelle Studien, 5(1)*, 17-50. https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ssoar-454447

Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı*. 13. Baskı. Ankara: Pegem Akademi.

Ceyhan, E. / Yiğit, B. (2004). *Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi.* 2. Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık.

Cuma, F. İ. (2005). *Visualisierung in den regional erstellten kommunikativen DAF-Lehrwerken* (Yayımlanmamış doktora tezi). *Hacettepe* Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü,Ankara.

Çelik, L. (2012). Öğretim materyallerinin hazırlanması ve seçimi. Ö. Demirel ve E. Altun (Ed.). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı* içinde (s.27-66). (Altıncı Baskı). Ankara: Pegem.

Dahlhaus, B.(2001). *Fertigkeit Hören: Fernstudieneinheit 5*. Berlin: Langenscheidt.

Dolaş, P. (2016). *İletişime Dayalı Yerel Almanca Ders Kitaplarında Dilbilgisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Funk, H./ König, M. (1991). *Grammatik lehren und lernen: Fernstudieneinheit 1*. München: Goethe-Institut.

Genç, A. (2002). İlk- ve ortaöğretim okullarında yabancı dil dersi kitabı seçimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 22: (74-81).*

Gerighausen, J. & Seel, P. C. (1994). Regionale Lehrwerke. B. Kast/ G. Neuner (Hg) In: *Zur Analyse, Begutachtung und Entwicklung von Lehrwerken für den fremdsprachlichen Deutschunterricht* (246-249). Berlin/ München: Langenscheidt.

Gevrekçi, M. (2001). Biçim ve Tasarım. L. Küçükahmet (Ed.). *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu: Yabancı Dil* içinde (s. 13-18). Ankara: Nobel.

Gretsch, P. & Holzäpfel, L. (2016). *Lernen mit Visualisierungen. Erkenntnisse aus der Forschung und deren Implikationen für die Fachdidaktik.* Münster: Waxmann.

Götze, L. (1994). Grundsätze für die Erstellung regionaler Lehrwerke. B. Kast/ G. Neuner (Hg) In: *Zur Analyse, Begutachtung und Entwicklung von Lehrwerken für den fremdsprachlichen Deutschunterricht* (243-246). Berlin/ München: Langenscheidt.

HGM (Harita Genel Müdürlüğü). (Kasım 2022). Haritanın Tanımı, Özellikleri ve Sınıflandırmalar.https://www.harita.gov.tr/uploads/files/downloadabledocuments/haritanin-tanimi-ozellikleri-siniflandirmalar-18.pdf Erişim Tarihi: 08.11.2022.

Macaire, D./Hosch, W./Meese, H. (1996). *Bilder in der Landeskunde*. Berlin: Langenscheidt.

İskender, İ. (2019). *Almanca Öğretmenlerinin Almanca Dilbilgisi Görsellerini Okuma ve Yorumlama Yetkinlik Düzeyi Üzerine Bir Araştırma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Trakya Üniversitesi/Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Edirne.

Kaptan, A. Y. & Sürmeli, K. (2013). Çocuk Dergilerinde Karşılaşılan Tipografi Sorunları ve Çözüm Önerileri. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi, 1 (2)* , . Retrieved from https://dergipark. org.tr/en/pub/iujad/issue/8721/108892

Kaptan, A. Y. (2020). İlköğretim Ders Kitaplarında Görsel Düzen. Ö. Demirel ve K. Kıroğlu. (Ed.). *Ders Kitabı İncelemesi* içinde (s.160-187). (Altıncı Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi temelli sosyal hizmet araştırmaları dergisi*, *1*(1), 62-80.

Kılıç, A./ Seven, S. (2002). *Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi.* 2. Baskı. Ankara: Pegem A.

Kıral, B. (2020). Nitel Bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Doküman Analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8 (15)*, 170-189. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/susbid/issue/54983/727462

Köksal, H. (2011). Ders Kitaplarında Görsel Materyaller. L. Küçükahmet (Ed.) *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu* içinde (106-115). (3. Baskı). Ankara: Nobel.

Melikoğlu Eke, A. S. (2019). Düşünmenin ve Tasarlamanın Yaratıcı Araçları. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication, 9 (3*) , 358-366. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/tojdac/issue/46322/582118

Mihaljević, A. (2013). *Einsatz von Bildern im DaF-Unterricht in der Mittelschule* (Master Thesis). Faculty of Humanities and Social Sciences, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek.

Mourad, M. B. G. (2016). *Zum Beitrag der deutschen Universitäten zur Förderung der Vermittlung des landeskundlichen Wissens bei den ausländischen bzw. arabischen Studierenden in Deutschland*. Dissertation Fakultät für Fremdsprachen Abteilung der deutschen Sprache. Université d'Oran 2.

Muhr, R. (1987). Innersprachliche Regionalisierung von DaF-Lehrwerken. Am Beispiel der Lehrbuchüberarbeitung Österreich-BRD. S. Ehlers und G.L. Karcher (Hrsg.) *In: Regionale Aspekte des Grundstudiums Germanistik* (75-91). München: Studium DaF-Sprachdidaktik 6.

Mühlová, P. (2011). *Lernerorientierte Landeskunde im Unterricht Deutsch Als Fremdsprache.* Diplomarbeit. Pädagogischen Fakultät. Masaryk Universität.

Neuner, G. (2007). Lehrwerk. Bausch, Karl-Richard Christ, Herbert Krumm, Hans-Jürgen (Hrsg.). *In: Handbuch Fremdsprachenunterricht* (399-402). (5. Auflage). Tübingen: Franke Verlag.

Nuhoğlu, M. M. /Özsoy, T. /Aydın, A. (2014). *Türkçe Öğretiminde Materyal Tasarımı*. 2. Basım. Ankara: Nobel.

Özdemir, K. (2018). Tarih ders kitaplarında kullanılan karikatürlerin incelenmesi. *Turkish Journal of Educational Studies,* 5(1), 16-33. https://dergipark.org.tr/tr/pub/turkjes/issue/34844/386588

Özdemir, T. (2005). Tasarımda renk seçimini etkileyen kriterler. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* Cilt 14, Sayı 2, s.391-402.

Özer, D. (2012). Toplumsal Düzenin Oluşmasında Renk ve İletişim. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 3 (6), 268-281. Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/odusobiad/issue/27570/290106

Öztaş, S. (2008, Ekim). Tarih öğretimi ve filmler. *Kastamonu Eğitim Dergisi,* 16(2). 543-556.

Poklopová, Z. (2019). *Visualisierung der Grammatik im Unterricht*. Bachelorarbeit. Fakulta Pedagogıckákatedra Německého Jazyka. Západočeská Universität, Pilsen.

Pulkkinen, P. (2015). *Zum Einsatz von Comics im DaF-Grammatikunterricht an finnischen Schulen.* Masterarbeit. Fachbereich Sprach-, Translations, und Literaturwissenschaften Deutsche Sprache und Kultur. Tampere Universität.

Rall, D. (2010). Institutionen und Verbände für Deutsch als Fremd- und Zweitsprache in Deutschland. Hans-Jürgen Krumm, Christian Fandrych, Britta Hufeisen, Claudia Riemer (Hrsg.). *In: Deutsch als Fremd- und Zweitsprache: Ein internationales Handbuch.* (144-152). 1. Halband. Göttingen: Walter de Gruyter.

Reinfried, M. (1992). *Das Bild im Fremdsprachenunterricht: Eine Geschichte der visuellen Medien am Beispiel des Französischunterrichts*. Tübingen: Gunter Narr

Scherling, T. & Schuckall, H. F. (1992). *Mit Bildern Lernen: Handbuch für den Fremdsprachenunterricht*. Berlin und München: Langenscheidt.

Seel, P. (1983). Sprache und Kultur. Gerighausen & Seel (Hrsg.). *In: Fragen zum Fremdsprachenunterricht in der Dritten Welt: Bedingungen und Grenzen einer Interkulturellen Kommunikation.* (9-13).

Seferoğlu, S. S. (2008). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı.* Dördüncü Baskı. Ankara: Pegem.

Şakar, M. (2019). *1938-2018 yılları arası ilkokul 4. Sınıf tarih ve sosyal bilgiler ders kitaplarındaki orta çağ konularının görsel açısından incelenmesi.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Giresun Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun.

Tertemiz, N./Ercan, L./Kayabaşı, Y. (2011). Ders Kitabı ve Eğitimdeki Önemi. L. Küçükahmet (Ed.) *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu* içinde (34-67). (3. Baskı). Ankara: Nobel.

Ünver, Ş./Genç, A. (2013). Görselliğin Gücü: Almanca Ders Kitaplarındaki Görselliğe İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28(1)*, 393 - 404.

Yige, M. M. (2010). *İlköğretim Ders Kitaplarında Kullanılan Resimlerin 7-9 Yaş Öğrencilerinin Öğrenme ve Yaratıcılıklarına Etkileri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Zeyer, T. (2017). Potenzial der Visualisierungen für mediengestütztes Grammatiklernen. *Informationen Deutsch als Fremdsprache,* vol. 44, no. 6, pp. 666-686. https://doi.org/10.1515/infodaf-2017-0097

EKLER

EK 1. Almanca Ders Kitaplarında Görsel Tasarım ANKETİ

Değerli öğretmenlerimiz;

Bu anket, sizlerin Almanca dersinde kullandığınız kitaptaki görsel ögeler hakkındaki görüşlerinizi almak amacıyla hazırlanmıştır. Anketteki "görsel ögeler" terimi ders kitabında yer alan fotoğraf, resim, çizim, harita, şema, grafik vb. resimlemeler için kullanılmıştır. Verdiğiniz bilgiler yalnızca araştırma amaçları doğrultusunda anonim olarak kullanılacaktır. Katkılarınız için teşekkür ederiz.

Pınar KARATEKİN

Gazi Üniversitesi

BÖLÜM I – KİŞİSEL BİLGİLER

Cinsiyetiniz?

…….

Yaşınız?

……

Kaç yıldır öğretmenlik yapıyorsunuz?

……

Eğitim Durumunuz

( ) Lisans ( ) Yüksek Lisans ( ) Doktora

Kullandığınız Almanca ders kitaplarını işaretleyiniz:

(_) Plus-Deutsch-A1.1

(_) Wie-Bitte-A1.1

(_) Deutsch für Gymnasien A1.1

(_) Deutsch macht spass A1.2

(_) Deutsch macht spass A2.1

(_) Deutsch macht spass A2.2

(_) Mein-Schlussel-zu-Deutsch-B1.1

(_) Mein-Schlussel-zu-Deutsch-B1.2

Hangi okulda görev yapmaktasınız? (İl, Okul adı, okul türünü belirtiniz.)

……..

BÖLÜM II- ALMANCA DERS KİTAPLARINDA GÖRSEL TASARIM ANKETİ

Aşağıda Almanca ders kitaplarındaki görsellik ile ilgili ifadeler yer almaktadır. Bu ifadelere **kullandığınız kitapları göz önünde bulundurarak** ne ölçüde katıldığınızı, size uygun düşen seçeneğe (X) işareti koyarak belirtiniz.	KESİNLİKLE KATILIYORUM	KATILIYORUM	KISMEN KATILIYORUM	KATILMIYORUM	KESİNLİKLE KATILMIYORUM
1.Kullandığım Almanca ders kitabının kâğıt kalitesi iyidir.					
2.Almanca ders kitabının baskı kalitesi iyidir.					
3.Kitap kapağı, öğrencilerin yaşına uygun ve ilgi çekici bir şekilde tasarlanmıştır.					
4.Kapak tasarımında kullanılan görsel ögeler kitabın içeriğini yansıtmaktadır.					
5.Kitabın kullanımına kılavuzluk eden bölümde kitapta yer alan simgelerin (ikon, sembol vb.) tümü tanıtılmıştır.					
6.Sayfa tasarımları görsel algıyı kolaylaştıracak şekilde düzenlenmiştir.					
7.Kullandığım kitapta görsel ögelere yeterince yer verilmiştir.					
8.Kullandığım kitabın görsel ögelerinin tasarımı (resimleme, fotoğraf, grafik, şema vb.) öğrenci seviyesine (yaşına, deneyimine vb.) uygundur.					
9.Görseller (çizim, fotoğraf vb.) konunun niteliğine ve etkinliğin türüne bağlı olarak kitap bütününde tutarlı bir bütünlük içerisindedir.					
10.Kitapta kullanılan her bir görselin işlevsel amacı (öğretim boyutu) bulunmaktadır.					
11.Kitapta dil bilgisi öğretiminde kullanılan görsel ögeler (tablo, farklı yazı boyutu/yazı rengi, kalın/eğik yazı, oklar vb.) öğrencinin dil bilgisi konusunu daha kolay anlamasına yardımcı olmuştur.					
12.Kitapta dil bilgisi öğretiminde kullanılan görsel ögeler (tablo, farklı yazı boyutu/yazı rengi, kalın/eğik yazı, oklar					

vb.) öğrencinin dil bilgisi konusunu kalıcı olarak öğrenmesini desteklemiştir.					
13.Sayfalardaki görsel ögeler sistematik bir bütünlüğe sahiptir. (Örneğin; ana ve alt başlıkların punto, renk ve yazı tipi vb. özellikleri metinden ayırt edilecek ve konuyu toparlayacak şekilde bir sistematiğe sahiptir.)					
14.Kitapta kullanılan görsel ögeler (fotoğraf, resim vb.) öğrencilerin sözlü iletişime geçmesini kolaylaştırıcı niteliktedir.					
15.Kitapta kullanılan görsel ögeler öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerinin (hikâye yazma, diyalog yazma vb.) gelişimine olumlu katkı sağlayıcı niteliktedir.					
16.Kitapta görsel ögelerle anlatılan sözcükler öğrencilerin yeni sözcükleri daha kolay öğrenmelerini destekleyicidir.					
17.Kitapta kullanılan görsel ögeler öğrencilerin metin çözümlemesini destekleyici niteliktedir.					
18.Sayfalarda kullanılan arka plan rengi ile sözel/yazılı ve görsel ögelerin renklendirmesinde okumayı kolaylaştıracak bir tasarım mevcuttur.					
19.Görseller ve görsellerin içinde yer alan sözel/yazılı ögeler okunabilir niteliktedir.					
20.Görseller ve görsellerin içinde yer alan sözel/yazılı ögeler belirgindir.					
21.İçerik öğrenmeyi destekleyecek sayıda çeşitlilikte görsellerle zenginleştirilmiştir.					
22.İçerik amaca hizmet eder nitelikte çeşitlilikte görsellerle zenginleştirilmiştir.					
23.İçerik metinle bütünlük oluşturacak çeşitlilikte görsellerle zenginleştirilmiştir.					
24.Metinlerde vurgulama amaçlı kullanılan çeşitli yöntemler (kalın karakter kullanımı, italik yazı, renklendirme, tırnak içine alma vb.) bütünlüğü bozmayacak şekilde başarılı bir biçimde kullanılmıştır.					
25.Kitapta kullanılan görsel ögelerin ilgi çekici olması öğrencinin ders motivasyonunu arttırıcı niteliktedir.					
26.Kitaptaki resimlemelerin güncel olması öğrencinin konunun içeriğiyle ilgilenmesini sağlar.					
27.Kitaptaki resimlemelerin güncel olması Almancayı kullanmaya teşvik eder.					
28.Kitapta Almanya'daki günlük yaşamı yansıtan fotoğrafların bulunması öğrencinin konu içeriğiyle ilgilenmesini sağlar.					
29.Kitapta Almanya'daki günlük yaşamı yansıtan fotoğrafların bulunması öğrencileri Almancayı kullanmada motive eder.					
30.Kitapta kullanılan orijinal görsel ögeler (fotoğraf/resim/karikatür) dersin konusuna olan ilginin artmasında etkili olacak niteliktedir.					

31.Kitapta kullanılan çizimler (insan/hayvan/eşya/yiyecek/şekil/şema/grafik vb.) dersin konusuna olan ilginin artmasında etkili olacak niteliktedir.					
32.Kitapta hedef kültürü ele alan metinlerin görsel ögelerle desteklenmesi öğrencilerin o kültürle ilgili bilgi edinimine katkı sağlayıcı niteliktedir.					
33.Kitapta hedef kültürü tanıtan görsel ögeler öğrencilerin yabancı kültüre olan ilgi ve merakını artırıcı niteliktedir.					
34.Kitapta hedef ülke ve kültürü yansıtan görsel ögelerin zenginliği ve içeriği öğrencilerin Almanya ve Almanlara yönelik olumlu bir tutum geliştirmelerini sağlayıcı niteliktedir.					
35.Kitapta Türkiye ve Türk kültürüne ait görsel ögelere yer verilir.					
36.Kitapta Türkiye ve Türk kültürüne ait görsel ögelere yer verilmesi öğrencileri karşılaştırmaya sevk ederek hem kendi ülke/kültürüne hem de yabancı ülke/kültüre yönelik eleştirel bir tutum içine girmesini destekleyici niteliktedir.					
37. Kullandığım kitabı sadece görsellik kriterine göre değerlendirirsem tekrar bu kitabı seçerim.					

EK 2. Araştırmacı Gönüllü Formu

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ETİK KOMİSYONU FORM-2

Rev-3
15.06.2021

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
ETİK KOMİSYONU

KATILIMCILAR İÇİN BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU

Sizi, **Gazi Üniversitesi Etik Komisyonu**'ndan 10.08.2021-E.132139 tarih ve sayı ile izin alınan* ve Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yabancı Diller anabilim dalı Alman Dili Eğitimi bilim dalı doktora öğrencisi Pınar KARATEKİN tarafından yürütülen "Türkiye'de Geliştirilmiş Yabancı Dil olarak Yerel Almanca Ders Kitaplarında Görsel Tasarım" başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan çıkma hakkına sahipsiniz. Bu çalışmaya katılmanız için sizden herhangi bir ücret istenmeyecektir. Çalışmaya katıldığınız için size bir ödeme yapılmayacaktır. Çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır.

Araştırmanın Amacı	Bu araştırmanın amacı, ülkemizde son yıllarda geliştirilen iletişime dayalı Almanca yerel ders kitaplarını görsel açısından incelemektir. Bu incelemenin sonucunda elde edilen veriler değerlendirilerek son dönemlerde ülkemizde geliştirilen ders kitaplarının yabancı dil öğretiminde görsel ögeler kullanılarak ne ölçüde desteklendiği geçerli ve güvenilir verilerin toplanması saptanmaya çalışılmaktadır.
Araştırmanın Yöntemi	Bu çalışmada Türkiye'de geliştirilmiş Almanca yerel ders kitaplarında görsel tasarım ögelerinin nasıl kullanıldığına dair öğretmen görüşlerini almak için bir anket çalışması yapılmaktadır.
Araştırmanın Öngörülen Süresi (Başlama ve Bitiş Tarihi)	03/08/2021-15/12/2021
Araştırmaya Katılması Beklenen Katılımcı/Gönüllü Sayısı	200
Araştırmanın Yapılacağı Yerler	Türkiye
Görüntü ve/veya ses kaydı alınacak mı?	Evet ☐ Hayır ☒

KATILIMCI BEYANI

Yukarıda amacı ve içeriği belirtilen bu araştırma ile ilgili bilgiler tarafıma aktarıldı. Bu bilgilerden sonra araştırmaya katılımcı olarak davet edildim. Bu çalışmaya katılmayı kabul ettiğim takdirde gerek araştırma yürütülürken gerekse yayımlandığında kimliğimin gizli tutulacağı konusunda güvence aldım. Bana ait verilerin kullanımına izin veriyorum. Araştırma sonuçlarının eğitim ve bilimsel amaçlarla kullanımı sırasında kişisel bilgilerimin dikkatle korunacağı konusunda bana yeterli güven verildi. Araştırmanın yürütülmesi sırasında herhangi bir sebep göstermeden çekilebilirim. Araştırma için yapılacak harcamalarla ilgili herhangi bir parasal sorumluluk altına girmiyorum. Bana herhangi bir ödeme yapılamayacaktır. Araştırma ile ilgili bana yapılan tüm açıklamaları ayrıntılarıyla anlamış bulunmaktayım. Bu çalışmaya hiçbir baskı altında kalmadan kendi bireysel onayım ile katılıyorum. İmzalı bu form kağıdının bir kopyası bana verilecektir.

Araştırma yürütücüsü

Adı ve Soyadı		Tarih ve İmza
Adres ve telefonu	Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi C Blok	
Adı ve Soyadı	Pınar Karatekin (Öğrenci)	
Adres ve telefonu	Hakkari Üniversitesi Eğitim Fakültesi	

Katılımcı

Adı ve Soyadı		Tarih ve İmza
Adres ve telefonu		

Velayet veya Vesayet Altındaki Katılımcılar için Veli/Vasi

Adı ve Soyadı		Tarih ve İmza
Adres ve telefonu		

EK 3. Etik Kurul Onayı

Evrak Tarih ve Sayısı: 10.08.2021-E.132139

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Etik Komisyonu

Sayı : E-77082166-302.08.01-132139 10.08.2021
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 08.06.2021 tarihli ve 80287700-302.08.01- 101566 sayılı yazı.

İlgi yazınız ile göndermiş olduğunuz, Enstitünüz Yabancı Diller Eğitimi Anabilim Dalı, Alman Dili Eğitimi Bilim Dalı **Doktora Öğrencisi Pınar KARATEKİN'in,** danışmanlığında yürüttüğü ***"Türkiye'de Geliştirilmiş Yabancı Dil olarak Yerel Almanca Ders Kitaplarında Görsel Tasarım"*** adlı tez çalışması ile ilgili konu Komisyonumuzun **22.06.2021** tarih ve **11** sayılı toplantısında görüşülmüş olup,

İlgilinin çalışmasının, yapılması planlanan yerlerden izin alınması koşuluyla yapılmasında etik açıdan bir sakınca bulunmadığına oybirliği ile karar verilmiş ve karara ilişkin imza listesi ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Araştırma Kod No: 2021 - 719

Ek 4. Ders Kitabı İnceleme Kriterleri

Kitap Kapağı

- Ön kapakta kitabın ismi, kullanılacağı sınıf, yazarın adı soyadı, yayınevinin adı (kısaltılmış adı veya amblemi) ve dil düzeyi bunuyor mu?

Kitabın ismi

Kullanılacağı sınıf

Yazarın adı-soyadı

Yayınevinin adı

Dil Düzeyi

- Arka kapakta sağ alt köşede fiyatı, basım yılı ve firma adı bulunuyor mu?

Fiyat bilgisi

Basım yılı

Firma adı

- Fotoğraf veya logo gibi ögeler görsel tasarım ilkelerine uygun bir şekilde düzenlenmiş mi?

Renk kullanımı nasıldır?

Renklerin yaşa uygunluğu

Baskın renkler

Verdiği duygular

İçindekiler

- İçindekiler bölümünde resimlemeye yer verilmiş midir?
- İçindekiler bölümünde renklendirme yapılmış mıdır?
- İçindekiler bölümünde farklı yazı boyutu, tipi kullanılmış mı?
- İçindekiler bölümünde fotoğraf kullanılmış mı?

Kitap Kullanım Yönergesi

- Organizasyon şeması var mı?
- Yönerge var mı?

- Anlaşılır mı?/Kullanıcı dostu mu?
- Kitap girişinde ülke bilgisi var mı?

Kitap Genelinde Görsel Tasarım

- Kitabın boyutu (cep kitabı, orta boy veya büyük boy mu?)

Cep kitabı

Orta boy

Büyük boy

- Sayfalar düzgün numaralandırılmış mı?
- Kullanılan punto öğrenci yaş düzeyine uygun mu?

Okuma

- Okuma parçaları görsellerle desteklenmiş mi?
- Kullanılan görsel ögelerle içerik uyumlu mu?
- Kullanılan görsel ögeler yaş grubuna uygun mu?
- Metinlerde vurgulama amaçlı kullanılan çeşitli yöntemler (kalın karakter kullanımı, italik yazı, renklendirme, tırnak içine alma vb.) bütünlüğü bozmayacak şekilde düzenlenmiş mi?

Yazma

- Yazma etkinliği için bir sembol kullanılmış mı?
- Yazma etkinlikleri görsellerle desteklenmiş mi?
- Kullanılan görsel ögelerle içerik uyumlu mu?
- Kullanılan görsel ögeler yaş grubuna uygun mu?

Konuşma

- Konuşma etkinliği için bir sembol kullanılmış mı?
- Konuşma etkinlikleri görsellerle desteklenmiş mi?
- Kullanılan görsel ögelerle içerik uyumlu mu?
- Kullanılan görsel ögeler yaş grubuna uygun mu?

Dinleme

- Dinleme etkinliği için bir sembol kullanılmış mı?
- Dinleme etkinlikleri görsellerle desteklenmiş mi?
- Kullanılan görsel ögelerle içerik uyumlu mu?
- Kullanılan görsel ögeler yaş grubuna uygun mu?

Dil bilgisi

- Dil bilgisi kurallarının verilişini temsil eden bir görsel kullanılmış mı?
- Dil bilgisi öğretimi görsellerle desteklenmiş mi?
- Dil bilgisi öğretiminde belirginleştirme unsurlarına (altı çizme, kalın, italik renklendirme, gölgelendirme vb.) başvurulmuş mu?

Sözcük Bilgisi

- Sözcük öğretimi görsellerle desteklenmiş mi?
- Kullanılan görsel ögelerle içerik uyumlu mu?
- Kullanılan görsel ögeler yaş grubuna uygun mu?

Ülke Bilgisi

- Almanya'daki günlük yaşamı yansıtan fotoğraflar kullanılmış mı?
- Almanya veya Almanca konuşulan ülkelere ait ülke veya şehir haritalarına yer verilmiş mi?
- Alman kültürüne ait bayram, festival, gelenek-görenek görselleri kullanılmış mı?
- Alman kültürüne özgü yiyeceklerle ilgili görseller kullanılmış mı?
- Almanya veya Almanca konuşulan ülkelerin önemli veya tarihî yerlerinin görselleri kullanılmış mı?
- Türkiye'ye ait ülke veya şehir haritasına yer verilmiş mi?
- Türk kültürüne ait bayram, festival, gelenek-görenek görselleri kullanılmış mı?
- Türk kültürüne özgü yiyeceklerle ilgili görseller kullanılmış mı?
- Türkiye'nin önemli veya tarihî yerlerinin görselleri kullanılmış mı?

“GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR...”